

2

CONSTITVTIO

NES SOCIETATIS

I E S V.

Cum earum Declarationibus.

Cum facultate Superiorum.

Romæ, In Collegio eiusdem Societatis.

M. D. LXXVII.

4. 1. 2. 18

4. 1. 2. 39

Handwritten notes and signatures at the bottom of the page, including the number 1945.

CONSTITUTION

OF THE

STATE

OF NEW YORK

THE PEOPLE'S CHOICE

THE CONSTITUTION OF THE STATE OF NEW YORK

M. D. LXXVII.

3

P R O O E M I V M
C O N S T I T V T I O N V M

1
QUAMVIS summa sapientia & bonitas
 Dei Creatoris nostri ac Dñi sit, quæ cõ
 seruatura est, gubernatura, atque pro-
 motura in suo sancto seruitio hanc
 minimam Societatem IESV, vt eam dignata est
 inchoare; ex parte vero nostra, interna Charita-
 tis & amoris illius lex, quam sanctus Spiritus scri-
 bere, & in cordibus imprimere solet, potius,
 quàm vllæ externæ Constitutiones, ad id adiu-
 tura sit: Quia tamèn sua-
 uis dispositio diuinæ pro-
 uidentia suarum crea-
 turarum cooperationem
 exigit; & quia Christi Do-
 mini Nostri Vicarius ita
 statuit; & Sanctorum ex-
 empla, & ratio ipsa nos
 ita docet in Domino: ne-
 cessariũ esse arbitramur,
 Constitutiones conscri-
 bi; quæ iuuent ad me-
 lius in via incepta diuini
 obsequij procedendum
 iuxta Instituti nostri ra-
 tionem.

P R O O E M I V M
 in Declarationes &
 Annotationes Con-
 stitutionum.

CVM Constitutionũ hic
 finis sit, vt vniuersum
 corpus Societatis & particu-
 laria eius membra ad sui con-
 seruationem & incremen-
 tum, ac gloriam Dei, & vni-
 uersalis Ecclesie bonum iu-
 uentur; præter quàm quòd
 omnes & singula earum per
 se ipsas ad finem dictum ac-
 commodatæ sunt, tria alia in

2 Quamuis,

A 2 eis

eis expeti possunt.

Primum, ut plenæ sint; quo omnibus, quæ incidere possint; quantum fieri potest, prouideatur.

Alterum, ut perspicuæ sint; quo minor scrupulis detur occasio.

Tertium, ut breues sint, quantum plenitudinis ac perspicuitatis ratio patitur; ut memoria retineri possint.

Quo tria hæc melius obseruentur; præter Constitutiones vniuersaliores & breuiores, quæ, ut obseruentur à nostris, & ostendantur cum oportebit, externis, erunt magis ad usum accommodatæ: usum nobis est in Domino has Declarationes & Annotationes esse adiiciendas: Quæ, cum non minoris sint autoritatis, quàm reliquæ Constitutiones; magis descendendo ad particularia, eos, qui reliquis præsumt, de rebus quibusdam possint edocere, quas breuitas & vniuersalitas aliarum minus dilucidas reddebat. Sed præter utrasque, quæ ad res immutabiles pertinent, & vniuersaliter obseruari debent, aliæ quædam ordinationes erunt necessariæ, quæ diuersis temporibus, locis, & personis in diuersis Domibus, Collegijs & officijs Societatis (vniformitate tamen, quo ad eius fieri poterit, in omnibus retentâ) possint accommodari. De huiusmodi ordinationibus, vel regulis hic non agetur; sed id solum admonebimus, quòd ab vnoquoque, qui ibi fuerit, ubi hæc obseruentur, iuxta voluntatem Superioris, qui ei præfuerit, sunt obseruandæ.

Vt redeamus ergo ad id, quod agitur hoc loco; harum Declarationum ordo hic erit, ut constitutionibus respondeant; itaq; Pars parti, Caput capiti, cum declarandû aliquid fuerit, reddetur; quod in margine Constitutionum littera quædam indica-

indica

indicabit, cui alia similis in Declarationibus respondebit. Et sic ordinate procedetur, eius favore aspirante, qui ordi-

nis totius principium est, ut

potest perfectissima & infinita Sapientia.

2 Quamuis primum illud sit, & maximi momenti in nostra intentione, quod ad corpus uniuersę Societatis spectat; cuius vnio, & bonum regimen, & conseruatio in suo bono statu ad maiorem Dei gloriam in primis quaeritur: quia tamen corpus hoc ex suis membris constat, & in ipsa executione primo loco occurrit, quod ad singulos spectat; tam in ipsis admittendis, quàm in promouendis, ac deinde per vineam Christi Domini nostri diuidendis;

A * hinc exordiũ sumetur eo favore, quem lux æterna nobis ad honorem & laudem suam conferre dignabitur.

DECLARATIO

in Proce-
mum.

A ¶ Congruus esse solet procedendi modus ab imperfectioribus ad perfectiora, precipue in ijs, quę pertinent ad praxim; cum id primum in executione occurrat, quod est in consideratione postremum, nam hæc à fine ad media descendit: & sic in decem precipuis partibus, ad quas reducuntur omnes Cõstitutiones, procedetur.

Prima de ijs admittendis ad probationem agit, qui nostrum sequi Institutum

A 3 expe

expetunt.

Secunda de ijs dimittendis, qui ad illud non esse idonei videbuntur

Tertia de ijs, qui retinebuntur, conseruandis, & in spiritu ac virtute promouendis.

Quarta de ijs instituendis in litteris & alijs medijs proximos iuuandi, qui in spiritu & virtute in seipsis profecerint.

Quinta de cooptandis in corpus Societatis ijs, qui sic fuerint instituti.

Sexta de ijs, quæ in seipsis obseruare debent qui in hoc corpus iam cooptati sunt.

Septima de ijs, quæ obseruanda sunt erga proximos, distribuendo scilicet operarios, & eos in Christi Domini nostri vinea occupando.

Octaua de ijs, quæ faciunt ad mutuam & cum suo capite vnionem eorum, qui distributi sunt.

Nona de ijs, quæ ad caput pertinent, et ad gubernationem, quæ ab eo ad corpus descendit.

Decima de ijs, quæ vniuersaliter ad conseruationem et augmentum totius corporis huius Societatis in bono suo statu pertinent.

Hic est ordo in Constitutionibus, & Declarationibus tenendus, finem illum intuendo gloriae et laudis Dei Creatoris ac Domini nostri; quem nobis praefiximus.

7

PRIMA PARS CONSTI-
tutionum De Admissione ad
Probationem.

DE EO, QUI ADMIT-
tendi facultatem habet.

Cap. I.

ACVLTA S admittendi ad proba-
tionem, quorum, & quanta sit; iu-
dicio Præpositi Generalis relinqua-
tur; qui in ea communicanda cen-
siderabit, quid ad maius seruitium Dei ac Do-
mini nostri conueniat.

- 1 Quando aliquis, qui idoneus videatur ad no-
strū institutum sequendum, ad eum accederet,
qui huiusmodi admittendi potestatem non ha-
bet *, mittere eum poterit ad il-
lum, penes quem ea sit; vel scri-
bere ei, significando qualis ille
sit, & quib⁹ præditus Dei donis,
qui admitti petit: & exequatur qd' ei in Dño præscriptū fuerit:

In Cap. I.

De eo, qui ad-
mittit.

A ¶ SI commo-
de non pos-
siquidem sit aliquis huiusmo-
di ad Societatis institutum idoneus ad eum mitti, qui potesta-
tem habet admittendi; interim, dum ille admonetur, licebit
cuique (si id necessarium esse, aut valde conuenire indicabi-

tur) eum tamquam hospitem penes se retinere; donec responsum ab eo, ad quem relatum est de eo negotio, accipiat: & tunc iuxta ordinem sibi præscriptum procedet.

B ¶ Qui ordinarie admittere poterunt in absentia, sunt Præpositi Prouinciales; extraordinarie vero quibus Commissarius Præpositi Generalis, vel eiusdem Prouincialis. At rectoribus Collegiorum, & Præpositis Domorum magis consuetum erit committere, ut quos idoneos indicabunt, domus sua, aut in Collegio, possint admittere, cum præsentès fuerint.

si quidem ille* in absentia id præscribendi facultatem habebit.

Quia refert plurimum ad diuinum seruitium, conuenientem haberi delectum eorum, qui admittuntur; & diligentiam adhiberi, ut intelligatur quæ eorum sint dotes & vocatio; qui talem admittendi facultatem habet, si per se ipsum id ipse non præstet, habeat in ijs, qui assidue apud se agunt, aliquem, cuius opera utatur ad cognoscendum eos, qui ingrediuntur, ad agendum cum illis, eosque examinandum; qui quidem prudentia præditus sit, & non ignoret agendi modum, qui cum tam varijs generibus & conditionibus personarum est tenendus; ut maiori cum intelligentia, & vtriusque partis satisfactione negotium ad Dei gloriam transigatur.

Tam ille, penes quem est facultas admittendi, quàm is, cuius opera ille utitur, habeat oportet cogni-

cognitionem rerum Societatis, ac zelum boni progressus ipsius; vt nulla ratione dimoueri ab eo possit, quod in Domino conuenientius ad diuinum seruitium in hac Societate iudicauerit;

quod vt cōsequatur, * moderatus admodum sit oportet in admittēdi desiderio. Et vt liberior sit ab omni minus ordinato affectu; vbi vitij huiusmodi occasio esse posset (vt cum consanguineis, & amicis) ille, in quo aliquid periculi huiusmodi timeretur; examinandi officio non fungatur.

Quicumque autem eo fungetur, * in scriptis habeat quæ ad tale officium pertinent; quo melius, & certius id possit prestare, quod in hac parte ad diuinum seruitiū quæritur.

DE

Vbicunque admittendi facultas fuerit, liber completus Examinis sit oportet, & quidem in ijs linguis, quæ ferè solent esse necessariæ, Huiusmodi sunt vernacula loci illius, vbi agitur, & latina. Illud autem Examen ei proponi debet, qui admitti cupit, antequam Domum ad communem cum alijs conuictum ingrediatur.

Et quidem impedimenta, quæ necessario excludunt, etiam antequam ad primam probationem admittantur, proponi debent.

Erit

C ¶ *Ut par est solite cooperari motioni & vocationi diuine, curādo, vt augeatur in Societate numerus operariorum uine & Christi Domini nostri: ita diligenter considerari oportet, ne quis admittatur, nisi qui donis illis Dei præditus sit, quæ hoc institutū ad ipsius gloriā exigat.*

Erūt etiā scriptum alterum examen, quod contineat ea, quæ sexto quoque mense per biennium probationis proponi debent: & aliud item per breue, quo illi videntur, qui cum ijs, qui ingredi volunt, colloquuntur; vt vtriusque id, quod expedit, intelligatur ante, quàm ad primam probationem quis admittatur. Idem officium etiā Examinatoris scriptum habere debent, & quod in eo continetur, exequi curent.

DE ADMITTENDIS IN
Societatem. Cap. II.

IN vniuersum loquendo de ijs, qui admittendi sunt, quo pluribus Dei donis naturalibus & infusis præditi ad promouendum iuxta Societatis institutum, diuinum seruitium: & quo certioribus experimentis perspecti fuerint; eo magis idonei erunt, vt in eam admittantur.

Vt particulatim de his loquamur, qui in Coadiutores admittuntur ad res temporales; vel exteriores curandas (qui plures esse nõ debent, quàm qui necessarij sint ad subleuandum Societatem in

DECLARA ijs rebus in quibus occupari alij non possunt sine detrimento maioris boni) esse eos oportet, quod

A ¶ **H** ^{ius-} _{modi} ad animam spectat, bonæ conscientia, quietos, tractabiles, amatores virtutis ac perfectionis, propensos ad deuotionem, qui domesticis

fere sunt magnis in domib. Coqui

Dispensatoris occupationes, Emptoris, Ianitoris, Praefecti infirmorum, Lotoris, Praefecti horti, eleemosynarum Curatoris (ubi ex eleemosynis viuitur) atque et genus alia esse possent. Quia tamē pro maiori aut minori numero hominū, qui in Domibus vel Collegijs versantur, pro maiori etiam vel minori distractione in huiusmodi exercitijs magis vel minus necesse esset huiusmodi officiales ad haec officia omnino deputari; eorum prudentia, qui reliquis praesunt, id committitur: modo hanc curam sibi impositam sciant, ut finis meminerint, qui ad huiusmodi homines in Societatem admittendos mouet.

Is est necessitas, ut alij, qui in vinea Christi Domini nostri laborant, vel litteris dant operam, ut postmodum in ea laborent, subleuentur: quō se in rebus ad maius Dei ac Domini nostri obsequium pertinentibus exercent.

B & externis aedificationi sint, * qui forte Marthae in Societate cōtēti, & ad eius institutum bene affecti, eam iuuare ad Dei gloriam exoptent:

3 Quod ad externa attinet; honesta specie; sanitate, ætate, & viribus ad labores corporis qui in Societate se offerunt, sufferendos praediti esse deberent; & qui habere

debet; nisi aptus ad progressum in litteris faciendum, quantum opus esset, videretur.

B ¶ Qui sic dispositus cerneretur; ut videretur distans in externis ministerijs non esse cōquieturus, eo ad studia, vel ad sacerdotium a se cōtēti cognoscetur, non esset in Coadiutorē temporalem admittē

C ¶ Quāvis

bere, vel certe habituri esse aliquādo talentum aliquod, ad eam iuuandam viderentur.

Admittere homines difficili admodū ingenio, 4
vel inutiles Congregationi, licet ipsismet non
inutile foret, admitti, considerantes tamen insti-
tuti nostri finem, ac procedendi modum, persua-
demus nobis in Domino ad ipsius maius serui-
tium & laudem non expedire.

Qui ad hoc admitterentur, vt in reb⁹ spirituali- 5
bus Societatē iuarent, cōsiderando quid huius-
modi ministeriū requirat, vt animæ proximorū
iuuentur, sequentibus donis Dei ornari deberēt.

Quod ad intellectum attinet, doctrina sana, vel 6
aptitudine ad eam addiscendam, & in rebus agē-
dis discretione, vel certe indole boni iudicij ad
eam acquirendam.

Quod ad memoriam, aptitudine ad percipien- 7
dum, & fideliter percepta retinendum.

Quod ad uoluntatē, vt vniuersæ virtutis & perfe- 8
ctiōis spūalis studiosi sint, quieti, cōstātes, strenui
in iis, quæ ad diuinū seruitiū aggrediunt; quiq; ze-
lū habeāt salutis animarū, & ea de causa ad no-
strū institutū (quod ad illas iuuādas & disponēdas
ad vltimi sui finis, de manu Dei Creatoris nr̄i ac
Domini, cōsecutionem, recta tendit) sint affecti.

In exterioribus exoptanda est sermonis gratia 9
ad agendum cum proximis pernecessaria.

Species honesta, quæ adificationi esse solet, ijs, 10
quibus

quibus cum agitur.

11 Bona valetudo, vires, quibus ferre possint instituti nostri labores.

12 Ætas, quæ ad ea, quæ dicta sunt, conueniat, quæ quidem, vt admittantur ad probationem, excedere debet decimumquartum annum; vt ad professionem vero, vigesimumquintum.

13 Dona externa, nobilitatis, diuitiarum, bonæ famæ, & similia, vt non satis sunt, si desint alia: ita, cū alia suppetent, hæc nō erunt necessaria: quatenus tamen ad ædificationem faciunt, reddunt magis idoneos, vt admittantur, qui sine ipsis aliqui essēt idonei propter dotes alias prædictas; in quib⁹ quo magis præcelluerit qui admitti cupit, eo magis erit ad hanc Societatem aptus ad Dñi

C Dei nri gloriam, * quo vero minus excelluerit, eo minus erit idoneus. Quæ tamen ¶ Quamuis mensura omnibus in rebus tene aliquis vndecunq; ri debeat, vnctio sancta diuinæ idoneus ad Socie- Sapientiæ eos docebit, qui id cu tatē omnibus his re ad eius obsequium ac laudem, præditus esse debe yberiore suscepert.

A at: si tamen in ali-
DE quo quid eorū de-
sideraretur, verbi gratia, vires corporis, vel ætas ad profes-
sionem, vel quid simile; & in Domino iudicaretur alijs Dei
donis, quod ea ex parte deest, cōpensari; omnibusque perpensis
ad Dei obsequium fore, & ad Societati propositum finem cō-
uenire, vt admitteretur: dispensare cum eo Præpositus Genera-
lis poterit

lis poterit. vel etiam alij; quatenus eis communicata ab ipso acultas se extendet.

DE IIS, QUÆ IMPEDIUNT,

nequis in Societatem admittatur.

Cap. III.

Quamuis Charitas & zelus animarū, in quo se Societas hæc exercet iuxta instituti sui finem, omnia hominum genera complectatur, ut eorum seruiat spirituali vtilitati, ac ad beatitudinem consequendam in Domino iuuet; vt tamen in Societatis ipsius corpus admittat, amplecti nō debet, vt dictum est, nisi quos iudicabit ad propositum Societati finem vtilis fore.

Ex impedimentis ad admissionem nonnulla, eos qui vellent ingredi, omnino excludunt: quia rationes efficaces nos ad id in Domino mouent. Ea vero huiusmodi sunt.

*Declaratio In
Cap. III.*

Aliquando à gremio sanctæ Ecclesiæ abscessisse, Fidem abnegando inter infideles, vel incidendo in errores contra eam, in quibus reprobatus fuerit per publicam sententiam: vel se more Schismatici damnatus non fuerit; si tamen error eius publicus extitisset, ac vehementer suspectus esset. & quod in iudicio conueniri posset, timeretur; admitti non debet. Verum hoc iudicium

Pro

smaticorum ab Ecclesia unitate *Præposito Ge-*
nerali relinque-
 sciunxisse.

C * Perpetrasse homicidium : *tur.*
 D vel * esse propter enormia pecca- B ¶ Quod ad
 4 ta infamem.

S * Assump- *schisma attinet ;*
qui in terris Schi-

smaticorum nasceretur, ita, ut schisma generale peccatum esset
 patria, & non solum particulare ipsius ; non esset hic talem
 ob causam inter eos numerandus, qui à Societate excludun-
 tur: (Et tantundem dictum sit de ys, qui in terris heretico-
 rum nascerentur:) Sed ille potius excludi intelligatur, qui
 esset infamis excommunicatus, contempta auctoritate et pro-
 videntia nostræ sanctæ matris Ecclesiæ, ita, ut hæresis, vel
 schisma peccatum sit particulare personæ, & non generale na-
 tionis, aut patriæ.

C ¶ Quod ad homicidij impedimentum attinet, nulla (ut
 nec in alijs) declaratio adhibetur. Num autem sit homicidium,
 nec ne, si dubitaretur, discernant Præpositi Generales ; nec fa-
 ciles in huiusmodi dubijs exhibeant. Qui cum deliberatione
 homicidium perpetrari iussisset, si effectus est consecutus,
 qui minus manu sua non occiderit, inter homicidas erit existi-
 mandus.

D ¶ Infamia propter enormia peccata ibi impedimentum
 esse intelligitur, ubi qui sic peccavit, infamiam contraxisset,
 si pro illo esset ab eo loco, tamque serio resipuisset, ut de eo ni-
 hil timendum videretur; posset in Domino admitti. Qualia
 vero sint, vel non sint huiusmodi enormia peccata, iudicet
 Præpositus Generalis.

E ¶ Non

E ¶ Non solum si professionē emisisset, sed si vel unum diem habitum religionis gestasset, admitti propter rationes in Examine dictas non potest. Intellegendum est autem quod habitum eo animo, vt sit religiosus, non propter aliam causam, quæ posset accidere, induisset.

F ¶ Quando hoc vinculum solutum esset, quod à Domino, vel à coniuge facultas concederetur, obseruatis alijs circumstantijs, quæ iuxta sanam doctrinam, & usum sanctæ Ecclesiæ solent obseruari, impedimentum esse desinet.

G ¶ In omnibus his impedimentis expedit, vt nec Generalis Præpositus; nec Societas vniuersa dispensare possit; quandoquidem in vniuersum ita Societati conuenit, vt in huiusmodi non dispensetur. Sed si cerneretur aliquod ex his impedimentis in homine, qui talibus Dei donis ornatus esset, vt pro certo haberetur, Societatem ad Dei & Domini nostri obsequium eius opera admodum iuuari posse, si ille summo Pontifici, vel eius Nuncio; vel summo Pænitentiario supplicaret sibi concedi, vt in Societate non obstantibus Constitutionibus admitti posset, Præposito eius Generali non repugnante; posset idem Præpositus consensum ad eum admittendum præstare: dum tamen ostium

* Assumpsisse Religionis habitum: vel Eremitam cum vestitu monachali fuisse.

* Matrimonij vinculo, vel seruitutis legitimæ ligatum esse.

* Capitis infirmitatem pati, unde accidat obscurari, & parum sanum esse iudicium; vel si notabilem habeat ad illud dispositionem; vt in Examine fusius tractatur.

8 Cætera

- 8 Cetera impedimenta quāuis *ostium non multis,*
 H singula * à Societate non exclu- *immo nulli, qui ra-*
 dant, reddunt tamē minus ido- *ris (vt dictum est)*
 neum eū, qui admitti exoptat; *dotibus nō sit præ-*
 & posset tanti momenti esse de- *ditus, aperiatur.*
 fectus; vt è seruitio Dei nō esset
 futurū, cū eo quēquā admitti.
- 9 Impedimenta autem hæc se- *H ¶ Quoduis*
 cundaria, de quibus modo est *ex his secundarijs*
 sermo, huiusmodi sunt. Quod *impedimentis ex*
 ad interiora attinet, passiones *se satis esse posset,*
 vel affectus, qui domari nō pos- *ne quis admittere-*
 se videantur; vel peccatorū ha- *tur. Sed quia acci-*
 bitus, de quibus non magna *dere posset, aliquē*
 emendatio speretur. *huiusmodi dese-*
ctū alijs præcluris
Dei donis compen-
sari, ac in Domino
tolerandum esse iu-
dicaretur; id discer-
nendum prudentiæ
eius, qui admitten-
di facultatē habet,
relinquitur.
- 10 Intentio minus recta, quā
 par esset ad Religionis ingres-
 sum; vt quæ cū humano aliquo
 fine sit admixta.
- 11 Incōstantia, vel remissio animi
 notabilis, ex qua qui de ingres-
 su agit, parū utilis futur^o credat^r
 ad Societatis munera obeūda.
- 12 Indiscretæ deuotiones, quæ in
 caussa esse solent, vt aliquis in
 illusiones, & non exigui momē
 ti errores incidat.
- Et eiusdem erit;*
in huiusmodi casti-
bus dispensare, ha-
bita nihilominus
ratiōe iudiciij Supe-
rioris, ad quē refe-

Litterarū ignorantia; vel ingenij, aut memoria ad eas addiscendas, vel linguæ ad explicandum defectus, in illis, qui præferunt intentionem vel desiderium ulterius progrediendi, quàm solent Coadiutores temporales. 13

Iudicij defectus, vel notabilis in proprio sensu obduratio, quæ omnibus Congregationibus multum solet facessere negotij. 14

rendū erit quid, quid difficulta- rēingereret. & quod statuerit, faciendum est. In exteriori homine, defectus in integritate corporis, morbus, debilitas, vel * notabilis deformitas. 15

* Aetas valde tenera, vel plus fatis prouecta. K

I ¶ *Animad- uertendum est, eos, qui deformitates vel defectus insignes habent, ut gibbos vel alia queppiam monstruosa, siue sic nati fuerint, siue ex aliqua externa causa, ut percussione & similibus id acciderit, ad Societatem nostrā non esse idoneos; partim quod res huiusmodi ad sacerdotium obstare solent, partim quod ad proximorum ædificationem, quibus cum ex instituti nostri ratione versamur, minime iuuant; nisi, ut superius dictum est, alijs eximijs virtutibus ac donis Dei compensarētur, cum quibus huiusmodi defectus corporis potius ad augmentum, quàm ad diminutionem ædificationis facturi viderentur.*

K ¶ *Quod ad ætatem attinet 14 annis minorem, ut quis ad probationem; aut 29, ut ad professionem admitta-*

tur, si in quibusdam peculiaribus de causis anteuertendum esse id tempus ad finem maioris diuini seruitij nobis præfixum videretur. penes Præpositum Generalem facultas erit prudenter ac circumspicte dispensandi: et idem, cum prouectior ætas fuerit, considerabit, an expediat, nec ne, ad vniuersale bonum huiusmodi defectum tolerari.

L * *Æs alienum: vel ciuiles obligationes.*

16 Quo huiusmodi defectibus quis magis est obnoxius, eo minus est idoneus, vt Deo Domino nostro in hac Societate ad animarum auxilium seruiat: & qui facultatem habet admittendi, videat, ne charitatis particularis affectus vniuersali noceat; quæ vt magis ad gloriam & honorem Christi Domini nostri facit, ita semper præferri debet.

L¶ *De ære alio diligenter consideretur, ne inde offendiculi vel perturbationis occasio oriatur, præsertim in obligationibus ciuilibus, de quibus iura disponunt; præter rationem, quæ habenda est, adificationis.*

DE MODO ADMITTENDI.

Cap. IIII.

1 **Q** Via nobis in Domino valde persuademus, ad hoc, ut diuina & summa Maiestas ministerio huius minimæ Societatis vti dignetur, multū referre, ut qui ad eam admittuntur, non

diu probetur antequam in eius corpus cooptetur, verum etiã vt valde noti sint, antequam ad probationem eã admittatur, quæ fit in cõmuni

*Declaratio In
Cap. III.*

A ¶ **C**um Domus primæ probationis distincta, & conuicta nostræ habitationi esse non possit; curandum est, vt in nostris Domibus aliqua habitatio separata ad id designetur, vt, qui admittuntur, minorẽ habeant occasionẽ conuersandi, cum alijs, qui non fuerint à Superiore deputati.

conuictu cum domesticis: expedit * habitationem aliquã nostræ communi coniunctam designari, vbi, qui ad probationem admittuntur, hospitem more duodecim dies, vel vsque ad viginti, & amplius, prout Superiori videbitur, diuersentur; vt id temporis de ijs, quæ pertinet ad Societatem, illi certiores reddatur; & Societas eosdem plenius in Domino nostro cognoscat.

In hanc domũ, quæ primæ probationis dicitur, facilius admitti possunt, qui id optant; si clare ad Dei & Domini nostri IESU CHRISTI obsequium idonei in hac Societate esse videntur; & contra, qui clare non esse tales cernerentur, consilio (& si

quod aliud charitas suggerit) adiuti, vt alibi Deo ac Dño nro seruire curẽt, statim dimitti poterũt

Quod si res non esset Societati tã clara, quàm oporteret; postquam qui admitti cupit, voluntatẽ suam

suam propofuerit, & de primis impedimentis
decenter interrogatus fuerit, & summam no-
stri instituti, probationesque ac difficultates,
que in eo sunt, intellexerit; quamuis efficaciter
desiderare videatur in Societa-
tem admitti, vt in ea viuat &
B moriatur * (quod quidem si
deesset, nemo ad primam pro-
bationem vt plurimum admit-
C ti deberet) * responsum tamen,
a sententia vltima aliquandiu
differatur; vt eo tempore res me-
lius considerari, & Deo com-
men-

*B ¶ Si aliquis
ob causas rationi
consonas in Do-
mū reciperetur,
qui nondum obse-
quio diuino i hac
Societate se dedi-
care omnino sta-
tuisset; perinde ve
hospes, & non
ad primam vel secundam probationem admittetur. sed ea in
re ultra triduum, qui alijs præst, non facilem se exhibeat;
nec sine facultate Præpositi Generalis, vel certe Præuincia-
lis id faciet; & difficilius, vbi Nouitij fuerint, quam vbi
non fuerint, ea facultas concedi poterit.*

*C ¶ Vt responsum & deliberatio vltima aliquandiu dif-
feratur, & diligentia ad id, vt perspectior ille sit, adhibea-
tur, in vniuersum quidem obseruari debet: aliquando tam-
men peculiare ob causas (vt si quis videretur raris dotibus
ornatus; & in periculo versari, ne per dilationem à propo-
sito suo dimoueri, vel certe valde sollicitari posset) compendio
maiori, qua conuenit, diligentia adhibita, in Domum primæ
probationis esset admittendus, vel post examinationem ad
alia Societatis loca transmittendus.*

Diligentia ad eos, qui ingredi volunt, magis cognoscenda adhibenda h. c. est; ut compediō quodā Examinis, an aliquo ex primis impedimentis, uel etiam ex secundarijs, quæ tertio capite attinguntur (cuiusmodi est bonæ ualitudinis, uel integritatis corporis defectus obligationes ciuiles, uel æs alienum) teneantur, intelligatur.

Conferet etiam, ut præter Examinatorem aliqui ex ijs, quos Superior designauerit, agant ac uersentur cum eo, qui recipiendus sit; & intellecto etiam eius nomine, & eorum, quibus cognitus est, extra domum inquiri poterit cuiusmodi homo ille sit; si domi nulli fuerit satis notus.

Iuuabit etiam ad hoc ipsum, si frequenter ad confessionis sacramentum in Ecclesia nostra aliquandiu accesserit antequam Domum ingrediatur, & si adhuc de eo dubitaretur: non parum conferet, si in spiritualibus exercitijs constituetur; ut ea claritas de eo habeatur, quæ ad gloriam Dei Domini nostri requiritur.

mendari possit, ac * diligentia conueniens adhiberi; ut magis cognoscatur, & ut de eius constantia periculum fiat. Quantū autem differri oporteat, & quæ diligentia sit adhibenda, prudenti considerationi illius, qui admittendi facultatem habet, relinquendum est; qui semper maius Dei obsequium spectabit.

Postquam in Domino statuetur, quòd ad probationem aliquem admitti conueniat; solitis uel vestimentis indutus, aut pro cuiusque deuotione (nisi aliud Superiori

Superiori videbitur) ingredi poterit, & in prædī
 cta probationis Domo, seu in loco ad id desti-
 nato vt hospes constituet: ac postridie, quo mo-
 do eo in loco se gerere debeat, ei declarabitur;
 ac nominatim, ne uerbo, aut scripto (nisi Supe-
 riori aliqua de causa non leuis momenti aliud
 videretur) cum externis, uel domesticis agat,
 præterquam cū ijs, qui ad id designati à superio-
 re fuerint. Quod fit, vt liberius secum & cū Deo
 perpendat uocationē suā, ac propositū diuinæ
 ac summæ Maiestati in hac Societate seruiēdi,
 Elapsis duobus aut tribus diebus post ingres-
 sum in Domum probationis, examinari accura-
 tius incipiat, prout in officio Examinatoris de-
 claratur; & relinquatur ei scriptum Examen, ut
 solus id maturius cōsideret; postea eidē * osten-
 dantur Diplomata Apostolica,
 ac Constitutiones, & Regulæ in
 Societate ac domo, quam ingre-
 ditur, obseruandæ; & qui litteris
 operam dederunt, de singulis fa-
 cultatibus, in quib⁹ versati sunt,
 singulas prælegant lectiones, & id
 coram eis, qui à Superiore ad eius
 declarare: Ex quibus ea pars ostendenda vniciuique intelli-
 gitur, quæ ei est obseruanda; ex qua summarium haberi po-
 test, quod simul cum Examine vniciuique relinquatur; vt

E ¶ Iis, qui
 litteras Aposto-
 licas latinas nō
 intelligerēt, sa-
 tis esset earum
 summā (vt etiā
 Cōstitutionum,
 et Regularum)
 talentum

per otium illud magis consideret. talentum in doctrina, & proponendi modo cognoscendum sunt constituti.

Eodem hoc tempore primæ probationis con-
scientiã suã Superiori, vel ei, quem ipse delega-
uerit, aperiet (nisi id negotij cum Superioris cõ-
sensu in aliud tempus differretur) & generali-
ter confitebitur (si nondum id fecisset) & illi
quidem Confessario, qui à Superiore fuerit ad
id destinatus. Et cum in libro ad id designato

F ¶ *Si scribere nesciunt; alius corã eis eorum nomine scribet.* scriptũ fuerit, & * manu eius sub-
scriptum, quidquid domum tu-
lit, & quòd cõtentus sit observa-
re omnia ei proposita; postremo

G ¶ *Præter dilationem admittendi ad primã probationẽ (qua uti cum ijs, qui alijs in locis Societatis fuerint, non esset equũ) reliqua fere omnia in eisdem locis habent: licet quo magis noti* post reconciliationẽ accepto sanctissimo Eucharistię Sacramento, ingredietur in Domum communis habitationis; vbi cũ alijs versari, & in secunda probatione diutius exerceri solent Nouitij.

* Quod dictum est de ijs, qui tunc primum ad Societatem ad-
mittuntur, bona ex parte cùm
illis observabitur, qui à studijs,
aut

sunt, & firmi; minus necesse sit diligentiam adhibere ad eos cognoscendos, et stabilendos, qui ad probationẽ admittuntur.

aut alijs locis Societatis, vbi diligenter examinati non fuerint, veniunt, Qui quidem non, vt Professi, vel Coadiutores formati, in corpus Societatis admissi sunt; vt quo maiori cum luce procedetur, eo quisq; cōstantior in sua vocatione maneat; & ipsa etiā Societas melius discernat, an conueniat ad maiorem laudem, & gloriam Dei & Dñi nostri illum apud se retinere,

S E C V N D A P A R S
QVAE AD EOS DIMIT-

TENDOS PERTINET, QUI AD-
missi parum apti in proba-
tione ad Societatem
inuenirentur.

QUI DIMITTI POSSINT,
¶ per quos. Cap. I.

VT AVTEM ad propositum huic Societati finem diuini obsequij, & auxiliij animarū conuenit cōseruari, & numero augeri operarios idoneos ac vtilis ad hoc opus promouendū; ita dimitti eos oportet, qui tales nō fuerint inuēti; & successu tēporis deprehendat, vel q̄ hęc nō sit eorū vocatio, vel qd' ad cōmune bonū Societatis nō conueniat, vt in ea maneant. Sed tamē vt nō
faciles

faciles esse ad admitendum, ita neq; ad dimit-
tendum, immo minus oportet: sed mature om-
nino & considerate in Domino procedendum
est. Et quamuis causas addimissionem dignas
eo grauiores esse oportet, quo quis arctius So-
cietatis corpori coniunctus est; * quantumli-

DECLARATIONES in secundam partem.
bet tamen quisque sit cōiunctus;
in quibusdā casibus separari ab
ea posset, ac deberet: ut sequenti
capite uidebitur.

IN CAP. I.
Dimittendi facultas in primis
ad uniuersam Societatem perti-
net, quando in Congregationem
generalem conueniret: Eadem e-
rit penes Præpositum Generalem
in omnibus, præterquàm siquid
ad ipsius personam pertineret. Pe-
nes reliquos ex Societate tantum
erit huius facultatis, quantum eis
à capite collatum fuerit.

*Qui dimitti pos-
sint, &c.*

*Art. I. Licet
L. om-
nes (ut in Consti-
tutionibus dicitur)
dimitti pos-*

*sint; alij tamen facilius, quàm alij, dimittentur. Qui in
Domum primæ probationis admissi sunt, antequàm cum
alys versentur, si eo tempore appareret non esse ad societa-
tem idoneos, facilius, quàm alij, possent dimitti.*

*In proximo gradu illi sunt, qui in secunda probatione in
Domibus, vel Collegijs nullis adhuc votis ligati versentur,
si experimento comperiretur, quòd ad manus Dei obsequiū*

non foret, si in Societate manerent.

In tertio gradu illi sunt, qui vctis quidem sponte sua se Deo obligauerunt, verum in Scholasticos approbatos, vel Coadiutores Societatis formatos, exacto iam tempore probationis solita, non sunt admissi.

In quarto, & qui grauiori consideratione & causa indigeant, sunt Scholastici approbati.

In quinto gradu, vbi quidem maior erit difficultas, sunt Coadiutores formati tam Spirituales quàm temporales; si post vota sua publica, licet non solemnia, necessario dimittendi viderentur.

In quibusdam casibus etiam Professi cuiuscunque gradus & dignitatis in Societate sint, dimitti possent; si retineri sine detrimento illius ac diuini obsequij non posse iudicaretur.

Præterea, quæ dicta sunt: quo magis alicui Societas deberet, quòd de ipsa benemeritus esset, vel quo pluribus Dei donis ad eandem in diuino obsequio iuuandam præditus esset, eo maiori cum difficultate esset dimittendus: vt contra cui minus deberet Societas, quique minus ad eandem iuuandam in diuino obsequio esset idoneus, facilius posset dimitti.

B * Præpositis tamen Prouincialibus amplam satis conferri expediet, neralis in paten-
 B ¶ Quamuis Præpositus Ge-
 bus amplam satis conferri ex-
 pediet, neralis in paten-
 tibus litteris ad Præpositos particulares missis amplissimã
 eis facultatem impartiat, quo magis subditi eosdem venerẽ-
 tur, & humiliores ac submissiores se exhibeant: nihilomi-
 nus tamen per secretas litteras hæc potestas contrahi (prout
 conuenire videbitur) & limitari poterit.

C ¶ Quod

C Quod ad eos attinet, qui in prima probatione et secunda sunt, nec dum votis emissis; facultatem eos dimittendos habebit quicumque ad eosdē admittendos eam habuerit: si tamē circumstantiæ aliqua non id impedirent; cuiusmo-

pediet, ac * debita pportione et C
Præpositis localibus, & Rectoribus, quibus videbitur esse conferenda; ut eo melius in toto Societatis corpore subordinatio sanctæ Obedientiæ seruetur, quo clarius intelligent inferiores se à suis immediate Superioribus pendere, & quòd sibi conueniat plurimum immo necesse sit, in omnibus eis subesse propter Christum Dominum nostrum.

DE

di esset, si in Domum aut Collegium, ubi manent, à Generali vel Prouinciali Præposito, vel ab aliquo, cuius habenda sit ratio, destinati fuissent; vel si de Societate ipsi tam bene-meriti fuissent, ut eorum esset particularis ratio habenda. In his enim & similibus casibus dimitti aliquis per quemuis Præpositum non deberet; nisi causæ admodum urgentes & graues essent, ita, ut minime dubitaretur, Superiorum mentem huiusmodi futuram esse.

Qui itā votis se obstrinxerunt in Domibus aut Collegijs, & Scholastici præterea biennio probationis exacto approbati, si dimittendi essent, Præpositus localis, nisi re communicata cum Prouinciali, id facere non deberet. Prouincialis autem pro modo facultatis à Generali acceptæ vel dimittere poterit, vel non poterit, quamuis Generalem non consultauerit.

Coadiutores

Coadiutores formati siue spirituales siue temporales, nisi consulto & approbante Generali, dimitti non debent, nisi in quibusdam remotissimis locis (vt in Indijs) huiusmodi facultatem Provinciali communicari oporteret, vel Generalis extra ordinem alicui, cui tanquam sibi ipsi fideret, & propter causas magni momenti eam communicasset.

Erga Professos minus etiam huiusmodi facultas inferioribus Præpositis est communicanda; nisi res ad Præpositum Generalem delata & graui consideratione expensa foret, ita, vt conuenire ad diuinum obsequium, & commune Societatis bonum huiusmodi hominem dimitti, videatur; vt si contumax vel incorrigibilis esset.

DE CAUSSIS, PROPTER

quas dimitti aliquem
conueniat.

Cap. II.

CAUSSAS eas, quæ ad aliquem dimittendum sufficiant, ponderare coram Domino debet prudens charitas Superioris, qui huiusmodi facultatem habuerit; sed generatim loquendo, quatuor eorum genera fore videntur.

a Primum, si in Domino iudicaretur, contra ipsius honorẽ & gloriã fore, quòd is in hac Societate maneret, qui videatur in quibusdã prauis affectibus aut uitijs, quæ diuinam offendunt
Maiestatem,

INCAPVT

II.

DE CAUS

sis dimissionis.

A ¶ Q

renus

defectus aliqui,

qui contra di-

uinum hono-

rem, & Socie-

tatis bonum es-

se dicuntur, de-

beant tolerari;

cum id ex mul-

tis circumstan-

tijs particulari-

bus personarū,

temporum, &

tege-

loꝝorum pendeat:

discreto zelo eorum,

quibus ea cura com-

missa est, relinqui est necessarium:

Qui eo impensius rem

Domino commendabunt,

& diligentius cum alijs,

qui ad cognoscendam Dei voluntatem iuuare possint, commu-

nicabunt; quo eis difficilius negotium, magisque dubium videbitur.

B ¶ Si ille, qui ingreditur, ipso in initio morbum ali-

quem vel dispositionem ad illum detexit, & ea conditione,

vt periculum fieret sanitatis eius, admissus est: cum cer-

neretur non conualescere, nec labores Societatis ferre posse

Maiestatem, corrigi non posse;

* quæ eo minus tolerari debe-

rent, quò grauiora essent, & plus

culpæ haberent; licet alijs nul-

lum offendiculum (quod mani-

festa non essent) præberent.

Alterum est, si existimaretur

in Domino, aliquem retinere,

contra Societatis bonum fore,

quòd cum uniuersale sit, haud

dubie bono particulari alicuius

præferri ab eo debet, qui synce-

re diuinum obsequium quærit.

Tale quid esset, * si in Proba-

tionum decursu aliqua impedi-

mēta, uel insignes defectus, quos

antea in Examine tacuisset, de-

tege-

loꝝorum pendeat: discreto zelo eorum,

quibus ea cura com-

missa est, relinqui est necessarium:

Qui eo impensius rem

Domino commendabunt,

& diligentius cum alijs,

qui ad cognoscendam Dei voluntatem iuuare possint, commu-

nicabunt; quo eis difficilius negotium, magisque dubium videbitur.

B ¶ Si ille, qui ingreditur, ipso in initio morbum ali-

quem vel dispositionem ad illum detexit, & ea conditione,

vt periculum fieret sanitatis eius, admissus est: cum cer-

neretur non conualescere, nec labores Societatis ferre posse

in posterum; dimitti, ac extra Domum, prout vera charitas dictauerit, inuari poterit.

Si ingressus est sine ulla conditione, manifestata quidem infirma corporis habitudine, sed spe concepta, quod ad maiora aptus esset futurus, quam esse experimento comperitur; quamuis etiam dimitti possit; animaduertendo, quod sanitate ad nostrum institutum necessaria careat magis erit considerandum, num dimitti debeat, nec ne, & multo magis, si, cum sanus ingressus fuerit, in ministerio Societatis in ægritudine incidit. Tunc enim, si ipsemet contentus non esset, iustus non foret, hac sola de causa à Societate dimitti.

Si in ingressu quis ægritudinem aliquam celasset; cum ea detegeretur, constat, liberius & iustus eum dimitti posse. An autem re vera sit dimittendus, nec ne, propterea quod alijs dotibus magni momenti ad diuinum obsequium polleat; prudentiæ Superioris relinquatur. Tantundem sit dictum, si deprehenderetur quod in aliqua re alia, in Examine veritatem suppressisset. Quod si aliquod ex quinque impedimentis dissimulasset; tunc non est æquum ut in Societate maneat, iuxta id, quod in prima parte dictum est.

Ceterentur; vel si * experimento comperiretur, valde inutile fore eum, & per quem præpedi enda magis, quam adiuuanda esset Societas, propter eius insignē ad quæuis eius munera ineptitudinē: & multo magis dimitti oporteret, si damnum allaturus

Ceterum si bonum testimonium nõ re ferret ex probationibus, quæ extra domum fiunt, vel etiam domi; nec ea remedia, quæ charitas ante dimissionem solet adhibere,

re, *sufficerent*: *conducibilius est, eum dimittere, quam in corpus Societatis homines, qui ad eius institutum non videtur conuenire, admittere.*

De alijs offēdiculum præbere ille intelligitur, qui suo exēplo peccandi occasionem eis præbet, et quidem amplius, si verba adyceret suasoria, vt ad ali quid mali alliceret, præcipue ad instabilitatem in sua vocatione, vel ad discordiã; vel si quid contra Superiores, vel cõmune Societatis

bonum moliretur. In quibus enim talia locum haberēt, rationi consentaneum non esset, vt ij in Societate manerent.

Quando non tam propter rationem vel magnitudinem peccati, quam ob remouēdum offēdiculum, quod alijs præbuit, dimitti aliquem necesse esset; si alioqui aptus esset; expendet prudentia Superioris, an expediat facultatem ei dare, vt ad locum alium Societatis valde remotum, eandem non egrediēdo, proficiscatur.

turus malo vitæ exemplo iudicaretur, ac præcipue si inquietū se ostēderet, & * verbis aut actibus D offēdiculum alijs præberet. Hoc enim tolerare, charitatis nō esset, sed vitij cōtrarij in eo quidem, qui tenetur cōseruare quietem, & bonum statum Societatis sibi commissę.

Tertium, si iudicaretur, id fore contra Societatis, ac simul ipsius dimittendæ personæ bonū; quod ex parte corporis posset accidere, si tempore probationis in aliquo morbus, aut debilitas huiusmodi cerneretur, cū

qua

bonum moliretur. In quibus enim talia locum haberēt, rationi consentaneum non esset, vt ij in Societate manerent.

Quando non tam propter rationem vel magnitudinem peccati, quam ob remouēdum offēdiculum, quod alijs præbuit, dimitti aliquem necesse esset; si alioqui aptus esset; expendet prudentia Superioris, an expediat facultatem ei dare, vt ad locum alium Societatis valde remotum, eandem non egrediēdo, proficiscatur.

qua cum nō posse progredi in laboribus, quos noster procedēdi modus requirit ad Deo in eo feruendum, videretur: ex parte rerum animi, quando, qui ad probationem admissus fuit, se cōponere ad vitā sub Obediētia & iuxta modū procedēdi Societatis ducendā nō posset; quòd nequeat, vel nolit proprium suum sensum aut iudiciū infringere; vel propter alia impedimēta, quæ à natura, vel à cōsuetudine promanarēt.

¶ Quartum, si cerneretur id fore cōtra bonum aliorū, qui de Societate nō sunt; ut si detegere- tur vinculū matrimonij, vel seruitutis legiti- me, vel æs alienum magni momenti: quibus in rebus, dum initio examinaretur, veritatem sub- ticuisset. Quævis harum quatuor cāssarū satis esse videtur, vt Deo gratius fore iudicemus, ho- neste dimitti eū, in quo locū habuerint, quàm imprudentē in eo retinēdo charitatē exercere.

DE MODO DIMIT- INCAPVT
tendi. Cap. III. III.

¶ CVM ijs, qui dimittendi erunt, *DE modo di-*
A **obseruari cum modum con-* *mittendi.*
ueniet, qui in conspectu Dei *A* ¶ *A*nimad
dimit- *uerten*

dum est, quòd Cōstitutiones de eo modo dimittendi loquūtur,
cū palā id, ac propter causas manifestas efficitur. Sed præter
hos nōnulli occulte dimitti possūt; quādo cause (quæ pluri-

C *ma, &*

ma, & quidem ex illis aliqua sine peccato esse possent) essent occultæ; & si non dicerentur, in alijs aliquid perturbationis timeretur. Tunc enim conducibilius est aliquo prætextu (vt probationum) extra domum mitti, quàm si eorum dimissio publicaretur.

Ad hos hoc modo dimittendos satis erit, si Præpositus, qui ad id facultatē habuerit, re Domino commendata, et vnius, aut plurium audita sententia (si iudicauerit in Domino cum eis rem esse conferendam) statuatur quod factū opus sit, & exequatur.

Notandum est etiam, ea, quæ de modo dimittendi dicuntur, ijs magis conuenire, qui in probationibus versantur; minus autem illis, qui in corpus Societatis cooptati sunt; vt Scholastici approbati, & Coadiutores formati; ac multo minus Professis, in qui-

bus charitas & discretionis donū à Spiritu sancto datum docebit modum, qui in eis dimittendis tenendus sit; si Deus permiseret, vt hoc facere esset necessarium.

dimittenti, dimisso, & alijs domesticis, & externis magis satisfaciat. Quod attinet ad dimittentem ob causas superius dictas tria obseruentur.

Primum est, vt oret ipse Dominum, & domi orari ea intentione curet (quāuis quis sit pro quo oratur non intelligatur) vt docere Dominus noster dignetur ea in re, de qua agitur, suā sanctissimam voluntatem.

Alterum, vt id cōferat cum aliquibus, seu aliquo ex domesticis, qui ad hoc negotium aptio-

res ei videantur; & audiat, quid illi sentiant.

4 Tertium, vt omnē exuendo affectum, & malo-
ri Dei gloria præ oculis constituta, ac commu-
nis boni, tum etiam (quoadeius fieri poterit)
particularis ratione habita; expēdat hinc inde
caussas, & statuatur an dimittere debeat, nec ne.

5 Quod ad dimissū attinet, tria itidem obseruē-
tur: primum exterius; vt recedat ex domo, quan-
tum fieri possit, sine dedecore vel

Bignominia, ac* secū oīa sua ferat.

*B¶ Ea, quæ ip-
sius esse constet,
difficile non est
statuere, vt secū
ferat. Verum in
ys, quæ uel expē-
disset, vel dedis-
set Societati, vel*

6 Alterum interius; vt eum dimit-
tere Superior curet, conseruata,
quantum fieri potest, charitate
ac beneuolentia erga domum, &
quanta cum consolatione in Do-
mino fieri poterit.

*alioqui, si acci-
disset, vt ficto
animo in Domo
vel Collegio ip-
sius habitasset,
prudentiæ Supe-
rioris dimitten-
tis relinquetur;*

7 Tertium; vt circa statū vitæ stu-
deat eum dirigere vt aliquā cōue-
nientem viā seruiendi Deo ineat,
vel in religione, vel extra eā; pro-
ut diuinæ voluntati conuenien-
tius fore videbitur. Demum con-
filiio & oratione, & siquid aliud
charitas dederit, iuuare curet.

Vt

*vt habitatio-
ne tum aquiea-*

*tis, tum adificationis, statuatur, num illi aliquid amplius,
quàm quod inuenitur de rebus ipsius, dari debeat, nec ne, et*

Vt satisfiat alijs domesticis, & externis, tria 8
etiam obseruentur.

si amplius, quãtũ. Primum est, vt quantũ fieri po-
terit curetur, nequid perturbationis in alicuius animo ppter
dimissionem maneat, * ratione C
reddita, quantum satis erit, qui-
bus reddi opus sit: abstinendo,
quantum fieri poterit, à defecti-
bus, qui publici non fuerint, de-
clarandis; quãuis in eo q̄ dimit-
titur, nonnulli deprehẽsi fuissent.
Alterum, ne male affecti ma- 9
neant ergã dimissum, & quantũ
fieri possit, ne de eo male senti-
ant; sed potius eius vicem dole-
ant, & in Christo eum diligant,
ac diuinæ Maiestatì in suis ora-
tionibus, vt eum dirigere, & ei misericordiam
impendere dignetur, commendent.

Tertium, vt detur opera, vt eius exemplo iu- 10
uentur, si qui minori cum ædificatione, quã
par esset, domi versantur; & timeant, ne sibi
tantundem accidat, si nolent proficere. Et ex-
terni itidem, quibus id innotuerit, ædificatio-
nem accipiant, quòd domi non toleretur id,
quòd tolerari ad Dei gloriam non debet.

QVO-

QVOMODO SE GERAT IN CAPVT

Societas cum ijs, qui sua spōte
recederent; vel quos
ipsa dimitteret.

IIII.

Cap. IIII.

Q VI dimittuntur, vel iniussi
discedunt, si ad alium locū

A Societatis se conferant, * vidētur
nobis in Domino admittendi
non esse, nisi prius qui dimisit,
vel qui loco præest, vnde disces-
sit, vel Præpositus Generalis, aut
qui eius vices gerit, admonitus
suum præstitit a sensum; ne de-
fectus cognitionis rerum, aut per-
sonarum, alicuius erroris in Dei
offensam caussa sit.

2 Communicationem autem fa-
cultatum, aut gratiarum; quæ ijs
vt Societatis membris concessæ
fuerant, simul atque mēbra esse
desierint, constat cessare.

QVOMODO
se habeat Socie-
tas cum ijs, qui
sponte recedunt,
vel ab ea dimit-
tuntur.

A ¶ Q *am*
uis in
genere dicatur,
cū qui sponte sua
vel dimissus re-
cessit, in aliam
domum admitti,
nisi cōsulto prius
Præposito, in cu-
ius domo uel Col-
legio fuit, et eius
expectato respō-
so, non debere: ni-

hilominus tamē.

Decla-
siti domus, ad quam redijt, relinquetur; vt consideret, an tā-
quam hospes sit admitendus, vel non; donec responsum acci-
piat à Superiore, cuius voluntatem exequi debet.

C 3

B ¶ Qui

Declaretur ijs, qui dimittuntur, quòd absoluti maneant à votis simplicibus, si ea iuxta formulã Societati cõsuetã (quæ in quinta Parte videbitur) emiserint; quòd; nulla alia dispõsitiõe indigeant.

Ad eos reducendos, qui sine licentia recederent, si prius parum idonei ad Societatẽ habebantur, nulla diligentia opus erit; sed potius dirigantur ad aliud institutum, vbi Deo seruire possint, relaxato illis voto, vt omnes scrupuli eis eximantur.

Si huiusmodi essent, vt Deo gratũ fore videtur eos non sic relinquere, præcipue, si ex aliqua vehemẽti tẽtatione, aut ab alijs decepti egressi

B ¶ Qui à Societate discedunt, quamuis ad eam idonei videantur, si aliã religionẽ ingressi, et eiusdem habitum induerint: negligendũ esse Societati, nec procurandum videtur, vt eos reducat. Si habitum religionis nõ induissent, poterit ea diligentia adhiberi quam ordinata & prudens charitas dictauerit, ad eos reducendos ad illum locum, vbi in Domino iudicatur, quòd Deo seruiant.

C ¶ Quod ad satisfactionem attinet eorum, qui sponte sua

ditione aliqua opus sit, & quanta, an melius censeat, omnino in spiritu mansuetudinis procedere; qua in re & eius, qui reductus est, bonū, & ædificatio domesticorum spectanda est.

6 Siquis sponte sua ad Collegiū, vel domum, vnde sine facultate recesserat, rediret, & alioqui idoneus ad Deo seruiendū in ea iudicaretur; considerandū

Derit, * an veram perseuerandi voluntatē afferat, & an sit paratus ad quamuis satisfactionē & probationē: quòd si secus esset, ut qui verę pœnitentię signa nō ostendit, admitti nō merebitur.

7 Si, qui fuit merito dimissus, ad eandē domum, vnde dimissus est, rediret, ad quāuis satisfactionē paratus; Si adhuc eadē

rationes

D ¶ Cum de illorum, qui sponte sua redeunt, constantia dubitaretur; in aliquo xenodochio, vel alijs probationibus possent constitui; vbi pauperibus Christi ex ipsius amore aliquandiu inseruiendo, suæ stabilitatis & constantiæ specimen præbeant; quod & ad expurgandā præserita lenitatis culpam pars quadam satisfactionis esset.

rationes, propter quas fuit dimissus, manerent; persp. caum est, non esse admittendum; Si non manerent, & qui dimisit, iudicaret Deo gratum fore, vt denuo reciperetur in eandem, vel aliam domum; admoncat Generalem, vel Prouincialem Præpositum; & quod ab eo præscriptum fuerit, exequatur.

Siue recesserit sponte sua, siue dimissus qui 8
redit; si admittitur, denuo examinari debet, &
generalem confessionem facere ipso in in-
gressu ab vltima, quam fecit, inchoando;

& alijs probationibus & experimen-

tis exercebitur: prout Superio-

ri, habita semper ratione

edificationis vniuer-

salis & parti-

cularis,

ad gloriam Dei

videbitur.

TERTIA

TERTIA PARS, DE
IIS CONSERVANDIS

& promouendis, qui in proba-
tione manent.

DE CONSERVATIONE

*in ijs, quæ ad animam & profectum
in virtutibus pertinent.*

Cap. I.

T IN ijs admittendis, quos ad no-
strum Institutum vocat Deus talē-
tum ad id cōueniens conceden-
do; & in dimittendis illis, qui cum
eo careant, se à diuina sapientia non esse voca-
tos ostendunt; consideranda sunt, quæ superius
attingimus: ita in eis conseruādis in sua vocatiōe
q̄ retinētur, & p̄bātur in domibus & Collegiis,
& in eisdem iuuandis, vt sic proficiāt in via Dei
spiritu & virtutib⁹, vt sanitatis & viriū corporis,
quæ ad laborādū in vinea Dñi necessarię sunt,
ratio habeat; cōsideratione ac p̄uidētia debita
op⁹ est: & ita agetur primo loco qdē de ijs, quæ
ad animā; secundo de ijs, quæ ad corpus p̄tinēt.

2. Quod ad animam attinet, cū tanti referat, eos,
qui in p̄bationibus uersantur, ab omnibus im-
perfectionibus & q̄busuis impedimentis maio-
ris

DECLARATIONES in Tertiã Partem.

IN CAPVT I.

DE cõseruatione in ijs, quæ ad animam pertinent.

¶ SI in aliquo loco

solicitatur uel per-

turbatur aliquis ab hominibus, qui in via spiritus non bene procedunt; videat Superior, num eundem in alium locum transmitti expediat, vbi diuino obsequio commodius insistat. Et tunc Superior ad quem mittitur, certior fieri debet de rebus ipsius, quantum sit satis ad eum magis iuuandum, & alios, quibus præest.

¶ Si aliquando permittendum videretur, vt consanguineos vel amicos, quos, cum esset in seculo, habebat, alloqueretur, coram aliquo à superiore designato id fiat, et breuiter, nisi particulares ob causas is, qui supremam curam habet, aliud statueret. Sic etiam, si aliquis ex ijs qui domi sunt, cuiquam scriberet, non nisi obtenta facultate, litteris ei ostensis, quem Superior destinauerit, id faciet. Si ad eundem litteræ mitterentur, ei primo reddentur, qui à Superiore fuerit constitutus;

ris spiritualis profectus remouere; multum ad id confert;

* omnem cõmunicationem per verba & scripta vt abijciant cū ijs, qui in proposito sibi instituto intepescēdi causa esse possent, & vt in via spirituali incedēdo * cū ijs dūtaxat personis, & ijs de rebus agāt, quæ iuuent in diuino obsequio ad id consequēdū, quod in ingressu Societatis sibi vt scopū præfigebant.

Eadē de causa egredi domo,

non

stitutus; qui eas lectas reddet, aut non reddet illi, ad quem sunt destinatæ; prout in Domino expedire ad maius ipsius bonum, & Dei gloriam existimabit.

C non debent, nisi * quando, & cum quo socio Superiori visum fuerit. Nec domi hic cum illis pro suo arbitratu colloquantur, * sed cum ijs tantum, qui à Superiore præscripti fuerint; quorum exemplo
 Considerabit Superior, num aliqui, quibus confidendum uideatur soli mitti possint; & si qua etiã quibusdam facultas generalis dari debeat, vel non, sed sigillatim eam peti, quando cunque domum egrediuntur, oporteat.

D ¶ Vt plurimum Nouitios inter se conuersari non conuenit; sed silentium inuicem obseruare, nisi in rebus, in quibus loqui necesse sit. Agent vero potius cum maturis, ac prudentibus, qui scilicet à Superiore cuique fuerint designati. Sic etiam, si duo in eodem cubiculo lectulos suos habent, alter eorum huiusmodi sit, ut minime dubitetur, quod alter eius societate proficiat; & eandem ob causã inter cubicula, quæ seorsum unicuique iuniorum assignantur, par est, aliquos ex antiquioribus intermisceri.

Sine facultate autem à Superiore accepta ordinariè vnus cubiculum alterius non ingreditur; & si cum ea facultate ingressus fuerit, ostium semper apertum maneat, quandiu cum alio ibidem fuerit; ut et Superior, & officiales ad id destinati, quando cunque eis visum fuerit conuenire, ingredi possint.

E ¶ simile

plo & spiritualibus colloquijs ædificationem accipiāt, nō aut̄ offensionē, & proficiāt in Dño.

Oēs diligentissime curēt portas sensuū suorū (oculorū præcipue, auriū, & linguę) ab omni inordinatione custodire, ac se in pace & vera humilitate interna cōseruare, & eā in silentio, cū id obseruandum est; cū autē loquēdū, in circūspectione & ædificatione verborū, & modestia vultus, ac maturitate incessus motuūq; oīum sine vllō impat̄ et̄æ aut̄ superbiæ signo exhibere; in oībus p̄curādo atq; optādo potiores partes alijs deferre, oēs in animo suo tanquā sibi superiores ducendo, & exterius honorē ac reuerentiā, quam exigit cuiusq; status, cū simplicitate & moderatiōne religiosa exhibendo: atq; ita fiat, vt se mutuo cōsiderantes, in deuotione crescāt, Deūq; Dñm nr̄um laudent, quē quisque in alio, vt in illius imagine, agnoscere studeat.

In refectiōne corporis curandū est, vt temperantia, modestia, & decencia interius & exterius in oībus obseruetur. Præmittatur benedictiō, & sequatur actiō gratiarum, quas oēs agere debent cū ea, qua par est, deuotione & reuerētia. Et dum corpus edendo reficitur; sua ē animę refectiō præbeat̄ libro aliquo pio potius, quàm difficili, quem capere, & à quo oēs iuuari possunt, legendo: vel id tēporis, aliquis, cui à Superiore

Eriore id iniungetur, concionabitur, vel *aliquid simile ad Dei gloriam fiet.

6 Omnes quandiu corpore bene valent, in spiritualibus vel exterioribus rebus habeant in quo occupentur. Et, qui officium vel ministerium aliquod certum habent, vt de auxilio prouidendū est eis, si sit necessarium; ita cum vacant, alijs rebus occupari deberent; ne otium malorum omnium origo, quoad eius fieri possit, domi nostrę locum habeat.

7 Vt experiri incipiāt sanctę Paupertatis virtutem, doceantur omnes, quod nulla re tanquam propria uti debeant: quamuis necesse non sit probationis tempo-

Fre * possessione bonorum suorum se abdicare; nisi id Superior post elapsū primum annum iuberet, iudicans in huiusmodi bonis tentationum occasionem & minus proficiēdi in spiritu habere aliquem, ut qui illis adhe-
reat aliquo immoderato amore
uel

E ¶ Simile quid erit, litteras, quę ad edificationem faciunt, legere; & si quę alia ex exercitatio aliquando conuenire videretur.

F ¶ Possessione bonorum suorum se abdicare, tam de proprijs bonis intelligendum est, quę habet penes se vel alios; quā de iure vel actione, quę ei competit ad bona, quę sperat; siue secularia illa, siue ecclesiastica sint. Quando hoc fieri debeat, Præpositi Generalis, vel eius, cui ille facultatem committauerit, arbitrio relinquetur.

G ¶ *Ante ingressū quiuis de bonis suis tēporalibus pro suo arbitratu statuere potest. sed postquā ingressus est, tā de ecclesiasticis, quā de secularibus disponat oportet ita, ut deceat virū spiritualis vitæ sectatorē. Ideoque, cū existimaret in consanguineos ea esse dispensanda, cōmittere id debet iudicio vnius, vel duorum, vel trium virorum, qui & do-*

ctrina, & pietate commendentur, & eidem ac quiescere, & quod illi sentient perfectius, & Deo ac Domino nostro gratius esse, habita omnium circumstantiarum ratione (vt in Examine, pagina decimanona, fusius dicitur), exequi debet.

H ¶ *Rectores, vel Prapositi locales, vel Prouinciales, vel quicumque alij, cum quibus agit qui sic habet in animo*
sua

vel confidentia; & * tunc qui se exuit bonis suis, sequatur Christi cōsilia: pro sua tamē deuotione ad hoc poti⁹, quā ad illud op⁹ dispensare bona sua, uel eorum partem poterit; prout in Domino intellexerit ad diuinū beneplacitum magis conuenire; ut in Examine dictum est.

Intelligent etiam quòd mutuo dare, uel accipere, uel dispensare quidquam de ijs, quæ domi sunt, minime possunt, nisi Superior conscius consensum præstiterit.

Qui in ingressu ipso, uel post ingressum ad Obedientiam motus sua deuotione, uellet bona sua vel eorum partem in Societatis subsidium dispēfare; * haud dubie opus faceret maioris perfectionis

fectionis, alienationis, & abnegationis vniuersi amoris proprii non descendendo tenero quodam affectu ad particularia loca, nec iuxta illū sua bona huic potius, quam illi applicādo: quin potius exoptādo maius & uniuersalius bonum Societatis (quæ tota ad maiorem Dei gloriam, ac vniuersale bonū, & vtilitatem animarum instituta est) hoc iudicium ei relinquat, qui eius uniuersæ curā habet, num applicari huic loco potius, quam illi in eadem Prouincia debeat: quandoquidem ille melius, quam quisquā alius intelligere potest, quid cōueniat, & quid maxime vrgeat in omnibus eius locis, ratione habita Regum, Principum, ac aliorum potentatum; ne eis caussa vlla offensionis detur; sed ad maiorem ædificationem omnium & spiritualem vtilitatē animarū, & gloriam Dei omnia cedant.

sua bona dispensare, ut in cateris rebus, ita & in hac quod perfectius est, quodq; maioris meriti in diuino conspectu, ei representare debent. Nihilominus, si in eo propensio animi ad locū vnum potius, quam ad alium (quamuis imperfectum id sit) cerneatur; etiam si iudicio Superioris suum submittere uellet: certiores tamen reddere Prepositum Generalem poterunt, uel eum, qui eius gerit vices, an sit aliquid huiusmodi imperfectio-

nis tolerandum; sperando quod ea cessabit aliquando; supplebitq; diuina bonitas quod ad suam maiorem gloriam &

maiores

maiorē ipsius perse Doceatur quō ab illusionib⁹ 10
ctiorē deesse cernit. Demonis in suis spiritualibus
 exercitationib⁹ caueant, & quō se cōtra oēs ten-
 tationes tueatur: simul rationes sciāt quæ adhi-
 beri possint ut eas superēt; & ad ueras solidasq;
 uirtutes cōsequendas insistāt, siue plures adsint
 uisitantes spirituales, siue pauciores: curent
 uero sēper in uia diuini seruitij p̄gressū facere.

Utantur quotidie conscientię suę examina- 11
 tione consueta, & octauo quoque die saltē ad
 Confessionis & Communionis sacramenta ac-
 cedant; nisi aliqua de causa aliud Superiori ui-
 deretur: & unus omnium sit Confessarius ab
 eodem Superiore constitutus:

I ¶ *Conuenien-* *quōd si fieri nō poterit, quisq; I
ter non possit fieri certe suum stabilem habeat Cō-
propter multitudi- fessarium, cui ipsius conscientia
nem, vel quōd ali- prorsus aperta sit. Qui quidem
quis ab alio Con- Confessarius non ignoret, quos
fessario magis, casus sibi Superior reseruat. Illi
quā ab ordina- autem reseruantur, quos ab
rio iuuari posse ui- eo cognosci necessariū uidebit,
deretur propter aut ualde cōueniens; quo meli⁹
causas, quæ pos- & remedium adhibere possit, &
sent accidere, quas suę curę commissos præseruare
considerabit Supe- ab omnibus quæ nocitura sunt,
rior, & quod in
Domino iudicauerit conuenire, providebit.

Peruttle

21 Perutile erit, esse domi aliquē **K** ¶ *Hic erit*
K *virum fidelem & in rebus spiri *Magister Noui-*
 tualibus sufficienter versatum, *tiorum, uel quem*
 qui instruat eos ac doceat, quo- *Superior ad hoc*
 modo & interius, & exterius sese *munus ut aptio-*
 habere debeant, & ad id eos hor *rem constituet.*

tetur, & in memoriam redigat, & amanter ad
 moneat: quem omnes qui in probatione sunt
 diligant, ad quem in suis tentationibus confu-
 giant, cui confidenter sua omnia detegant, & à
 quo consolationem & auxilium in omnibus
 sperent in Domino: & admoneantur, quòd nul-
 lam debeant celare tētationē, quam huic, uel
 Confessario, uel Superiori, non aperiant; immo
 vero totam animam suam illis integre manife-
 stam esse, pergratum habeant: nec solum defe-
 ctus aperiant, sed etiā pœnitentias, uel morti-
 ficationes, & deuotiones, ac virtutes omnes,
 voluntate pura optantes ab illis dirigi, sicubi
 à rectitudine deflecterent, nolentes suo proprio
 sensu duci; nisi cōueniat cum iudicio illorum,
 quos Christi Domini nostri loco habent.

13 Anteuertere oportet tētationes, adhibitis ea-
 rū cōtrarijs: ut cū qs animaduertitur ad supbiā
 esse propēsus, exerceri is debet in reb⁹ abiectio-
 ribus, quæ ad humiliandū ipsū utiles futuræ vi-
 deant: & sic de alijs prauis animæ ppēsionib⁹.

L ¶ *Ut fœmine nō ingrediantur domos, nec Collegia Societatis, fere sē per debet obseruari. Sed si illa eximia charitate, vel auctoritate simul cū charitate essent conspicuae; prudentia Superioris iustas ob causas, ut illa (si id optarent) videndi gratia ingrederētur, possent dispensare.*

M ¶ *Cuiusmodi essent instrumenta ad ludendum, vel ad rem musicam, libri etiā profani, & alia id genus.*

N ¶ *In correctionibus (licet prudenti rebus particulis adhibita hūc ordinē mutare possit) est aduertendū, quòd primo in cha*

Præterea honestatis & decen-
tiæ ratione cōuenit, * fœminas
nō ingredi domos nostras, nec
Collegia; sed tātum ecclesias;
& arma nulla nec * instrumēta
rerum vanarum domi haberi;
sed tantum ea, quæ faciunt ad
finem illū diuini seruitij & lau-
dis, quem sibi præfixit Societas.

* In correctionibus & pœnitē-
tiji iniungendis qui modus te-
neri debeat prudenti charitati
Superioris, & eorum, quos sibi
substituerit, relinquetur; qui in
eis rationem habebūt disposi-
tionis psonarū, & ædificationis
vniuersalis & particularis earū
ad gloriā Dei. Pœnitentias vero
hūmādi prōpta volūtate quisq;
admittere deberet cū vero emē-
dationis & spiritualis profectus
desiderio; etiā si propter defectū
non culpabilē iniungerentur.

Syndicus domi constituatur:
cuius erit officiū, obseruare in
oībus quod ad honestatē & de-
centiam externā pertinet, eccle-

siam &

fiā & domū pluſtrando, & ſiquid nō conueniat adnotādo; & Superiori referendo, vel eundem, qui errat, cōmonefaciendo; ſi id facultatis ei, vt vtilius in Dño ſuo fungatur officio, tribuetur.

- 17 Curēt omnes ex morbis corporis, fructum capere nō ſolum ſibi ſed etiā ad aliorū edificationem, non impatientes aut moroſos ſe exhibendo, ſed potius patientiam magnā habendo, & præſeferēdo, ac obedientiā Medico, & infirmorum præſecto præſtando, verbis pijs & ædificationem facientib⁹ vtendo, quæ oſtendant ægritudinem acceptari vt donū de manu Creatoris ac Domini noſtri; quā doquidem nō minus donum eſt quā ſanitas.

- 18 Idem ſapiamus, idē, quo ad eius fieri poſſit, dicamus omnes, iuxta Apoſtolū.

O³ Doctrinę igitur differētes nō admittātur, nec verbo in cōcionib⁹ vel lectionib⁹ publicis, nec ſcriptis libris (qui quidem ædi nō poterūt in lucē ſine appro-

ritate ac dulcedine, qui peccāt, ſunt admonēdi; ſecūdo in charitate quidē, ſed eo tamen modo, vt eis confuſio et rubor in iūciatur; tertio amor, ea, quæ timorem incutiant, ad iūcientur. De publicis autem defectibus publica debet eſſe pœnitentia, iſo tantum, quæ ad omnium ædificationē faciunt; declaratis.

O³ Nouę opinionones admittendæ non ſunt; & ſiquis aliquid ſentiret, quod diſcreparet ab eo quod Eccleſia

sua et eius Doctores cōmuniter sentiūt, suū sensū definitiōi ipsius Societatis debet subycere, ut in Examine declaratū est.

In opinionibus ēt, in quibus catholici Doctores uariāt inter se, uel contrarij sūt, ut cōformitas ēt in Societate sit, curādū est. P^{er} Feredanō est inter illos doctricorū perturbatio, uel iramutua; et si aliquid huiusmodi accideret, curetur, ut statim cū satisfactione debita in gratiam inuicem redeāt.

batōne atq; cōsēsu Præpositi Generalis; qui corū examinationem saltē trib^{us} cōmittat, sana doctrina & claro iudicio in ea facultate præditis). Immo & iudiciorū de reb^{us} agēdis diuersitas, quæ mater esse solet discordiæ, & inimica vnionis voluntatū, quātū fieri pōt, uitari debet: vnio uero & conformitas mutua diligētissime curāda est, nec, quæ ei aduersantur, permitenda: quo iūcti inuicem fraternæ charitatis vinculo melius & efficacius possint se diuino obsequio, & auxilio proximorū impendere. Quia ad progressū in uirtutibus faciendū multū cōfert antiquiorū exemplum, quo reliq; ad corū imitationē animētur; qui præst aliis (si aliter peculiare ob causas nō iudicatur cōuenire) & oēs alij Sacerdotes, q; ei uidebūt, aliquādo intra annū officiū, uel officia corū, q; inseruiūt domi, ad tēp^{us} aliq; obibūt; quo alijs gratis reddatur huiusmodi ministeriū, in quod maius Dei seruitiū & gloriā sunt cōstituti.

Expli.

20 Explicetur aliquot dieb⁹ in singulis hebdoma-
dibus Doctrina Christiana, ac

Q *modus bene & cum fructu con-
fitendi, communicandi, missam
audiendi, & in eadem ministran-
di, orandi itidem, meditandi,
& legendi p̄ captu vniuscuiusq;
tradatur; cureturq; non solū vt
addiscant quæ conueniunt, sed
etiā vt memoria teneāt, & exer-
ceant quæ didicerint; omnesq;
suum tempus rebus spirituali-
bus impendant, & deuotioni
querendæ pro mensura gratiæ
Dei ipsis communicatæ insistāt:
R ad quod* conferet aliqua exerci-
tia spiritualia illis, qui nondum
se exercuerunt in eis, vel omnia
tradere; prout vnicuique con-
uenire in Domino iudicabitur.
Conuenit
ut, nihil ignorādo,
quod ad eā perti-

neat, melius in Domino possit eūdem inuare.

R ¶ Cum ijs, qui ex se exercitiorum spiritualium intelli-
gentiam habent, & in ipsis facile progrediuntur, ac me-
thodum in eisdem bene procedendi habent, vel qui alijs
occupationibus distinentur, poterūt omnino, vel certe ex par-
te, Superiores in communibus huiusmodi regulis dispensare.

D 3 Quosdam

Quosdam, qui quamuis ad spiritualia exercitia apti sint, nondum tamen ea sunt experti, operæ pretium erit aliquando inuare, ad particulares considerationes descendendo, quæ ad timorem & amorem Dei, ac virtutum, & ad executionem earum, prout ratio conuenire docuerit, incitent.

Eis, qui ad huiusmodi exercitationes apti non esse videntur, qualis ex Coadiutoribus temporalibus aliquis esse posset, proponi debent ea, quæ ipsorum captui conueniant, & quibus ad seruitiū Dei ac Domini nostri illi inuentur.

S ¶ Qui domi

concionatur, reprehensionē aliquis ex fratribus domesticis, vel ipsius Societatis non attingant. Idem caueant qui in ecclesijs concionantur; nisi prius Superiorem ea de re consuluerint; quāuis possit unusquisque & se, et fratres suos simul ad progressū in maiori obsequio Dei (quod potius

Conuenit oēs exerceri (si aliquem Superior nō eximeret) * in concionibus domesticis: vt, præterquam quod utiliter in hoc expēderetur aliqua hora à prædico, animetur & aliquē vsus cōparent (quod ad vocem & modum attinet & ad reliqua) & vt specimen etiam eius talenti, quod in hoc genere Dñs eis cōmunicat, præbeant; & vt suos bonos conceptus ad suam & proximorū ædificationem exprimant, de ijs crebro tractātes, quæ ad sui abnegationē & in virtutibus profectū, & omnimodā perfectionem attinent; ad ea se inuicem exhortando, & præcipue ad unionem & charitatem fraternam.

Magn.

21 Magnopere cōferet, deuote, quo ad fieri poterit, ea munera obire in quibus magis exercetur humilitas & charitas. Et in uniuersum

T loquendo, quanto aliquis se * arctius Deo adstrinxerit, & liberaliorē erga summā Maiestatem se præstiterit; tãto eū in se liberaliorē etiã experiet; & ipse indies magis idoneus erit ad gratias & dona spiritualia vberiora recipiēda.

23 Expedit in primis ad profectū, & valde necessariū est, vt omnes perfectæ Obedientiæ se dedāt, Superioriorem (quicumq; ille sit) loco Christi Dñi nostri agnoscētes, & interna reuerentia & amore eū prosequētes: nec solū in executione externa eorum, quæ iniungit, integre, prōpte, fortiter, & cū humilitate dēbita, sine excusationibus, & obmurmurationib⁹ obediant,

ti⁹ in domesticis, quàm in publicis in ecclesia cōcionibus conuenit) excitare.

T ¶ Coniūgi magis cū Deo, ac liberalem se in eū exhibere, est se totum immobili ter diuino seruitio mancipare; quod illorū est, qui votis emissis Deo se dedicant.

Quāuis autē id multum iuuat ad vberiorē gratiā accipiendam; ne mini tamē præcipiendū est, vt id agat, nec primo biennio quisquā vllo modo ad id cōpellatur. Quod si

sponte ex sua deuotione ad vota sua ante biennium exactum emittenda mouerentur; nec in manibus cuiusquam ea admitti, nec solemnitas adhiberi debet: sed quisque in secreto animi sui id offerat Deo ac Domino nostro. At cū id sint facturi

D 4 conue-

conuenit, vt formulam, quæ consuevit in votis simplicibus obseruari, petant, & scriptum habeant quod Deo promiserunt, ad suam memoriam confirmandam.

V ¶ Conferet, diāt, licet* difficilia & secū dū sensualitatē repugnātia iubeat; verū
 vt Superiores fualitatē repugnātia iubeat; verū
 aliquādo occa- ēt conentur interius resignationē
 sionē prabeant & verā abnegationē propriæ volū
 ijs, qui proban- tatis & iudiciij habere; voluntatē
 tur, exercendi ac iudiciū suum cū eo, quod Supe
 obedientiæ & rior vult & sentit, in oībus rebus
 paupertatis uir (vbi peccatū nō cerneretur) oīno
 tatē, eosdē tētā cōformātes, pposita sibi volūtate
 do ad maiorem ac iudicio Superioris p regula suæ
 ipsoꝝ utilitatē volūtatis & iudiciij; quo exactius cō
 spiritualem eo formētur primæ ac sūmæ regulæ
 modo, quo Do oīs bonæ volūtatis & iudiciij, quæ
 minus Abra- est æterna bonitas & sapientia.
 hā tētavit; vt
 et specimē vir- Et vt magis in Obedientiæ vir
 tutis suæ prabe 24
 ant, et in eadem tute se exerceant, cōuenit, atq; etiā
 crescant. In eo valde necessarium est, vt non solū
 tamen, quoad Superiori Societatis vel domus,
 eius fieri possit, fed etiā subordinatis officialibus,
 mensura et pro qui ex illo auctoritatem accepe
 portio iuxta u- runt, in ijs omnibus, in quibus, su
 nius cuiusq; vi- per ipsos potestatem habent, obe
 res, vt discretio dictabit, obseruetur. diāt; & asuescāt non intueri, quis
 ille

X ¶ *Quamuis*

- ille sit, cui obediūt, sed poti⁹ quis ille, ppter quē
& cui in oībus obediunt, qui est Christus Dñs.
- 25 Diligant oēs Paupertatem, vt matrem, & iuxta
mensuram sanctæ discretionis suis temporibus
ei⁹ effectus aliquos experiātur; & vt in Examine
dictū est, parati sint post primum annū exactū
ad tēporalia bona distribuenda, quando cūq; à
Superiore iniunctum id fuerit; & ea ratione ser
uata quę ipsis in Examine pposita fuit. fol. de
cimonono
- 26 Oēs rectam habere intentionem studeant nō
solum circa vitæ suæ statum, verum etiam circa
res oēs particulares, id semper in eis sincere
spectantes, vt seruiant & placeant diuinæ boni
tati ppter seipsam & ppter charitatē, & eximia
beneficia, quib⁹ præuenit nos; potius quàm ob
timorē pœnarū, vel spem præmiorum (quāuis
hinc etiā iuuari debeant) & crebro admonean
tur vt in oībus quærant Deum exuentes se, quā
tum fieri potest, amore oīum creaturarū; vt affe
ctū vniuersum in ipsarū Creatorem cōferant,
eum in oībus creaturis amādo, & omnes in eo
iuxta sanctissimā ac diuinam ipsius voluntatē.
- 27 Studium, in quod incūbent qui in domibus
Societatis probantur, id esse debet quod eos
magis ad superius dictam abnegationem sui,
& in virtutibus ac deuotione profectū iuuabit

*Stu

XII *Quamuis in genere loquendo, studia litterarum in domibus Societatis nō teneantur; quicumque tamē prædicationi, et confessionib⁹ audiēdis vacāt, studium adhibere possūt ad ea, quæ ipsis vsui futura sūt. Et si alicui particulariter cōueniret alijs etiā rebus studere; prudentiæ Superioris relinquitur, ut id consideret, et in eo dispēsset.*

Studia vero litterarum, in vniuersum loquendo, in domibus non erunt; nisi cum quibusdam, peculiarib⁹ de causis, dispensatione opus esse videretur. Collegia enim, ad litteras addiscēdas sunt; domus vero ad eas, quas didicerint, exercendas; vel ad præparandum earum fundamentū, humilitatis scilicet, ac omnis virtutis in iis, qui operam eis sunt daturi. Sit qui singulis hebdomadibus, vel saltem decimoquinto quoque die hæc, & similia omnibus in memoriam redigat; vel illi hæc legere teneantur: ne pro nostræ fragilis naturę conditione obliti ab eorum executione cessent. Et aliquoties singulis annis oēs à Superiore sibi pœnitentias iniūgi propter defectū obseruationis Regularum petāt; ut hæc cura indicium sit illius, quā de suo profectu spirituali in via Dei quisque habet.

DE CONSERVATIONE

Corporis. Cap. II.

VT nimia sollicitudo in iis, quę ad corpus pertinet, reprehensibilis est; ita cura moderata tuendæ

tuendæ ad diuinū obsequiū valetudinis ac viri-
um corporis laude digna, & ab oībus adhiben-
da est: & ea de caussa, cū animaduertērint aliqd
sibi nocere, vel quid aliud necessarium esse cir-
ca victū, vestitū, habitationem, officiū, aut exer-
citationem, & sic de aliis rebus, admonēāt oēs
ea de re Superiorem, vel quem ad id Superior
constituerit, duo interim obseruātes; Primū vt
antequā ad eū quid referant, se ad orandū re-
cipiant; & post orationē, si senserint rem defe-
rendā ad Superiorem, id faciant; Alterū, vt cū
verbo aut scripto breui (ne excidat memoria)
Superiori rē exposuerint, ei totā curā rei exposi-
tæ relinquāt: & quidquid ille sta-

Atuerit, optimū ducāt; * nec contē-
dere, aut vrgere per se, vel alium
(siue concedatur quod petitur, si-
ue nō) pergant: qñ quidē sibi per-
suadere debēt, id magis expedire
ad diuinū, beneplacitum ac suū
maius bonum, quod Superiori, re
intellecta, in Dño visum fuerit.

Statuatur tempus quo ad eius
fieri poterit edendi, cubandi, sur-
gendi

let maiorem; ea quidē danda erit. Et si forte ex obliuione nō
provideret, cum tamē significasset se velle id facere; nō erit
ab re

In Cap. II.

Alicet, qui
Lexposit
quod necessariū
sibi existimat,
non debeat ex se
idem denuo pete-
re nec vrgere: si
Superior tamen
nondū satis intel-
lexisset, & de-
clarationem vel

ab re debita cum modestia ei in memoriam reducere, uel re-
presentare.

B¶ Quamuis ordinē temporis in refectio-
ne et somno ut pluri-
mū oēs obserua-
re debeant; si ta-
men peculiare
ob causas alicui
aliud cōueniret;
uideat Superior,
num dispensatio-
ne cum eo sit utē-
dum, nec ne.

C¶ In vesti-
tu habēda est ra-

tio eius finis, qui est, ab iniuria frigoris et ab indecoro defen-
di. Ceterū cōuenit, ut, qui probatur, vestitus rōne, ad mortifi-
cationē et abnegationē sui, et ad mundū eiusq; vanitatē sub
pedibus conculcādā inuētur; et id quidē quātū cōsiderat a na-
tura. cōsuetudo, officiū, et alia personarū circūstātia patietur.

Cum Scholasticis approbatis, & ijs, qui studijs vacant,
videtur in ijs, quæ ad vestitū attinent, magis, quàm cū ijs,
qui probantur, ratio haberi posse decētiae exterioris et cōmo-
ditatis propter studiorū laborē, & quia Collegia redditus
habent: quæuis superflua semper euitari oporteat. In parti-
cularibus vero, prout unicuique conuenit, procedetur.

D¶ A prandio, præsertim in æstate, per unius, vel
duarum

gendi, * quod communiter om-
nes obseruent.

In ijs, quæ ad victum, * vestitum, &
& habitationem, & alia corpori;
necessaria pertinent, curetur cū
diuino auxilio, ut quamuis sit in
quo probetur virtus & sui ipsius
abnegatio; non desit tamen quo
sustentetur natura, & ad diuinū
obsequium laudemq; conserue-
tur; habita conuenienti ratione
personarum in Domino.

Ut * non expedit tanto labore
corporali quenquam onerari, ut 4

spiritus

Spiritus obruatur, & corpus de- *duarum horarū*
trimentū patiat, ita aliqua cor- *spatiū p̄mitti*
poralis exercitatio, quæ utrunque *non debent, quo-*
iuuet, omnibus communiter cō- *adeius fieri pote*
uenit, etiam illis, qui mentalibus *rit, corporis aut*
exercitijs debēt insistere; quæ qui- *mentis grauiora*
dem externis interrūpi deberent, *exercitia. Si*
& non continuari, nec sine men- *quid vero neces-*
sura discretionis assumi.

Corporis castigatio immodera- *id, quanta pote*
ta esse non debet, nec indiscreta *rit charitate e-*
* in vigilijs, & abstinentijs, & *rit & metien-*
alijs pœnitentijs externis, * ac la- *dum, & mode-*
boribus; quæ & nocumentum *randum. Id au-*
afferre, & maiora bona impedire *tem temporis in*
solent. *alijs leuioribus*
exercitijs occu-

p̄ari poterit. Sed nec extra huiusmodi horas labores nimium
continuari sine aliqua relaxatione, vel conuenienti recrea-
tione debebunt.

¶ Tēpus somno tribuendū, in genere loquēdo, intra sex-
ta et septima horæ spatiū debere esse videtur: (nec sine indis-
suis dormiēdū est, nisi necessitatis alicuius excusationem Su-
perior admitteret) sed quia in tanta varietate personarum
ac habitudinum certa regula præscribi nequit; ut detraha-
tur, vel addatur huic tempori, Præpositi prudentiæ relin-
quetur; qui curabit, ut quisq; quod necessitas naturalis exci-
git, retineat.

¶ Quamuis vnusquisque paratus esse debeat ad quoduis
officiū

officium assumendum, quod ei fuerit impositum; ani-
maduertendum tamēn erit, in illis,
quæ robustiores ac
fortiores homines
requirunt (qualia
sunt officia Sacri-
stæ, Janitoris, atq;
Infirmarij) ÷ homi-
nes, qui corporis
habitudine iuxta
officiorum rationē
præditi sunt, quan-
tum fieri potest, cō-
stituantur.

¶ Cura habeatur agrotorū magna; quorum agri-
tudo simul atq; in-
firmorum Præfe-
cto indicata fuerit,
si, senserit ille rem
esse alicuius momenti,
Superiorem admoneat; & vo-
cetur Medicus, qui vnus tantum
ordinarie esse debet; si
in casibus quibusdam Superi-
ori aliud non videretur. Ob-
seruetur autem tā in victus
ratione, quàm in medicinis
quod Medicus præscripserit,
quantū fieri poterit; nec infirmus

solent. Ideo suo Cōfessario de-
tegi ab vnoquoq; conuenit qd
quid in hac parte faciat; qui si
iudicat excedi mensuram, aut
certe dubitat de excessu, illum
ad Superiorem remittat. Hæc
autē omnia eo fiunt; vt clarius
procedatur, & in animis corpo-
ribusque nostris Deo Domino
nostro maior gloria deferatur.

Sit aliquis domi, qui præsit in
iis, quæ ad corporis bonā valē-
tudinē pertinet, tū conseruādā
in sanis, & quidem in iis præser-
tim, q̄ ex ætate, vel alijs de causis
sunt debiliores, tū restituen-
dā in ægrotātibus* cui debeant
omnes, si malè se habere extra
ordinarie senserint, id referre;
vt de remedio, prout charitas
exigit, cōueniēti prouideatur.

In ijs, quæ pertinent ad rerum
tempora-

esse alicuius momenti, Superiorem admoneat; & vo-
cetur Medicus, qui vnus tantum ordinarie esse debet; si
in casibus quibusdam Superi-
ori aliud non videretur. Ob-
seruetur autem tā in victus
ratione, quàm in medicinis
quod Medicus præscripserit,
quantū fieri poterit; nec infirmus

his quidquã curret; sed illud potius studeat, vt patientiam et obedientiam exerceat, relicta cura reliquorum oïum Superiori, ac eius ministris, per quos à diuina prouidentia regitur.

Et quamuis nostræ vocationis sit, diuersa loca peragrare, & vitam agere in quauis mundi plaga; vbi maius Dei obsequium & animarum auxilium speratur; nihilominus tamen, si experimento comperiretur aliquis ferre non posse alicuius regionis cœlum, & male habere continenter cernere. Superiori considerandum relinquitur, num ille migrare alio debeat, vbi melius habens corpore, impensius diuino seruitio uacare possit.

temporalium conseruationem, præter curam illam, quam omnib⁹ charitas & ratio imponit, æquum erit, alicui peculiariter demandari hoc munus; vt tanquã bona Domini nostri IESV Christi propria ea curet. Ad alias etiã functiones necessarias, & eas præcipue * quæ honestius domi, quàm foris fiunt, curandum est, vt officialium necessarius numer⁹ cõstituatur; & expedit vt huiusmodi officia Coadiutores temporales, si ea ignorant, addiscant; omnia ad maiorem gloriam Dei, Creatoris & Domini nostri semp dirigendo.

Non erit tamen ipsius infirmi, huiusmodi mutationẽ postulare, nec animi propensionẽ ad eam ostendere, sed Superioris curæ id relinquetur.

H[¶] Officiales in ijs, quæ domi honestius, quàm foris fiunt, intelliguntur; Lotor pannorum lineorum, Tonsor, & huiusmodi, quos esse domi si fieri posset, expediret.

Q V A R T A P A R S
DE IIS, QUI IN SOCIE-

tate retinentur, instruendis in lit-
teris & alijs, quæ ad proximos
iuuandos conferunt.

P R O O E M I V M.

VM scopus, ad quem Societas re-
cta tendit; sit, suas ac proximorum
animas ad finem vltimum conse-
quendum, ad quem creatæ fue-
runt, iuuare; cumque ad id, præter vitæ exem-
plum, doctrina & modus eam proponendi sint
necessaria; postquam in ijs, qui admissi sunt ad
probationem, iactum esse videbitur abnega-
tionis propriæ & profectus in uir-

*DECLARA-
tio in proœmi-
um quartæ
Partis.*

AT Cum sco-
pus ac
finis, ad quem
tendit hæc so-
cietas, sit, va-
rias mundi par-
tes ex obedi-
entia
no nostro. * Ad hoc Collegia, &
aliquando etiam Vniuersitates,
vel Studia generalia Societas am-
plectitur; in quibus qui bonum
sui specimen in domibus dum
proba-

probarentur, præbuerunt, nec tamen doctrina ad nostrum institutum necessaria satis instructi accesserunt; in ea & in alijs rebus, quæ ad iuandas animas conferunt, instruantur. Prius ergo de ijs, quæ ad Collegia; deinde de ijs, quæ ad studia generalia pertinent, dicetur; cum eo favore, quem diuina Sapientia ad maiorem gloriam laudæque suam nobis dare dignabitur.

DE MEMO-

uel in primis rationi consentaneum visum est, ut qui in eam sunt ingressuri, viri sint vitæ & probitate, & litterarum eruditione ad id officium idonei. Et quia boni simul & eruditi pauci inueniuntur, si cum alijs comparentur; & ex paucis maior pars iam à susceptis laboribus vellet conuiescere: perdifficile fore deprehendimus, huiusmodi hominibus, qui boni simul ac litterati essent, hanc Societatem augeri posse, tum propter magnos labores, quos eius institutum exigit, tum propter magnam sui ipsorum abnegationem. Ideo nobis omnibus, qui conseruationem & incrementum eius ad maiorem laudem & obsequium Dei ac Domini nostri cupiebamus, alia via tenenda esse visa est; admittendi nimirum iuuenes, qui bonorum morum & ingeniorum indole spem facerent, quod in probos simul ac doctos viros ad colendam Christi Domini nostri vineam essent euasuri; admittendi etiam Collegia, cum

tia summi vicarij Christi Domini nostri, vel Superioris eiusdem Societatis peragrando, verbum Dei prædicare, confessiones audire, & reliquis quibuscumque poterit medijs uti, diuina gratia aspirante, ad animas iuandas: necessarium esse,

ijs conditionibus, quæ in litteris Apostolicis continentur, siue in vniuersitatibus, siue extra illas fuerint; & quidem si in vniuersitatibus, siue illæ Societatis curæ cõmissæ sint, siue non. Hac enim ratione nobis in Domino persuademus ad maius diuinæ Maiestatis obsequium fore, si & numero augeantur, & in litteris ac virtutibus progressum faciant ij, qui eidem obsequia se totos impendunt. Primo ergo de ijs, quæ ad Collegia pertinent; deinde de ijs, quæ ad Vniuersitates, agetur: & quod ad Collegia, primo loco de ijs, quæ ad Fundatores; secundo de ijs, quæ ad Collegia iam fundata, quo ad materialia vel temporalia bona eorum, pertinent; tertio de Scholasticis, qui in eisdem studijs vacant, admittendis, conseruandis, litteris & alijs medijs ad proximum iuuandum promouendis, & à studijs educendis; quarto de ijs, quæ ad gubernationem eorum pertinent.

DE MEMORIA HABENDA

Fundatorum, & bene de Collegijs meritorum.

Cap. I.

Quoniam valde æquum est, vt (quod in nobis erit) illorum deuotioni ac beneficentiæ correspõdeamus, quib⁹ diuina bonitas ad foundationem ac dotationem Collegiorum vtitur administris: Primum in quouis nostræ Societatis Collegio perpetuo singulis hebdomadibus. Missa semel pro eius Fundatore, & benefactoribus.

bus viuis & mortuis celebretur.

- 2 Initio item cuiusque mensis omnes Sacerdotes, qui in Collegio fuerint, pro eisdē semel offerre idem sacrificiū perpetuo debeant. Singulis insuper annis eo die, quo Collegij cuiusq;

A possessio Societati tradita est, * cū solēnitare Missa p Fundatore & benefactorib⁹ celebretur: & id temporis in eodem Collegio quicumq; Sacerdotes affuerint, eodē sua referēt sacrificia.

IN CAPVT
Primum quartæ
Partis. De memoria habēda
Fundatorū.

3 Eodem die candela cerea Fundatori offeratur, * aut vni ex suis, qui ipsi sit cognatione proxime cōiūctus, aut illi demū, quē ipse Fūdator designauerit: in qua cādela armorū Fundatoris, aut deuotionis insignia extent. * illa vero testabitur Societas, quā Fūdatori in Dño debet, gratitudinē.

A¶ Solemnitas eo modo intelligatur, qui Societati sit vsitatus, & in eo loco, vbi Missa celebratur.

C ¶ Si in loco, vbi huiusmodi Collegium institutum est, tēporis successu nō esset aliquis de posteritate Fūdatoris; mitti candela poterit alio, vbi ex eius progenie aliquis inueniretur; uel in altari constitui poterit, vbi ex eius progenie aliquis inueniretur; uel in altari cōstitui poterit, vbi diuinū sacrificium celebratī nomine et loco Fundatoris huiusmodi.

B¶ Si in loco, vbi huiusmodi Collegium institutum est, tēporis suc-

cessu nō esset aliquis de posteritate Fūdatoris; mitti candela poterit alio, vbi ex eius progenie aliquis inueniretur; uel in altari constitui poterit, vbi ex eius progenie aliquis inueniretur; uel in altari cōstitui poterit, vbi diuinū sacrificium celebratī nomine et loco Fundatoris huiusmodi.

C¶ Per huiusmodi cādela significatio fit gratitudinis erga Fundatores tenēda, nō iuris patronatus, vel actionis vllius.

E a qua

quæ illis, aut eorū
successoribus ad
Collegiū vel eius
bona temporalia
competat. Nihil
enim tale erit.

D ¶ In Commu-
nitatibus, vel Re-
bus publicis, quæ
non moriuntur, di-
centur huiusmodi
Missa pro earum
defunctis, & pro
illis præsertim,
qui de nobis me-
lius meriti sunt in
Domino.

E ¶ Quòd dictū
est, obseruari oī-
no conueniet erga
eos,

debent; quandoquidem eiusdem gratitudinis
nomine utriusque obligantur in Domino.

Fundatores præterea ac benefactores Colle-
giorum participes peculiariter efficiuntur om-
nium bonorum operū, quæ tum in ipsis Colle-
giis, tum in reliqua Societate Dei gratia fiunt.

* In vniuersum autē tum Fundatorib⁹, tum etiā E-
ipforum 6

Cū primum Societas in Col- 4
legiū alicuius possessionem vene-
rit; Præpositus Generalis curet
indici per vniuersam Societatē,
vt quilibet Sacerdos ter sacrum
faciat p̄ sup̄stite Fundatore ipsi⁹
Collegii ac beñefactoribus; vt il-
los sua benignitate Dñs in re-
bus omnibus dirigat, & suis don-
is semper augeat. Rursus, * cū D
ex hac vita illi excefferint, cura-
bit idem Præpositus Generalis,
ubi primum rescuerit, vt p̄ totā
Societatē singuli Sacerdotes ter
sacrum p̄ animabus illorum fa-
ciant. Quoties autē dictum est,
Missas esse à Sacerdotib⁹ celebrā-
das; ceteri oēs, qui in Collegiis
degunt, ac Sacerdotes non sunt,
ad eandē illā intentionem orare
debent; quandoquidem eiusdem gratitudinis
nomine utriusque obligantur in Domino.

ipforum necessariis & quoad viuūt, & postquā obierint, peculiariter sese deuinctā esse Societas ex charitate cognoscat, vt omni officio illos prosequatur, quod à nobis præstari iuxta minimam hanc nostram professionem ad diuinam gloriam possit.

eos, qui cōpleta Collegia faciēt. Cum ijs autem, qui aliquod dūt taxat principiu dederint, ea pars eorū, quæ diximus, præstabitur, quam Præ-

positus Generalis præstandam in Domino iudicauerit.

DE IIS, QUAE AD RES TEMPORALES Collegiorum pertinent.

Cap. II.

- 1 **A**D Collegia, quæ libere Societati offeruntur, vt iuxta suas Cōstitutiones omnino eis utatur, admittenda, Præpositus Generalis nomine totius Societatis plenam potestatem habebit.
- 2 Si Fundator aliquas cōditiones exigeret ordini ac modo procedendi Societati cōsueto nō omnino cōsentaneas; eidem Præposito Generali (auditis sententiis aliorū, quos ipse de huiusmodi rebus melius iudicare censebit) considerandum relinquatur, an omnibus perpensis utile sit futurū Societati ad finem diuini seruitii, quem sibi præfixit, huiusmodi Collēgiū admittere, nec ne. Sed si temporis decursu se grauari eo onere animaduertet Societas, poterit ipsa in-

Congregatione generali id proponere, & statuere, vt relinquatur Collegiū huiusmodi; vel prospicere, vt onus temperetur, vel certe, vt ad onus id ferendū vires maiores præbeātur. Hoc

IN CAPVT

II.

De ijs, quæ ad Collegiorum res temporales pertinent.

A ¶ P *Præpositus Generalis simul cū Societate, nū admiffa iam Collegia vel domus relinquere debeat,*

an retineri, statuat. Id tamen in Congregatione generali fieri posset; et etiam sine illa, missis nimirum suffragijs ab ijs, qui ius habent suffragij. Et tunc nō potest Societas, nec eius Generalis quod sic relinquatur, vel eius partem ullis extra Societatem hominibus donare. Sed si ipsa curam, quam habebat, reliquerit, poterunt qui alias hanc auctoritatem sibi in fundatione reseruauerint, pro sua deuotione ad aliud opus applicare id quod sic relictum fuerit. Si uero huiusmodi nō interceperit reseruatō; poterit procedere Societas iuxta suū institutum, prout ad Dei gloriam magis cōuenire iudicabit.

B ¶ De non

Dea vniuersa cōmunicari meli⁹ est. *B ¶ De non ad-*
 In Collegijs Societatis* nec cu- *mittendis obliga-*
 4 ræ animarum, nec obligationes *tionibus, &c.*
 ad Missas celebrādas, neque aliæ *sic intelligitur,*
 huiusmodi admittantur; quæ à *quòd Missarum*
 studijs distrahere admodum, & *obligationes uel*
 ea, quæ in illis ad diuinum obse- *huiusmodi, quæ*
 quium quæruntur, impedire so- *assignato reddi-*
 lent: Quemadmodum neque in *tui commensura-*
 domibus alijs, vel ecclesijs So- *ta videatur, assu-*
 cietatis professæ; quæ quoad *mi nequeūt. Nō*
 eius fieri potest, expedita ad sedis *tamē perinde in-*
 Apostolicæ missiones obeundas, *conueniens exi-*
 aliaque opera ad Dei obsequiū *stimatur, aliquā*
 & animarum auxiliū esse debet. *facilem & exi-*
 *Possessionem *gnam obligatio-*
nem (quæ tamen

non sit animarū
cura) admittere; si causa sufficiēs ad id moueret, præsertim
si res huiusmodi esset, quæ distractionis & occupationis:
perexiguæ aut nullius futura esset. In domibus autem Pro-
fessorum, quando nec illæ redditus ullos habent, nec ipsi ita
stabilem habitationē, huiusmodi obligationes non tolerātur.
De alijs obligationibus lectionum vel Lectorū non hic agi-
tur: verūtamen & hæ ipsæ in Collegijs & Vniuersitatibus
non sine magna consideratione, nec ultra limitem, quem
Præpositus Generalis conuenire ad commune bonum, &
ipsius Societatis ad Dei & Domini nostri gloriam iudica-
uerit, assumentur.

C ¶ *Societas in usum Scholasticorum suorum iuxta litteras Apostolicas reddituum administratio- nē exercebit per Præpositum Generalem, vel Provincialem, vel alium, cui Generalis id commiserit, ad defendendas & conservandas possessiones & redditus Collegiorum etiam in iudicio, cum id conveniens vel necessarium fuerit. Ac eiusdem Præpositi erit, vel eorum, quibus ille facultatem dederit, admittere quidquid præterea Collegijs ad sustentationem & incrementum eorum in rebus temporalibus donaretur.*

D ¶ *Qui disponuntur, ut ad Collegia mittantur, illi sunt, qui in domibus probationū versantur; et qui ex domibus Societatis professæ, vel domibus probationū ad studia mittuntur.*

E ¶ *Qui negotia Collegiorum extra ea gerunt, in primis intelliguntur Procuratores, qui in summi Pontificis, vel aliorum Principum curia negotia Societatis gerunt. Verum quid*

* Possessionem Collegiorum cū C
reb⁹ tēporalibus, quę ad ipsa spe
stant, capiet Societas; & Recto
res, qui ad id munus conveniens
habeant talentum, constituet;
qui curā suscipiant conservandi
atque administrandi res ipsorum
temporales, ac provideāt neces-
sitatibus tam materialis edifici-
quā Scholariū (qui in ipsis Colle-
giis degunt)* eorūque, qui dispo-
nūtur ut ad illa admittantur; atq;
* eorum etiā, qui extra Collegia E-
gerunt illorum negotia. Totius
vero administrationis ratio Re-
ctoribus constet: ut eam reddere,
quando, & cui per Præpositū Ge-
neralē

quid ad hos & alios sumptus necessarios contribui debeat, Præpositus Generalis seruata proportione debita, per se, vel alium id statuet.

neralem cōstituetur, possint. At
F* Generalis cum nec in suū, nec in vllorum cōsanguineorū suorū, nec in professæ Societatis vsū bona temporalia Collegiorum possit conuertere; eo purius sese in eorum superintendentia ad maiorem gloriam & seruitium Dei gerere poterit.

6 In ijs Collegiis, quæ duodecim Scholasticos (præter Præceptores) ex propriis redditibus

F¶ Cū dicitur, non posse Societate professam, vel eius Præpositum Generalem iuari redditibus Collegiorum, intelligendum est iuxta litteras Apostolicas, quod nō possint in proprios ipsorum vsus red-

ditus conuerti: alere possunt nihilomi-

nus expendi in vsum illorum, qui Collegijs vtiles fuerint, cuiusmodi sunt Administratores, Concionatores, Lectores, Confessarij, Visitatores, & alij Professi, vel similes personæ, quæ spirituali vel temporali Collegiorum huiusmodi vtilitati vacant. Sine tali etiam causa posset expendi aliquid, quod exiguum sit, cum quouis homine de Societate, mensa per diem aliquem eum excipiendo, vel modicum quid viatici, cum per Collegia in hanc vel illam partem transit, vel quid simile donando. Quod enim tam est exiguum, vt nihilum ducitur; & scrupuli eximuntur hinc quidem inhumaniter se habendi, inde vero contra Sedis Apostolicæ intentionem agendi.

G¶ Quamuis

G ¶ *Quāvis hoc ita se habeat; si tamē benefactores essent, qui possessionem aliquā vel red. licū dare vellēt, admitti illa possent; ut rāro maior numerus Scholasticorū, ac Præceptorū ad maius diuinum possent obsequiū sustentari.* alere possunt, ob maiorem populī ædificationem * nec petantur eleemosynæ, nec illæ, aut dona vlla oblata admittantur. Si redditus minores fuerint, quàm huic numero alendo sufficiāt; admitti quidē, non autē peti aliquæ eleemosynæ possent; nisi tāta paupertate Collegiū premeretur, ut etiā petere, saltē à quibusdam, esset necessariū. Tūc enim (maius diuinū obsequiū & vniuersale bonū præ oculis semper habendo) peti eleemosynæ, immo & ostiatim ad tempus, quando cunque necessitas id exigeret, emendicari poterunt.

IN CAPVT DE SCHOLASTICIS,
III. qui in Collegijs cōstituētur.

De Scholasticis, qui in Collegijs constituentur.

Cap. III.

Q ¶ *Quod ad Scholasticos attinet, ad quorum institutionē Collegia assumuntur, in primis quales esse debeant, ut ad ea vel mittantur, vel admittantur, considerare in Domino oportebit.*

Primum omnium cū aliquo ex quinque illis impedimentis in Prima Parte dictis * nullus in Collegio

Collegio aliquo Societatis inter *neus à Christi V*
 Scholasticos collocari poterit. *cario, ut i aliqua*
 Et præter Coadiutores ad mini- *domo Societatis*
 steria vel auxilium Collegij neces- *manere possit; et*
 sarios, reliqui huiusmodi esse de- *idoneus esse intel*
 bent, ut secundū rationē sperari *ligetur, ut i Col*
 possit, idoneos ad vineā Christi *legijs habitet.*

Dñi nostri exemplo ac doctrina excolendā esse
 euasuros. Hi autē quo magis ingeniosi, bonifq;
 moribus ornatī, & sani corpore ad ferēdos stu-
 diorū labores fuerint; eo magis idonei, & citius
 ad Collegia mitti, vel in eisdē admitti possunt.

3 Adhæc, illi solū in Scholasticos approbatos
 admittūtur, qui in domibus vel Collegijs ipsis
 probati fuerint, & biēnio in variis experimētis
 & p̄bationib⁹ exacto, ac votis cū p̄missione de
 Societatis ingressu iam emissis, ad vitā in ipsa
 p̄petuo ducendā ad gloriam Dei admittuntur.

4 Præter hos, studia quibusdā conceduntur, qui
 ante biennium & probationes huiusmodi ad
 Collegia ex domibus destinantur (q̄ sic in Dño
 expedire videatur) aut in eisdem admittuntur;
 nō tamen approbati Scholastici *B. Si i Collegijs*
 censentur, donec biennio exacto *Societatis, Scho.*

B & votis ac promissione illa emis- *lasticorū non sup-*
 sis, in approbatorum numerum *peteret iustus nu-*
 referantur. *merus qui per pro*

DE SCHO-

miss

missionem uel propositum Deo in ea seruiēdi se dedicauerint; non repugnabit instituto nostro, ex licentia Præpositi Generalis, & ad tempus, quod ei videbitur, alios pauperes Scholasticos, qui tale propositum non habeant, admittere: dum tamen in eis impedimenta illa, quæ in prima Parte dicuntur, non inueniantur; & huiusmodi indolem præferant, ut sperari possit, quod boni operarij vineæ Christi Domini nostri sint futuri, propter ingenium, vel aliquam institutionem in litteris, bonos mores, conuenientem ætatem, & alia Dei dona, quæ in eis cernerentur ad diuinum obsequium, quod solum in ijs, qui de Societate, & extra illam sunt, expetitur. Huiusmodi autem Scholastici in confessionibus frequentandis, in studijs, ac in forma viuendi Scholasticis Societatis conformes esse debent; quamuis & ratio vestitus diuersa, & habitatio in eodem Collegio separata sit, ita, ut qui institutum Societatis sequuntur, seorsum, & non commixti alijs externis maneant; cum eis tamen versentur, quatenus ad maiorem adificationem, ac maius Dei ac Domini nostri obsequium superior expedire iudicauerit.

Quamuis autem nostrorum copia suppeteret; tamen non repugnabit nostro instituto, si aliquis, qui propositum Societatem ingrediendi non habeat, in Collegia admittatur; si pacta cum Fundatoribus inita id exigent: si quidem ad finem, quem sibi præfigit Societas, cum huiusmodi conditionibus Collegium admittere utile censebitur, vel ob causas alias raras & non leuis momenti. Verum seorsum habitare hi, nec conuersari sine facultate Superioris, nisi cum certis quibusdam personis Societatis ad id designatis, debent.

Paupertas autem Scholasticorum, qui de Societate non
sunt

sunt, per Præpositum Generalem, vel eum, cui suam ille potestatem communicauerit, expendetur. Et aliquando honestas ob causas, quamuis illi diuitem aut nobilium hominum filij sint, modo suis uiuant sumptibus, nihil esse uidetur, cur admitti non possint.

Ætas conueniens fore à decimoquarto ad vigesimum tertium annum uidetur, si in litteris progressum aliquem non fecissent. Et in vniuersum loquendo, quo pluribus donis ex ijs, quæ in Societate expetuntur, præditi essent; eo magis erunt idonei, vt admittantur. Nihilominus animaduertatur, ut cum huiusmodi restrictiores, quàm laxiores simus: habeaturque diligenter delectus eorum, qui sunt admittendi, examine aliquo particulari cum eisdem antequam recipiantur, vtendo.

Aliqui, licet rariore, possent inter nostros, particulares ob causas & superioris iudicio efficaces, admitti.

DE SCHOLASTICIS

admissis conseruandis.

Cap. IIII.

Ad conseruationē eorū qui in Collegiis sunt, in iis quæ ad corpus, & res externas attinēt, quod in Tertia Parte dictū est, sufficiet. Id tamē peculiari cura animaduertendū erit, vt tēporib⁹ valetudini corporis incōmodis Scholastici non studeant, vt somno quātū tēporis satis sit, tribuant; & in laboribus mentis modū seruēt.

Sic

Sic enim fiet, vt diutius in illis perseuerare tam in litteris addiscendis, quàm in eisdē exercēdis ad Dei gloriam possint.

Quod attinet ad spiritualia; eadē erit ratio eorū, qui in Collegiis, & qui in domibus admittuntur, quādiu in probationib⁹ versantur. Post probationē cū studiis vacāt, vt est ca-

**IN CAPVT
IIII.**

*De Scholasticis
admissis con-
seruandis.*

A ¶ **S** *in ali-
quo par-
ticulari Rector
conuenire iudica-
ret plus esse in
his rebus concedē-
dum propter pe-
culiāres aliquas
rationes; semper
discretionis locus
erit.*

B ¶ *Frequētius,
quàm octauo quo-
que die, commu-
nicare, non, nisi
peculiāres ob caus-
sas,*

uendū, ne feruore studiorum in-
tepescat solidarum virtutum, ac

religiōsæ vitæ amor; ita * mortifi- **A**
cationibus, orationibus, ac me-
ditationibus prolixis eo tempo-
re nō adeo multum loci tribue-
tur. Quandoquidem litteris da-
re operam, quę sincera cum in-
tentione diuini seruitij addiscū-
tur, & quodammodo totum ho-
minem requirunt, non minus,
quàm in illis versari tempore stu-
diorū, immo magis Deo ac Do-
mino nostro gratum erit.

Itaque præter sacramenta Con- **3**
fessionis* ac Communionis (ad **B**
quæ octauo quoque die acceden-
dum erit) & præter Missam, quā
quotidie audient; horam vnā
impēdēt recitando Beatissimæ
Virginis

Virginis officio, ac examinādis
bis quotidie suis conscientiis cū
aliis orationibus pro cuiusque
deuotione vsque ad prædictam
horam explendam, si expleta nō
fuerit. Quæ omnia iuxta ordina-
tionem ac iudicium maiorū suo-
rū, quibus obedientiam Christi
loco præstare debent, facient.

- 4 Aliqui (cuiusmodi esse possent
Coadiutores illi, qui legere non
didice-

ras, & potius ne-
cessitatis, quàm
deuotionis, habita-
ratione, permitta-
tur. Protrahere
ultra octo dies nō
sine ratione etiā
speciali licebit;
propter quam pos-
sit etiam aliquan-
do Missa inter-
mitti; & in qui-
busdam augeri ce-

minui (vt dictum est) præscriptum orationis tempus. et
hæc omnia Superioris prudentiæ relinquētur; quamuis vni-
us horæ plus minus tempus ad Beatissimæ Virginis preces
recitandas assumendum sit. In Scholasticis tamen, qui ad di-
cendum officium diuinum non tenentur facilius suis tempori-
bus hæc ratio commutari poterit, vt loco precū Beata Vir-
ginis, meditationes, & alia spiritualia exercitia succedant
(dum tamen hora in illis compleatur) idque præcipue cū qui-
busdam, qui cum vno modo in spiritu non proficiant, alio cū
gratia Dei magis iuuabuntur, fiet; cum facultate tamen vel
ordinatione maiorum, quorum semper erit videre, num in qui-
busdam propter particulares causas aliud magis conueniet,
vt id fiat. Habenda autem erit ratio ueræ deuotionis ipsorū,
vel Fundatoris, & circumstantiarum, quæ ad personas, tem-
pora, & loca pertinent. Iis vero, qui inexperi sunt adhuc re-
rum spiritualium, & in illis iuuari desiderant, aliqua ad
meditationem

meditationem & orationem capita proponi possent, prout eis magis conueniret. Dum Missa dicitur, quandiu Sacerdos summisse loquitur, vt populus non audiat, quæ is dicit, num Scholastici possint, nec ne, recitare partem precum suarum, ad quas horam habent designatam, maiorum, vel Superiorum arbitrio id relinquetur; qui hominum, locorum, ingeniorum, & temporum habita ratione, quod ad maiorē Dei gloriam videbitur, providebunt.

C ¶ Quod ad didicerunt) præter missam, horam etiam vnā * recitando Rosarium attinet, sario vel Coronæ Beatæ Mariæ Virginis' cum duplici examine quotidiano, uel aliis orationibus pro cuiusque deuotione, vt de Scholasticis dictum est, impendent. **C**

Ad deuotionis augmentum, & ad excitandam qua Deo obstricti sunt, obligationis memoriam, & ad maiorem studētium in sua uocatione confirmationem bis annis singulis, * in festis uidelicet Resurrectionis, ac Natiuitatis

Et quādo qui legere didicerunt, fructū uberiorē in eo, quā in precibus horarijs recitādis inuenirent; iam diximus, quod in id, quod magis conferet, illa poterunt commutari.

D ¶ Si uideretur Rectori cum Superioris facultate commodius fore alijs in festis solemnibus hanc renouationem ali-

nem aliquando particulari aliqua ratione fieri, posset etiam fieri. Cum etiam de festis Resurrectionis, & Natiuitatis loquimur; simul intra eius octauas, vel totidem dies ante festa intelligatur.

E Natiuitatis, * simplicia vota, que iuxta formulam in Quinta Parte, capite quarto dicendam emisserunt, congruum erit renouare. Et qui ea non emisisset, exacto biennio probationis, vt in Examine pponitur, emittet.

Cum ad publicas Scholas eundem erit (nam alia loca sine facultate Superiorum nō petent)

F eant & redeant* inuicem associati cum ea modestia interiori ac exteriori, quæ ad sui & aliorum ædifica-

formatus: & sic consequenter potest illum statim Superior admittere in Scholasticum, ac simul in probationem ad hoc tantum, vt ad Professorum gradum, vel Coadiutorum suo tempore admittatur. Hæc consuetudo facit, vt quamuis Paupertatis votum sit emissum, bona tamen temporalia haberi possint ad certum vsque tempus, quod Superiori intra probationis spatium videbitur.

F Recloris erit, designare cuique socium; qui huiusmodi esse debet, vt vterque alterius opera magis proficere possit.

E ¶ Quod autem promittit Scholasticus in Societate, est, in eius corpus ingredi, vt statim obseruet Castitatem, Paupertatem, et Obedientiã actu, iuxta Societatis consuetudinem; siue admissus sit, vt post absoluta studia sit Professor, siue Coadiutor

ædificationem conueniat; & eorum colloquia cum Scholasticis externis sint solum de rebus ad litteras vel profectū spiritus pertinentibus; prout ad maiorem Dei gloriam omnibus utilius fore iudicabitur.

DE DOCTRINA, CUI SCHOLASTICI SOCIETATIS STUDERE DEBENT.

lastici Societatis studere debent.

Cap. V.

Cum doctrinæ, quæ in hac Societate addiscitur, hic scopus sit, suis & proximorū animis Dei fauore aspirate prodesse; hæc erit in vniuersum & in particularibus personis

IN CAPVT V.
DE profectu in litteris.
A *¶* **S** *UB* litteris humanioribus Rhetorica etiam præter Grammaticā intelligenda est. **B** *¶* **S** *i* in Collegijs tempus non suppeteret ad Cōcilia, Decreta, Doctores sanctos, et res alias morales legēdas; postquam ex eis egressi fuerint, vnusquisq; priuato studio cum approbatione suorum Superiorum id posset efficere; præsertim si in doctrina Scholastica solida iecerit fundamenta.

& sacra Scriptura ad id iuuant; *fundamenta.*

C * harum Facultatū studijs operā dabunt qui ad Collegia mittuntur; & quidem maiori cum diligentia illis vacabunt, quę ad finem prædictum, habita ratione temporis, loci, & personarū, & cet. supremus Moderator studiorum magis in Domino conuenire iudicabit.

2 Ad particulares personas descendendo, * quid hi, vel illi addiscere debeant, superiorū prudentiæ relinquetur. Qui tamen indole ingenij præditus esset, quo in dictis facultatibus solidius fundamentum iaceret, eorem utiliore faceret.

3 De tempore alicui ex his Sciētijs impendendo, & quando ad vteriores sit progrediendū, Rector adhibita examinatione cōuenienti cōsiderabit, & statuet.

4 Sequātur in quauis facultate securiorem & magis approbatā doctrinam

C ¶ *Iuxta modū ætatis, ingenij, propensionis animi, et institutionis in literis vniuscuiusq; ; vel communis boni, quod speraretur, posset in his omnibus facultatibus, vel aliqua, aut pluribus earū quis exerceri. Qui enim in omnibus non posset, curare deberet, vt in aliqua earum excelleret.*

D ¶ *Aliqui ad Collegia mitti possent, non quòd speretur doctos eos esse euasuros iuxta eum modum, de quo dictū est; sed potius, ut alios subleuent; cuius*

modi esset aliquis Sacerdos ad audiendas confessiones, &

*Et hi, ac alij, in quibus propter etatem promectio-
rem vel alias causas sperari non potest, quod in omnibus his
facultatibus magnum facturi sint progressum, conueniet, ut
iuxta Superioris præsceptum in ijs studijs, quibus uacare po-
terunt, occupentur; Et in linguarum peritijs, Et in ijs, quæ
ad doctrinam confessionibus utilem pertinent, Et demum
in ijs, quæ ad commune animarum bonum commodiora sunt
futura, proficere curent.*

Et In libris eth doctrinam, * & eos auctores, *E*
nicis litterarū hu qui eam docent: cuius rei penes
maniorum nihil, Rectorem (qui, quod statuetur
quod honestati re in vniuersa Societate' ad maio-
pugnet, prælega rem Dei gloriam, sequuturus,
tur; Reliquis ve est) cura sit.
spolijs Aegypti

*Societas uti poterit. Christianorum opera quamuis bona
essent, si tamen malus fuerit auctor, legenda non sunt; ne ad
auctorem aliqui afficiantur. Et conuenit, ad particularia de-
scendendo, qui libri sint prælegendi tam in humanioribus
quàm in alijs disciplinis, qui vero prælegi non possint, con-
stituerent.*

QVOMODO IVENTVR SCHOLASTICI ad has facultates bene addi- scendas. Cap. VI.

VT autem Scholastici plurimū in his faculta-
tib⁹ proficiant; in primis animę puritatē cu-
stodire, ac rectā studiorū intentionē habere co-
nentur,

nentur; nihil aliud in litteris, quàm diuinam gloriam, & animarum fructum querentes; & in suis orationibus gratiam, vt in doctrina proficiant ad hunc finem, crebro petant.

2 Præterea serio & cōstāter animū studijs applicare deliberēt, sibiq; psuadeant, nihil gratius se Deo facturos in Collegijs, quàm si cū ea intētionē, de qua dictū est, studijs se diligēter impēdās. Et licet nūquā ad exercenda ea, quæ didicerint, pueniāt, illū tñ studēdi laborem ex obediētia & charitate (vt par est) susceptum, opus esse magni meriti in cōspectu diuinę ac summx Maiestatis, apud se statuāt.

IN CAPVT
VI.

Quomodo iuuentē
Scholastici ad
has disciplinas
bene addiscē-
das.

3 Impedimenta etiam remoueantur, quę a studijs animum auocant, * tam deuotionum ac mortificationum, quę vel nimix vel sine ordine debito suscipiuntur, quàm curarum * & exteriorū occupationum, quę domi in

A ¶ Hoc in
gene-
re dictum sit. Ce-
terum si alicui ne-
cessarium esse, vt
deuotioni et mor-

officijs
tificationi incumberet, videretur; relinquetur Superioris prudentiæ, vt statuatur quantum in ys progredi oporteat.

B ¶ Ad diuare eos, quibus huiusmodi officia operosa cōmissa sunt, aliqua hora, nihil prohibet. Verum onus ipsorū officiorum sumere, potius Coadiutorum est, qui ad Scholasticos subleuandos in Collegijs constituentur.

C ¶ Ea de causa in ijs, qui ad sacros ordines promoti non sunt, congruērit, si promotio differat, ne impedimentum ipsis præster, donec ad finem studiorum accedat; necessitatis tamen sæpe occurrentis ratione dispensari aliquando opus est.

Huiusmodi erga proximos functiones aliqui, qui studia sua iam absoluerint, vel ad id ipsum mittuntur ad Collegia, explere poterunt: sicut etiam ad domestica officia Collegij ob-

officijs domesticis, & foris in colloquijs, * confessionibus, atque alijs erga proximos functionibus assumuntur: quatenus ab eis declinari in Domino poterit. Est enim consultum, quo alijs postea utiliores cum doctrina, quam didicerint, se præbeant, huiusmodi exercitia (licet pia) donec studia sint absoluta, differri; quandoquidem non deerunt alij qui ea interim exerceant. Et hæc quidem omnia maiori cum desiderio obsequij & glorię diuinę fiat.

In disciplinis ordo seruandus est, ut prius in latina lingua solidum iaciant fundamentum, quam Artium liberalium; & in ijs, antequam Theologiæ Scholasticæ, & quidem in hac, antequam Positiuæ studijs se dedant. Sacrę Scripturæ vel eodem tempore, vel postea addisci poterunt.

* Linguarum eunda, quæ maiorem occupationem secum afferunt, esse aliquos oportet, qui primaria intentione studijs non vacent: cuiusmodi sunt Coadiutores temporales, vel aliqui, qui probationis, & non studij gratia in Collegijs agunt.

D ¶ Conueniē

D * Lingue vero illæ, in quibus **D** ¶ Conuenit
 5 scripte vel verse fuerunt, prius, in Theologiae fa-
 aut posterius, vt Superiori pro va- cultate esse ad
 rietate caussarum occurrerit, gradum aliquem
 ac diuersitate personarum vide- promotos, vel in
 bitur, disci poterunt. Itaque hoc ea mediocriter e-
 eius prudentiæ relinquetur. Sed ruditos, & qui
 si linguarum studio nostri vacat, doctorem sancto-
 inter cetera, ad quæ discentium rum, & Eccle-
 intentio feratur, illud sit, vt ver- sia decisiones in-
 sionem ab Ecclesia approbatam telligant: ut illis
 defendant. linguarum studiū
 utile sit, et nihil

E * Scholastici omnes lectiones **E** ¶ Si in aliquo aliud conueniret, Superior sua prudentia
 6 publicorum Professorum iuxta si aliqui tam hu-
 Rectoris Collegij arbitrium au- miles & in fide
F dian: * qui quidem Professo- firmi cernerentur,
 res siue de Societate illi sint, vt à studio lin-
 siue guarum nihil incō-

modi eis timeretur, dispensare Superior poterit; vt ei studio,
 quādo ad commune vel particulare bonū conueniet se dedat.

E ¶ Si in aliquo aliud conueniret, Superior sua prudentia
 id considerabit; & dispensare poterit. Et quod de publicis
 lectionibus dicitur priuatas, cum necessariae vel utiles domi
 vel extra Collegia fuerint, non excludit.

F ¶ Nullus de Societate sine approbatione & facultate
 Præpositi Prouincialis (præterquam in classibus infe-
 rioribus, vel ad tempus necessitatis gratia) publice legat.
 Qui tamen talentum ad id sortiti, ac præsertim qui iam

studijis perfuncti sunt, in prælegendis (si res maioris momenti aliud nõ exigeret) possent exerceri.

G ¶ Quamuis hoc ut a se habeat; scribere tamen in eis non debet. Cõsuetudo vero eorũ ratio ei, qui Bibliotheca præfectus est.

H ¶ Quod ad re petitiones attinet, turet Rector, ut certis quibusdam horis in scholis vel domi fiat, uno

quidẽ repetente, et alijs audiẽtibus; et quæ difficilia occurrerint, mutuo proponẽtibus; et siquid erit, de quo cõstitueret inter se nõ possint, Magistrũ adeat. Curabit etiã, ut disputationes et reliquæ exercitatiões scholasticæ, quæ iuxta modũ disciplinarũ, quæ tractantur, cõuenire indicabũtur. nõ omittat.

I ¶ Videant Superiores, num conueniat Scholasticos classium inferiorum libros papyraceos habere, ut scribant in eis lectiones, & inter lineas; & ad marginem, quod oportebit, annotent. Pronectiores in humanioribus litteris & alijs facultatibus

siue externi, optandum est, ut docti, diligentes, & assidui, & profectus studentium tam in lectionibus, quàm in alijs litterarijs exercitationibus studiosi sint.

Bibliotheca cõmunis, si fieri potest, in Collegijs habeatur; cuius clavis illis, qui iuxta Rectoris iudicium habere debent, tradatur. Præterea* quisque libros q̄ necessarij ei fuerint, habebit.

Scholastici in audiẽdis lectionibus sint assidui, & in eis præuidendis diligentes, & * postquam eas audierint, repetendis, ijs, quæ non intellexerint, interrogãdis, * aliis vero, quæ oportuerit, ad notandis; quo in posterum memoria

riæ defectui consulatur.

- 9 Rector autem Collegij id curæ habeat, vt videat, nū magistri, & discipuli suum in Domino officium faciant, nec ne.

- 10 Cum perutilis sit (præsertim Artium, ac Theologiæ Scholasticæ studiosis) disputandi vsus; intersint Scholastici ordinarijs Scholarum, ad quas accedunt (licet non sint sub cura Societatis) disputationib⁹; & singulare sui specimen in doctrina præbere. modeste tamen, curent. Cõuenit etiam singulis Dominicis, vel aliquo alio die hebdomadæ in Collegio nostro aliquem ex quauis Classe, Artium, & Theologiæ studiosorum à Rectore designatum à prandio (si aliqua ex causâ peculiari impedimentū nō accideret) aliquas positiões tuēdas suscipere; quæ pridie eius diei sub vesperū valuis Scholarum (quo ad disputandum vel audiendum, qui vellent, conuenirent) essent affigēdæ; quib⁹ breuiter ab eo, qui respõsurus est, cõfirmatis, argumētari ex externis vel domesticis liceat cuiquēq; libuerit: aliquis tamē præsit oportet, qui argumētātes dirigat; & ex ea cõcertatione eliciat de claretq; ad audientiū vtilitatem doctrinā, quæ
- tenenda

*cultatibus char-
tam secum ferant
ad ea, quæ audie-
rint, vel eis occurrerint notatu digna, annotāda; ac
postea maiori cõ-
ordine digesta
transferent in li-
bros papyraceos,
quæ in posterum
cõseruata uelint.*

K ¶ De

tenenda sit; qui signum etiã det finiendi iis, qui disputant, ac tempus sic distribuatur; ut omnibus, quoad eius fieri poterit, disputandi locus detur.

Præter hæc duo disputationum prædictarum genera, quotidie aliquod tempus designandum, quo in Collegiis præsidente aliquo, ut diximus disputetur; ut ea ratione & ingenia magis exerceantur, & difficilia, quæ in his facultatibus occurrunt, magis ad Dei gloriam elucidentur.

Qui litteris humanioribus vacat, sua etiã statuta tempora ad conferendum & disputandum de iis, quæ pertinent ad studia illa, coram aliquo, qui eosdem dirigere possit, habebunt: & Dominicis, vel aliis constitutis diebus alternatim vel suæ facultatis positiones à prædio tuebuntur, vel se in componenda soluta oratione, aut carmine exercebunt; siue id ex tpe proposito ibidem themate ad explorandam præoptitudinem fiat; siue domi composita de re prius proposita illic publice legatur.

K ¶ De repetitionum, & disputationum, & latine loquendi exercitationibus si quid propter circumstantias locorum, temporum, & personarum mutari debeat; hoc iudicandum prudentiæ Rectoris (facultate à suo Superiore saltem in genere accepta) relinquetur.

* Omnes quidem, sed præcipue humaniorum litterarum studiosi latine loquantur communiter; & memoriæ quod à suis Magistris præscriptum fuerit,

commendent,

L commendēt, * ac stilum in compositionibus diligenter exercent; nec desit, qui eisdem corrigendis operam suam impēdat. Licebit etiam nonnullis iuxta Rectoris arbitriū præter eos auctores, qui præleguntur, quosdā etiam alios priuato studio legere; & singulis hebdomadis die aliquo designato vnus ex prouectioribus à prandio orationem latinam aut gręcā de re aliqua ad ædificationem domesticorū & externorum pertinente, qua ad perfectiora in Domino animentur, habeat.

14 Præterea Artium & Theologiæ studiosi potissimum, sed & **M** reliqui * suum habeant priuatū studiū & quietum, quo melius & ex-

diōsi fuerint. Conferet etiam in memoriā eis reducere, quòd cum ad domos venerint, studijs absolutis, in omnibus facultatibus, quibus operam dederint, sunt examinandi.

M ¶ In hoc priuato studio possent (si Rectori videretur) commentarium aliquem videre. Quandiu autem audiunt, fere vnus, & is quidem selectus esse deberet. Possent etiam scribere quòd profuturum magis censeretur.

L ¶ *Vt Scholastici magis in studijs promoueant, bonum esset aliquos eruditione pares designare, qui sancta æmulatione se inuicē prouocēt. Tuuer. et etiā interdū mittere ad Præpositū Prouincialē, vel Generalē aliquod suorum studiorum specimen nunc huius, nunc illius, vt compositionū, si litterarū humaniorū; vel cōclusionū, si Philosophiæ vel Theologiæ stu-*

& exactius ea, quæ tractata sunt, intelligant.

Ut reprimi oportet quorundā cursum plus 15
 quo concitatū in studiis; ita mouendi, incitādi,
 & animādi ad studia sunt alii, quib⁹ id necessa-
 riū est; quod vt meli⁹ præstare possit Rector, in-
 telligat oportet per se, & p aliquē aliū, cui Syn-
 dici, vel Visitatoris Scholasticorū curā ipse de-
 derit, quomodo Scholastici suū officiū faciant.

*N ¶ Si aliquis
 non aptus ad stu-
 dia, sed ad alta
 ministeria idone-
 us videretur: pos-
 set intra Collegia
 vel domos Socie-
 tatis in ijs occupa-
 ri, quæ conuenire
 viderentur: si ad
 vtrunq; inutilis
 esset, & in Scho-
 lasticum fuisse
 admissus, dimitti
 à Societate pos-
 set: nihilominus
 æquū erit, vt Re-
 ctor re bene consi-
 derata, ad Prouincialem vel Generalem id referat; & quod
 sibi præscriptum fuerit, exequatur.*

* Quod si animaduerneret ali- N
 quē in studiis tēpus inutiliter te-
 rere, quod nolit, aut certe non
 possit pgressū in litteris facere;
 expedit illum ab eis remouere,
 & eius loco alium, qui ad scopū
 diuini seruitii in Collegiis præ-
 fixum magis pficiat, cōstituere.

Absoluto studio alicuius facul 16
 tatis, eandem priuatim repetere
 conueniet, auctorem vnum ali-
 quem, vel plures, quàm prius,
 iuxta Rectoris arbitrium legen-
 do. Poterit autem ex iis, quæ ad
 eam facultatem pertinent, si ei-
 dem Rectori visum fuerit,

* in scripta

¶ Huius

O *in scripta breuius, distinctius, & accurati⁹ redigere ea, quæ pri⁹ in lectionū decursu scripserat, cum minori doctrina prædit⁹ erat, q̄; peracto studiorum curriculo.

17 Suis constitutis temporibus se ad publicos actus examinationū ac respōsionum præparent; & ad gradus consuetos, qui per diligentem examinationem digni inuenientur, promoueri poterunt. Loca tamen certa, vt ab omni ambitionis specie atq; ab aliis affectibus parum temperatis recedant, quamuis ea in Vniuersitate, vbi gradum accipiunt, dari soleant, non accipiant; sed simul omnes extra numerum se constituent; nec sumptus, qui pauperes non deceant, in gradibus huiusmodi faciant; ad quos sine humilitatis detrimento, nō ob aliud,

O ¶ Huiusmodi scripta fieri nō debēt, nisi ab ijs, qui maiori doctrina et clariori ingenio & iudicio pollent: et reliqui horū labore frui poterunt. Conueniret etiā a Magistro ea approbari.

Alij annotationibus præceptoris inuari possent, ea suis etiā notatu dignioribus. Conferret autē ad usum, vt suas notas in margine, & indicem præterea habeant rerum, de quibus in huiusmodi scriptis agitur, vt facilius inueniri possit, quod

queritur. Et quāuis huiusmodi libelli rerū excerptarū vel priorū conceptū, vel alia scripta qualibet fiant; intelligi tamē oportet, à nemine librū vllū sine examinatione & approbatione speciali Præpositi Generalis, vt dictū est, publicari debere.

IN CA

ob aliud, quàm vt possint proximis ad Dei gloriam esse vtiliores, promoueri debent.

Num autem his, qui iam studiorum suorum cursum peregerunt, prælegere priuatim, vel publice ad suam, vel aliorum vtilitatem conueniat: penes Superiorē id erit iudiciū, qui quod magis in Domino expedire videbitur, statuet.

DE SCHOLIS COLLEGIORUM Societatis.

Cap. VII.

IN CAPVT VII. **H**Abita ratione non solum profectus in litteris Scholasticorum nostrorum, sed etiam profectus in litteris & moribus externorum, quos in nostris Collegiis instituendos suscepimus;

DE Scholis Collegiorum Societatis. * Scholę publicę, vbi commode id fieri poterit, aperiantur, saltē in disciplinis humanioribus.

¶ **R**aposi-
ti Gene
ralis erit, vbi huiusmodi scholę habenda sint, si
suere. * In grauioribus autem disciplinis

¶ Et etiam iuxta quòd commode id poterit Societas. Nostra tamen mens hæc esset, vt in Collegijs communiter litterę humaniores ac linguarum, et doctrina Christiana, et si opus esset, lectio aliqua de casibus conscientię prælegeretur: si vero sit, qui commode concionetur, aut confessiones audiat, id etiam vt fiat; & de scientijs superioribus non agatur;

nis pro locorum, in quibus Collegia fuerint, ratione, semper, quid Deo gratius sit, ante oculos habendo, aperiri poterunt.

Teneat in huiusmodi Scholis is modus, quo externi Scholastici in ijs, quæ ad doctrinam Christianam pertinent, bene instituatur; cureturque quoad eius fieri poterit, ut singulis mensibus ad sacramentum Confessionis accedant, & verbum Dei frequenter audiât, & demum cum litteris mores etiam Christianis dignos hauriât. Et quia in particularibus multum varietatis esse oportebit, pro varietate locorum, & personarum singula

Consequi non est huius loci. Id tamen dictum sit, * in quovis Collegio regulas, quæ ad omnia necessaria descendat,

Dconstitui debere. Hoc tamen commendatum hoc loco volumus, * ne externis Scholasticis correctio, quoad illis opus erit, desit; quæ tamen per aliquem de ipsa Societate exercenda non erit.

Cum tam proprium sit nostræ professionis, nullum temporale præmiû accipere

agatur; sed ad eas addiscendas ab his Collegijs, ij qui in humanioribus litteris profecerint, ad Vniuersitates Societatis mittantur.

C Ex regulis Collegij Romani, alij quod cuique conueniet, accommodari poterit

D Ad hoc ubi Corrector haberi poterit, habeatur; ubi non poterit, excogitetur modus, quo castigentur, vel per aliquem ex ipsis Scholasticis, vel alia conuenienti ratione.

pere pro spiritualibus ministeriis, in quibus iuxta nostrum institutum in proximorum auxilium occupamur: non conuenit vllam Collegii dotationem admittere, per quam ad dandum Concionatorem, aut Confessarium, * aut Lectorem aliquem Theologiæ, Societas obligetur. Quamuis enim æquitatis & gratitudinis ratio nos ad seruiendum cum maiori diligentia in dictis ministeriis, quæ nostri instituti sunt propria, moueat, in Collegiis quæ maiori cum liberalitate & deuotione fundata sunt: non tamen sunt recipiendæ obligationes vel conditiones, quæ synceritatem impediant nostri in procedendo modi, qui est, dare gratis, quæ gratis accepimus: quamuis pro eorum sustentatione, qui cõmuni bono Collegiorum seruiunt, vel propter illud student, dotatio, quam Fundatorũ charitas assignare ad gloriam diuinam solet, admittatur.

IN CAP:

di, qui est, dare gratis, quæ gratis accepimus: quamuis pro eorum sustentatione, qui cõmuni bono Collegiorum seruiunt, vel propter illud student, dotatio, quam Fundatorũ charitas assignare ad gloriam diuinam solet, admittatur.

DE SCHO

DE SCHOLASTICIS INSTITVENDIS

dis in ijs, quę ad proximos suos iuuandos
pertinent. Cap. VIII.

1 **S**copum illum intuendo, ad quem studia Societatis diriguntur, sub ipsorum finē congruū erit, vt ad arma spiritualia in proximorum auxilium tractanda assuescere incipiāt. Quamuis enim id proprie magis & diutius in domibus fiat, poterit tamen in Collegijs inchoari.

2 Primū illi, qui iuxta Superioris iudiciū ad sacros ordines erūt promouēdi, in ratione Missę dicēdę, vt pręter intelligentiā, & deuotionē internam, decentem etiā habeant exteriorē modum ad audientiū edificationem, instituantur; & ceremoniis eisdē omnis Societas, quantum fieri potest, vtatur: in quibus vsus Romanus vt magis vniuersalē, & quem peculiari quadam ratione Sedes Apostolica amplexa est, quantum patietur regionum varietas, sequetur.

*IN CAPVT
VIII.*

De Scholasticis instituendis in ijs, quę ad proximos suos iuuandos pertinent.

3 **A*** In concionibus etiam, & sacris lectionibus eo modo proponēdis, quę edificationi populi conueniat (qui à scholastico diuersus est) se et exerceat, stude-

¶ Inter legendum, pręter interpretationem, aduertendum est,

est, ut aliquæ, quæ ad mores et vitam Christianã iuuet, attingantur. Et hoc fit etiam in classibus Collegij, multo vero impensius, cum populo prælegit.

B ¶ Cõferet, uisisse Euãgelia toto anno occurren-

tia, peculiari studio adhibito, quod ad concionandi rationem destinetur; & aliquid ex sacra scriptura, ut populo prælegatur: præuidisse etiam quod ad vitia pertinet, & in eorum detestationem inducit, & remedia eiusdem applicanda; sicut & contrario quæ ad præcepta, ad virtutes, ad bona opera pertinent; tum ea, quæ mouere possint ad illa amanda, & media etiam ad eadem consequenda. Et hæc in compendium, si fieri potest, redacta utiliora esse solent; ne tam multis libris opus sit.

C ¶ Huiusmodi media sunt, uisisse præceptiones, quas de modo concionandi illi tradunt, qui bene hoc munus obierunt; & bonos audire concionatores; & se in concionibus domus in monasterijs exercere; bonum habere correctorem, qui de erroribus admoneat tum in rebus, quæ dicuntur, tum in uoce, tonis, gestibus, & motibus. Reflectat et ipse considerationem ad ea, quæ dixit; quæ magis undecunque iuuetur.

studeantque ad id munus obediendum linguam populo vernaculam bene addiscere. * Res etiam alias uidisse oportet, & præmanibus habere, quæ ad hoc officium utiliores futuræ sunt; ac demum, ut melius & cum maiori fructu animarum id munus obiant, * omnibus mediis utantur, quibus comode iuuari possint.

C 4 In mini-

4 In ministerio etiam Sacramē-
D torum* Confessionis, & Com-
munionis sese exercent; & non
solum quod ad ipsorū, sed etiā
quod ad pœnitentium, & com-
municātium officium pertinet,
vt bene ac vtiliter ad Dei gloriā
ea percipiāt, & frequentent, per-
spectū habere, ac exequi curent.

E *Ad exercitia spiritualia alijs
tradenda, postquam quisque in
se ea fuerit expertus, assuescant;
& dent operam omnes, vt & eo-
rum reddere rationē; & in hoc
armo-

D ¶ In cōfessio-
nibus præter stu-
dium scholasticū,
& casuū consciē-
tiæ, præsertim Re-
surrectionis, conus-
niet compendium
aliquod casuum,
et censurarū, quæ
reseruatū, habe-
re (vt videat quæ
pertingat ipsius
iurisdictio) &
simul formulas,
quæ minus vsita-
tæ sunt, quarun-

dā absolutionū, quæ occurrunt; ac breuem interrogandi me-
thodum de peccatis, et eorū remedijs; et instructionem ad be-
ne ac prudenter in domino sine damno suo, et cū proximorum
utilitate hoc officium exercendum: & aliqua confessione au-
dita, præsertim in principijs, Confessarius apud se consideret,
num in re aliqua defecerit; vt in posterum caueat.

E ¶ Possent ad exercitia alijs tradenda assuescere, non-
nullis ea tradendo, in quibus minor iactura esse possit, siquid
erretur; & conferre cum aliquo magis exercitato suū pro-
cedendi modum, bene annotando quod magis vel minus con-
uenire deprehenderit. Cum vero exercitiorum ratio reddi-
tur, non solum id agatur, vt alijs satisfiat, sed etiam vt in il-
lis desiderium excitetur, vt eisdem iuuari velint. In vniuersis

Sum autem loquēdo, quæ ad primā hebdomadam peruenient, tantū tradantur. Quando vero omnia tradentur, raris hominibus, vel qui de viæ suæ statu deliberare velint, tradi oportebit.

F ¶ Iuuerit etiā in compendiiū redactam habere explicationem rerum ad fidem & vitā Christianā necessariarum.

G ¶ Aliud etiā cōpendium de modo iuuādi ad bene moriendum utile erit: vt memoria renouetur, quando sanctū hoc officium exercendū erit.

armōrum spiritualiū genere tractando (quā Dei gratia ad ipsius obsequiū tātopere cōferre cernitur) dexteritatē habere possint.

* Studiū ē cōgruum in modo tradendæ doctrinæ Christianæ, qui sit captui puerorū ac rudiū accommodatus, adhibeatur.

Vt in superi^o dictis proximi ad bene viuendum iuuantur: ita curandum est, vt ea, quæ ad bene moriendum illis conferunt, percipiantur; quique modus in eo tempore, in quo tantum est momenti ad finem vltimū æternæ fœlicitatis consequendum, vel ab ea excidendum, teneri debeat, intelligatur.

In vniuersum loquendo, edoceri eos conuenit, quem modū tenere oporteat huius Societatis operarios, qui in tā varijs mūdi regionibus, cumque tam diuersis hominum generibus versari debent, anteuertendo incōmoda, quæ possunt accidere; & emolumenta, quæ ad maius Dei seruitium

IN

seruitium cōferunt, captādo. oībus rationibus adhibitis, quæ possunt adhiberi. Et quāuis hoc sola vnctio sancti Spiritus, & ea prudentia, quæ communicare solet Dñs illis, qui in diuina sua Maiestate cōfidunt, docere possit; via saltē aliquo modo quibusdā documētis, quæ iuuēt, & ad effectū diuinæ gratiæ disponāt, aperiri potest.

DE SCHOLASTICIS IN CAPVT

à studio litterarum educendis. Cap. IX.

A* **E**X Collegiis nōnulli propter causas in Secunda Parte dictas, & modo inibi explicato educuntur; vt alij, qui ad diuinum seruitium magis proficiant, eisdem succedant. Eadem siquidē in hac parte domorum, & Collegiorum est ratio.

Aliqui etiam aliquando educuntur, quòd ipsis ad maiorem in spiritu vel in litteris profectū

est; sed tamen dispensari in tempore septem annorum, id quæ prorogari posset; cum huiusmodi Scholastici exemplo vitæ suæ, magnæ edificationis essent, ita vt vel magnum Dei obsequium ab eis expectaretur, vel utiles esse Collegio viderentur.

IX.

De Scholasticis à studio litterarum educendis.

A **L**ij educuntur post septē annos, videlicet, qui ad Collegia admitti sunt ad id tempus, absq; eo quòd cōstituerint ingredi Societate, quæ alio admodū dictum

alio transferri, vel quòd ad vniuersale bonū Societatis cōueniat; vt accideret, si, qui Artiū curri- culū in aliquo Collegio emensus esset, vt eadē alibi prælegeret, ante Theologię studiū edu- cetur. Et idem dictum sit, si qua in re alia ad ma- ius Dei obsequium & gloriam essent occupādi.

Cōmunis autem modus educendi Scholasti- cos ex Collegio aliquo, vbi oēs prædictæ Sciētię tradūtur, tunc erit; cū quisq; studia sua iam ab- soluerit, peracto Artium curriculo, & quatuor annis Theologię studio impensis. Et sub huius temporis finem suarū esse partiū Rector intel- ligat, Præpositum Generalem, vel Prouincialē admonere, & quantum hi profecerint, referre; ac postmodum quod ei præscriptum fuerit ad Dei gloriam, exequetur.

DE GVBERNATIONE COLLE-

giorum. Cap. X.

Supremam curam vel superintendētiā Col- legiorum iuxta Sedis Apostolicę litteras pro- fessa Societas habebit. Cum enim quidquā pri- uatæ utilitatis ex redditibus quærere, vel in suū vsum cōuertere nō possit; est valde probabile, quòd maiori cū puritate ac spiritu constantius ac diuturnius procedet, in ijs, quę ad bonū regi- men Collegiorum ad maius Dei ac Dñi nostri obsequium

obsequium prouideri conuenit.

2 Præter id autē, quod ad Cōstitutiones, & dissolutionē, vel alienationē huiusmodi Collegiorū pertinet, vniuersa potestas & administratio, & (vt in genere dicatur) huius superintendētiae executio penes Præpositū Generalem erit, qui finem illum, ad quē Collegia & Societas tota cōtendit, præ oculis habens, melius, quid eisdem conueniat, intelliget.

3 Per se ergo, vel per aliū, cui suā facultatē cōmunicauerit in hac parte, Præpositus Generalis Recto

IN CAP. X.

De gubernatione Collegiorū.

A rē, * vt præsit cuicunq; Collegio, aliquē ex Coadiutoribus Societatis cōstituet; qui Præposito Provinciali, vel cui Generalis præscripserit, rationē sibi assignati muneris reddet. Et penes eundem erit Præpositum, Rectorem amouere, taliq; cura, prout ei cōuenientius in Domino videbitur, liberare.

A **H**oc nō

prohibet, quin Profes-

sus aliquis ad vi-

sitandas vel re-

formandas alicuius Collegij res

missus manere in eo possit, vel

omnibus alijs ad tempus præesse, vel aliter, vt magis conuenire ad

Collegij vel ad vniuersale bonū videatur.

4 Curandū est autē, vt ille, cui Rectoris officiū imponit, magni sit exēpli, magnæ ædificationis, magnæ etiā mortificationis in oībus prauis inclinationibus, & in Obediētia præcipue, ac humilitate p-

G 4 batus

B 7 sic

batus; q̄ donū ēt discretionis habeat, ad guber-
nandū idoneus; in reb⁹ agēdis versatus, in spiri-
tualib⁹ exercitat⁹ sit; q̄ seueritatē suo tēpore &
loco cū benignitate miscere nouerit; q̄ solicit⁹,
q̄ patiēs laborū, q̄ etiā in litteris eruditus sit; &
demū eiusmodi, cui cōfidere, cuiq̄; suā potesta-
tē tuto cōmunicare Præpositi superiores pos-
sūt; q̄nquidē quo hæc potestas maior erit, eo me-
li⁹ regi Collegia ad maiorē Dei gloriā poterūt.

Rectoris officiū erit, ī primis oratiōe & sanctis
desiderijs totū Collegiū velut humeris suis su-
stinere: deinde curare, * vt Cōstitutiōes obser-

B ¶ Sicut cura-
re, ut obseruentur
omnino Constitutio-
nes, ita et in eis
de dispēsare (quā
do eā fuisse mētē
illius, qui eas con-
didit, in re aliqua
particulari iudi-
caret iuxta euen-
tus rerū, et neces-
sitates, maius cō-
mune bonū intuen-
do) ad Rectore, accepta à suis maioribus potestate, pertinebit.

uēt, oībus Collegialib⁹ cū oī fo-
licitudine inuigilare, eosdemq̄;
ab ijs, quæ nocere possint domi-
& foris, defendere; tū præueniē-
do, tū ēt, siquid mali accideret,
remediū adhibēdo; vt ad singu-
lorū & vniuersale bonum cōue-
nit; vtq̄; in virtutib⁹ & litteris p-
ficiāt, eutādo; sanitatē corū, * & C
bona ēt Collegij tam stabilia, q̄
mobilia cōseruando: eos, q̄ offi-
cia gerāt domestica, prudenter
con-

C ¶ Ad ea, quæ dicta sunt, reducitur cura cōueniens ami-
cos cōseruandi, & ex aduersarijs beneuolos reddendi.

D ¶ Res

cōstituendo; & quomodo suis fungantur officiis, considerando; & prout in Domino conuenire iudicabit, vel in eisdem ministerijs detinendo, vel ab iisdem remouendo: Et generalit̄ loquendo, curet, vt quę in superioribus capitibus dicta sunt, quę quidem ad Collegia spectant, obseruentur. Memor sit etiam subordinationis integre obseruandę in Obedientia, nō solū ad Generalē, sed ad Prouincialē quoque, certiorē eū, de quibus oportet, reddendo; ad eumq̄, referendo, quę maioris erunt momenti; & quę ab ipso iniuncta fuerint (quādoquidem ipsum Superiorē habet) exequēdo; vt æquum est ad se referri, sibiq̄; obedientiā prestari ab ijs, qui in Collegio degunt: Qui quidē Rectorē suū magnopere reuereri ac venerari, vt qui Christi Dñi nostri vices gerit, debebūt; liberā sui ipsorū rerumq̄; suarum dispositionē cum vera obedientia ipsi relinquendo: * nihil ei clausum; ne conscientiā quidē *D ¶ Res clausa propriā tenendo, quam ei aperi intelligitur ianua re (vt in Examine dictum est) suis vel arca, &c.* constitutis tēporibus, & sapius, *E ¶* Idōsi causa aliqua id posceret, oportebit; nō repugnādo, nō cōtradicendo, nec vlla ratione iudiciū ppriū ipsius iudicio cōtrariū demonstrādo; vt per vnionē eiusdem sententię & voluntatis, atq; per debitā submissionē melius in diuino obse-

obsequio conseruentur, & progrediantur.

Ad bonam domus gubernationē nō solū nu-
merum necessarium officialiū Rector prouideat; sed, * vt idonei sint, quoad

I ¶ idonei sunt intelligēdi habita-
ratione tū sufficiē-
tia personarū, tū
occupationum.

Quæ enim officia
multū occupatio-
nis secū ferūt ual-
de occupatis in a-
lijs rebus minime
cōueniēt: et quia
quibusdā experie-
tia, vt bene fiant,
necessaria est; non
facile mutari de-
berent.

F ¶ Ex regulis
cuiq; videnda es-
sent singulis heb-
domadis illa, quæ
ad ipsū pertinet.

G ¶ Si tāta nō
esset copia homi-

num; vnus plura officia sustinere posset. Sic Minister, & su-
perintendens dictus curam habere possent eorum, quæ ad
Rectorem, vel Nouitios pertinent, & cet.

H ¶ Sic

bitati multum confidat, opus est; vt cum eis de
ijs, quæ difficiliora, & ad Dei gloriam maiorem
communicanda videbuntur, conferre possit.

H * Sunt & alij ad particularia officia necessarii.

8 - Curet Rector, vt in suo officio cuiq; integram
obedienciã Collegiales præstet, & alij officiales
Ministro, & sibi et ipsi, prout idẽ præscripserit.
Illud in vniuersũ admonuisse cõuenit, eos, q; cu
ram aliorũ suæ obedienciæ subditorũ habent,
præire eisdẽ exẽplo obedienciæ, *H. ¶ Sic esse pos
set qui scriberet &*

9 - Ad oĩa cõferet temporis ordo
in studijs, orationibus, missis, le
ctionibus, cibo, somno, & in reli
quis seruatus; * & signũ cõstitu
tis horis detur; quo audito oēs
statim vel imperfecta littera reli
cta ad id, ad quã vocantur, se cõfe
rãt. Erit aut penes Rectorem, vel
eũ, q; primas tenebit, id curæ; vt
videat, quãdo hæ horæ pro tem
porũ, vel aliarũ causarũ occur
rentiũ ratione mutandæ sint; &
quod ipse statuerit, obseruetur.

*I. ¶ Signũ dabi
tur per campanã,
quæ pulsabitur,
vt se recipiãt ad
somnia, & ad
mensam.*

K * Rector ipse legere, aut do
cere Christianam doctrinam
quadraginta *ob alb*

ob aliquam aliam
causã sufficientẽ
vt Rector ipse le
gat; re cum Pro
uinciali communi
cata, si eiusdẽ ille
sententiã fuerit,
per alium id mu
nus obire poterit.

L Constitutio
nes, quæ ad Colle
gia pertinent, seor
sum teneri, & pu
blice bis aut ter
singulis annis le
gi possent.

DECLA
riam maiorẽ,

omnibus perpensis * provideat. **L**

quadraginta dies debet. Videat
etiam, qui ex Collegialibus, &
ad quem vsque limitem domi &
foris in colloquiis, spiritualibus
exercitiis tradendis, confessioni
bus audiendis, tum etiam in cõ
cionibus, vel lectionibus, vel do
ctrina Christiana tradenda par
tim ad ipsorum exercitationem
(precipue sub finem studiorum)
partim ob aliorum domestico
rum, vel externorum fructum,
aliis se communicare debeant:

& in omnibus quod senserit di
uina, ac summæ bonitati grati,
& ad ipsius obsequium ac glo
riam maiorẽ, omnibus perpensis * provideat. **L**

DE VNIVERSITATIBVS

in Societate admittendis.

Cap. XI.

EAdem charitatis ratio, qua Collegia admit
tuntur, & publicæ Scholę in eis nõ tantũ ad
nostroũ, sed magis etiã ad externorũ edificatio
nẽ in doctrina & moribus tenentur, extendi po
terit ad Vniuersitatũ curam suscipiendã; vt in
eis hic fructus extendatur, latiusq; pateat tã in

Scientijs,

Scientiis, quæ traduntur, quàm in hominibus, qui ad eas conueniunt, & gradibus, ad quos promouentur; vt alijs in locis cum auctoritate docere possint, quod in his bene ad Dei gloriam dixerint.

DECLARATIONES

Constitutionum
circa Vniuersitates.

IN CAPVT
XI.

Quibus tamen cõditionibus, & obligationibus, quibusque in locis huiusmodi Vniuersitates admitti debeant, ei, qui supremam curã Societatis habet, iudicandum relinquitur. Qui assistentium sibi auditis sententijs, & aliorum, quos in consilium adhiberi volet, per se ipsum de liberare poterit, an sint admit-

¶ CVM FUNDATOR a Societate assignari certum Lectorum numerum, vel alias obligationes suscipi vellet; animaduertendum est, quòd, si admittatur, iudicando uti-

le etiam tunc esse Societati ad finem propositum diuini seruitij id oneris subire, omnino in eis implendis deesse non oportet; sicut nec facile aliquid in hac parte præter id, ad quod obligantur (præsertim si id interpretari quis possit quasi noua induceretur obligatio) præstandum est sine Generalis consensu. Ille autem non se facilem ad id concedendum reddet: quin potius, re in consultationem cum suis Assistentibus ad ducta, videat ne Societatem grauet: Et, si qua in re indulgeatur, constet obligationem nullam induci, sed id, quod additur, omnino voluntarium esse.

B. 91 Ad bo.

tendæ. Nō tamen, postquā admissæ fuerint, sine Cōgregatione generali p̄ eū dissolui poterunt.

Quia tamē religiosa quies, & spirituales occupationes nec animi distractionē, nec alia incōmoda, quę iudicādi in rebus ciuilibus vel criminalibus officiū sequi solēt; Societati permittūt; iurisdictio huiusmodi, quam per se, vel p̄ alios à se dependētes exercere debeat.

B ¶ Ad bonū vniuersitatis statum proprie pertinere, si Scholasticus aliquis rebellis, vel sic offēdiculi causa alijs esset, ut nō solum Scholis eū, sed etiam ciuitate expelli, vel in carcerem conijci conueniret, ut certiores facti iustitiæ

Societas, non admittatur: quāuis ad ea, * quę ad bonum statū Vniuersitatis proprie pertinet, conueniat Iustitię ordinarię siue secularis siue ecclesiasticę ministros circa punitionē Scholasticorum voluntatem Rectoris Vniuersitatis sibi significatam exequi, * & generatim res studiorum fauore suo, præsertim cum à Rectore fuerint commendatę, promouere.

DE SCIEN-

ordinarię administratores id statim exequerētur. Et ad hoc & similia à Principe vel à suprema potestate huiusmodi facultatis scriptum habere testimonium oportebit. ut commendatio etiam Rectoris in alicuius Scholastici fauorē momentum apud eosdem iustitiæ ministros haberet, ne Scholastici opprimerentur, oportere.

C ¶ Quoniam exemptio ab ordinarijs iudicibus, Scholasticorum

*ficorum numerum allicere non potest; alijs prærogatiuis et
privilegijs ut id compensetur, curandum est.*

DE SCIENTIIS, QUÆ
tradendæ sunt in Vniuersitatibus
Societatis. Cap. XII.

- C**VM Societatis atque studiorū scopus sit, pro
ximos ad cognitionem & amorē Dei, & salu
tem suarum animarum iuuare; cūque ad eū fi
nem, medium magis propriū sit facultas Theo
logiæ: in hanc potissimū Societatis Vniuersita
tes incūbent; ac diligenter per idoneos ad mō
dum Præceptores, quæ ad Scholasticam doctri
nam, & sacras Scripturas pertinent, ac etiam ex
Positiua quæ ad hunc finem no
bis præfixum conueniunt (non
attingendo tamen eam partem
Canonum, quæ foro contentio
so inseruit) pertractabunt.
- E**t quia tam doctrina Theolo
giæ, quàm eius vsus exigit (his
præsertim temporibus) * littera
rum humaniorum, & Latinæ,
ac Græcæ, & Hebraicæ linguæ
cognitionē, harū etiam idonei
Professores & quidem iusto nu
mero constituentur. * Aliarum
præterea

IN CAPVT
XII.

Sub litte
ris huma
nioribus præter
Grammaticā intel
ligatur quod ad
Rhetoricam, Poe
sim & Historiā
pertinet.

Cum in ali
quo Collegio, vel
Vniuersitate eo
specta

spektaretur; ut homines ad Saracenos, uel Turcas iuandos prepararentur: Arabica lingua: uel Caldaica conueniret; cū ad Indos, Indica; & sic de alijs dicendum, quæ esse possent alijs in regionibus ob similes causas, uiliores.

¶ Tractabitur Logica, Physica, Metaphysica, Moralis sciētia, & etiā Mathematica; quatenus tamen ad finem nobis propositum conueniūt.

In legendo & scribēdo alios in-

stituere, opus etiam charitatis esset; si is personarum numerus Societati suppeteret, ut omnibus vacare posset: propter earum tamen penuriam hoc ordinarie docere non conuenimus.

præterea linguarum, qualis est Caldaica, Arabica, & Indica; ubi necessariū uel utiles ad dictū finem uiderentur, habita regionū diuersarū, & caussarū, quæ ad eas docendū mouent, ratione, possent præceptorēs cōstitui.

Sic etiam quoniam * Artes, uel Scientiæ naturales ingenia disponunt ad Theologiam; & ad perfectam cognitionem & usum illius inseruiūt, & per seipsas ad eundem finem iuuant; qua diligētia par est, & per eruditos Præceptores, in oībus sincere honorem & gloriam Dei quærendo, tractentur.

Medicinæ, & Legum studiū ut à nō Instituto magis remotum in Vniuersitatib⁹ Societatis uel nō tractabitur; uel saltē ipsa Societas per se id oneris nō suscipiet.

DE MO-

IN CAPVT,

prædictas facultates tractandi.

Cap. XIII.

1 **A**D tractanda tam facultatum inferiorum, quam Theologiæ studia dispositio & ordo conueniens tam mane, quam vesperi seruandus est.

IN CAPVT
 XIII.

2 **A** Et quamuis * pro regionum, & temporum diuersitate in ordine, & statutis horis studio tribuendis possit varietas accidere; omnes tamen in eo cõueniant, vt vbiq; fiat, quod inibi magis expedire ad maiorem in litteris profectum existimabitur.

A ¶ **D**E statutis lectionũ horis, ordine, ac modo, et de exercitationibus, tam compositionum (quas à Magistris emendari oportet) quam disputationum in omnibus facultatibus, & pronun-

3 Nec solum lectiones sint, quæ publice prælegantur; sed * Magistri etiam diuersi pro captu & numero

disputationum in omnibus facultatibus, & pronun-

ciandi publice orationes & carmina, speciatim in quodam tractatu per Generalem Præpositum approbato agetur seorsum, ad quæ hæc Constitutio nos remittit: id duntaxat monendo, illa locis, temporibus, & personis accommodari oportere; quamuis ad illum ordinem accedere, quoad fieri potest, conueniat.

B ¶ Tres ordinariæ vt plurimum erunt Præceptores in tribus diuersis Grammaticæ classibus; quartus humaniores litteras, quintus Rhetoricam prælegat; & in horum duorum

H classibus,

alio transferri, vel quòd ad vniuersale bonũ Societatis cõueniat; vt accideret, si, qui Artiũ curriculum in aliquo Collegio emensus esset, vt easdẽ alibi prælegeret, ante Theologiẽ studiũ educeretur. Et idem dictum sit, si qua in re alia ad maius Dei obsequium & gloriam essent occupãdi.

Cõmunis autem modus educendi Scholasticos; eos ex Collegio aliquo, vbi oēs prædictæ Sciẽtiẽ tradũtur, tunc erit; cũ quisq; studia sua iam absoluerit, peracto Artium curriculo, & quatuor annis Theologiẽ studio impensis. Et sub huius temporis finem suarũ esse partiũ Rector intelligat, Præpositum Generalem, vel Prouincialẽ admonere, & quantum hi profecerint, referre; ac postmodum quod ei præscriptum fuerit ad Dei gloriam, exequetur.

DE GVBERNATIONE COLLE-

giorum. Cap. X.

Supremam curam vel superintendẽtiam Collegiorum iuxta Sedis Apostolicẽ litteras professæ Societas habebit. Cum enim quidquã priuatæ vtilitatis ex redditibus quærere, vel in suũ vsũ cõuertere nõ possit; est valde probabile, quòd maiori cũ puritate ac spiritu constantius ac diuturnius procedet, in ijs, quę ad bonũ regimen Collegiorum ad maius Dei ac Dñi nostri obsequium

obsequium prouideri conuenit.

2. Præter id autē, quod ad Cōstitutiones, & dissolutionē, vel alienationē huiusmodi Collegiorū pertinet, vniuersa potestas & administratio, & (vt in genere dicatur) huius superintendētiae executio penes Præpositū Generalem erit, qui finem illum, ad quē Collegia & Societas tota cōtendit, præ oculis habens, melius, quid eisdem conueniat, intelliget.

3. Per se ergo, vel per aliū, cui suā facultatē cōmunicauerit in hac parte, Præpositus Generalis Recto

INCAP. X.

De gubernatione Collegiorū.

- A rē, * vt præsit cuicumq; Collegio, aliquē ex Coadiutoribus Societatis cōstituet; qui Præposito Provinciali, vel cui Generalis præscripserit, rationē sibi assignati muneris reddet. Et penes eundem erit Præpositum, Rectorem amouere, taliq; cura, prout ei cōuenientius in Domino videbitur, liberare.

ART. Hoc nō prohibet, quin Profes-

sus aliquis ad vi-

sitandas vel re-

formandas alicu-

ius Collegij res-

missus manere

in eo possit, vel

omnibus alijs ad

tempus præesse,

vel aliter, vt ma-

4. Curandū est autē, vt ille, cui Rectoris officiū imponit, magni sit exēpli, magnæ ædificationis, magnæ etiā mortificationis in oībus prauis inclinationibus, & in Obediētia præcipue, ac humilitate p-

G. 4. batus

B. T. Sicut

batus; q̄ donū ēt discretionis habeat, ad guber-
nandū idoneus, in reb⁹ agēdis versatus, in spiri-
tualib⁹ exercitat⁹ sit; q̄ seueritatē suo tēpore &
loco cū benignitate miscere nouerit; q̄ solicit⁹,
q̄ patiēs laborū, q̄ etiā in litteris eruditus sit; &
demū eiusmodi, cui cōfidere, cuiq̄; suā potesta-
tē tuto cōmunicare Præpositi superiores pos-
sūt; q̄nquidē quo hæc potestas maior erit, eo me-
li⁹ regi Collegia ad maiorē Dei gloriā poterūt.

Rectoris officiū erit, ī primis oratiōe & sanctis
desiderijs totū Collegiū velut humeris suis su-
stinere: deinde curare, * vt Cōstitutiōes obser-

B ¶ Sicut cura-
re, ut obseruentur
omnino Constitu-
tiones, ita et in eis
de dispēsare (quā
do eā fuisse mētē
illius, qui eas con-
didit, in re aliqua
particulari iudi-
caret iuxta euen-
tus rerū, et neces-
sitates, maius cō-
mune bonū intuen-
do) ad Rectorē, accepta à suis maioribus potestate, pertinebit.

C ¶ Ad ea, quæ dicta sunt, reducitur cura cōueniens ami-
cos cōseruandi, & ex aduersarijs beneuolos reddendi.

D ¶ Res

uēt, oībus Collegialib⁹ cū oī fo-
licitudine inuigilare, eosdemq̄;
ab ijs, quæ nocere possint domi-
& foris, defendere; tū præueniē-
do, tū ēt, siquid mali accideret,
remediū adhibēdo; vt ad singu-
lorū & vniuersale bonum cōue-
nit; vtq̄; in virtutib⁹ & litteris p-
ficiāt, eutādo; sanitatē eorū, * & C
bona ēt Collegij tam stabilia, q̄
mobilia cōseruando: eos, q̄ offi-
cia gerāt domestica, prudenter

con-

cōstituendo; & quomodo suis fungantur officiis, considerando; &, prout in Domino conuenire iudicabit, vel in eisdem ministerijs detinendo, vel ab iisdem remouendo: Et generatim loquendo, curet, vt quę in superioribus capitibus dicta sunt, quę quidem ad Collegia spectant, obseruentur. Memor sit etiam subordinationis integre obseruandę in Obedientia, nō solū ad Generalē, sed ad Prouincialē quoque, certiorē eū, de quibus oportet, reddendo; ad eumq̄, referendo, quę maioris erunt momenti; & quę ab ipso iniuncta fuerint (quādoquidem ipsum Superiorē habet) exequēdo; vt æquum est ad se referri, sibiq̄; obedientiā prestari ab ijs, qui in Collegio degunt: Qui quidē Rectorē suū magnopere reuereri ac venerari, vt qui Christi Dñi nostri yces gerit, debebūt; liberā sui ipsorū rerumq̄; suarum dispositionē cum vera obedientia ipsū relinquendo: * nihil ei clausum; ne conscientiā quidē. *D ¶ Res clausa propriā tenendo, quam ei aperi intelligitur ianua re (vt in Examine dictum est) suis vel arca, &c.* constitutis tēporibus, & sæpius, *E ¶ Ido-* si causa aliqua id posceret, oportebit; nō repugnādo, nō cōtradicendo, nec vlla ratione iudiciū ppriū ipsius iudicio cōtratiū demōstrādo; vt per vnionē eiusdem sententię & voluntatis, atq; per debitā submissionē melius in diuino obse-

obsequio conseruentur, & progrediantur.

Ad bonam domus gubernationē nō solū nu-
merum necessarium officialiū Rector prouideat;

I ¶ Idonei sunt deat; sed, * vt idonei sint, quoad
intelligēdi habita eius fieri poterit, ad suas functio-
ratione tū sufficiē nes, curet; * cuique suas regu-
tia personarū, tū las, vbi, quæ ad singulorū officia
occupationum. pertinēt, cōtineantur, tradat: &

*Quæ enim officia multū occupatio-
nis secū ferūt ualde occupatis in alijs rebus minime cōueniēt: et quia quibusdā experiētia, vt bene fiant, necessaria est; non facile mutari debent.*

F ¶ Ex regulis cuiq; videnda essent singulis hebdomadis illa, quæ ad ipsū pertinet.

G ¶ Si tāta nō esset copia hominum; vnus plura officia sustinere possit. Sic Minister, & superintendens dictus curam habere possent eorum, quæ ad Rectorem, vel Nouitios pertinet, & cet.

ne se hic in illi^o officium ingerat, videat. Præterea, vt eis prospicere de subsidio, si necessarium id fuerit, debet; ita, cū tēpus vacuum illis fuerit, vt utiliter illud impendāt diuino seruitio, curet.

Intēr officiales Rectori necessarios, in primis Minister idoneus, qui Vicerektor, vel Magister domus sit, & omnibus, quæ ad bonum vniuersale pertinēt, prouideat, est diligendus. Syndico etiam ad exteriora obseruanda, & aliquo, cui rerū spiritualiū cura sit, & duobus alijs, vel pluribus, quorum prudentiæ & probitati

H ¶ Si

bitati multum confidat, opus est; vt cum eis de
ijs, quæ difficiliora, & ad Dei gloriam maiorem
communicanda videbuntur, conferre possit.

H * Sunt & alij ad particularia officia necessarii.

8 - Curet Rector, vt in suo officio cuiq; integrã
obedienciã Collegiales præstet, & alij officiales
Ministro, & sibi et ipsi, prout idẽ præscripserit.
Illud in vniuersũ admonuisse cõuenit, eos, q; cu
ram aliorũ suæ obedienciæ subditorũ habent,
præire eisdẽ exẽplo obedienciæ, *H ¶ Sic esse pos
set qui scriberet a
Ianicor, Sacristas*

9 - Ad oĩa cõferet temporis ordo
in studijs, orationibus, missis, le
ctionibus, cibo, somno, & in reli
quis seruatus; * & signũ cõstituti
tis horis detur; quo audito oēs
statim vel imperfecta littera reli
cta ad id, ad qd̄ vocantur, se cõfe
rãt. Erit aut penes Rectorem, vel
eũ, q; primas tenebit, id curæ; vt
videat, quãdo hæ horæ pro tem
porũ, vel aliarũ caussũ occur
rentiũ ratione mutandæ sint; &
quod ipse statuerit, obseruetur.

*I ¶ Signũ dabi
tur per campanã,
quæ pulsabitur,
vt se recipiãt ad
somnia, & ad
mensam.*

K * Rector ipse legere, aut do
cere Christianam doctrinam
quadraginta *ob alb*

ob aliquam aliam
causã sufficientẽ
vt Rector ipse le
gat; vt cum Pro
uinciali communi
cata, si eiusdẽ ille
sententiã fuerit,
per alium id mu
nus obire poterit.

L Constitutio
nes, quæ ad Colle
gia pertinent, seor
sum teneri, & pu
blice bis aut ter
singulis annis le
gi possent.

DECLA
riam maiorẽ,

quadraginta dies debet. Videat
etiam, qui ex Collegialibus, &
ad quem vsque limitem domi &
foris in colloquiis, spiritualibus
exercitiis tradendis, confessioni
bus audiendis, tum etiam in cõ
cionibus, vel lectionibus, vel do
ctrina Christiana tradenda par
tim ad ipsorum exercitationem
(precipue sub finem studiorum)
partim ob aliorum domestico
rum, vel externorum fructum,
aliis se communicare debeant:

& in omnibus quod senserit di
uina, ac summæ bonitati grati,
& ad ipsius obsequium ac glo
riam maiorẽ,

omnibus perpensis * prouideat. **L**

DE VNIVERSITATIBVS in Societate admittendis.

Cap. XI.

EAdem charitatis ratio, qua Collegia admit
tuntur, & publicæ Scholę in eis nõ tantũ ad
nostrorũ, sed magis etiã ad externorũ edificatio
nẽ in doctrina & moribus tenentur, extendi po
terit ad Vniuersitatũ curam suscipiendã; vt in
eis hic fructus extendatur, latiusq; pateat tã in

Scientijs,

Scientijs,

Scientiis, quæ traduntur, quàm in hominibus, qui ad eas conueniunt, & gradibus, ad quos promouentur; vt alijs in locis cum auctoritate docere possint, quod in his bene ad Dei gloriam dixerint.

DECLARATIONES

Constitutionum
circa Vniuersitates.

IN CAPVT
XI.

Quibus tamen cõditionibus, & obligationibus, quibusque in locis huiusmodi Vniuersitates admitti debeant, ei, qui supremam curã Societatis habet, iudicandum relinquitur. Qui assistentium sibi auditis sententijs, & aliorum, quos in consilium adhiberi volet, per se ipsum de liberare poterit, an sint admit-

CVm Fudator à Societate assignari certum Lectorum numerum, vel alias obligationes suscipi vellet; animaduertendũ est, quòd, si admittatur, iudicãdo uti-

le etiam tunc esse Societati ad finem propositum diuini seruitij id oneris subire, omnino in eis implendis deesse non oportet; sicut nec facile aliquid in hac parte præter id, ad quod obligantur (præsertim si id interpretari quis possit quasi noua induceretur obligatio) præstandum est sine Generalis consensu. Ille autem non se facilem ad id concedendum reddet: quin potius, re in consultationem cum suis Assistentibus ad ducta, videat ne Societatem grauet: Et, siqua in re indulgeatur, constet obligationem nullam induci, sed id, quod additur, omnino voluntarium esse.

B. 91 Ad b.

tendæ. Nō tamen, postquā admissæ fuerint, sine Cōgregatione generali p̄ eū dissolui poterunt.

Quia tamē religiosa quies, & spirituales occu-
pationes nec animi distractionē, nec alia incō-
moda, quę iudicādi in rebus ciuilibus vel crimi-
nalibus officiū sequi solēt; Societati permittūt;
iurisdictio huiusmodi, quam per se, vel p̄ alios
à se dependētes exercere debeat.

B ¶ Ad bonū
vniuersitatis sta-
tum proprie per-
tineret, si Schola-
sticus aliquis re-
bellis, vel sic of-
fendiculi causa
alijs esset, ut nō so-
lū Scholis eū, sed
etiam ciuitate ex-
pelli, vel in carce-
rem conijci con-
ueniret, ut certio-
res facti iustitiæ

Societas, non admittatur: quā-
uis ad ea, * quę ad bonum statū
Vniuersitatis proprie pertinet;
conueniat Iustitię ordinariæ si-
ue secularis siue ecclesiasticę
ministros circa punitionē Scho-
lasticorum voluntatem Recto-
ris Vniuersitatis sibi significa-
tam exequi, * & generatim res
studiorum fauore suo, præfer-
tim cum à Rectore fuerint com-
mendatę, promouere.

DE SCIEN-
ordinariæ administratores id statim exequerētur. Et ad hoc
& similia à Principe vel à suprema potestate huiusmodi fa-
cultatis scriptum habere testimonium oportebit. ut com-
mendatio etiam Reſtoris in alicuius Scholaſtici fauorē mo-
mentum apud eosdem iustitiæ ministros haberet, ne Schola-
stici opprimerentur, oporteret.

C ¶ Quoniam exemptio ab ordinarijs iudicibus, Schola-
sticorum

*ficorum numerum allicere non potest; alijs prærogatiuis et
privilegijs ut id compensetur, curandum est.*

DE SCIENTIIS, QUÆ

tradendæ sunt in Vniuersitatibus

Societatis. Cap. XII.

CVM Societatis atque studiorū scopus sit, pro-
ximos ad cognitionem & amorē Dei, & salu-
tem suarum animarum iuuare; cūque ad eū fi-
nem, medium magis propriū sit facultas Theo-
logiæ: in hanc potissimū Societatis Vniuersita-
tes incūbent; ac diligenter per idoneos admō-
dum Præceptores, quæ ad Scholasticam doctri-
nam, & sacras Scripturas pertinent, ac etiam ex
Positiua quæ ad hunc finem no-
bis præfixum conueniunt (non
attingendo tamen eam partem
Canonum, quæ foro contentio-
so inseruit) pertractabunt.

Et quia tam doctrina Theolo-
giæ, quàm eius vsus exigit (his
præsertim temporibus) * littera-
rum humaniorum, & Latinæ,
ac Græcæ, & Hebraicæ linguæ
cognitionē, harū etiam idonei
Professores & quidem iusto nu-
mero constituentur. * Aliarum
præterea

IN CAPVT
XII.

A *S*ublitteris huma-
nioribus præter
Grammaticā intel-
ligatur quod ad
Rhetoricam, Poe-
sim & Historiā
pertinet.

B *C*um in ali-
quo Collegio, vel
Vniuersitate eo
specta

*ſpectaretur; vt homines ad Sara-
cenos, uel Turcas
iuuandos prepa-
rarentur: Ara-
bica lingua: uel
Caldaica conueni-
ret; cū ad Indos,
Indica; & ſic de
alijs dicendum,
quæ eſſe poſſent
alijs i regionibus
ob ſimiles cauſas,
utiliores.*

*¶ Traſtabitur
Logica, Phyſica,
Metaphyſica,
Moralis ſciētia,
& etiā Mathe-
matica; quate-
nus tamen ad ſi-
nem nobis propo-
ſitum conueniūt.*

*In legendo &
ſcribēdo alios in-*

*ſtituere, opus etiam charitatis eſſet; ſi is perſonarum nu-
merus Societati ſuppeteret, vt omnibus vacare poſſet: pro-
pter earum tamen penuriam hoc ordinarie docere non con-
ſueuimus.*

præterea linguarum, qualis eſt
Caldaica, Arabica, & Indica;
vbi neceſſariū vel vtilis ad dictū
finem viderentur, habita regio-
nū diuerſarū, & cauſarū, quæ
ad eas docendū mouent, ratio-
ne, poſſent præceptorēs cōſtitui.

Sic etiam quoniam * Artes, vel **C**
Scientiæ naturales ingenia di-
ſponunt ad Theologiam; & ad
perfectam cognitionem & uſum
illius inferuiūt, & per ſeipſas ad
eundem finem iuuant; qua dili-
gētia par eſt, & per eruditos Præ-
ceptores, in oībus ſyncere ho-
norem & gloriam Dei quæren-
do, tractentur.

Medicinæ, & Legum ſtudiū vt à **4**
nō Inſtituto magis remotum in
Vniuerſitatib⁹ Societatis vel nō
tractabitur; vel faltē ipſa Socie-
tas per ſe id oneris nō ſuſcipiet.

DE MO-

IN CAPVT,

prædictas facultates tractandi.

Cap. XIII.

1 AD tractanda tam facultatum inferiorum, quam Theologiæ studia dispositio & ordo conueniens tam mane, quam vesperi seruandus est.

IN CAPVT
 XIII.

2 Et quamuis * pro regionum, & temporum diuersitate in ordine, & statutis horis studio tribuendis possit varietas accidere; omnes tamen in eo cõueniant, vt vbique fiat, quod inibi magis expedire ad maiorem in litteris profectum existimabitur.

¶ DE Statutis le-
 Elionũ horis, ordi-
 ne, ac modo, et de
 exercitationibus,
 tam compositionum
 (quas à Ma-
 gistris emenda-
 ri oportet) quàm
 disputationum in
 omnibus faculta-
 tibus, & pronun-

3 Nec solum lectiones sint, quæ publice prælegantur; sed * Magistri etiam diuersi pro captu & numero

disputationum in
 omnibus faculta-
 tibus, & pronun-

ciandi publice orationes & carmina, speciatim in quodam tractatu per Generalem Præpositum approbato agetur seorsum, ad quæ hæc Constitutio nos remittit: id duntaxat monendo, illa locis, temporibus, & personis accommodari oportere; quamuis ad illum ordinem accedere, quoad fieri potest, conueniat.

¶ Tres ordinariæ vt plurimum erunt Præceptores in tribus diuersis Grammaticæ classibus; quartus humaniores litteras, quintus Rhetoricam prælegat: & in horum duorum

H classibus,

classibus Græca lingua, & Hebraica, & si qua alia disceretur, est prælegenda; ita ut semper sint quinque classes. Quod si tantum negotij aliqua ipsarum exhiberent, ut unus Magister eis solus non satisfaceret, adiutor aliquis ei adiungatur. Si vero auditorum numerus ferre non poterit, ut unus Præceptor solus omnibus det operam, quamvis alios auxiliares habeat; geminari posset classis ea, quæ sic numero abundaret, ita ut duæ (verbi gratia) quintæ classes, duæ quartæ essent: et omnes Præceptores, si fieri potest, ex Societate sint: quamvis, si necessitas urgeret, externi esse possent. Si exiguus numerus, vel auditorum dispositio nec tot classes, nec tot Præceptores exigeret, in omnibus prudentia ad moderandum numerum, & eos duntaxat, qui satis sint, designandos locum habebit.

C ¶ An præter Præceptores ordinarios, qui speciatim auditorum rationem habeant, esse unum oporteat, vel plures, qui more

publicorum Professorum legant Philosophiam, Mathematicas scientias, vel quamvis aliam disciplinam maiori cum apparatu, quàm Lectores ordinarij; prudentia id constituet in xta locorum, & personarum, cum quibus agitur, rationem, præ oculis maiorem adificationem, et Dei seruitium habendo.

D ¶ Nō solū repetitiones ultimæ lectionis fieri oportebit, verū et hebdomada, et longioris temporis, prout expedire iudicabitur.

E ¶ Posses

numero audientium constituantur: * qui quidem profectum C
vniuscuiusq; ex suis Scholasticis speciatim procurent, & lectionum rationem exigant; * utq; ea repetantur, & studiosi D

litte-

litterarum humaniorum familiarem sermonē latine communiter loquendo, & stylum scribēdo, ac prononciationem cōposita bene pronūciando expoliant, curent; & his, ac multo magis facultatū superiorū studiosis crebras disputationes imponant; quib⁹ dies & horæ certæ cōstituantur, vbi nō solum cum con discipulis, verū paulo inferiores cū aliquāto prouectioribus disputent in ijs, quæ ipsi capiūt; quod etiā vice versa prouectiores cum minus prouectis, ad ea, quæ illi tractant, descendendo, & Præceptores alij cum aliis præstabunt; semper, qua decet; modestia obseruata; & aliquo præsidente, qui contentionem dirimat, & quid doctrinæ elici oporteat ex disputatis, declaret.

- 4 Erit itidem Rectoris, per se, vel per Cancellarium semper obseruare; vt qui noui accedūt, examinentur, & in ijs Classibus, *E ¶ Posset ali* cūq; ijs Præceptoribus, qui ipsis *quis ea atate vel* conueniūt, collocentur; & eius *ingemo esse, vt* discretioni (audita sententia eorum, qui ad id munus designati *sola latina lingua ei sufficiat et* sunt) relinquetur, num diutius *ex aliis facultatibus quātū ad cō-* in eadem classe manere, an ad *fessiones audien-* aliā vltius progredi debeant. *das, & agenda*
- E * Eiusdem erit iudicium de studio linguarum, præter Latinā, *cū proximis op⁹* est; cuiusmodi

sunt aliqui, qui curam animarum gerunt, nec magnæ eruditionis sunt capaces. Alij rursus erunt, qui ad superiores scientias progredientur. Has autem capeßere, et illas relinquere quatenus conveniat. Superioris erit iudicare: quod cum Scholasticis externis significaverit; si volent illi nihilominus aliam rationem sequi, cogendi non erunt.

F. ¶ Saltem singulis hebdomadis dies unus a

prandio quieti destinatus sit: in reliquis conferatur cum Provinciali, qui ordo in vacationibus, vel intermissionibus studiorum ordinarijs sui tenendus.

num Artibus, & Theologiæ anteponi, an postponi, & quàm diu in eis quemq; hæreere oporteat. Sic etiam in alijs scientijs superioribus propter ingeniorum & ætatum inæqualitatem aliaque consideratione digna, ad eundem pertinebit expendere, quantum quisque eas discere, & quàm diu in eisdem versari debeat, quamvis ij, qui ætate & ingenij aptitudine pollent, melius sit, ut in omnibus proficere, & conspicui esse ad Dei gloriam enitentur.

Ut assiduitas in litterario exercitio, sic & aliqua remissio necessaria est.* Quanta hæc esse debeat, & quibus temporibus, prudenti considerationi Rectoris, expensis circumstantijs personarum & locorum, relinquetur.

DE

IN CAPVT

Cap. XIII.

Generatim (vt dictum est, cum de Collegiis ageretur) illi prælegentur libri, qui in quavis facultate solidioris ac securioris doctrine habebuntur.

A* Nec illi sunt attingendi, quorum doctrina, vel auctores suspecti sint. Hi tamen particulim in quavis Vniuersitate nominentur; In Theologia legetur vetus & nouum Testamentum,

B* & doctrina Scholastica Diui Thomæ;

in ijs quæ benedicit, posset postmodum aliquid persuadere ex ijs quæ maledicit. Rarum est etiam, aliquid ueneni non admisceri in ijs, quæ à pectore ueneni pleno egrediuntur.

B¶ Prælegatur etiam Magister sententiarum. Sed si uideretur temporis decursu alius auctor studentibus utilior fuerit; ut si aliqua summa uel liber Theologiæ Scholasticæ conficeretur, qui his nostris temporibus accommodatior uideretur; graui cū cōsilio, et rebus diligēter expēsis per viros, qui in uersa Societate aptissimi existimētur, cūq; Præpositi Generalis approbatiōe prælegi poterit. In alijs et sciētjs et litteris humaniorib; si libri aliqui admittētur in Societate cōpositi, ut

vtiliores, quàm alij, qui communiter in manibus habentur; magna cum consideratione id fiet, præ oculis habendo scopum nostrum maioris boni vniuersalis.

C ¶ *Ut ex aliqua parte Iuris Canonici, et Conciliorum, &c.*

D ¶ *Si aliqui omnino purgari non poterunt, quæ admodum Terentius; potius non legantur: ne rerum qualitas animorum puritatẽ offèdat.*

IN Cap.

Thome; * & in ea, quam Positi- **C**
uam vocant, eligentur ij auctores, qui ad scopum nostrum magis conuenire videbuntur.

Quod attinet ad libros humaniorum litterarum Latinos, vel Græcos, abstinetur in Vniuersitatibus quoque, quemadmodum in Collegijs, quoad eius fieri poterit, ab eis iuuentuti prælegendis, in quibus sit aliquid, quod bonis moribus nocere queat; * nisi prius à rebus, & ver- **D**
bis inhonestis purgati sint.

In Logica, & Philosophia Naturali, & Morali, & Metaphysica, doctrina Aristotelis sequenda est; & in aliis Artibus liberalibus, & in cõmentarijs tam huiusmodi auctorum, quàm humaniorum litterarum, habito eorum delectu, nominentur ij, quos videre discipuli, quosq; ipsi Præceptores præ alijs in doctrina, quam tradunt, sequi debeant. Rector autem in omnibus, quæ statuerit, procedet iuxta id, quod in vniuersali Societate magis cõuenire ad Dei gloriã iudicabitur.

DE CVR-

DE CURSIBVS, ET

gradibus. Cap. XV.

IN Caput.

XV.

A IN litteris humanioribus, & linguis * cursus tēporis limitatus ad earū studiū absoluendū esse nequit; propter ingeniorum & doctrine auditorū varietatē, multasq; alias causas; quę non aliā temporis p̄finitionem, quā quę unicuiq; cōuenire iuxta prudentis Rectoris, vel Cancellarij arbitrium videbitur, permittūt.

B In Artium studio cursus erunt ordinandi, in quib⁹ Scientię Naturales * (ad quas minus, quā trium annorū, spatium satis nō erit) p̄legantur; p̄ter quos medius adhuc annus ad audita repetenda, & actus scholasticos celebrandos, & gradum magistrj suscipiendum ijs, qui eum suscepturi sunt, relinquetur. Cur-

A ¶ **B**ONO ingenio p̄datis, qui studia inchoant, videatur, an medius annus in quatuor classium inferiorum sufficiat, & duo in suprema; quod tempus Rhetoricę, & linguarum studijs impendatur; certa tamen regula p̄scribi non potest.

B ¶ Si aliquis alibi audiisset aliquid ex artibus liberalibus; possit eius temporis ratio haberi: ut plurimum tamen, ut tres annos, ut dicitur, studuerit oportet: & tantundem de quatuor Theologię annis, ut ad actus admittantur, & in eadem gradum doctoratus accipiant, dictum sit.

sus quis ad gradum magistrj promoueat, citur, studuerit oportet: & tantundem de quatuor Theologię annis, ut ad actus admittantur, & in eadem gradum doctoratus accipiant, dictum sit.

H 4 C ¶ Si

C ¶ Si opportunum non fuerit id ita omnino præstare, uel quòd desint homines, uel alias ob causas; præstabitur cum præpositi Generalis, uel certe Prouincialis assensu, quod poterit.

D ¶ Si talis esset rerum status in aliquo Collegio, uel uniuersitate Societatis; ut secundo quoq; anno inchoare melius uideretur, uel aliquanto post quartum; de consensu Generalis, uel Prouincialis fieri poterit quod magis conuenire cõperietur.

E ¶ Si iustas ob causas aliquis publice non exami-

mandus

mus ergo integer trium erit annorum cū dimidio usque ad promotionem ad magisteriū. * Singulis autē annis vnus huiusmodi cursus inchoabitur, & alius cum diuino auxilio absoluetur.

Theologiæ curriculum sex annis emetietur. in primis quatuor ea omnia, quæ legi oportebit, prælegentur; in duobus reliquis, præter repetitionem, actus soliti ad gradum doctoratus ab ijs, qui promouendi sunt, absoluentur. * Quarto quoque anno ordinariè cursus inchoabitur, sic libris prælegendis distributis, ut quolibet quatuor annorū quis studiosus inchoare possit & quod reliquum est incepti quadriennij, & eius, quod sequitur, quadriennij, usq; ad illum terminum, unde incoeperat, audiēdo, quatuor annis peragere omnino cursum Theologiæ possit.

In gradibus tã magisteriū Artium, quàm doctoratus Theologiæ tria obseruentur. Primum, nequis

E ne quis nisi diligenter * & publice examinatus (per personas designatas, quæ bene suum officium faciant) & idoneus ad prælegendum eandem Scientiam inuentus, promoueatur, siue ille de Societate sit, siue extra eam. Alterum, vt præcludatur ostium ambitioni, nullis locis certis eis, qui ad gradus promouentur, assignatis; quin potius honore se inuicem præuenire, nulla locorum differentia obseruata, curent. Tertium, vt quemadmodum gratis docet, ita & ad gradus Societas gratis promoueat, * & non nisi admodum exigui sumptus (licet voluntarii sint) externis permittantur: ne consuetudo vim legis tandem obtineat, & in ea parte temporis decursu excessus fiat. Videat etiam Rector, ne Magistris, vel vllis aliis de Societate sibi, aut Collegio pecuniam, aut dona quauis ab vllō pro re quauis in ipsorum vtilitatem facta accipere permittat; quandoquidem premium nostrum solus Christus Dñs iuxta nostrum Institutum futurus est; qui est merces nostra magna nimis.

nāduſ videretur; habita à Generali, vel Prouinciali facultate, fieri poterit quod Rector ad maiorem Dei gloriam fore iudicauerit.

F¶ Et sic non permittentur conuiuia, nec alij ludij, qui cum sumptibus nō medicribus sunt, & ad finem nobis propositum inutiles sunt nec pilei, aut chirotheca, vel quid aliud datur.

IN Ca.

DE IIS,

A ¶ **Q**ui faci-
le com-
pelli possunt, com-
pellantur ad id,
quod de confessione,
missa, concione,
doctrina Christiana,
& declamatione dicitur.

Alijs amanter
quidē persuadere
cōuenit: sed ad id
ne cogantur, nec,
si id non præsiterint,
à Scholis expellantur;
dum tamē nec dissoluti,
nec alijs offēdiculo
esse uideantur.

B ¶ Quāuis ut
plurimum ex prima
Classe sit futurus,
qui hāc de clamationem
dicet, siue ex Scholasticis
Societatis siue ex externis
sit:

Diligenter curetur, ut qui literas
discendi gratia ad Vniuersitates
Societatis se conferūt, simul cum
illis bonos ac Christianis dignos
mores addiscant: ad quod multum
iuuerit, * si oēs A
singulis saltem mensibus semel
ad cōfessionis sacramentum accedunt;
si missam quotidie, concionem
singulis diebus festis (cū ea fiet)
audient. Ex Præceptoribus autem
quisque hoc à suis discipulis
præstari curabit.

Prælegetur etiam in Collegio, 2
aliquo die cuiuscūq; hebdomadae,
Christiana doctrina; & ut pueri
eā ediscāt, & recitent, omnesq;
etiam adultiores, si fieri potest,
candem sciant, curabitur.

Habebitur etiam singulis hebdomadis
(ut de Collegijs est dictum) * ab aliquo
ex Scholasticis Declamatio de rebus,
quæ ad diētibus edificatiōni sint, eosq;
ad

ad augmentum in omni puritate ac virtute expetendum inuitent; vt non solum stylus exerceatur, sed mores meliores redantur. Omnes autem eos, qui latine sciunt, huiusmodi Declamationi interesse oportebit.

- 4 In scholis nec iuramenta, nec iniurię verbo vel facto illatę, nec inhonestum aut dissolutũ quid in externis ad scholas accedentibus permittatur. Feratur autem Præceptorum peculiaris intētio tam in lectiōibus, cum se occasio obtulerit, quàm extra eas ad eosdem ad obsequiũ & amorē Dei ac virtutum, quibus ei placere oportet, mouendos, & vt omnia sua studia ad hũc finem referant. Quod vt ad memoriã
- C eis reducatur, * ante lectiōis initium dicat aliquis breuem orationem ad id institutam, quam Præceptor, & discipuli omnes aperto capite attente audient.

fit: posset tamen aliquando aliquis alius, qui Rectori videretur, eã conficere; vel quod alius confecerit, pronũciare. Quia tamen res erit publica; huiusmodi esse debet, vt, & quocunq; pronũciatur, eo loco non indigna esse iudicetur.

C ¶ Oratio vel eo modo dicenda est, vt deuotionē et adificationem addat, vel non est dicenda. sed Præceptor signo crucis se muniat aperto capite, & incipiat.

D ¶ Si

- 5 Propter eos, q̄ tã in diligētia suis studiis adhibenda, quàm in ijs, quæ ad bonos mores pertinent.

nent, peccauerint; & cū quib⁹ sola verba bona, & exhortationes non sufficiunt, Corrector (q̄ de Societate nō sit) cōstituatur, qui pueros in timore cōtineat, & eos, quibus id opus erit, quiq; castigatiōis huiusmodi erūt capaces, castiget. Cū autē nec verba, nec Correctoris officiū satis ef-

D ¶ *Si casus aliquis accideret, ubi in remedium offendiculi praestiti satis non esset, à Scholis expellere; uideat Rector, quid praeterea cōueniat providere: quamuis, quoad eius fieri poterit, in spiritu lenitatis, pace & charitate cum omnibus conseruata, sit agendum.*

set, & in aliquo emendatiō non speraretur, aliisq; esse offendiculo videretur; * praestat à scholis eum remouere, quam, ubi parum ipse proficit, & aliis nocet, retinere. Hoc autem iudicium Rectori Vniuersitatis, vt omnia ad gloriā & seruitium Dei, vt par est, procedant, relinquatur.

DE OFFICIALIBVS,

vel Ministris Vniuersitatis.

Cap. XVII.

IN CAPVT * **C**ura vniuersalis, vel superintendētia & gubernatio Vniuersitatis penes Rectorem erit, qui idem esse poterit qui in Collegio praecipuo Societatis praestit, & iis praeditus Dei donis, de quibus dictum est, vt possit

XVII.

¶ **Q**uāuis hoc in se habeat, tamen nec Lectores

com

commisso sibi officio dirigendi in litteris & moribus totā Vniuersitatem satisfacere. Eius electio ad Præpositum Generalem, vel aliū, cui ille id cōmiserit (cuiusmodi esset Prouincialis, vel Visitator) spectabit; confirmatio vero semper erit Generalis. * Habebit autē Rector quatuor Cōsiliarios, vel Assistentes, qui in rebus ad ipsius officium pertinētibus vt plurimū possint eū iuua- re, & cum quibus ipse, quæ sunt maioris momenti, conferat.

C * Erit & Cancellarius, vir in lit- teris egregie versatus, qui & zelo bono, & iudicio ad ea, quæ sunt ei cōmittenda, polleat: cuius sit munus, generale Rectoris instru- mētū esse ad studia bene ordinā- da, & disputatiōes in actibus pu- blicis dirigēdas, & ad discernen- dū, an sufficiēs doctrina sit eorū, q̄ ad actus & gradus (quos quidē ipsemet dabit) sunt admittendi.

Sit

dem personam hæc duo officia possent conuenire.

res primarios, nec officiales (qualis est Cancellarius) incōsulto Prouin- ciali, vel Genera- li, si vicinior est, mutabit; si ille nō eidem id commi- sisset; cui vt res omnes perspectæ sunt, curare debet.

B ¶ *Ex his Cō- siliarijs vnus pos- set Collateralis es- se, si Præposito Generali id neces- sariū videretur: & si tam multi esse commode nō possent, fiet, vt optime poterit.*

C ¶ *Si satis esset Rector, vt præ- ter suū, Cancellarij etiam munus obi- re posset; in ean-*

D ¶ *Quando*

D ¶ Quando vltima hebdomadam assidue scholas frequentat; inuitadi sunt ad nomina sua danda, quae in librum matriculae referantur: & legentur eisdem non omnes Constitutiones, sed quae unicuique sunt obseruandae; & promissio ab eis, non autem iusiurandum, de obedientia & obseruatio-

ne propositarum Constitutionum exigetur. Si nollent aliqui promissione obligari, vel nomina in matriculam referenda dare; non ideo a Scholis excludendi sunt, dummodo pacifice et sine offendiculo in eis versentur: et sic eis significari poterit; addendo nihilominus, quod cura magis peculiaris Scholasticorum, quorum nomina scripta in libro Vniuersitatis sunt, haberi solet.

E ¶ Quamuis postea quae ab omnibus sunt obseruandae, eo in loco, vbi publice legi possint; quae vero in quauis classe, in ea ipsa sunt affigendae.

F ¶ Hic poterit aliquid utilitatis ab externis, qui testimonium suorum graduum requirent, percipere: sit tamen quid moderatum, nihilque in Societatis utilitatem reducet.

Ad

Sit Secretarius ex eadem Societate, qui librum habeat, * vbi omnium Scholasticorum, qui Scholas assidue frequentant, nomina scribantur; quique eorum promissionem de obedientia Rectori praestanda, & Constitutionibus obseruandis (* quas ipsemet proponet) admittat; & sigillum Rectoris, & Vniuersitatis habeat: quae tamen omnia sine vllis expensis Scholasticorum fient.

* Erit & Notarius, vt fidem publicam faciat de susceptis gradibus

Ad testimonium autem nostris reddendum litteræ patentes Rectorum satis erunt.

dibus, & aliis, quæ occurrent.

G * Sint & duo, vel tres Bidelli, un^o ad facultatis linguarum, alter ad Artium, tertius ad Theologiæ functiones destinatus.

S In has tres facultates Vniuersitas diuidetur; & in quavis earum sit Decanus, & duo alii Designati ex iis, qui melius res facultatis illius callēt; qui à Rectore uocati possint dicere, quid sentiant ad suæ facultatis bonū cōuenire: & siquid tale in mentem uenerit, dum inter se de huiusmodi rebus agunt, ad Rectorem, quāuis non uocentur, referent.

6 In rebus, quæ ad solam unam facultatem pertinent, * uocabit Rector, præter Cancellarium & suos Assistentes, Decanum etiā & Designatos illius facultatis: in iis, quæ ad omnes pertinent, Decani & Designati omnium uocentur. Et si Rectori uisum fuerit & alios de Societate, vel extra

G ¶ *Hi ex Societate non erunt: quia tamen nō parum laboris sunt habituri, commodū stipendium accipient; & unus eorum Correcor esse poterit.*

H ¶ *Quāuis decisio rerum ex suffragijs horum nō pendeat, ipsos tamen uocari et audiri cōuenit. Sententiæ autem eorum, qui res melius intelligūt, eam, quæ par est, rationem Rector habebit.*

Si tamen omnes alij aliter, quàm ipse, sentirēt; contra omnium sententiam ne agat; nisi prius rem cū Pro-uinciali cōtulerit.

I ¶ *Hoc*

tra eā ad Congregationē uocare, facere id poterit; ut cū omnium sententias audierit, melius, quod conuenit, constituat.

I ¶ Hoc Syndici officium posset coniungi cū Collateralis, vel Cōsiliarij officio, si sic videretur cōuenire, quod alius in Vniuersitate magis ad id idoneus, quā aliquis eorum, non esset.

K ¶ Et quāuis Syndici nihil habeant, quod allicuius momenti sit; singulis tamē diebus Sabbati saltem, se nihil habere Superiori referant.

L ¶ Mittantur huiusmodi litteræ eo modo obsignatæ, ut nullus sciat, quid alius scripserit. Et cum vellet Præpositus Generalis vel Prouincialis pleniorē rerum notitiā; non tantum Collateralis, Syndicus, & Consultores de Rectore, de quē omnibus alijs scribent; verum etiam quisque Magistrorum, & Scholasticorum approbatorum, & Coadiutorum quoque formatorum scribet, quid de omnibus

ac etiam

* Erit Syndicus vnus generalis, qui tam de personis, quam de rebus (de quibus videbitur) Rectorem & Præpositum Prouincialem, & Generalē admoneat: qui quidem Syndicus vir magnę fidelitatis & iudicii esse debet. Præter hunc, suos habebit Syndicos particulares Rector; * vt quæ quauis in classe acciderint, quibus prouidere oporteat, ad ipsum referant. Et vt ipse de omnibus Præceptoribus, & aliis de Societate; ita & Collateralis, & Syndicus, & Consiliarii de ipso, & de aliis * scribēt L
semel

femel singulis annis Præposito Generali, & bis Prouinciali, qui generalem (si quid oportuerit) admonebit: vt in omnibus maiori cum circumspectio- ne & cura præstâdi quod quis- que debet, procedatur.

§ De aliquibus insignijs, num- eis Rector, Cancellarius, Bideli, Doctores, & Magistri, vt in Vniuersitate cognoscantur, vel saltem in actibus publicis vti debeant, nec ne; & si vtantur,

M qualia esse debeant, * confide- rationi Generalis tunc existen- tis, cum aliqua Vniuersitas ad- mittitur, relinquetur. Ille autem per se, vel per

alium, expensis circumstantijs, quod iudi- cauerit ad maiorem Dei gloriam & obsequium, & bonum vniuer-

sale fore (qui vnicus sco-
pus in hac & in o-
mnibus rebus
nobis
est) constituet.

ac etiã de Rectore sentiat. Et ne id no- uũ videatur, tertio quoq; anno saltem hac referri quã ordinarie sic de- beant.

M^q Quamuis hoc ita se habeat; id ta- mē, quod in quouis loco conuenire ex insignijs huiusmo- di videbitur, distin- cte in cuiusque V- niuersitatis regulis constituetur.

DECLA-

Sed quia Scholaſtici approbati etiam modo quodam interiori, quàm admiſſi ad probationem, in corpus Societatis cooptantur; de eorum quoq; admiſſione in hac quinta Parte dicitur, quid in Dño obſervandum videatur.

2. Primo quidem facultas admittendi in corpus Societatis eos, qui admittendi erūt, penes eius Caput erit, vt ratio poſtulat. Sed quia Præpoſitus Generalis tam varijs locis intereſſe non poteſt;

Secundo modo, qui minus late patet, Societas cũ Profeciſſis et Coadiutoribus formatis, etiam Scholaſticos approbatos continet. Ex his enim tribus partibus, ſeu membris, Societatis corpus conſtat.

Tertio modo et magis proprio Profeciſſos et Co-

adiutores formatos duntaxat continet: et ſic accipiendus eſt in Societatem ingreſſus, quem Scholaſtici promittunt; ſcilicet, vt inter Profeciſſos, vel Coadiutores formatos illius numerentur.

Quarta huius nominis Societatis acceptio & maxime propria Profeciſſos duntaxat continet; non quòd eius corpus alia membra non habeat, ſed quòd hi ſint in Societate præcipui, et ex quibus aliqui, vt inferius dicitur, ſuffragium actiuum et paſſiuum habent in electione Præpoſiti Generalis, &c.

Quocunq; ex his quatuor modis aliquis in Societate ſit, capax eſt communicationis gratiarum ſpiritualium, quas in ea Præpoſitus Generalis ſecundum conſeſſionem ſedis Apoſtolice ad maiorem Dei gloriam poteſt concedere. Ceterum de primo admittendi modo, cum idem ſit, atque ad probatio-

nē admittere, in
prima Parte di-
ctum est; Et de
admissione in tri-
bus alijs modis
in hac quinta Par-
te agetur.

B¶ Alij, quibus
ordinarie magis,
& absolute com-
municabitur, Prae-
positi Prouincia
les erunt. Quibus
dam tamen Prae-
positis localibus,
vel Rectoribus,
et alijs Visitator
ribus, aut perso-
nis insignibus po-
terit Praepositus
Generalis hāc au-

* alijs de Societate eam partem **B**
huius facultatis, quæ ad totius
corporis huius bonum facere vi-
debitur, poterit communicare.

Tempus ad admittendum mo-
do superius dicto, in vniuersum
loquendo, * ultra biennium esse **C**
oportebit; Sed si quis antequam
ad studia mitteretur, vel in eisdē
diu probat^o fuisset, post illa ab-
soluta, si ad professionē est ad-
mittendus, integrum adhuc pro-
bationis annum habebit; vt ad-
huc magis perspectus sit ante-
quam eam emittat. Et prorogari
hoc tempus poterit (vt in Exami-
ne dictum est) cum Societas, vel
q̄ ab ea hāc in Dño curā habet,
pleni^o sibi satisfieri desideraret.

QVA-
Et oritatem cōmunicare, immo et alicui, qui de Societate non
esset, aliquo in casu, vt Episcopo alicui, vel personæ in digni-
tate ecclesiastica cōstitutæ; cū nullus ex Professis eiusdē So-
cietatis eo in loco, vbi aliquis ita est admittēdus, inueniretur.
C¶ Quamuis hoc ita se habeat; tamen vt prorogari, ita &
contr. hi hoc spatium quibusdam in casibus, ex causis tamē
non leuis momenti iudicio Praepositi Generalis (cuius erit de-
sponsandi ius) licebit; raro tamen id fiet.

IN CAP.

QVALES ESSE DEBEANT,

qui admittendi sunt.

Cap. II.

CVm nullo ex his modis ad- *IN CAPVT*
mitti debeat, nisi q̄ idoneus *II.*
in Domino fuerit existimatus; *A ¶ Q̄ Vā*
illi ad professionē idonei habe- *uis*
buntur, quorū vita diuturnis ac *ī remotissimis re*
diligentibus probationibus * à *gionibus (cuius-*
Præposito Generali (ad quē refe- *modi sunt Indiæ)*
rent particulares Præpositi, vel *possit Præpositus*
alii, quorum testimonium Gene- *Generalis iudicio.*
ralis requiret) perspecta valde & *Prouincialis relin-*
approbata fuerit. Ad hoc autē *quere, non expe-*
conferet illis, qui ad studia missi *ctata hinc appro-*

libus, quæ ad profectum in humilitate & abnegatione vniuersi amoris sensualis, voluntatis & iudicij proprii, & ad maiorem cognitionem & amorem Dei cōferunt, insistere; vt cum in seipsis profecerint, melius ad profectum spiritus alios ad gloriam Dei & Domini nostri iauent.

Doctrina etiam in huiusmodi sufficiens esse debet, præter humaniores litteras, & Artes liberales, in Theologia Scholastica & sacris litteris. Et quāuis aliqui breuiori tempore non minorem progressum, quàm alij longiori, facere possent; nihilominus, vt cōmunis aliqua mensura sumatur, spatium aliquod temporis præscribetur; & hoc erit,

B ¶ *Quamuis vt plurimū hæc mē* * quadriennium integrum post *B*
sura studij quatuor annorum in Artium liberalium & Philosophiæ
sacra Theologia studia in Theologia expleuisse.

Ut ergo
 (præter litterarum humaniorum et artium studia, & examinationem dictam, vt, quem progressum in ea doctrina fecerint, videri possit) sit obseruanda: nihilominus tamen qui in iure Canonico doctrinam sufficientem, vel alia egregia Dei dona haberet, ex quibus quod studio Theologiæ deest, compensari posset; sine eo ad professionem trium & aliqui viri insignes etiam ad quatuor votorum (quamuis hoc ex-tendi non debeat) admitti possent. Horum donorum iudicium Præposito Generali tantum, vel sicui peculiari præscripto id ille committeret, vt quod foret ad maiorem Dei gloria

Vt ergo ad professionem quis admittatur, in ea facultate hoc tempus se exercuisse, & quidē ad gloriam Dei satis in ea profecisse cōuenit; & in profectus huiusmodi testimonium quisque ante professionem Assertiones Logices, Philosophiæ, & Theologiæ Scholasticæ tuebitur. Quatuor autem ad argumentandum, & iudicandum de eorum doctrina, an sit quanta oportet, prout iuxta veritatē syncere senserint, deligantur. Quod si doctrina ea præditi esse, quæ satis sit, non inuenientur; conducibilis erit, vt, donec eā cōsequantur, expectent: vt illos etiam expectare oportebit, qui in abnegatione sui ipsorū & virtutib⁹ Religioso dignis testimoniū, quod par esset, nondum omnino haberent.

C Præter hos, * nōnulli ad trium
⁹ votorum solemnium tantū professionem admitti possent, raro
tamen

gloriam, faceret, relinquere.

C Qui ad professionē triū votorum solemnium admittuntur, ordinariē sufficientiā, quæ saltem ad Confessarij munus bene obeundum satis sit habeant oportet; vel certe donā Dei aliqua ratione, quæ id com pensare videantur, ita vt Præpositus Generalis, vel alius, cuius suas vices ad hoc ille speciali commissione cōcederet, ad maius Dei obsequium, & Soci-

cietatis bonum sic conuenire iudicaret. Et hi vt plurimum homines erunt, qui, propterea quod bene meriti sint, & ual

de deuoti, quãuis tamen, & non sine caussis pecu-
minori doctrina, liaribus alicuius moment: &
ac cõcionãdi apti hos septem annos in Societate
tudine præditi, notos fuisse, & non mediocrem
quã nostrũ In sui talenti, ac virtutũ satisfactio-
stitutũ i Professis nem ad gloriam Dei præbuisse
requirat, admittẽ in ea oportebit.
di esse in Domino
videbuntur. Vt quis etiam in Coadiutorem

IN CA formatum admittatur, oportet
 Societati esse satisfactũ de eius
 vita, deq; bono exemplo ac talento ad se iuuã
 dam vel cum litteris in rebus spiritualibus, vel
 sine illis in exterioribus, prout cuique diuina
 bonitas dona sua communicauerit. Hoc ip-
 sum autem metiatur oportet Præpositi Gene-
 ralis prudẽtia; nisi alicui ex particularibus, cui
 multum in Domino confideret, id committen-
 dum videretur.

Vt aliqui admittantur in Scholasticos appro-
 batos; quadam proportione seruata, eadem
 requiruntur; & id peculiari quadam ratione:
 vt ex eorũ ingenio speretur, eos in litteris pro-
 fecturos Præpositi Generalis iudicio, vel
 eius, cui hoc munus ille commise-
 rit, confidẽdo prudentiã ac
 probitatã Deo ipsi
 donatã.

¶ **Q** Vando aliqui, peracto probationis tempore, & experimentis, ac aliis, quæ in Examine continentur, confectis, ad professionem admittendi fuerint; cum Societati, vel eius Præposito Generali plene sit in Domino satisfactum, Professio hoc modo, qui sequitur, emittetur.

¶ In primis Præpositus Generalis, vel qui accepta ab eo facultate, ad professionem admittet,

A * postquam publice Missæ sacrificiū obtulerit in Ecclesia corā domesticis & aliis Externis, qui interfuerint, cum sanctissimo Sacramēto Eucharistiæ ad eum, qui professionem est emissurus, se conuertat: Ille autem absoluta generali cōfessione, & verbis, quæ ante cōmunionem dici solent; voce alta Votum suum scriptum

*IN CAPVT
III.*

¶ *Articularia quæ hic, & inferius attinguntur, decent quidem, et, cum fieri potest, obseruanda sunt; non tamen, ut necessaria. Fieri enim posset, ut scriptum*

cerdos non esset, vel Missam celebrare non posset, qui ex ordinatione Præpositi Generalis professionem admittit. Illud autem essentiale est, ut publice Votum legatur coram ijs de Societate & externis, qui adfuerint, atque ut tanquam solemne & emittatur, & admittatur.

¶ *Promissio*

ptum (quod aliquot ante dies considerauerit oportet) leget; cuius formula hæc est.

¶ Ego. N. professionē facio, & promitto omnipotenti Deo corā eius Virgine matre, & vniuersa cœlesti curia, ac oībus circumstātibus, & tibi Patri Reuerendo Præposito Generali Societatis IESV locū Dei tenenti, & successoribus tuis; vel tibi Reuerendo Patri vice Præpositi Generalis Societatis IESV & successorum eius, locū Dei tenenti; perpetuā Paupertatē, Castitatē, & Obedientiam, & secundum eam,

B¶ Promissio doctorum puero rām, ac rudium hominum iuxta litteras Apostolicas, & Constitutiones, non indu

* peculiarem curam circa puerorum eruditionem, iuxta formam viuendi in litteris Apostolicæ Societatis IESV, & in eius Constitutionibus contentam.

* Insuper cit aliam obligationem, quàm reliqua spiritualia exercitia, quæ ad auxilium proximorum adhibentur; cuiusmodi sunt confessiones, & prædicationes, &c. in quibus quisque se debet occupare iuxta rationem obedientiæ suorum Superiorum. Quòd autem de pueris docendis in voto fit mentio; eadē de causā fit, vt sancta hæc exercitatio peculiari modo sit commendata, & deuotius curetur propter singulare obsequium, quod Deo per eā in animarum auxilio exhibetur, et quia facilius obliuioni tradi poterat, & in desuetudinem abire, quàm alia magis speciosa, cuiusmodi est prædicationis, &c.

C¶ Totā

C * Insup promitto specialē Obedientiā sūmo Pōtifici circa missiones; prout in eisdem litteris Apostolicis, & Cōstitutionibus cōtineēt. Romæ, vel alibi, tali die, mēse, & anno, & in tali ecclesia.

C ¶ Tota intentio quarti huius voti obediēdi sūmo Pontifici fuit et est circa missiones: & sic intelligi oportet litteras Apostolicas, ubi de hac obedientia loquūtur; in omnibus, quæ iusserit summus Pontifex, et quocunque miserit. &c.

Post hæc sumet sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum. Quibus peractis, in libro, quem ad hoc habebit Societas, eius nomen, qui professionem emisit, & illius, in cuius manibus emisit, adnotato die, mēse, & anno, scribetur; & eius Vota scripta afferuabuntur; vt omnia semper constare possint, ad Dei gloriam.

IN CA.

Aliquis qui ad professionem trium votorū solemniū dūtaxat admittētur, in ecclesia, ac corā domesticis & externis, qui aderunt, antequā sanctissimum Christi corpus accipiant, ex scripto suum Votum iuxta formulā sequentem legent.

Ego. N. Professionem facio, & pmitto omnipotenti Deo coram eius Virgine Matre, & vniuersa cœlesti curia, ac oībus circumstantibus, & tibi Reuerendo Patri Præposito Generali Societatis IESV locum Dei tenenti, ac successorib⁹ tuis; vel tibi Reuerēdo Patri vice Præpositi Generalis

neralis Societatis IESV, & successorū eius, locū Dei tenēti; perpetuā Paupertatem, Castitatē & Obedientiam, & secūdū eam, peculiarem curā circa puerorū eruditionem, iuxta formā viuen di in litteris Apostolicis Societatis IESV, & in eius Constitutionibus contentam; Romæ, vel alibi, tali die, mense, & anno; & in tali Ecclesia Deīde sequēt Cōmuniō, & reliqua superi⁹ dicta.

DE ADMITTENDIS COADIUV-
toribus formatis, & Scholasticis.

Cap. IIII.

Qui in Coadiutores formatos spirituales cū simplicibus votis, & non solēnibus admittūtur, in Ecclesia, vel sacello Domus, aut alio decenti loco corā domesticis & externis, qui aderunt, * in mani-
IN CAPVT bus eius, qui admissurus sit, vo-
IIII. tum suum emittent in hac for-
¶ *IN* mani- mula, quæ sequitur, id legentes;
bus fieri **EGO**

vota dicuntur, quando emittuntur coram aliquo; qui, cum ad id habeat potestatem, ea admittit. Et quamuis multi adessent, cum huiusmodi vota fiunt; non ideo tamen mutant naturā simplicium; quandoquidē intentio emittentis et admittentis iuxta traditā à sede Apostolica facultatē hæc est, vt nec emittantur, nec admittantur vt solemnia. Ad prudentiam autem admittētis pertinebit consecuturæ adificationis ratio

2 EGO. N. promitto omnipo- nem habere; &
 tēti Deo coram eius Virgine ma- sic curabit, ut
 tre, & tota cœlesti curia, & tibi plures, vel pau-
 R. Patri Præposito Generali So- ciores intersint.
 cietatis IESV locum Dei tenen- Ceterum eadem
 ti, & successoribus tuis; vel tibi erit formula, qua
 K. Patri vice Præpositi Generalis Coadiutores tem-
 Societatis IESV, & successo- porales, & spiri-
 rum eius, locum Dei tenenti; tuales utentur; et
 perpetuam Paupertatem, Casti- utraq; in extero-
 tatē, & Obedientiam, & secundū ribus persimilis
 eam, peculiarem curam circa erit ei, qua Fro-
 B puerorum eruditionem, * iux- fessi utuntur.
 ta modum in litteris Apostoli- B ¶ Quod dicitur,
 cis, & Constitutionibus dictæ iuxta Bullas,
 Societatis expressum. Romæ, et Constitutiones;
 vel alibi, in tali loco, die, men- intelligēdum est;
 se, & anno & cet. Demum su- quod Coadiuto-
 mat sanctissimū Christi corpus; res emittunt hu-
 & fient, quæ de Professis dicta iusmodi simplicita-
 sunt. vota cum tacita

*Formula quadam, quod ad
 perpetuitatem at-

tinet, conditione, qua hæc est; Si Societas eos tenere volet.
 Quamvis enim illi, quod in ipsis est, se obligent in perpetuū,
 sua deuotionis & stabilitatis gratia: liberum tamen erit
 Societati eos dimittere; ut in secunda Parte dicitur: quod
 si accideret; tunc illi liberi ab omnium votorum obligatione
 manent.

C ¶ Si homines
essent, qui latinā
linguam nō intel-
ligerēt quales ali-
qui Coadiutores
temporales erūt,
Votū in vernacu-
lam linguam ver-
tetur; & legant
ipsi, vel præeat
alius legendo ver-
ba, quæ mox ipsi
met, eum inseque-
do, pronunciabūt.

D ¶ Ut hoc vo-
tū soli Deo offer-
tur, et nō homini:
ita nemo id ad-
mittit. Propterea
nūllus manibus
feri dicitur: &
cōditio illa tacita,
quæ inesse dicta
est in voto Coadiu-
torū, quod ad per-
petuitatē attinet,

etiā in hoc est intelligēda, scilicet; si Societas eos tenere velit.

E ¶ Promissio ingrediendi Societatem, ut declaratum
est in

*Formula ad Coadiutores in
reb⁹ temporalib⁹ admittendos;
eadem erit, clausula illa de pue-
rorum institutione solū remota.
Qui, peracta sua priori proba-
tione & experimentis per bien-
nium, in Scholasticos approba-
tos admittuntur, coram aliqui-
bus domesticis, * quamvis non
in manibus cuiusquā, vota sua
emittent' ad hunc modum.

Omnipotēs sempiternus Deus, ¶
Ego. N. licet vñdecunq; diuino
tuo conspectu indignissimus,
fretus tamen pietate ac miseri-
cordia tua infinita, & impulsus
tibi seruiendi desiderio, voueo
coram sacratissima Virgine Ma-
ria, & curia tua cœlesti vniuersa,
diuinę Maiestati tuę Paupertate-
tem, Castitatem, & Obedientiā
perpetuam in Societate I E S V;
* & promitto eandem Societatē
me ingressurum, ut vitam in ea
perpe-

est in

perpetuo degam; omnia intelli-
gēdo iuxta ipsius Societatis Cō-
stitutiones. A tua ergo immen-
sa bonitate & clementia p̄ IESV
Christi sanguinem peto suppli-
citer, vt hoc holocaustū in odo-
rem suauitatis admittere digne-
ris; & vt largitus es ad hoc desi-
derandum & offerendū, sic etiā
ad explendum, gratiam vberem
largiaris. Romę, vel alibi, tali lo-
co, die, mense, & anno. Post hęc
perinde, vt alij, sanctissimum
Christi corpus sument; & reli-
qua, quę superius dicta sunt,
peragentur.

Postquam aliquis in corpus
Societatis cooptatus fuerit in
aliquo gradu,* ad alium progre-
di curare non debet; sed in suo
perfici, & obsequio Dei & glo-
ria sese impendere, ac Superiori, qui scilicet
Christi Domini nostri vices gerit, curam aliorū
omnium relinquere.

Qui in domibus versantur, post biennium
vota eadem emittere, quę Scholastici, & Chri-
sto Domino nostro se obstringere debēt; & id,
quamuis

*est initio huius
partis, est de votis
Professorū solēni-
bus, vel Coadiu-
torū formatorū,
prout Fraposito
ad maius Dei ob-
sequiū fore uide-
bitur, emittendis.*

*F ¶ Proponere
quę in animo ver-
santur, quę que oc-
currunt, licitum
est: nihilominus,
ut in Examine dī-
citur, omnino pa-
ratū esse oportet,
ut id melius ef-
se existimet, quod
Superiori suo me-
lius videbitur.*

G ¶ Etiam

G ¶ *Etiam in libro aliquo horum memoria (sicut et aliorum) honestas ob causas debet asseruari.*

H ¶ *Quod ad Scholasticos attinet; iam in quarta Parte dictum est, quibus temporibus sua vota renouare debeant. Eadem erit ratio eorum, qui in Domibus habitant, et vota emiserunt, In duobus enim festis solemnibus singulis annis ea renouare debent, & in aliquo alio, si Superiori videatur expedire:*

non in cuiusquam manibus, sed vnoquoque suum Votum legit e coram sanctissimo Sacramento, reliquis, vel nonnullis de Societate praesentibus; ut magis ad deuotionem obseruandi quod Deo ac Domino nostro promiserunt, magisque praeculis habendum id quod ex obligatione debent eidem Domino excitemur.

quamuis studijs applicandi non videantur, nec expedire, ut tam cito in Coadiutores formatos, vel Professos admittantur, existimetur. Quod si quis propria impulsus deuotione ante id tempus beneuolentiae vellet votis se Deo offerre; eandem formulam sequi poterit; & * vno Voti sui scripti G exemplo tradito Superiori, alterum penes se retineat; ut quid Deo ac Domino nostro obtulerit, recordetur. Et ad hoc ipsum, simulque ad deuotionem augendam conferet, * statutis quibusdam H temporibus, quae congrua videbuntur, vota sua renouare. Quod quidem non est, obligatione noua se obstringere, sed eius, qua obstricti sunt in Domino, recordari, atque eandem confirmare.

SEXTA

SEXTA PARS
DE, IIS QUI ADMISSI, ET IN
CORPVS SOCIETATIS COOPTATI
sunt, quod ad ipsorum per-
sonas attinet.

DE IIS, QUAE AD OBEDIEN-
tiam pertinent. Cap. I.

T illi, qui iam ad professionem, vel
in Coadiutores formatos admissi
sunt, yberiori cum fructu iuxta no-
strum Institutum diuino seruitio,
& proximorum auxilijs se impendant; aliqua
in seipsis obseruare debent, quorū præcipua
licet ad ea vota, quæ Deo & Creatori nostro iux-
ta litteras Apostolicas obtulerūt, reducantur;
de illis tamen, vt magis & declarentur, & com-
mendentur, in hac sexta Parte dicetur, Et quo-
niam quæ ad votum Castitatis pertinent, inter-
pretatione non indigent; cum constet, quàm
sit pfecte obseruanda, nēpe enitendo Angelicā
punitatē imitari & corporis, & mētis nostrę mū-
ditia: His suppositis, de sancta Obediētia dicet;
quam quidem omnes plurimū obseruare, & in
ea excellere studeāt, nec solū in rebus obligato-
rijs, sed etiā in alijs; licet nihil aliud, quàm si-
gnū volūtatis Superioris sine vllō expresso præ-

K cepto

DECLARATIONES.

IN Sextâ Partem.

IN CAPVT

I.

A ¶ **H** **A** **E**
primæ

Declarationes, quæ simul cū Cōstitutionibus promulgantur; eadē, quam ille auctoritatem habent; et ita in vtrarūq; obseruatione eandem curam adhiberi oportet.

B ¶ *Huiusmodi sunt illæ oēs, in quibus nullū manifestum est peccatum.*

C ¶ *Obe-*

cepto, videretur. Versari autē debet ob oculos Deus Creator ac Dñs noster, propter quem homīni obedientia præstatur & vt in spiritu amoris, & non cū perturbatione timoris procedatur, curandū est; ita vt omnes constāti animo incumbamus, vt nihil perfectionis, quod diuina gratia cōsequi possimus, * in absoluta omnium Constitutionum obseruatione, nostriq; Instituti peculiari ratione adimplēda præmittamus: & exactissime omnes nervos virium nostrarū ad hanc virtutem Obedientiæ in primis Sūmo Pōtifici, deīde Superioribus Societatis exhibendā intendamus; ita * vt oībus in rebus, ad quas potest cum charitate se Obedientia extendere, ad eius vocem perinde, ac si à Christo Dño egrederetur (quādoquidem ipsius loco, ac p̄ ipsius amore & reuerentia obedientiā præstamus) quā prōptissimi simus, re quauis, atq; adeo littera à nobis inchoata nec dū perfecta studio celeriter obediendi relicta; ad eum

A

B

ad eū scopū vires omnes ac intē.
 tionem in Dño conuertendo;
 C * vt sancta Obedientia tū in exe-
 cutione, tū in voluntate, tū in intel-
 lectu sit in nobis semper oī ex
 parte perfecta; cū magna celeri-
 tate, spiritali gaudio, & perse-
 uerantia, quidquid nobis iniun-
 ctum fuerit, obeundo; oīa iusta
 esse, nobis psuadendo; omnem
 sententiā ac iudicium nostrū cō-
 trariū cœca quadā obedientia
 abnegando; & id quidem in oī-
 bus, quæ à Superiore disponun-
 tur, vbi definiri nō possit (quem-
 admodū dictum est) aliquod pec-
 cati genus intercedere. Et sibi
 quisq; persuadeat, quòd qui sub
 Obedientia viuunt, se ferri ac re-
 gi à diuina Prouidētia per Supe-
 riores suos, finire debent, perin-
 de, ac si cadauer essent; quod
 quoquouerfus ferri, & quacunq;
 ratione tractari se finit; vel similiter, atque fe-
 nis baculus, qui, vbiunque, & quacunq;
 in re velit eo vti, qui eum manu tenet, ei in-
 feruit. Sic enim obediens rem quamcūque, cui

¶ Obedientia,
 quod ad execu-
 tionē attinet, tūc
 praestatur, cū res
 iussa completur:
 quod ad volunta-
 tem; cū ille, qui
 obedit, id ipsum
 vult, quod qui iu-
 bet: quod ad intel-
 lectum; cū id ip-
 sum sentit quod il-
 le; & quod iube-
 tur, bene iuberi
 existimat: & est
 imperfecta ea obe-
 diētia, in qua pra-
 ter executionē, nō
 est hac eiusdē vo-
 luntatis et senten-
 tia inter eum qui
 iubet, et qui obe-
 dit, consensio.

IN CA.

cum Superior ad auxiliū totius corporis Religionis velit impendere; cum animi hilaritate debet exequi, pro certo habens, quod ea ratione potius, quā re alia quauis, quam præstare possit propriam voluntatem ac iudiciū diuersum sectando, diuinę voluntati respondebit.

Omnibus itidem maxime commendatum sit, vt multum reuerentię (& præcipue in interiori homine) suis Superioribus exhibeant, IESVM Christū in eisdem cōsiderēt, ac reuereātur, eosdem ex animo vt patres in eodē diligāt; ac sic in spiritu charitatis in oībus procedāt, vt nihil ex externis vel internis eos celet; quin potius, vt oīa prorsus intelligāt, quo melius in via salutis & pfectionis se dirigāt, optare debent. Et ea de causa oēs tā Professi, quā formati Coadiutores semel singulis annis (& quoties præterea Superiori visum fuerit) ad suas cōsciētias in cōfessione, vel secreto, vel alia rōne eidē aperiēdas ppter magnā eius rei utilitatē (vt in Examine dictū est) parati esse debebūt; tū ēt ad cōfessionē generalē, quæ ab vltima generali inchoetur, ei, quę Superior sibi substituerit, faciendā.

Deferāt oēs ad Superiorem suū res, quæ eis expētendę occurrerint: nec priuatus quispiā directę, vel indirectę sine eius facultate, & approbatione, à Sūmo Pōtifice, nec ab alio extra Societatem

tatem gratiã vllã in suũ priuatũ, vel alterius vsũ petat, aut petendã curet; sibiq; persuadeat, si p. Superiorem suũ, vel cũ eius cõsensu, qd̃ optat, non obtinuerit, ne id quidem ad diuinum seruitium sibi conuenire: & si conuenit, cum Superioris consensu, vt qui Christi Domini nostri locum erga ipsum tenet, id se consecuturum.

DE IIS, QUAE AD PAUPER-
TATEM, QUAEQUE EAM CONSEQUUNTUR,
PERTINENT. Cap. II.

PAupertas, vt murus Religionis firmus, diligẽda & in sua puritate cõseruanda est; quantum diuina gratia aspirãte fieri poterit. Et quia humanæ naturæ hostis ad hoc ppugnaculũ ac refugium debilitãdum (quod Deus Dñs noster Religionib⁹ inspirauit cõtra illum, aliosq; religiosæ pfectionis aduersarios) eniti solet ea, quæ à primis Fundatoribus bene ordinata fuerant; immutare p declarationes, vel innouationes, primo illorum spiritui minime consentaneas: vt quod in nobis situm fuerit, hac parte Societati prospiciamus: Quicumque in ea professionem emiserint, *IN CAP. II.*

A* se ad innouationem Constitutionum in ijs, quæ ad Paupertatem pertinet, nihil facturos promittant; nisi aliquo modo pro- *¶ Innouari, quod ad paupertatem attingit, est relaxari ad red-*

ad redditus, vel possessionem vllā in propriū usum, vel ad sacristiam, vel ad fabricam, vel ad aliquem alium finem præter id quod ad Collegia, & Domos probationum attinet, admittendū.

Et ne in re, quæ tantum habet momenti, Constitutio nes mutētur post emissam professionem vnusquisque promittat coram

Præposito Generali, & ijs, qui apud eū erunt; offeratque in conspectu Creatoris & Domini nostri, quod nunquā assentietur, vel quidquam aget ad immutandū quod ad Paupertatē in Constitutionibus pertinet: nec in conuentu totius Societatis cōgregatæ, nec per seipsum vlla ratione id curando.

B¶ Si aliquis ex Fundatoribus Domorū vel Ecclesiarū vellet redditus aliquos ad fabricæ usum relinquere; dūmodo nec dispositio eorum ad Societatem pertineat, nec sit, vnde ei cōpetat actio in illos (quamuis id illi curæ esset, vt is, cui tale munus commissum est, suum officium faceret) & sic in rebus similibus; non esset id à paupertate Societatis alienum.

- C * Professi uiuant ex eleemosynis, in Domibus, cum aliquo nō mittuntur: nec officium Rectorum ordinarium in Collegijs, vel Vniuersitatib⁹ Societatis habeant (nisi ipsarum necessitas, vel magna utilitas id exigeret)
- D * nec redditibus eorum in Domibus utantur.

C ¶ In Collegijs Professos non habitare; intelligitur, diu in eis manendo: quamuis, dum alio iter faciūt, diem aliquē, vel tempus congruum in eis manere possint: habitare autem diu ēē

Coad-

possent, cum necessariū aut conueniens ad ipsius Collegij, vel Vniuersitatis bonum id esset: ut si ad gubernationem studiorum essent necessarij; vel si legerent, aut in spiritualibus exercitijs confessionum & concionum ad Scholasticos, qui id præstare deberent, subleuandos, vel ad id demum, quod ipsi nō possunt præstandum, occuparentur; vel si ad visitanda et dirigenda huiusmodi Collegia, vel Vniuersitates mitterentur: quando etiam necessarium aut conueniens ad vniuersale bonum id videretur; ut si aliquis cum expressa facultate Præpositi Generalis scribendi gratia per tempus aliquod, se eo reciperet.

D ¶ Res minime ducuntur pro nihilo; & ita ad scrupulos eximēdos declaratur ubi Rector eum, qui iter per ipsius Collegium haberet, ac viatico egeret, viatico aliquo, ac eleemosyna prosequeretur, recipi eam posse. Quòd autē Collegia suppleant aliquos sumptus, quos si ipsa non facerent, factura essent domus, si possent, ut vestitum & viaticum eis, qui ad Collegia ex domibus mittuntur, providere: quamuis id sit;

aut esse videatur. Coadiutores, quandiu in Do-
 Domū iunare, nō mibus erunt; quæ ex eleemofy-
 tamē est cōtra in- nis viuunt, & ipsi eodem modo
 tentionē huius Cō viuunt: In Collegijs, si Rectores
 stitucionis, quæ ca fuerint, vel Lectores, aut alioquī
 uet, ne Collegiorū in rebus necessarijs, vel valde cō
 redditibus ad vi- uenientibus eisdem Collegijs
 Etū, & vestitū, et vtiles fuerint, viuunt sicut reli-
 alias expēsas pro- qui, ex eorum redditibus, quan-
 prias Domus iu- diu eorum opera Collegia indi-
 uentur. Sic etiā in gebunt. Cum autem defierint
 telligitur contra vtiles esse Collegijs, desinent in
 Cōstitutionē non eis habitare; & in domibus So-
 esse, quōd in ali- cietatis, vt de Professis est dictū,
 quo horto Colle- habitabunt.

Non solum redditus, * sed nec B
 sani, qui sunt in possessiones vllas habeāt in par
 Domibus, sumāt; ticulari
 dum tamē expensis Collegij quandiu sunt in Domibus, non
 alantur: & tantundem de rebus similibus potest iudicari.

E ¶ Quia, vt in litteris Apostolicis dicitur, non est ha-
 bitura Societas ius ciuile ad rem vllam stabilem, nisi ad ip-
 sius habitationem & vsum esset opportuna: quidquid sta-
 bile illi datum fuerit; teneatur eo, quam primum poterit, se
 exuere, ac vendere; vt pauperibus Societatis, vel externis
 sua in penuria subueniatur.

Quamuis hoc ita se habeat; temporis tamen opportuni-
 tas ad vendendum non est excludenda. Et hoc intelliga-
 tur,

ticulari nec in cōmuni Domus vel Ecclesiæ Societatis, præterquam quod ad habitationem, vel vsum necessarium eis, aut valde conueniens fuerit; cuiusmodi duceretur; si in vsum conualescentium, vel eorum, qui, vt rebus spiritualibus vacēt, se ab hominum frequentia recipiūt, locus aliquis à communi habitatione separatus, qui aere salubriori, & alijs commodis polleret, admitteretur; & tunc huiusmodi ille sit, vt nec alijs locetur, nec fructus, qui reddituum loco esse possint, habeat.

Quamuis ad bona & sancta opera, & maxime perpetuo duratura incitare laudabile sit; ob maiorem

Etus, & olera ex hortis venderentur; quorum nihil licebit. Quamuis fructibus, aut parte ipsorum ad commodum domus suæ uti possint: si tamen Societas colonum aliquem, vel secularem hominem haberet, qui hortis vel agris, quos dicta Domus habent, præesset; non esset etiam ei prohibendum, ne ad priuatam suam vtilitatem, quod videretur conuenire, ex dictis, faceret: dummodo tunc nec ad Domos nec ad particulares personas Societatis vtilitas interim ulla perueniret.

¶ Quamuis

tur, cum res illa stabilis necessaria nõ est ad Domus vsum, vt aliqua ex superius memoratis. Aliarũ rerum mobilium, vt pecuniarũ, vel librorum, vel earum, quæ ad victũ et uestitũ pertineant, potest in cōmuni Societas proprietatẽ ad vsum suũ habere.

¶ Huiusmodi essent, si vini, vel olei, vel tritici prouentum dictæ possessiones ferrent; vel si fru

maiolem tñ ædificationē nullus de Societate debet, nec potest quemquā ad eleemosynas ppetuas Domibus vel Ecclesiis eiusdem Societatis relinquendas incitare: & si aliqui spōte sua eas relinquerent; nullū ius ciuile ad eas petendas ī iudicio acquiratur. Sed, cū ad id charitas propter Deum eos mouerit, tūc eas elargiātur.

G ¶ *Quamuis* Omnes, qui sub obediētia sunt Societatis,* meminerint se gratis dare debere, quæ gratis acceperūt, nec postulando, nec admittendo stipendiū, vel eleemosynas vllas; quibus Misere, vel cōfessiones, vel prædicationes, vel lectiōes, vel visitatiōes, vel quoduis aliud officiū ex ijs, quæ Societas iuxta nostrū Institutū exercere potest, cōpensari videatur: vt sic maiori cum libertate possit & proximorum ædificatione, in diuino seruitio procedere.

G ¶ *Ut* omnis auaritiæ speties euitetur, præcipue in pijs ministris, quibus ad animarū auxiliū Societas vtitur; nulla sit in Ecclesia arca, in quam eleemosynę ab ijs, qui ad conciones, misas, vel confessiones, & reliqua spiritalia

H ¶ *Intel-* Societas vtitur; nulla sit in Ecclesia arca, in quam eleemosynę ab ijs, qui ad conciones, misas, vel confessiones, & reliqua spiritalia

ritualia ad eam conueniūt, conijci solent.

- Eadem de causa munuscula; quę Magnatib⁹ ad res maiores ab ipsis obtinendas offerri solent, ne offerantur; nec huiusmodi Primarios viros inuisere nostri consuescāt, nisi sancto studio piorū operū ducerentur; vel quando intima beneuolētia in Dño tā essent cōiūcti, vt huiusmodi officiū aliquoties eis deberi videretur.
- 30 Parati sint ad mendicādū ostiatim, quādo vel obedientia, vel necessitas id exiget. Et sit vnus, vel plures ad eleemosynas petendas, quib⁹ personę Societatis sustentētur, destinati; quas eleemosynas simpliciter amore Dñi nostri petent.

H* Vt nihil propriū domi teneri;

31 ita nec foris apud alios potest.

Et quisq; ijs, quę de cōmuni data fuerint ad vsū suū necessarium aut cōueniētem, resecatis superfluis, sit contentus.

H ¶ Intelligē dum est hoc absolute de Professis, et Coadiutoribus formatis. Ceterū

Quo in Scholasticis, et alijs, qui tempus probationis nondum expleuerunt, hoc intelligi debet de rebus ijs, quę in presentia subsint eius dispositioni. nihil enim horum habere debent, nisi conscio et approbante superiore. Neque vero sermo est de bonis, quę forte procul inde illi habent, de domibus scilicet, vel rebus alijs: sed, quod ad hæc attinet, parati etiam esse debebunt, vt illis se abdicent, quādo cūq; superiori videretur; vt in Examine dictum est.

Quo melius Paupertatis puritas, & quies illa, quam secum affert, conseruetur; non solum particulares Professi, vel Coadiutores formati hæreditariæ successionis non erunt capaces; verum nec Domus, nec Ecclesiæ, nec Collegia eorum ratione. Sic enim, omnibus litibus & controuersijs præcis, charitas cum omnibus ad Dei gloriam melius conseruabitur.

Quādo Sūmus Pōtifex, vel Superior huiusmodi Professos, vel Coadiutores ad laborandū in vineā Dñi mittet; nullū viaticū petere possint.

I ¶ Idest pedes, vel equites cum pecunijs, vel sine illis: & omnino parati esse debent ad id faciendum, quod is, qui mittit magis conuenire, & ad maiorem ædificationem vniuersalem fore iudicauerit.

sed se liberaliter repræsentent, * vt mittantur prout illis ad maiore Dei gloriā fore videbitur. Vt in hac etiam parte modo consentaneo debitæ paupertati procedatur, * nullum in Dominibus Societatis iumentū ad equitandum ad vsum alicuius de ipsa

K ¶ Nisi id fieret propter aduersam valetudinem cōtinuā, vel necessitatem urgentem propter publica negotia, præcipue in amplis populis. Tunc enim potius vniuersalis boni, & sanitatis Nostrorum quā temporis definiti, aut perpetui, quāmq; suis vel alienis pedibus incedendi, ratio est habenda: intuendū semper quod necessarium & honestum sit, & nullaratione quod ad pompam vllam pertineat.

Ipſa Societate (ſiue Præpoſitus, ſiue ſubditus ille ſit) ordinariè habebitur.

15 In veſtitus itidem ratione tria obſeruentur; Primum, ut hone-

L ſtus ille ſit; Alterum,* ut ad uſu loci, in quo uiuitur, accommo-

M paupertatis non repugnet. * Vi- deretur autem repugnare, ſi feri- cis, uel precioſis pannis utere- mur; à quibus abſtinendum eſt; ut in oïbus humilitatis & ſub- miſſionis, debita ad maiorem Dei gloriam ratio habeatur.

16 In ijs, quæ ad rationem ui- ctus, ſomni, ac uſus reliqua- rum rerum uitæ neceſſariarum, uel conuenientium ſpectant,

* quamuis

ſed ad ordinariū veſtiendi modum eis uti non debent. Eſt nihilominus conſiderandum, quòd non omnes eiſdem viribus naturalibus, nec ſanitate corporis, nec ætate ad eam conueniēti pollent: atque ita iuxta maius particulare bonum huius modi perſonarum, & vniuerſale aliarum multarum, id conſiderandum eſt, & quoad eius fieri poterit, ad maiorē Dei gloriam prouidendum.

L ¶ Vel ſaltem quod omnino non recedat.

M ¶ Hoc intel- ligendū eſt in ijs, quibus Domus no- uas veſtes prouidet. Non tamen repugnat, quòd qui Societatem in- grediuntur, ſi pã- no precioſiore, aut re ſimili induti ue- nerunt, eo uti poſ- ſint; nec etiam, ſi in occurrenti ali- qua occasione, uel neceſſitate quis veſtibus meliori- bus, honeſtis ta- men, indueretur:

N ¶ In par-

N ¶ *In particu* * quamuis cōmunis illa sit, mini *N*
laribus si magis meq; diuersa ab eo, quod Medi
uel minus necessa cus illius loci, in quo uiuitur, iu
riū erit iuxta cir dicabit, ita vt quod quisq; sibi
cūstācias persona inde subtraxerit, ex deuotiōe, nō
rū; relinquetur di ex obligatione subtrahat; habē
cretioni eorū. qui da tamen semp erit ratio humi-
ipsis præsunt; vt, litatis, paupertatis, ac spiritualis
quemadmodū eis ædificationis; quæ semper nobis
conueniet, promi- in Dño ob oculos versari debet.
deāt.

DE IIS REBUS, IN QVIBVS
 occupari, & à quibus abstinere
 debent qui in Societate
 sunt. Cap. III.

QVoniam habita ratione temporis, ac appro-
 bationis vitæ, quæ expectatur, vt aliqui ad
 professionem, vel in Coadiutores formatos in
 Societate admittantur; tanquam certum duci-
 tur, eos viros spirituales futuros; & q sic in via
 Christi Dñi nostri profecerint, vt per eam curre
 re possint, quantum corporis valetudo & exter-
 næ occupationes charitatis atque obedientiæ
 permittent: non videtur in ijs, quæ ad orationē,
 meditationem, & studium pertinent; vt nec in
 corporali exercitatione ieiuniorum, vigiliarū,
 aut aliarum rerū ad austeritatem vel corporis
 castigationem spectantiū * vlla regula eis præ-
 scribenda;

scribenda; nisi quā discreta charitas vnicique dictauerit: dum tamen semper Confessarius consulatur, &, vbi dubium acciderit, quid conueniat, res ad Superiorem referatur. Hoc tamen dicetur in vniuersum; esse quidem animaduertendum, ne nimius huiusmodi rerum vsus tantopere vires corporis debilitet, tantumque temporis eos distineat; vt deinde spirituali proximorum auxilio iuxta nostri Instituti rationem non sufficiant: nec contra tanta in illis sit relaxatio; vt, feruore spiritus refrigerescēte, humani ac inferiores affectus incallescant.

2. Sacramētorū frequentatio valde cōmendetur. Differri autem non debet Cōmunio, aut Missæ celebratio sine causis iudicio Superioris legitimis, vltra octo dies: omnesque assignato sibi Cōfessario, vel alioque iuxta ordinē, quem quisque præscriptū habet à Superiore, confiteantur.

Ex Regu.

IN CAPVT
III.

¶ Si quibusdam cōuenire iudicabitur certum tempus præscribi, ne excedant, vel deficiant in spiritualibus exercitijs; Superior id facere poterit. Sic est in vsu aliorum mediolorum, si ipse omnino iudicaret aliquo vtendum esse, non id relinquendo arbitrio cuiusquam particularis personæ, procedet, vt in Domino conuenire iudicabit. Subditi autem erit, cum omni deuotione, quod sibi præscriptum fuerit, amplecti.

B. ¶ Si

Ex Regulis particularibus, quæ in Domib', ubi ipsi fuerint, obseruantur, debent operam dare vt eam partem obseruent, quæ conueniens est, ac iudicio Superioris ipsis imponetur; siue ad profectum vel ædificationem suam id sit, siue etiam aliorum, inter quos versantur.

Quoniam occupationes, quæ ad animarū auxiliū assumūtur, magni momenti sunt, ac nostri Instituti propriæ, & ualde frequentes; cūq; alioqui nostra habitatio tam sit in hoc vel

B ¶ Si in quibus in illo loco incerta: * non uten- **B**
 dā Dombus vel tur nostri Choro ad horas cano-
 Collegijs sic con- nicas, uel Missas, & alia officia
 uenire iudicare-- decantanda: quandoquidem il-
 tur; eo tempore, lis, quos
 quo uesperī prædicandum; vel legendum est, ad populum
 detinendum ante huiusmodi lectiones vel conciones posset
 uespertinum officium tantum dici. Sic etiam ordinariè Do-
 minicis & festis diebus sine cantu figurato vel firmo, ut
 uocant, sed tono quodam deuoto suauī, & simplici, & id
 in hunc finem, & quatenus iudicaretur, quòd populus ad
 magis frequentandas confessiones, conciones, & lectiones
 moueretur, & non aliter. Eodem tono officium, quod tene-
 brarum dici solet, cum suis ceremonijs in hebdomada sancta
 fieri posset.

In Missis maioribus, quæ dicentur (licet submissa uoce) habita deuotionis et decetia ratione, licebit duos uestitos superpellicijs, uel unū assistere; prout in Domino fieri poterit.

C ¶ Quod

lis, quos ad ea audiēda deuotio mouerit, ab ūde suppetet vbi sibi ipsis satisfaciant. Per nostros autem ea tractari conuenit, quę nostrę uocationis ad Dei gloriam magis sunt propria.

- 5 Cum homines itidem huius Societatis semp parati esse debeāt ad discurrendum p̄ quasuis mūdi partes, quo fuerint à Sūmo Pontifice, vel à suis Superiorib⁹ missi; non debēt curā animarum, neq; item mulierū Religiosarum, uel aliarum quaruncūque suscipere, ut ordinarie illarum confessiones audiant, uel ipsas regāt: quāuis nihil repugnet, semel vnus Monasterij confessiones ob speciales causas audire.

C * Obligari etiam ad Missas perpetuas ī suis Ecclesijs dicēdas, vel ad curam similem, quam libertas nostro procedēdi modo in Domino necessaria non patitur, minime conuenit.

7 Ut plenius possit Societas rebus spiritualibus iuxta suū Institutū uacare; * quoad eius fieri poterit, à negotijs secularib⁹

abstineat

Superiori tamen ad casum aliquem necessitatis, uel maioris momenti ad finem diuini seruitij præfixum facultas dispensandi ad tempus relinquetur. Hic autem Superior Præpositus Generalis erit, vel qui ab eo facultatem ad hoc acceperit.

C ¶ Quod ad Collegia attinet, in quarta Parte attingitur, quid horum possit tolerari: Damnis quidē omnino conuenit tale onus non suscipere.

D ¶ Hoc obseruetur, quoad eius fieri poterit: Super-

L

E ¶ Si Sup⁹

abstineat (qualia sunt Testamentariorum, vel Excutorum, uel Procuratorum rerum ciuilium aut id genus officia) nec ea ullis precibus adducti obeūda suscipiant, uel in illis se occupari sinant. Quod si Collegiorū aliqua negotia tractanda fuerint, suos habeant Procuratores, per quos ea tractent, & iura sua tueantur. Si uero ad Domos Societatis, uel ad totū ei⁹ corpus pertinent: quo pacē suā melius cōseruare possit Societas; idem Procurator, uel alius ex Coadiutorib⁹, uel demū aliq⁹ extra Societatē, aut Familia quēpiā, quę Dom⁹ patrociniū susciperet, ius Societatis ad maiorē Dei gloriā posset defendere.

Eadem de caussa, utq; inquietudinis à nostra p̄fessione alienæ occasiones euitētur, & melius pax ac beneuolentia cū oībus ad maiorē Dei gloriā cōseruetur, nemo ex Professis, uel Coadiutoribus, uel etiam Scholasticis Societatis in

E ¶ Si Superior alicui facultatem daret, ut in caussa ciuili examinaretur in gratiā alicuius, cui id dene-

gari non posse uideretur; limitatio tunc necessaria erit, quę prohibeat, si quis articulus criminalis uel infamatorius occurrerit, in eo examinari. Ad hoc. n. nullus Superior facultatē dare debet.

caussis ciuilibus, nedum criminalibus, * se examinari (nisi, qui ad peccatum obligare potest, cōpelleret) sine licentia Superioris permittat. Superior autem eam minime dabit, nisi in caussis,

quæ

quæ ad Religionem Catholicam pertinent, vel alioqui in pijs, quæ sic cedunt in huius fauorē, vt in alterius detrimentum non cedant; Quandoquidem Instituti nostri est, sine cuiusquam offensione, quantum fieri potest, omnium in Domino commodis inferuire.

DE AVXILIO, QVOD MORIENTIBUS in Societate præstatur, & de suffragiis post mortem.

Cap. IIII.

VT in vita vniuersa, ita & multo magis in morte vnusquisq; de Societate eniti, & curare debet, ut in ipso Deus ac Dñs noster IESVS Christus glorificetur, ipsiusq; beneplacitū impleat, & proximi edificentur, saltē exemplo patientiæ, ac fortitudinis, cū fide uiua, ac spe, & amore bonorū illorū æternorū, quæ nobis Christus Dñs noster tam incōparabilibus vitæ suæ temporalis laboribus, & morte promeruit, & acquisiuit. Cū tamē persæpe huiusmodi sit morbi ratio, vt usum uiriū animæ magna ex parte impediatur; cūq; huiusmodi sit ille à tēporali vita trāsitus, ut propter graues impugnationes Dæmonis (à quo summo opere refert nō superari) requirat subsidiū fraternæ charitatis; sollicitè aduertat Superior, vt, q̄ iuxta Medici sententiā de vita periclitatur, antequā usu iudicii priuetur, omnibus Sa

L 2

cramentis

cramentis sanctis acceptis, tanquã armis à diuina liberalitate Christi Dñi nostri nobis concessis, ad transitũ à temporali vita ad æternã, se muniat.

Iuuari etiam debet orationibus omnium domesticorum valde peculiaribus, donec animam

suo Creatori reddat. Et præter

IN CAPVT

• IIII. •

¶ Si aliqui ex infirmis, quòd in phrenesim inciderint, vsuratio nis priuati sint (quo in statu quidquid dixerit, nihil habet vel culpæ vel meriti) vel si contingeret esse aliquos, qui minus adificationis in sua ægritudine, quàm par esset, præberet; vtrisque paucos assistere ex ijs, quibus magis cõfideretur, oporteret.

alios. q̄ ingredi possunt, plures,

* aut pauciores pro arbitrio Superioris, aliq̄ delecti sint oportet peculiari^o ut infirmũ morti

proximũ inuisant, & ei assistant,

& animosiozem reddant, caq̄;

suggerant, eisq̄; auxilijs iuuent,

quæ eo tempore conuenient: &

cum iam alijs rebus iuuari non

poterit, cum Domino cõmendent; donec eius animam à corpore

discedentem dignetur ad se recipere, qui eã tam caro pretio

sãguinis & vite sue redemit.

Posteaquam quis expirauerit,

usque ad sepulturã eius corpus

decenter, * quandiu cõueniet,

tenea.

B. ¶ In aliquo possent aliquot horæ deesse ad diem naturalem, quando mali odoris ratione (præsertim cũ viget æstus) iudicio Superioris anteuerti id tempus posse videretur: ordinarium tamen spatium id erit, quod dictum est.

C. ¶ V. sue

Cteneatur. Postmodum* absoluto officio coram domesticis pro more sepeliatur, & mane proximo post eius mortem omnes Sacerdotes domesticis p̄ eius anima Missæ sacrificium offerant; reliqui vero peculiari oratione pro eodem diuinam implorent clementiam, atq; in eo perseuerent vltcrius, iuxta Superioris arbitrium, & cuiusuis priuatam deuotionem, & obligationes quæ in Domino intercedunt.

C. ¶ Vfus habet, vt officium dicatur tono mediocriter alto, sine cantu; presentibus in Ecclesia domesticis cum suis candelis accensis. &c.

Reddantur etiam certiores alij de Societate in locis illis, quæ Superior conuenire iudicauerit, vt simile officium præstent, ita vt charitas erga eos qui uita perfuncti sunt, nõ minus, quàm erga viuentes, in Domino demonstretur.

QVOD CONSTITVTIONES
peccati obligationem non
inducunt. Cap. V.

CVm exoptet Societas vniuersas suas Cõstitutiones, Declarationes, ac viuendi ordinẽ omnino iuxta nostrum Institutũ, nihil vlla in re declinãdo, obseruari; optet et nihilominus suos omnes securos esse, vel certe adiuuari, ne in laqueũ vltius peccati, quod ex vi Cõstitutionũ huiusmo

di, aut ordinationum proueniat, incidant: Visum est nobis in Domino vt excepto expresso voto, quo Societas Summo Pontifici pro tempore existenti tenetur, ac tribus alijs essentialibus Paupertatis, Castitatis, & Obedientiæ, nullas Constitutiones, Declarationes, vel ordinem vllum viuendi posse obligationem ad peccatū mortale vel veniale inducere; nisi Superior ea In nomine Domini nostri IESU Christi, vel In virtute Obedientiæ iuberet; quod in rebus, vel personis illis, in quibus iudicabitur, quod ad particulare vniuscuiusque, vel ad vniuersale bonum multum conueniet, fieri poterit; & loco timoris offē sæ, succedat amor & desiderium oīs pfectionis: & vt maior gloria & laus Christi Creatoris, ac Domini nostri consequatur.

SEPTIMA

SEPTIMA PARS

DE IIS, QUÆ PERTINENT AD

ADMISSOS IN CORPVS SOCIE-

tatis ad proximorum utilita-
tem per vineam Domi-
ni distribuendos.

DE MISSIONIBVS SVMMI

Pontificis. Cap. I.

VT In sexta Parte de
ijs dictum est, quæ
obseruanda sunt
cuique de Societa

te erga seipsum; ita in hac sep-
tima de ijs dicendum est, quæ
erga proximos (qui finis no-
stri Instituti ualde proprius
est) dum diuiduntur per Chri-
sti uineam, ut in ea illius par-
te, atq; opere, quæ ipsis cõmissū
fuerit, se exerceāt, obseruari de

Abēt, * siue à Summo Christi Do-
mini

bus totidem capitibus septima huius Partis agitur.

DECLARATIONES.

*IN septimam
Partem.*

*IN CAPVT
I.*

A¶ **H**I sunt qua-
tuor modi
uniuersaliores, No-
stros diuidendi per
Christi Domini no-
stri uineam; de qui-

L 4 **B**¶ Intentio

mini nostri Vicario, siue à Superiorib⁹ Societa-
tis, q̄ etiã diuinę Maiestatis loco ipsis p̄sunt,
p̄ diuersa loca mittãtur; siue ipsimet sibi eligãt
vbi, & qua in re occupentur; si ipsorũ iudicio re-
lictum fuerit, vt discurrãt quacunq; maius Dei
& Domini nostri obsequium, & animarum p̄fe-
ctũ assequi se posse arbitrẽtur; siue labor sit im-
pendendus, non loca peragrãdo diuersa, sed in
stabili ac cõtinua habitatiõẽ in aliquib⁹ locis,
vbi magnus diuinę glorię & obsequij p̄uentus
speratur. Et, vt primo loco de missione Summi
Põtificis vt inter ceteras p̄cipua, tractetur, ani-
maduertendum est; quod * co B

*B ¶ Intentio quarti voti ad sũ-
mum Põtificem non tendebat ad
locum aliquem particularem; sed vt per varias mundi partes
qui vocabant, spargerentur. Cum enim qui primi conue-
nerunt in hanc Societatem, ex diuersis prouincijs & re-
gnis essent, nec eis constaret, inter quas regiones fidelium
vel infidelium versari deberent; ne in via Domini errarent,
promissionem illam vel votum emisissent, vt summus Pon-
tifex eos ad maiorem Dei gloriam, & iuxta ipsorum inten-
tionem per orbem discurrendi, distribueret; & sicubi opta-
tum spiritualem fructum non inuenirent, vt inde in alium
atque alium locum, maiorem Dei gloriam & animarum
auxilium inuestigando, se conferrent.*

C ¶ Cum

tas obstrinxit, vt quocunq; gentium ad maiore
 Dei gloriã & animarũ auxiliũ inter fideles, vel
 infideles, nos mittendos censuerit, nos confera
 mus. Nec intellexit Societas particulare aliquẽ
 locum; sed vt per orbẽ in diuersas regiones, &
 loca spargeret: cum optaret, quod factu opti
 mum esset, eligere; idq; speraret futurũ, si hanc
 ipsius distributionẽ Summus Pontifex faceret.

Et in hac parte, cum omnem propriũ sensum
 ac voluntatem Christo Dño nostro, & eius Vi

C vicario Societas subiecerit, * nec
 Superior p seipso, nec quisquã
 alius ex inferiorib' pro se, vel p
 alio curare nec tẽtare mediate,
 vel immediate cũ Sũmo Põtifi
 ce, vel eius ministris poterit; vt
 residere, vel mitti potius in hãc
 partem, quam in illã debeat; sed
 inferiores hanc curam vniuer
 sam Summo Christi Vicario ac
 Superiori suo; Superior vero,
 quod ad suam personã attinet,
 * Summo Pontifici, & ipsi Socie
 tati in Domino relinquat.

Præterea,

D ¶ Societas esse intelligerentur qui ex eadem in loco,
 vbi agit P:æpositus Generalis, inuenirentur; qui possent
 quod res habet, bene Summo Pontifici referre, si aliorum

C ¶ Cum aliquis
 ex inferioribus ad
 locum aliquẽ vel
 opus designaretur
 ad quod mittendus
 non fore, rebus a
 Sũmo Christi Vi
 cario bene perspe
 ctis, indicaretur i
 Præpositus gene
 ralis pleniorẽ noti
 tiã eius Sanctitati
 dare, omnibus tan
 de ipsius arbitrio
 relictis, poterit.

relatus

relatu diuerso ad
 duci videretur, vt
 Præpositū Gene-
 ralem, quo non cō-
 uenit ad commu-
 ne bonum Societ.
 tis et maius Dei
 obsequium, mitte-
 re cogitaret.

F. ¶ Hoc sane re-
 præ sētari poterit,
 immo debet per
 Prælatū, aut quem-
 uis alium, per quē
 Summus Pōtifex
 iubet aliquo profi-
 cisci, quæ sit ipsius
 mens de modo iti-
 neris conficiendi;
 & ibidem, quo
 mittitur, manen-
 di; num ex elee-
 mosynis propter
 Christi amorem
 emendicatis, an a-
 lio modo viuēdo.
 Quod enim Sum-
 mo Pontifici me-
 lius videbitur, deuotius & securius in Domino fiet.

Præterea, qui à Summo Ponti-
 fice designatus fuerit, ut aliquo
 se cōferat; se ipsum liberaliter,
 re temporali nulla pro uiatico
 per se, vel per alium postulata,
 offerat; quin poti⁹ sic à Summo
 Pontifice mittatur, * vt eius San-
 ctitas ad maius Dei & sedis Apo-
 stolicę obsequiū fore nulla rei
 alterius in eo habita ratione, iu-
 dicauerit.

Si Summus Pontifex personā
 nō designaret; sed aliquem, uel
 plures ad hūc, uel illū locū pro-
 ficisci iuberet, Superioris arbi-
 trio relinquendo, qui sint ad hu-
 iusmodi missionē aptiores: Su-
 perior iuxta eius præceptū eos,
 qui magis cōuenire, & aptiores
 ad id fore videbunt, designabit.
 Qua in re maius bonū vniuersa-
 le intuebitur, & ut quā minimum
 detrimentū alia opera ad Dei
 obsequiū suscepta, patiantur.

Ei, qui sic missus fuerit, plene
 declarari

- declarari conuenit plurimum missionem suam, & scopum, quo fertur summi Pontificis intentio, & effectum cuius gratia mittitur; * & hoc, si fieri potest, inscriptis; quo exactius, quod ei iniunctum fuerit, explere possit. * Eundem etiam Superior iuuare consiliis ac instructione, quoad eius fieri poterit, curabit; ut in omnibus ad Dei & sedis Apostolicæ obsequium, utilius suum impendat ministeriū.
- Si ad particularia loca, tēpore minime limitato per Summū Pontificem mittetur; ad tres mēses ibidem manēdupi ei esse intelligatur, & magis, aut minus, pro modo maioris aut minoris spiritualis fructus, qui inde percipi uidebitur, uel alibi sperabitur; uel demum ut ad bonū aliquod uniuersale magis expedire iudicabitur. Quæ omnia iuxta Superioris arbitrium, qui sanctam intentionem Pontificis in Christi Domini nostri obsequium considerabit; transigentur.

F ¶ Si id non obtinebitur, curā dum certe eris, ut verbo tenus mens Summi Pontificis intelligatur, siue ipsemet eam immediate, siue per Superiorem, uel Prælatū, uel quēuis aliū ei qui mittitur, declaret.

G ¶ Superior etiam aliquibus documentis adhibitis, non solum in suis, sed etiam Summi Pontificis missionibus iuuare poterit; ut melius quod ad Christi domini nostri obsequium quaeritur, consequatur.

Cum

Cum in locis designatis diutius erit residēdū; 7
 si fieri poterit sine detrimento principalis missionis, atque intentionis Summi Pontificis, excursiones aliquas, si poterit, & cum fructu diuini seruitij eas fore iudicabit, facere, non erit inconueniēs; vt in locis vicinis animarum auxilio seruiens, postmodum ad suæ residentix locum redeat: in quo quidem præter id, quod est ei peculiari ratione iniunctum (ad quod præcipuam etiam conferet curam, nec propter alias occasiones, licet bonas, diuini obsequij posthabebit) potest, & debet considerare quibus alijs in rebus, quæ ad Dei gloriam, & animarum salutem conferant, suam operam sine detrimento suæ missionis (vt dictum est) possit impendere. Opportunitatem autem, quam Deus ad id dederit, quantum in eodem conuenire iudicabit, è manibus elabi non sinet.

Ad finem nostræ professionis ac promissionis 8
 melius consequendum, Præpositus Generalis, cum nouus Christi Vicarius in Apostolica sede fuerit constitutus, per se, vel per alium intra annum ab eius creatione & coronatione teneatur eius Sanctitati declarare professionem, ac promissionem expressam Obedientix, qua ipsi Societas peculiari voto circa missiones ad Dei gloriam se obstrinxit.

DE MISSIONIBVS

IN CASPV

II.

Superioris Societatis.

Cap. II.

A* **Q**VO spirituali animarum
i necessitati subueniri mul-
 tis ī locis maiori cum facilitate,
 ac securitate eorū, qui ad id fue-
B rint destinati, possit; * Præpositi
 Societatis, iuxta facultatem eis
 à summo Pontifice concessam,
 mittere quosuis de Societate po-
C terunt, * quocunq; magis expe-

A ¶ **F**acilius
 & expe-
 ditius pluribus lo-
 cis (præsertim si
 remoti sint à sede
 Apostolica) per
 Superiorē Socie-
 tatis prouideri po-
 test; quàm, si sem-
 per eis, qui homi-
 nibus Societatis
 indigēt, esset Sum-
 mus Pōtifex ad-
 eundus. Particu-

laribus etiam securius est, si cum suorum Superiorum obe-
 dientia, quàm si pro arbitrato suo (etiam si id possent)
 & non ab ijs missi proficiscerentur, à quibus Christi Do-
 mini nostri loco, vt ab interpretibus diuinæ voluntatis,
 sunt regendi.

B ¶ Vt potest Præpositus Generalis reliqua munera per
 seipsum & per inferiores; ita & hoc mittendi suos, reser-
 uatis missionibus, quas duxerit reseruandas, obire poterit.

C ¶ Mittere quocunque eis videbitur, inter fideles etiā
 in Indias, & inter infideles, præsertim vbi aliqua esset ha-
 bitatio fidelium, vt in Graciam, &c. intelligendū est. Vbi
 essent omnino infideles; considerare admodū Superiorē oport-
 erit in conspectu Domini, nū mittere, nec ne, et quo, et quos
 debeat

debe at . Semper autē erit subditi, missionem suam, vt de manu Domini hilari animo suscipere.

De Vt in mittēdo ad hunc vel ad illum locum re-
Elius procedatur, præ oculis habendo maius diuinū obsequium et vniuersale bonum, vt regulam, ad quā exigī missiones

oportet: eligenda videtur in tam ampla Christi Domini nostri vinea (paribus ceteris; quod in omnibus, quæ sequuntur, debet intelligi) eius pars illa, quæ magis indiget tam ob penuriam aliorum operariorum, quàm ob miserum statum & infirmitatem proximorum in ea, & damnationis extremæ periculum.

Considerandum est etiam, vnde verisimile sit fructum vberiore ex medijs proximi iuuandi, quibus utitur Societas, prouenturum; inde scilicet, vbi ostium apertius, & maior dispositio, et facilitas in hominibus, vt iuuari possent, videretur: quod quidem positum est in eorum maiori deuotione, ac desiderio (quod ex instantia, qua nostros petunt, ex parte intelligi potest) vel in conditione & qualitate personarum,

quæ

dire iudicabunt; qui tamē vbicunq; fuerint, ad obedientiam sedis Apostolicæ paratī erunt.

Et quia cōplures sunt, q̄ aliquos ex nostris sibi cōcedi petant, potius ppriæ obligationis spiritua-
lis erga suum gregem, vel aliorum cōmodorum à fine nostrō magis distantiū ratione habita,
quàm communium & vniuersa-
liura; Præpositus Generalis, vel qui ab eo hāc habuerit facultatē, diligenter in huiusmodi missionibus curet, * vt in suis ad

D

hanc

quæ magis sint idoneæ, vt iuuari, & fructum, quem ceperint, ad Dei gloriam conseruare possint.

Vbi magis debemus, vt in locis illis, in quibus Domus vel Collegia Societatis sunt, vel aliqui ex ea, qui student, & beneficentia populi iuantur. Si paria essent cetera, quæ ad spirituales profectum attinent; magis conueniret, aliquos nostros operarios versari, et huiusmodi loca talem ob causam iuxta ordinem perfectæ charitatis alijs præferri.

Quia bonum, quo vniuersalius, eo diuinius est: illi homines, & loca, quæ, cum profecerint, in causa erunt vt bonum ad multos alios, qui eorum auctoritatem sequuntur, vel per eos reguntur, perueniat; debent præferri. Sic spirituale auxilium, quod hominibus magnis & publicis (siue seculares, vt Principes, Domini Magistratus, uel Iustitiæ ministri; siue ecclesiastici illi sint, vt Prælati) quodque viris doctrina & auctoritate eminentioribus confertur, maioris momenti esse propter rationem eandem boni vniuersalioris existimandum est; propter quam etiam auxilium impensum magnis gentibus, vt Indis, vel populis primarijs, vel Vniuersitatibus, quo solent multi confluere, qui, si iuuentur, ipsi operarij esse ad alios iuandos poterunt, debeat præferri.

Vbi itidem intelligeretur inimicus Christi domini nostri seminaſſe zizania, ac præcipue effeciſſe, vt male sentiant, uel male affecti sint in Societatem, quo impediatur fructus, qui ex ea posset prouenire; tunc impensus esset incumbendum, præsertim si alicuius momenti, & cuius habenda sit ratio, is locus est: eoque mittendi essent homines, si fieri posset, qui vitæ exemplo et doctrina conceptam ex falsis narrationibus malam opinionem remouerent.

E ¶ *Ad meliorem ac certior* hanc potius, quam ad illam partem mittendis, & * ad hoc o- *E*
rem operum electione, ad que Superior suos mittit, & ut
 hanc potius, quam ad illam partem mittendis, & * ad hoc o- *E*
 pus potius, quam ad illud, & ut
 it, eadem regula ob oculos versetur, scilicet diuinus honor maior, maiusque bonum uniuersale. Hac enim consideratio instissime ad mittendum in hunc locum potius, quam in illum mouere potest. Et aliqua, que ad alterutram partem possunt momentum habere, attingantur; in primis, cum possint, quide Societate sunt, operam suam collocare ubi bona spiritualia quaeruntur, & etiam ubi corporalia, in quibus etiam misericordia & charitas exercetur; cum itidem aliqui possint in rebus maioris suae perfectionis, & minoris, & demum in rebus ex se melioribus, & minus bonis iuuari: si utraque simul praestari non possunt; priora, ceteris paribus, secundis semper essent praeserenda.

Cum etiam res aliqua in diuino seruitio magis urgeant; alia minus, quod remedij dilationem melius ferant; quamuis alioqui aequalis essent momenti: priores posterioribus sunt anteponenda.

Cum etiam quadam peculiari quodam modo ad Societatem pertineant, vel cernatur alios non esse, qui eisdem vacent; rursus alia, quarum curam & modum eisdem prospiciendi alij habent: priores in missionibus priorem locum habere aequum est.

Sic etiam inter pia opera, que aequalis essent momenti; ac necessitatis, & que aequaliter urgerent, si aliqua secun- *ria*

viora tractanti, alia vero periculosiora essent; & rursus aliqua, quæ facilius & expeditius, alia, quæ maiori cum difficultate & longiori tempore absoluuntur; priora etiam debent præferri.

Ceteris, quæ dicta sunt, paribus; cum etiam sint aliqua occupationes vniuersalioris boni, & quæ se ad plurimum auxilium extendunt, vt concionari, vel legere; alia magis particularares, vt confessiones audire, vel exercitia spiritualia tradere: si vtrisque vacari non potest; priores præferantur: nisi aliqua circumstantia mouerent, vt secunda magis conuenire viderentur. Cum etiam quadam pia opera diuturniora, & semper profutura sint, vt foundationes aliqua piæ, quæ ad proximorum auxilium instituuntur; alia minus diuturna, quæ raro & ad tempus exiguum iuuant: constat priora secundis esse præferenda: & sic Præpositus Societatis potius ad hæc, quàm ad illa, suorum operam conferre debet. Fiunt vero hæc omnia propterea, quod ad maius Dei obsequium, maiusque proximorum bonum ita conueniat.

F & * vt hanc personam potius, quàm illam mittat; F ¶ Quamuis summa
 * hoc, Spiritus directio ea sit, prouidentia, & sancti
 quæ efficaciter meliora cum in alijs omnibus eligere faciat; que
 tum in mittendis ad quemuis locum illis, qui magis conuenient,
 et quadrabunt personis et rebus, propter quas mittuntur: illud
 tamen in vniuersum dici potest. primū, quod ad res grauiore,
 & in quibus plus refert non errare (quoad sic in eo fuerit cum
 diuina gratia, qui prouidere debet) mitti viros magis delectos,
 quibusque magis confidatur, oportet.

M In rebus,

In rebus, quæ corporis labores maiores exigunt, qui robustiores & saniores.

Vbi pericula spiritualia plura sunt, qui in virtute magis probati & securiores.

Vt agant cum viris prudentibus, qui spirituales gubernationem vel temporalem habent; ij conuenire magis videntur, qui discretionis & conuersandi cum hominibus gratiam habent, cum exteriori specie (modo, quæ interiora sunt, non desint) quæ ad auctoritatem conferat. Posset enim magni momenti esse eorum consilium.

Ingeniosis & subtilibus ac litteratis ij magis quadrant, qui in ingenio itidem & litteris peculiare donum habent. Hi enim in lectionibus, & colloquijs magis iuuare poterunt.

Ad populum vt plurimum aptiores erunt, qui talento prædicationis & audiendarum confessionum polent.

Quod ad numerum attinet huiusmodi operariorum, qui mittendi sunt, & combinationem eorum, consideratio erit etiam adhibenda: & primo quidem, cum fieri posset, conueniret vnũ solum non mitti, sed saltem duos, tum vt mutuo ipsi in rebus spiritualibus & corporalibus iuuentur, tum vt possint esse magis vtilis ijs, ad quos missi sunt, labores inter se diuidendo, quos in seruitium proximorum suscipiunt.

Et si duo mittentur; cum vno concionatore vel lectore commode coniungeretur alius, qui messem in confessionibus & spiritualibus exercitijs, quam ille præpararet, colligeret, iuaretque eundem in colloquijs, & alijs medijs, quæ ad proximos iuandos adhiberi solent.

Sic etiam si quis in modo procedendi Societatis, & cum proximis agendi parum exercitatus mitteretur; alteri in his magis exercitato adiungi deberet, quem imitari, cum quo conferre, quemque de rebus dubijs, quæ occurrerent, consulere possit.

Alicui valde feruenti & animoso alius magis circumspectus & cautus bene adiungeretur; & sic de alijs mixtionibus huic similibus, ita ut diuersitas vinculo charitatis vnita, sic vtrumque iuuet, ut contradictionem vel discordiam inter eos, aut alios proximos generare non possit. Plures, quam duos, cum opus, ad quod mittuntur, maioris esset momenti in diuino obsequio, ac maiorem multitudinem exigeret, & alioqui Societas plures operarios sine detrimento rerum aliarum ad maiorem Dei gloriam & vniuersale bonum spectantium posset providere, Superior mittere poterit; prout sancti Spiritus vnctio eum docuerit, vel in diuinæ Maiestatis conspectu melius conuenientiusque ipse senserit.

* hoc, vel illo modo,

* ad *¶* Quod ad modum attinet eos mittendi (præter conuenientem instru-

tionem) num pauperum more, ut sine iumento ac pecunia, an maiori cum commoditate mitti oporteat; cum literis item, an sine illis, quo tendunt, destinatis (sive ad priuatos aliquos homines, sive ad Ciuitatem, vel eius caput scribentur, quæ ad auctoritatem aut beneuolentiam conferant). Superior vndecunque maiorem proximorum adificationem, & diuinum obsequium intuendo, quod conue-

nit, constituet.

H [¶] *Tempus*, ad prolixius, uel breuius tem- **H**
 quod missionibus pus, id semper, quod ad maius
 dandum est, siue Dei obsequiū & bonū vniuersa-
 hanc, siue ad le

illam partem mit-
 tatur quando, à Summo Pontifice præscriptum non est,
 metietur hinc quidem qualitas negotiorum spiritualium,
 et tractantur, & momentum ipsorum maius aut mi-
 nus, habita necessitatis & fructus, qui percipitur, vel
 speratur, ratione; inde vero consideratio eorum, que a-
 lijs in locis se offerunt, & obligatio eis vacandi, & vi-
 res Societatis, quas habet, ut his atque illis operibus pos-
 sit satisfacere. Quædam etiam accidere solent, quæ ex-
 pendenda sunt, ut missionis tempus vel breuius sit, vel pro-
 lixius. Demum habita primi nostri instituti ratione, cum
 hoc sit per varias mundi partes discurrere, ac magis vel mi-
 nus in illis herere pro fructus, qui cernitur, modo; videndū
 erit, num conueniat plus aut minus temporis in his, aut illis
 missionibus impendi. Et ut hoc intelligatur, conueniet cre-
 bris litteris certiozem reddi Superiorem percepti fructus
 ab his, qui missi sunt.

Cum mutari aliquem oportebit: animaduertat Superior,
 quod ad eum reuocandum, quoad fieri poterit, ijs medijs ut a-
 tur; ut hi, à quibus aliquis euocatur, potius beneuoli omnino
 maneant, quam offensi vel male affecti, & quod in omni-
 bus honor & gloria diuina, & bonum vniuersale quari-
 tur, sibi persuadeant.

I ¶ *Hinc*

le facit, statuatur. Cum hac ergo rectissima ac
 J syncerissima intentione in Dei ac Domini no-
 stri conspectu habita; & si eividebitur, p̄p̄ec
 deliberationis difficultatem vel momentum,
 re diuinę Maiestati suis & domesticorum ora-
 tionibus ac sacrificiis cōmendata; & cū aliquo
 vel pluribus ex eadē Societate, qui videbuntur
 inter eos, q̄ adfuerint, cōmunicata, statuet p̄ se-
 ipsum, nū mittere debeat, nec ne; & sic de reliq̄s
 circūstantiis; vt ad Dei maiorē gloriā cōuenire
 iudicabit. Erit aut̄ eius, qui mittitur, officiū, nul-
 la ratione se ingerendo ad eundum, vel manen-
 dum in hoc loco potius, quā

I in illo, * plenā ac omnino libe-
 ram sui dispositionem Superiori, qui cum Christi loco dirigit,
 ad ipsius maius obsequiū & lau-
 dem relinquere. Sic etiā, vt alii
 mancant alicubi, vel alio se con-
 K ferant, * nemo quoquo modo
 V sine consensu Superioris sui, per
 quem ille in Domino gubernā-
 dus est, curare debet.

I ¶ Hinc planū
 fit, prohiberi, ne
 quis Principem,
 vel Cōmunitatē,
 aut hominem quē
 uis magnę aucto-
 ritatis ad scriben-
 dū Superiori, uel
 uerbo tenus perē-
 dū aliquē de Soci-
 etate moueat; nisi

Quocunque prius cū Superio-
 re communicatū ē, hanc esse ipsius voluntatem intellexerit.

K ¶ His non repugnat proponere motus animi, aut
 cogitationes, quę in contrarium occurrunt, subijciendo suū
 sentire et velle ei, quod ipsius Superior Christi Domini no-

firi loco sentiret ac vellet.

L ¶ *Dicitur, ordinarie, propterea quod aliquando is, qui mittitur, tam instructus est, tantaq; dexteritate pollet; ut instructio nõ sit necessaria. sed demum hoc fiet, quandocũq; opus erit.*

M ¶ *Cuiusmodi essent orationes & Missæ, quæ initio præsertim suscipiendorũ operum, vel quando maior subsidij necessitas cernitur, quod res magni momenti sint, vel difficultates graves incidant, ad id applicentur. In hoc ergo, sicut & in alijs auxilijs suarum patentium, aut sedis Apostolicæ litterarũ, & alijs rebus, quæ possent esse necessaria, providebit Superior, prout ratio, & charitas monebit.*

Quocunque Superior mittet aliquem, * eum plene instruere (& ordinarie in scriptis) debbit tam de modo procedendi, quàm de medijs, quibus eum uti velit ad finem, quẽ in animo habet. Per crebram etiam litterarũ communicationem, quantum fieri potest, totius successus certior redditus ex eo loco, ubi ipse residet (ut personarũ, & negotia exegerint) consilio, * & alijs auxilijs, quæcumque adhiberi possint, providebit; ut maius seruitium Deo fiat, magisque commune bonum per personas Societatis iuuetur: quod tanto maiori cura præstari debbit; quanto negotii qualitas (quod vel magni momenti sit, uel difficile) * & personarum, quæ misæ sunt (quod consilio, & instructione indigeant) id magis exigit.

Nō Hoc consilium & instructio non tantum negotijs, sed etiam personis, prout vnusquisque vel animari, vel proprii opus habet, perutile esse poterit: et sic de alijs intelligatur.

DE LIBERA AD HANC VEL
illam partem profectioe.

Cap. III.

Quamuis eorum sit, qui sub obedientia Societatis uiuunt, se nō ingerere directe uel indirecte ad sui missionem, siue à Summo Pontifice, siue à suo Superiore in nomine Dñi IESV Christi mittantur: qui tamen ad regionem aliquam magnam (cuiusmodi esset India, uel alię Prouincię) missus esset, si pars eius aliqua peculiari limitatione ei assignata non fuerit, potest magis, & minus in hoc uel in illo loco immorari, aut discurrere quacunq; omnibus perpensis (in se, quod ad uoluntatem suam attinet, indifferentiam sentiendo) & oratione facta, iudicauerit ad Dei gloriam magis expedire. Hinc apparet quod (primę & summę obediētę Summi Pontificis non repugnando) multo magis in huiusmodi missionibus Superiori ad hanc partem potius, quàm ad illam, prout in Dño senserit conuenire, eosdem dirigere licebit.

Ubicunq; quis maneat, si nō est ei iniunctū, ut medio aliquo limitato utat; quale esset, legere,

IN CAPVT
III.

Quæuis
hoc ita
se habeat; tamen
conferre media,
quibus vii debet
cū eo Superiore,
qui ei propior fuerit, semper erit securius.

vel prædicare; in eo se exercebit
ex iis, quibus vtitur Societas in
quarta Parte capite octauo di-
ctis, & proximo capite dicendis;
* quod magis conuenire iudica-
bit; atq; etiã quod in sexta Par-
te deuitandū dicitur, ad maius
Dei obsequium etiã deuitabit.
A

QVIBVS IN REBVS DOMVS

& Collegia Societatis proximum
adiuuent. Cap. IIII.

Quia nō solum enititur Societas discurrendo per varia loca, sed etiam in quibusdam continenter residendo (vt in Domibus, & Collegiis) proximos iuuare: operæpretium est intellexisse, quibus modis possint animæ in huiusmodi locis iuari; vt eorum pars illa, quæ poterit, ad gloriam Dei exerceatur.

Et primo quidem conferet bonū exemplum totius honestatis ac virtutis Christianæ; vt non minus bonis operib⁹, immo magis, quā verbis eis ædificationi esse, quibus cū agitur, curent.

Iuuatur et proximus sanctis desiderijs, & orationib⁹ in Dei cōspectu p̄ vniuersa Ecclesia, ac

* pro

A * p̄ iis p̄sertim, q̄ maioris sunt momenti, ad eius vniuersale bonū effusis, ac pro amicis etiā, & bene de nobis meritis viuētib⁹, & vita functis; siue postulent ipsi, siue nō postulent, ac pro illis, in quorū auxiliū peculiariter ipsi, & reliqui de Societate in variis locis inter fideles, & infideles incumbunt; vt Deus omnes ad gratiam suam excipiendam per debilia huius minimæ Societatis instrumēta disponere dignetur.

B In Missarum etiā sacrificiis iuuare possunt, & aliis diuinis officiis, * nulla pro eis elemosyna accepta; siue aliqui particulares ea petierūt, siue p̄ sua deuotione quisq; ea Deo obtulerit. Et quod attinet ad Missas, præter eas, quæ pro Fundatoribus dicuntur, vna, vel duæ, aut plures (pro numero Sacerdotū, & prout cōuenierit) singulis hebdomadis p̄ benefactorib⁹ viuīs, aut defunctis offerentur Deū ac Dominum nostrum rogando, vt pro illis hoc sanctum sacrificium admittere, & pro infinita ac summa liberalitate sua eam beneficentiam remunerari, quā illi erga Societatem nostram ex diuino amore ac reuerentia vsi sunt, æternis præmiis dignetur.

Poterit iuari etiā p̄ximus in Sacramentorū

ad mi-

INC. IIII.

A ¶ **C** *Viusmodi sunt*

Principes ecclesiastici et seculares, et alij, qui multū prodesse, vel obesse bono animarum, et diuino obsequio possent.

B ¶ *Vt in sexta Parte explicatū est.*

C ¶ *Præ*

C ¶ *Præter eos, qui confessorij ordinarij constitui sunt, Superioris erit, in spiritualibus necessitatibus, quæ occurrunt, videre, num alij horum Sacramentorum administrationi vacare debeât, et quod conuenit, statuere.*

D ¶ *Pascha intelliguntur octo diebus, & totidem post ipsum festum:*

Quamquam eo tempore, qui facultatem haberent, vel peregrini, et reliqui, quos ius excipit, possunt ad communionem admitti; & illi etiam, qui, cum iam suis parochijs satisfecerint, uellent hisce quindecim diebus semel, aut sæpius in nostris Ecclesijs sanctissimum Christi corpus accipere.

E ¶ *Quia quibusdam in locis fieri posset, ut aliquando his medijs, vel eorum parte vii non conueniret; Constitutio non obligat, nisi cum Superiori eis utendum esse videretur; se. leam intentionem ostendit, quam habet Societas in locis, in quibus residet, quæ ea est, ut hæc tria media, vel duo ex illis, vel quod eorum magis conuenire videbitur, exerceatur.*

administratione: Præcipue in audiendis confessionibus (ad quas aliqui à Superiore, qui eo fungantur officio, sunt designandi) & in sancto Eucharistiæ sacramento, *extra Paschæ tamen festum, sua in Ecclesia administrando.

Proponatur verbum Dei populo assidue in Ecclesia in concionibus, lectionibus, & in Christiana doctrina per eos, quos Superior probauerit, & ad tale munus destinauerit, * & quidem iis temporibus, & modo, quæ eidem ad maiorem

maiolem Dei gloriam & animarum ædificatio-
nem expedire videbitur.

7 Potest & hoc ipsum, quod dictum est extra Ec-
clesiam Societatis, aliis in Ecclesiis, vel plateis,
uel aliis locis præstari; quando ei, qui ceteris
præest, ad maiorē Dei gloriā cōferre uidebitur.

8 Curabunt etiam priuatim proximū piis collo-
quiis ad meliora pmouere tū cōsilio, & exhor-
tatione ad bona opera, * tū etiā tradēdis spiritualib⁹ exercitiis.

9 Corporalibus etiam pietatis operibus, quantum spiritualia, quæ maioris sunt momenti, per-
mittent, quantumque vires pa-
tientur, incumbent; vt infirmis
iuuandis, præcipue in xenodo-
chijs, eos inuisendo, & aliquos,
qui eis inseruiant, mittendo; &
dissidentes ad concordiam reuo-
cando; sic etiam pauperes, ac in-
custodijs publicis detētos, quo
ad eius fieri poterit, per se suble-
uando, * & vt alii subleuent, cu-
rando. Metiatur aut oportet

F *¶* *Exercitia spi-
ritualia plene nō
nisi paucis, ijsq;
huiusmodi, vt ex
eorū profectu nō
vulgaris ad Dei
gloriam fructus
speretur, traden-
da sunt. Prima
vero hebdomada
exercitia ad mul-
tos, & aliqua cō-
sciētiae examina,
& modi orandi
(præsertim pri-
mus trium illorū
qui in exercitijs*

Præpo- proponuntur) ad

*multo plures etiam extendi possent. Quis enim bona præ-
ditus voluntate ad hæc idoneus erit.*

*G ¶ Nihilominus non conuenit, Societatem, vel eius
Demos,*

*Domus, aut Col-
legia cum aliqua
Cōgregatione mi-
sceri: nec in ea vl-
li conuentus agan-
tur, nisi qui ad ea-
rundem Domorū
uel Collegiorum
utilitatem in diui-
no obsequio fient.*

Præpositi prudentia (qui maius
Dei obsequium ac bonum vni-
uersale semper ob oculos sibi
proponet) quātum in huiusmo-
di rebus operæ sit ponendum.

In Collegiis, & eorum Eccle-
siis fiet ex iis, quæ de Domib⁹ di-
cta sunt, quod fieri poterit; pro-
ut opportunum fuerit, iuxta Su-
perioris (vt dictum est) arbitriū.

DECLA Qui talento præditus ad scri-
bendos libros communi bono
vtilis, eos conscriberet, in lucem edere non
debet aliqua scripta, nisi prius Præpositus Ge-
neralis ea videat, & legi ac examinari faciat; ut,
si ad ædificationem fore videbuntur, & non ali-
ter in publicum prodeant.

De iis, quæ ad officia domestica & res alias
magis particulares pertinent, in Regu-
lis Domorum dicitur: nec ulterius

progrediemur circa missio-

nes, vel diuisionem eorū,

qui de Societate sunt,

per uineam Domi-

ni nostri IESV

Christi.

OCTAVA

OCTAVA PARS
 DE IIS QVÆ CONFERVNT AD
 FORVM, QUI DISPERSI SVNT,
 cum suo capite, & inter se mu-
 tuam vnionem.

DE IIS, QVÆ IUVANT
 ad vnionem animorum.

Cap. I.

VO difficilius est, mē
 bra huius congrega-
 tionis cum suo capite
 & inter se inuicē vni-

*DECLARA
 TIONES
 In Octauam Par
 tem.*

Ari,* quòd tam diffusa in diuersis
 mundi partibus inter fideles &
 infideles sint; eo impensius, quę
 iuuant ad vnionem, quęrenda
 sunt: quādoquidem nec conser-
 uari, nec regi, atq; adeo nec finē,
 ad quem tendit Societas ad ma-
 iorem Dei gloriam, consequi po-
 test; si inter se & cum capite suo
 mēbra eius vnita nō fuerint. Di-
 cetur ergo de iis, quę cōferūt ad
 animorū vnionē; Deinde de iis,
 quę ad vnionem personalem in

*IN CAPVT
 I.*

A¶ *Sunt et a-
 lia ratio-
 nes, qualis est,
 quòd vt plurimū
 litterati erunt, et
 gratia apud Prin-
 cipes, & prima-
 rios viros, ac po-
 pulos non parum
 valebunt.*

Con-

B¶ *Hoc*

Cōgregationibus vel cōuentibus pertinent. Et quidem circa animorū vnionem, quādā ex parte subditorum, quādā ex parte Superiorum, quādā ex vtrorumque parte iuuabunt.

B ¶ Hoc autē nō excludit numerū (licet magnū) eorum, qui erunt idonei, vt in Professos, vel Coadiutores formatos, vel Scholasticos approbatos admittātur; sed hoc eo spectat, ut cōmendatū habeatur, ne, qui tales nō erūt, idonei (præcipue ad professionem) facile censeātur; & cū bene obseruabitur quod in prima et i quinta Parte dictū est, satis erit. Qui enim huiusmodi essent, ut his locis traditur, turba existimari non deberent; sed potius gens electa, tametsi magna ea esset.

Ex parte subditorum iuuerit, ²
 * magnā turbā hominū ad professionem nō admitti; nec quoscunque, sed selectos homines etiam inter Coadiutores formatos, aut Scholasticos retineri. ^B
 Multitudo enim magnā eorū, qui vitia sua non bene domuerunt; vt ordinem non fert, ita nec vnionem, quæ in Christo Domino nostro tam necessaria est, vt bonus status, ac procedendi modus huius Societatis conseruetur.

Et quia huiusmodi vnio magna ex parte per obedientiæ vinculum conficitur; hæc semper in suo vigore cōseruanda est: Et qui foras ad laborandū in agro dominico ex Domib⁹ mittūtur, ⁵
 * quoad

* quoad eius fieri potest, in eadē sint exercitati: Et hac in virtute, qui primas in Societate tenent, bono sui exēplo alijs prælucēāt, vniti omnino cū suo Superiore; & prompte, humiliter, & deuote ei obediendo, persistant. Qui autem tam egregium sui specimē in obedientia nō dedisset, certe ei adiungi deberet socius, qui in ea magis esset conspicuus. Nam vt plurimum socius, qui in obedientia magis profecit, eum, qui minus in ea profecisset, cum diuino fauore in eadē iuuabit. Et alioqui, quamuis ad hūc scopū non tenderetur, ei, qui cum aliquo munere gubernādi mittēt,

D * Collateralis socius (si Superiori videbitur, quod sic melius cōmisso muneri satisfaciet) adiungi poterit: qui sic se geret cum eo, qui alijs præest, & ille inuicem cum hoc; vt obedientia ac reuerentia subditorum debiliior erga Superiorem non reddatur: sed ille potius verum ac fidelem

C ¶ Cum experimento cōperitū esset, aliquos ex ijs, qui missi sunt, non recta incedere, quod ad obedientiam attinet; vel reuocari debent; vel socij, qui in ea profecerint, eis adiungi; quāuis initio missi nō fuissent.

D ¶ Quamuis Collateralis obedientia Præpositi, vel personæ illius cui datur, nō subdatur: debet tamen ei interius et exterius reuerentiā exhibere, ac in ea reliquis, qui eius obedientia subditur, exemplū præbere. Debet itidē, qua poterit, diligentia eū, qui alijs præest,

adiu.

præst, iuuare in rebus omnibus ad ipsius officium pertinentibus, in quibus eius operam ille requiret.

Quamuis etiam nulla de re interrogaretur: cum tamen animaduertet, quod ei aliquid dici conueniat, quod ad personam, aut res, quæ sunt ipsius officij, pertineat; debet fideliter ea, quæ oportet, ei referre & cum libertate et modestia Christiana, quod sentiat, explicare; propositis tamen suis rationibus, et ijs, quæ ipsum mouent; si Præpositus in sua cõtraria sententia persisteret; Collateralis proprium iudicium submittere, et eò cõformem se reddere debet, nisi tamen clarissime intelligeret

adiutorẽ & subleuatorẽ erga suã personã & aliorũ, q̄ suę fidei cõmissi sunt, sibi datũ esse in Collaterali experiatur.

Ad eandẽ obedientię virtutem ordo bene obseruat⁹ inter ipsos Superiores, quorũ alii aliis subduntur, & inferiorũ erga illos, pertinet; ita, vt singuli, qui in aliqua Domo vel Collegio versant, ad suũ Præpositũ localẽ, seu Rectorem recurrãt, & per eũ in oĩbus regi se sinãt. Eis autẽ qui p̄ prouinciã aliquã variis in locis diiuncti manent, ad Prouincialem Præpositũ, vel alium localem viciniorem erit recurrentũ; prout eis iniunctum fuerit. Omnes vero Præpositi locales, vel Rectores crebra cõmunicatione cum Prouinciali vtãtur, & iuxta eius arbitrium in omnibus se gerãt. Eodem modo Præpositi Prouinciales cũ Generali se habebũt.

* Sic

illum

illum errare. Quod si accidet, ad Superiorem referre debet.

Curet etiam Collateralis unionem, quoad eius fieri poterit, subditorum inter se, & cum suo Præposito immediato; & inter eos velut Angelus pacis incedat: & Studium adhibeat, ut de Superiore suo sic sentiant, illumq; ita ament, ut oportet, quem Christi Domini nostri loco habent.

Debet etiam certiores reddere Superiorem suum Generalem, vel Prouincialē ijs de rebus, quas vel ipse, vel is, cui Collateralis adiunctus est, cōmendaret, et spōte sua etiā eius loco id faciat, cū per aduersam corporis valetudinē, uel occupationes, uel aliquā aliā causā ille in hac parte officio suo deesset.

Contra Præpositus cum suo Collaterali nonnulla obseruare debet; ac primum, considerando quòd non ut subditus, sed ut auxilium & subleuamen ei datus est, peculiarem erga eum dilectionem & honorem præ se ferre debet; agat quoque cum eo familiariter, ut sit animosior ad ei dicendum, quod sentit; cōmodiusq; id faciat, ac videat, qua in re eum inuare possit. Curet etiam, ut auctoritatem habeat, et diligatur ab inferioribus: eo. n. uilius eius ministerio erga illos utetur.

Si qua occurrerint, quæ difficiliora esse uideantur; cum eo tractari oporteret, eius sententiam rogando, et ad dicendum quod sentit (etiam cum non interrogaretur) reduendumq; sibi in memoriam quod ad suam personam & officium conuenire uideatur, exhortando. Et auditis, quæ à Collaterali dicuntur, melius per seipsum, quod factò opus est, constituet.

Quod attinet ad executionem sui officij; ad subditorum gubernationem utatur Collaterali ut fideli ministro in rebus maioris momenti: siue uniuersales sint ad Domos, siue particulares ad quemuis ex fratribus spectantes.

In ijs, quæ ad Præpositum Generalem pertinent, eiq̃ue debentur, utatur etiam eius opera: & in omnibus eo habeat loco, eoq̃ue modo ipsi confidat, quo alteri sibi (dempra potestate) in spiritus vnione in Christo Domino nostro.

Et animaduertendum est, duabus ex causis præcipue Collateralem adiungi debere; Prima est, quando in eo, qui cum præcipuo munere mittitur, maius auxilium desideraretur; propterea quòd non sit magnopere versatus & exercitatus in huiusmodi gubernatione; vel propter alias causas: quamuis eius desideria & vita ad maiorem Dei gloriam sint valde approbata. Secunda, quando aliquis ex eis, quos secum est habiturus, huiusmodi esset; ut existimaretur minus profecturus, si sub eius qui præest, obedientia constitueretur; quam si ut socius adiungeretur: dummodo talentum ad eundem iuuandum haberet.

E ¶ Cum particularibus ex causis Præposito Prouinciali magis conuenire ad diuinum obsequium videretur, ut aliquis ex ijs, qui in domibus vel Collegijs versantur, sibi immediate subsit; potest ab obedientia Recto

* Sic enim, subordinatione conseruata, vnio, quæ in ea quàm maxime consistit, aspirante gratia Dei, conseruabitur.

Siquis diuisionis vel dissensionis eorum, qui vna viuunt, inter se, vel cum suo capite auctor esse cerneretur; diligentissime ab ea Congregatione velut pestis, quæ eam potest summopere inficere, si præsens remedium non adhibeatur, * separan-

ris, vel Præpositi localis eum eximere. Et sic Generalis quosdam ex priuatis, & Præpositis localibus, vel Rectoribus, suæ obedientiæ proxime reseruare possit. Vt plurimum tamē prædicta obedientiæ subordinatio eo melior erit quo perfectius obseruabitur.

F * separandus est.

6 Ex parte Præpositi Generalis, quæ ad hanc vnionem animorum conferent, * sunt eæ dotes, quibus (vt in nona Parte dicitur) cum exornari oportet, quibus cum præditus fuerit, erga omnia membra Societatis suo fungetur officio: capitis videlicet, à quo in illam influxus ad præfixum ipsi finem necessarius descendat: & sic à Generali Præposito, vt à capite, vniuersa facultas Prouincialium egredietur, ac per eos ad Locales, per hos autem ad singulares perso-

F ¶ Separare itel ligendum est; vel omnino à Societate dimittendo; uel in aliū locum trāsferendo: si hoc sufficere videretur, & ad diuinum obsequium, ac commune bonū iudicio illius, qui curā eius habet, magis, conueniret.

nas na bona existimatio, & auctoritas erga subditos: & habere ac præse ferre dilectionem, & curam illorum, ita vt subditi sibi persuadeant suum Superiorem scire, velle, & posse bene ipsos in Domino gubernare. Ad quod, sicut ad alia multa, conferet, secum viros, qui consilio polleant, habere (vt in

G ¶ Iuuabit etiam in primis inter alia Dei dona bona existi-

mona Parte dice-
tur) quorum ope-
ra in us, qua sta-
tuenda sunt ad
bonum Societatis
progressum, in his
æque illis locis ad
Dei gloriam uti
possit.

Conferet etiam
circumspecte &
ordinate præcipe-
re, eo modo curan-
do subditos in obe-
dientia officio cõ-
tinere, ut Superi-
or omni benewo-
lencia, & mode-
stia, & charita-
te in Domino,

quod in ipso est, utatur; ita, ut subditi se potius ad dilectio-
nem maiorem, quàm ad timorem suorum Superiorum possint
cõponere; quãuis aliquãdo utrunque sit utile: eorum etiam ar-
bitrio aliquid relinquendo, cõ probabile videbitur, quod eos id
inuabit; aliquando etiã eis, ex parte aliquid indulgendo, &
compatiendo, cum videretur id posse magis conuenire.

H ¶ Poterit nihilominus subditos alijs in locis, prout oc-
casio et necessitas occurrerit, visitare: et prope Romã aliquã-
do habitare: prout ad maiorem Dei gloriam fore iudicauerit.

sonas descendat: sic etiam ab
eodem capite (vel saltem eo
suam facultatem communican-
te, & rem approbante) missio-
nes procedant. De communi-
catione gratiarũ Societatis tar-
tandem sit dictum. Quo enim
magis inferiores à suis Superio-
ribus pendeant; eo melius a-
mor, obedientia, atque unio in-
ter eos retinebitur.

Et ut locus magis conueniat
ad cõmunicationem capitis cõ
suis membris; conferre plurimũ
potest, ut * Præpositus Generalis H
magna ex parte Romæ resideat,
ubi cum alijs omnibus locis So-
cietatis faciliori utetur commer-
cio

I cio. * Prouinciales itidem in ijs locis diutius versabuntur, unde cum inferioribus, & cum superiori Præposito cōmoda fuerit communicatio, quantum in Domino id effici poterit.

8 Præcipuum utriusque partis vinculum ad membrorum inter se & cum capite suo vnionem, amor est Dei ac Domini nostri I E S V Christi: cum cuius diuina ac summa bonitate si Superior & inferiores ualde uniti fuerint, perfacile inter se ipsos unientur; idque per eundem illum amorem fiet, qui à Deo descendens ad omnes proximos, ac peculiari ratione ad corpus Societatis pertinet. Charitas itaque, & ut in uniuersum dicatur, omnis probitas ac uirtus, qua iuxta spiritum procedatur, ad vnionem ex utraq; parte iuuabit; & (quod inde sequitur) omnis rerū temporaliū contemptus, in quibus sui ipsius amor, grauissimus huius vnionis ac boni uniuersalis hostis, errare solet. Multū etiā cōferet cōsensio tū in interioribus;

I ¶ De uisitatione Præpositi Prouincialis eadē erit ratio, atque Generalis. Poterit enim id facere, cum videbitur ad Dei maius obsequium fore; estq; id valde propriū eius officij. Cum tamen aliquo in loco diutius est ei residendum; si fieri potest, locum eligat, ex quo cum subditis & cum Generali crebra communicatione litterarum uti possit.

K ¶ Cum

K ¶ Cum ijs, qui * vt est doctrina, iudicia, ac volū-
 adhuc litteris ope lūtates, quoad eius fieri poterit;
 ram nō dederint, tum etiam in exterioribus; vt est
 curandum est, vt vestitus, ceremoniæ Missæ, & re-
 omnes (vt pluri- liqua, quantum personarum, &
 mum) eandem do locorum, & ceterorum varietas
 ctrinam, quæ in permittet.

Societate fuerit Magnopere etiam iuuerit* lit **K**
 electa, vt melior terarum vltro citroq; missarum
 & conuenientior inter
 nostris, sequatur.

Qui autem studiorum cursum iam peregit, aduertat, ne opi-
 nionum diuersitas coniunctioni charitatis noceat; & quoad
 eius fieri poterit, doctrinæ in Societate communiori se ac-
 commodet.

L ¶ Præpositi locales, vel Rectores, qui sunt in aliqua
 Prouincia, quique missi sunt ad fructum in agro Domini cu-
 randum, Præposito suo Prouinciali singulis hebdomadis, si
 fieri potest, scribere debent; & Prouinciales, & alij Gene-
 rali singulis hebdomadis, si vicinus fuerit: si autem in re-
 gno diuerso resident, vbi desit ea commoditas, tam priuati
 ad fructificandum missi (vt dictum est) & Præpositi loca-
 les, et Rectores, quàm Prouinciales, singulis mensibus semel
 Generali scribent; qui curabit, vt eidem, saltem Prouin-
 cialibus, semel singulis mensibus scribatur. Ipsi vero Prou-
 inciales Præpositis localibus, & Rectoribus, & priuatis
 personis, quibus opus erit, semel etiam singulis mensibus scri-
 bi curabunt; & vtrinque crebrius iuxta occasionum in Do-
 mino occurrentium rationes.

inter inferiores & Superiores sic *M ¶ Ut autē*
 quens commercium, & crebro *res Societatis ad*
 M alios de aliis certiores fieri * ac *adificationē per*
 audire quę ex variis locis ad ædi *tinentes communi*
 ficatio- *cari omnibus pos-*

sint; hanc formulam sequi oportebit. Qui sub vno Prouin-
ciali sunt, ex diuersis Domibus vel Collegijs scribant quar-
ti cuiusque mensis initijs litteras, quę solum ea, quę ad ædi-
ficationem faciunt, contineant: & alterum earum exem-
plum lingua vernacula illius Prouincię, alterum latina scri-
ptum sit: & mittant verumque duplex Prouinciali, vt mit-
tat alterum exemplum vtraque lingua, Generali cum alijs
suis litteris: vbi referat quod notatu dignum, vel ad ædifi-
cationem fuerit; si particulares id omiserunt. Ex altero
vero exemplo tot alia exscribi curet; vt ad certiores red-
dendos alios de sua Prouincia satis sint. Si multum tempo-
ris consumeretur mittendis huiusmodi litteris Prouinciali;
Præpositi locales, & Rectores possunt litteras suas latina
& vernacula lingua scriptas, recta ad Generalem, & ea-
rum exemplum Prouinciali destinare. Poterit etiam Pro-
uincialis, cum ei visum fuerit, quibusdam ex localibus iniun-
gere, vt certiores reddant alios eiusdem Prouincię, transmissis
ad eos earundem litterarum, quę ad Prouincialem mit-
tuntur, exemplis.

Vt tamen, quę in vna Prouincia geruntur, in alia sciantur;
curabit Præpositus Generalis ex litteris, quę a Pro-
uincijs mittuntur, tot exempla exscribenda, quot satis sint;
vt omnes alij Prouinciales certiores reddantur. Illorum ve-
ro quisque exscribi in suę Prouincię vsum curabit.

Cum magnum inter duas Prouincias commercium esset, vt inter Lusitaniam & Castellam, Siciliam et Neapolim; Prouincialis vnus posset Prouinciali alterius exemplum licet rarum Præposito Generali missarum transmittere.

N Ad clariorem omnium cognitionem quarto quoque mense mittatur Præposito Prouinciali ex singulis Domibus vel Collegijs breuis catalogus, isque duplex, omnium, qui in ea domo sunt: quique etiam post vltimum catalogum missum vsque ad id tempus, quo scribitur, desint; vel quod mortui fuerint, vel alia quavis causa: breuiter perstringendo dotes vnus cuiusque. Et Prouincialis eodem modo singulis quadrimestribus exemplum catalogorum cuiusvis Domus & Collegij Generali transmittet. Ita enim melius intelligentur, que ad personas attinent, meliusque totum Societatis corpus ad Dei gloriam regi poterit. ficationem, * & eorum, quæ geruntur, cognitionem, afferuntur; cuius rei Superioribus, ac præcipue Generali, & Prouincialibus cura erit, eo constituto ordine, vt quouis in loco, quæ ad mutuan consolationem & ædificationem in Domino faciunt, ex aliis sciri possint.

QVIBVS IN CASIBVS CON-
gregatio generalis fieri debeat.

Cap. II.

AD vnionem personalẽ vt veniamus, quæ in
Cõgregationibus Societatis fit; considera-
dum

dum est; quibus in casibus, qui, & per quem; ac
 itidē quo in loco, quo tēpore, & modo debeant
 congregari; & id definiri, de quo in Congrega-
 tionibus agetur. Et vt declaretur primō loco,
 quibus in casibus Congregatio, & Conuentus
 generalis fiat; illud in primis
 suppositum sit; quod non vide- **IN CAPVT**
 tur in Domino in præsentiarum **II.**

A expedire, * vt certis temporibus
 aut crebro fiat; quoniam Præpo
B situs Generalis * adiutus com-
 municatione, quam cum vni-

A ¶ **C**uiusmo-
 di esset,
 tertio aut sexto
 quoq; anno, plus,
 minus.

B ¶ Huiusmodi communicatio fit per transmissas litte-
 ras, & personas, quæ ex Prouincijs venire debent: saltem
 vnus ex singulis earum tertio quoque anno, & ex Indijs
 quarto: electus Professorum & Rectorum illius Prouinciæ
 suffragijs: ad certiore[m] multis de rebus faciendum Præposi-
 tum Generalem. Possunt etiam per huiusmodi communica-
 tionem, cum opus fuerit, intelligi sententiæ eorum, quos Præ-
 positus Generalis in vniuersa Societate melius sensuros indi-
 cabit. et sic, adhibitis eis, quos apud se habet consilij gratia
 multa cōstituer[e] sine Cōgregatione totius Societatis poterit:
 Quandoquidem magna ex parte Congregatio ideo ad bene
 constituendum inuare solet, quod vel rerum maior cognitio
 habetur; vel quod conueniunt aliqui eminentiores viri, qui
 dicunt quod sentiunt. id autem multis in casibus sine Cōgre-
 gatione generali, vt dictum est, transigi potest.

C ¶ **N**on

uersa Societate habet, & eorum opera, qui cū ipso degēt, hoc laboris & distractionis vniuersæ Societati, quantum fieri poterit, adimet. Aliquando tamen congregari, omnino erit necessarium; vt ad electionem Præpositi Generalis, siue eligēdus sit, q̄ in demortui locū succedat; siue aliquā ob causā ex iis p̄pter quas Generalis à suo officio absolui potest, vt postea dicet̄.

C ¶ Non res perpetuæ quæuis satis sunt, vt generalis Cōuentus indici debeat; nisi maioris momenti sint. aliquæ tamē magni momenti, licet nō perpetuæ, satis essent. Hoc autem discernere,

Altera causa est, cum delib²erari oportebit * de rebus perpetuis ac magni momēti; quales essent (verbi gratia) Collegia vel Domos dissoluere, aut alio transferre; vel res admodum difficiles ad vniuersam Societatem spectantes; vel rationem procedendi in illa pertractare ad maius diuinum obsequium.

Qui **Q**ui
 & statuere, Præpositi Generalis erit. Cum tamen aliqua acciderent, quæ vrgerent, magnique momenti viderentur; vt qui assistunt Generali, & Prouinciales, ac Præpositi locales pluribus inter se suffragiis iudicarent, quod cogi debeat Congregatio generalis, vt nona in Parte dicitur, cogatur: idque Præposito Generali gratum esse oportet; & vt Congregatio huiusmodi magna cum diligentia fiat, idem Generalis statuere debet.

QVI DEBEANT CON- IN CAPVT
gregari. Cap. III. III.

Non omnes; qui sub Obedientia Societatis viuunt; **A** nec Scholastici approbati, * verum Professi duntaxat, & præterea Coadiutores aliqui, si ita expedire in Dño videretur, sunt ad Cōgregationem generalem conuocandi; & quidem ex his non nisi qui commode venire queāt. Non itaq; infirmi ac valetudinarij, nec qui in regionibus remotissimis agunt, vt in Indijs; sed nec illi qui præ manib' negotia habent magni momenti, quæ absque graui incommodo deserui non possunt, conuenient.

enim aliquando conueniens fore videtur; præsertim si Rectores Collegiorum, & eorum Procuratores, aliq; officiales, quibus optime perspecta erunt, quæ ad ipsorum officia pertinent, vocentur. Possent etiam huiusmodi officiales suffragium actiuum et passiuum ad reliqua habere; præterquam ut Professis quatuor votorum præesse possint. Si Congregatio ad electionem Generalis indicitur; nullus, qui quatuor vota solemnia in professione non emisit, suffragium actiuum aut passiuum ad huiusmodi electionem habere poterit.

niēt. Pendebit autē hoc ex iudicio Præpositi Generalis, si is ad Congregationē cōuocauerit, vel corū, q̄ cōgregati in singulis Prouincijs fuerint, vt venturos ad generalē Congregationē eligāt. Verū vt certa aliqua ratio præscribatur; cū Conuentus celebrabitur ad eligendū Generalē, aut ad deliberandū de iis, quę ad Generalē ipsum

*B¶ Prouincia-
li veniendum esse
intelligatur, si pos-
sit: sin minus pro-
se alium mittet:
qui magis idone-
us ei videbitur ex
eribus, quos Con-
gregatio prouin-
cialis elegerit.*

C¶ Quam-

spectāt, terni ex singulis Prouincijs veniāt; * Prouincialis videlicet Præpositus cū duobus alijs, qui fuerint ad hoc negotium in Congregatione prouinciali electi: quę quidem Congregatio in singulis Prouincijs ante generalem, ad hunc finem cogetur. Cōueniēt autem & suffragii ius habebūt in ea Professī omnes Prouincia, qui interesse poterūt Præpositi Domorū, atque Collegiorum Rectores, ac Procuratores: vel ii, quos tanquā vicarios illi suo nomine miserint. Cum cōuentus ad res alias indiceretur, Præpositus Prouincialis sine cōgregatione Prouincię, duos ex ea eligere poterit pro arbitrio Præpositi Generalis; cuius erit pro occurrentiū causarū ratione constituere, num cōuentus Prouincialis huiusmodi ad duorū illorū electionem sit cogendus

du-

duos, an Prouincialis sine conuentu eos debeat eligere, pat ei videbitur in Domino expedire.

C * His tribus & generali Congregationi, quicūque in Prouincia remanēt suas vices delegabunt. Quòd si præter duos electos, quosdam alios Præpositus Generalis designaret, vel Præpositus Prouincialis adducendos iudicaret; eadem erit horum, & aliorum ratio. Sed si Prouincialis præter tres, aliquos eligeret; plures, quàm duos, adiciere non poterit; ita, vt ad summū quinque ex vna Prouincia veniant.

C ¶ *Quamuis qui remanent in Prouincijs, suum suffragiū in scriptis mittere non possint: tamen, si res fuerit eis communicata, suam sententiam in scriptis transmittēt; & qui veniunt, dicent in Congregatione generali, quid & alij sentiant.*

E Ex Professis, qui Congregationi intererunt, vnusquisque suffragium vnicū, solus Generalis duo habebit. Sed si numerus par esset, Prouincialis reliquis præferetur: & si inter ipsos Prouinciales esset paritas; pars illa, in quam Præpositus Generalis, vel (si is è viuis excessisset) ipsius Vicarius inclinabit, esset præferenda. Vt enim illis magis est necessarium diuinæ gratiæ auxiliū propter munus quod gerunt; ita sperandum est, Deum ac Dñm nostrū vberius id illis, vt sentiant & dicant, quæ ad ipsius gloriā faciant, largiturum.

Ad

AD QVEM SPECTET
IN CAPVT IIII.
Congregationem generalē
indicere. Cap. IIII.

A ¶ **S**I nullus
Sex Pro-
fessis apud Gene-
ralem esset, &
aliquem ipse ex
vicinis nomina-
ret; eadem erit ra-
tio. Si tamen mor-
te præoccupatus,
vel morbo, qui ad
hunc effectum pe-
rinde ac mors cen-
seatur, Vicarium
nō nominauit; qui
apud eum fuerint
Professi (quāuis
nō in eodem loco,
sed in vicinis fue-

rint; pluribus suffragijs Vicarium eligent. Et siue præposi-
tus Generalis aliquem vicinum absentem, siue nullum nomi-
nauerit; qui præest Domui, in qua mortem obiit Generalis;
vel qui vicinior esset, si in nulla Domo Societatis morere-
tur, curabit statim mitti qui certiores faciat Professos vici-
nos, vt ad Vicarium constituendum (vt dictum est) qui ge-
rat vices Generalis, donec ille electus fuerit, congregentur;
vel ad eum agnoscendum, quem constabit electum esse.

IN CA-

- 1 Quando non ad electionem Generalis congregatur Societas; in alijs euentibus Præpositus Generalis eam conuocabit; præter quàm in illis, qui in nona Parte exprimentur: & nõ congregabit frequenter Societatem, vt dictum est; nisi rerum agendarum necessitas vrgeret. Sed cum generalis Congregatio ad electionem Præpositi cõuocata eũ iam elegerit; deinde de rebus alijs grauioribus, quàm vt à Generali, & iis, qui cū ipso agūt, decidi debeāt, tractari poterit.

DE LOCO, TEMPORE, ET
modo congregandi. Cap. V.

- 1 **L**ocus, quo conueniet Societas ad Generalis electionem, videtur ordinarie curia Summi Pontificis esse debere, vbi plurimum erit ipsius Generalis residẽtia: nisi Societas ex composito conueniendum esse in alium locum, qui commodior omnibus futurus esset, statueret; ut si quis in confinio diuersarum Prouinciarum, in quibus manet Societas, esset constitutus; vel alius, qui magis accommodus videretur. Si Præpositus Generalis est, qui Societatẽ ad alia negotia congregat; eius erit, eligere ac designare locũ, quem in Domino aptiorem iudicauerit.
- 2 Spatiũ tẽporis, quod cogẽdæ Societati tribuetur, ubi de electione Generalis agẽdũ est, quinq; aut sex mensiũ erit, à tẽpore, quo litteræ, quæ de
hac re

hac re commonefacient, scriptæ fuerint. Prorogari tamen id tempus poterit, cum necessitas postulauerit. Cum vero alias ob causas fuerit congreganda, Generalis Præpositus pro suo arbitratu tempus designabit,

Modus in cōgregāda Societate seruāndus hic erit; vt ille, cuius hoc est munus, cōfestim variis vijs Prouinciales, & si qui ex Professis sigillatim cōuocandi essent; ascripta (quantū sat esse ipsi videbitur) causa, loco, & tēpore cōuentus habēdi, certiores faciat: admonēs quoque, vt vbique Missæ celebrentur, & orationes fiant pro foelici Præpositi electiōe. Vnusquisq; autē Prouincialiū (si ipsi soli eligēdi potestatē nō habuerint) Professos, qui in ipsius Prouincia versantur, Rectores quoq;, & locales Præpositos, qui venire possint, cōuocabit. Vbi verō ad Cōgregationē prouincialē cōuenerint, q̄ cōmode potuerint, eligēt pluribus suffragijs (Prouincialis sentētia p̄ duobus suffragijs numerata) eos, qui ad generalē Congregationē veniēt; qui esse ij debebūt, quos magis expediat Cōgregationi interesse, & quorū absentia minus detrimētī Prouinciæ sit allatura. Ipsi vero, quā primū poterūt, ad cōstitutū locū, relictis in suis Prouincijs Vicarijs, & rebus omnibus bene compositis, proficiscētur.

Curabūt præterea Superiores, vt oēs, qui sub
obedientia

obedientia Societatis viuunt, quotidie in orationibus & in Missarum sacrificijs plurimum Domino commendent eos, qui ad generalem Congregationem se cōferunt; & simul, vt, quidquid in ea transigetur, ad maius obsequium, & laudem, & gloriam diuini nominis cedat.

DE MODO DELIBERATIONIS
cum de electione Generalis agitur.

Cap. VI.

SI conuentus indictus est ad noui Præpositi, qui in demortui locum succedat, electionem; simul atq; conuenerint, Vicarius Generalis quatuor dies ante Præpositi futuri electionem de eadem omnes alloquatur, horteturq; ad eam, prout ad maius Dei obsequium, & bonam Societatis gubernationem conuenit, faciendam: & præter hunc diem, tres sequentes habebunt, vt se Deo cōmendent, meliusq; considerent, quænam ex vniuersa Societate ad huiusmodi curam maxime idoneus sit futurus; informationem capientes ab eis qui eam bene dare poterunt: donec tamen ingrediantur locum electionis, & in eum includant, non definiant apud se, quæ sint electuri.

Hoc medio tempore vnusquisq; sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, teneatur Vicario manifestare, vel alicui ex antiquioribus Professis (qui cum Vicario conferet) si sciret aliquem hoc mu-

IN CAPVT
VI.

AVT ^{suffragio}
priua' i quis possit
ue inhabilis, quòd
de ambitione hu-

iusmodi notatus esset, oporteret clare testimonijs conuictum esse, vel alioqui, quantum satis est, de veritate eorum, quæ obiecta sunt, constare; quacunque ratione id constare posset. Sed cum probationes suspicionem tantum valde probabilem, sed non fidem certam facerent; is non erit ad electionem idoneus; & quæsita aliqua occasione, remouendus quidem ab ea Congregatione, sed suffragij iure tanquam inhabilis priuandus non erit. nec suspicio euulganda erit, & multo minus, si suspicio probabilis non esse deprehenderetur. tunc enim nulla ratione id nocere debet ei, qui non iuste notatus fuerit: nec desinet Congregationi interesse, & suffragij ius, sicut alij habere. Ad quem pertinet hoc iudicare, Vicarius est, tribus alijs ex antiquioribus Professis vocatis: & condemnatio vt minimum tribus suffragijs fieri debet. Qui autem aliter, atque in animo sentiret, sententiam diceret, ipso facto excommunicationem incurreret.

Si ipsemet Vicarius, vel aliquis ex antiquioribus notaretur; semper quatuor ex ijs, qui prius professionem emisserunt, iudicabunt, excluso eo, qui notatus est: & eorum quisque, ad cuius aures huiusmodi infamia perueniret, reliquos vocet; vt de ea cognoscatur.

¶ Qui

uetur, vt inhabilis ad eligendum alium, &, vt ipse eligatur: nec in eam Cōgregationem, nec in aliam vnquam admitti possit.

3 Ipso die electionis, q̄ hos tres dies cōsequetur, celebret aliquis Missā de Spiritu s̄cto, quā oēs audiāt, ac in eadē s̄ctissimū Xpi corpus sumāt.

4 Postmodum ad campanæ pul-

B sum, * qui suffragium habent, ad locum Congregationis vocētur; & vnus eorum concionem habeat, qua in genere (nullo dato signo, quo particularis aliqua persona significetur) ad electionē eius Præpositi, qui ad maius Dei obsequium cōueniat, exhortetur; Et postquam hymnum illum simul dixerint; Veni creator Spiritus & cet. in prædictum locū Cōgregationis ab aliquo ex Præpositis, vel Rectoribus, vel aliquo quopiam de Societate, cui id officij in domo Congregationis commissum fuerit, includātur; ita vt nec inde egredi, nec eis aliquid ad victum, præter panem

B ¶ Qui suffragium habent, Professi quatuor votorum duntaxat erunt, vt dictum est; si quidem de electione Generalis agitur: quibus curetur, vt et alijs conueniant ad maiorem rerum cognitionem habendam, si opus fuerit, & ad agendum post electionem Generalis alijs de rebus, in quibus Rectores, & Præpositi lo-

cales (si professionem trium votorū emiserunt, vel Coadiutores formati sunt)

qui vocandi erunt, suffragiū (vt superius diximus) habebūt.

& aquam dari possit; donec Præpositum Generalem elegerint.

Quod si oēs cōmuni inspiratione, nō expectato ordine suffragiorum, quempiam eligerent; ille sit Præpositus Generalis. Omnem enim ordinē, & eligendi formulā, Spiritus sanctus, q̄ ad huiusmodi electionē eos mouit, facile supplet.

Quādo eo modo nō peragetur electio; formula quæ sequitur erit obseruāda. In primis quisque

C ¶ *Seruabūt oēs, silētiū in locis Cōgregationis; ita vt vnus cum alio nō colloquatur in ijs, quæ ad electionē pertinet (nisi quid esset, quod necessarium videretur; & id quidē corā oībus dicēdum esset) donec Generalis sit electus.*

seorsum orabit Deum, * & cum nullo alio loquendo, in Creatoris sui ac Domini conspectu exijs, quæ prius intellexit, apud se statuet, quem sit electurus; & in charta scribet nomen personæ, quam eligit in Præpositū Generalem, & suum subscribet; & ad hoc spatium vnus horū ad summum præfigatur: deinde ad sedes suas omnes conueniant: Et Vicarius* cū Secretario ad hoc ipsum

D ¶ *Antequam ingrediantur in locum electioni destinatum, in spatio quatuor illorum dierum congregati omnes, qui in loco Congregationis Professi inueniuntur, Secretarium, et Assistentem eligēt: ac quilibet, quem nominet, scriptum dabit: & publice Vicarius cum duobus ex Professis antiquioribus videbit, quis plura habeat suffragia: & vbi paritas esset,*

ipsum inter Professos electo; & alio tertio, qui eis assistat, & exurgens à sede protestetur nolle se admittere quenquam, nec excludere, quem non debeat. * Det autem omnibus absolutionem generalem ab omnibus censuris ad hūc canonicæ electionis effectum: Postmodum, inuocata Spiritus sancti gratia, accedat cū suis socijs ad mensam in medio positam: & ipsimet tres prædicti mutuo suffragia sua alius ab alio petant: & * iuret vnusquisque prius, quàm det, quòd eum nominat,

esset, tres ipsi suffragia sua ferent, et qui duo habuerint ex eis, Secretarius, & Assistens erunt.

F. ¶ Absoluit ab omnibus censuris, quas nō incurrisset propter defectus ad hanc electionē pertinētes.

F. ¶ Formula iuramenti hæc esse poterit; Testem inuoco cum omni reuerentia IESU M Christi.

¶ qui sapientia est aeterna, quòd Ego, N. illum eligo, & nomino in Præpositum Generalem Societatis IESV; quem sentio ad hoc onus ferendum aptissimum. Itaque duo iurat; vnum, quòd suum nomen ponit, vt personæ eligentis; alterum, quòd ponit nomen illius, quem magis idoneum iudicat, vt personæ electæ: & tunc suffragium suum scriptum dabit. Et hanc iuramenti formulam quisque scriptam habeat exterius in eadem charta sui suffragij, & eam legat alta voce, cum suffragiū dat tribus designatis. Locus autem, vbi quisque seorsum, & corā omnibus suum dat suffragiū, mensa erit in medio constituta, vbi Vicarius est cum suis Assistentibus.

nominat, quē sentit in Dño ad hoc munus magis idoneū; & suffragia in manibus Secretarij simul seruentur: deinde à quolibet eorū, q̄ in Cōgregatione sunt, seorsum, sed tamē corā alijs propriū suffragium scripto contentū postulent, qđ præuio eodē iuramento eisdē dabit vnusquisque. Deinde in medio omniū Secretarius suffragia, electū solūmodo nominādo, promulgabit; ac demū vno suffragiorum numero cū alio collato, qui plus, quam mediā partem suffragiorū omniū, habuerit, sit Præpositus Generalis: & ita qui primus eū nominauit, vel Vicarius percōtetur alios, an suū consensum ei pręstent, quē maior pars elegit; & vtcunq; respondeāt, formabit Decretū electionis, dicēdo; In nomine patris, & filij, & spiritus sancti; Ego. N. nomine meo, & omniū idē sentientium eligo. N. in Præpositum Generalē Societatis IESV. Quo perācto* statim G oēs ad Reuerentiā ei exhibendam accedant, &

G ¶ Incipiente Vicario cum Assistētibus, vel (si aliquis eorum fuerit electus) duobus reliquis; & sequentur ceteri.

flexo utroque genu manū eius osculētur. Qui vero electus fuerit, nec electionem, nec exhibitā reuerentiam (memor cuius nomine eam admittere debet) recusare poterit. Deinde simul oēs dicant, Te Deum laudamus.

H ¶ Mo.

Si nō fuerit, qui amplius, quā mediā

mediã partẽ suffragiorũ, habeat; alia ratio, scilicet cõpromissionis

Hincatur, * electis inter omnes tribus, aut quinq; electoribus (qui nimirum ad id munus plura habuerint suffragia) & quo maior horum trium vel quinque pars inclinauerit, ille sit Præpositus Generalis, & promulgetur; eiq; reuerentia exhibeatur, & Deo nostro gratiã agantur, vt superius dictum est.

3 Post promulgationem nulli integrum erit, suffragium suũ mutare, nec peracta electione aliam tentare: & obseruet, quæ dicta sunt, qui schismaticus ac ruinæ Societatis auctor haberi nolit, & in pœnam excommunicationis

Ilatæ sententiæ incidere, * aliasq; graues censuras subire, pro arbitrio Societatis, cui unio & conformitas omnimoda ad Dei gloriam conuenit.

H ¶ Modus eligendi hos electores erit; ut scribat unusquisque quos sentiat eligendos, & qui plura habuerint suffragia, sint electores: et cũ quisque scripserit huiusmodi electorum nomina, iurabunt omnes in hæc formam, Testem inuoco I E S U M Christum, qui sapientia est aeterna, quòd Ego. N. illũ eligo, & nomino in Præpositũ Generalem Societatis I E S U, quem electores ad id cõstituti elegerint, et nominauerint.

D E

I ¶ Poterit Vicarius cum plurium assensu, vel qui electus fuerit in Præpositum Generalem, decernere censuras, quæ conuenire in Domino videbuntur.

O 4

I N C A

DE MODO IN DELIBERATIONIBUS tenendo, quando in Congregatione generali non de electione Præpositi, sed alijs de rebus agitür. Cap. VII.

CVM in Congregatione nõ de electione Præpositi, sed alijs de rebus grauibus, & ad statum Societatis pertinentibus agitür; inclusio necessaria non erit: licet sit curandum, vt quàm expeditissime fieri poterit, quæ tractanda sunt, absoluantur. Sed quia ex prima & summa Sapientia descendat oportet lux ea, qua diiudicari possit quid statuere conueniãt; in primis Misfarum sacrificia offerentur; fietq; oratio in loco Congregationis, & alijs partibus Societatis per totum illud tempus, quo congregantur, & quo tractantur res in eo Conuentu definiendæ, ad gratiam impetrandam; vt omniã ad maiorem Dei gloriam constituentur.

IN CAPVT

VII.

A ¶ **Q** *Vi ueniunt Prouincialium loco, eis absentibus eodẽ ordine loquentur. Hoc tamen obser:*

Deinde semel aut sapius omnibus congregatis, * Præpositus Generalis; deinde Prouinciales, Rectores, aliiq; ad Congregationem vocati, quæ eis tractanda uidebuntur, rationesq; eorum, quæ sentiunt, postquam diligenter omnia considerauerint, ac Deo & Dño nostro commendaauerint, coram omnibus

oibus breuiter pponēt: Et post-
 B quā dixerint sententiā suā, * eius
 summam scriptā in medio relin-
 quent; vt, si qui velint, eā legant;
 & quod ea de re sentiunt, in se-
 quenti Cōgregatione dicant.

3 Rebus āgitatis hinc inde in
 vna, vel pluribus Cōgregatio-
 nibus, si nihil manifeste in alte-
 ram partem constitui videretur;
 communi oīum, vel fere oīum
 assensu quatuor, qui definiāt, ex
 iis qui intersunt Cōuentui, & in
 eo ius habent suffragii, pluriūm
 sententiis (quibus alii se stare
 velle cōpromittant) eligantur:
 qui, quoties opus fuerit, cum
 Præposito Gēnerali cōgregati,
 omnia

observabitur; vt
 antiquissimus ex
 Professis cuiusuis
 Prouinciæ, qui
 Prouincialis sit,
 vel loco Prouin-
 cialis veniat, di-
 cat primus; et eū
 sequentur reliqui
 omnes eiusdē Pro-
 uinciæ iuxta anti-
 quitatem profes-
 sionis, uel votorū,
 quæ Coadiutores
 spirituales emittunt.
 Postea inter
 reliquos Prouin-
 ciales qui fuerit
 antiquior, & cū
 eo reliqui ex eā-
 dem Prouinciā.

Post huiusmodi sequentur, si alij fuerint, qui sub nullo Prouin-
 ciali sint, vel extra ordinem sint vocati; qui etiam ordine
 antiquitatis dicent.

B ¶ Suum scriptum super mensa, quæ in medio erit, ponēn-
 do. Curabit autem Secretarius, ut, si opus fuerit, plura exem-
 pla exscribantur, vel quisque secum ferat; quibus rationes,
 quæ ipsos mouent contineantur; vt videri possint ab ijs, qui
 sententiam de rebus eisdem dicturi sunt.

C ¶ Promittit.

omnia ea, de quibus agitur, decident. Quod si omnes eiusdem sententiæ non fuerint; quo verget maior pars, id præferendū, & à tota Congregatione vt de manu Domini admittendū erit.

Si Præpositus Generalis ea corporis valetudine non effret, vt posset rebus omnibus tractandis interesse; posset aliū suo loco substituere; & sic sigillatim, omnibus rebus cōstitutis, prout maiori parti visum fuerit, quod decretū est, scribetur, & in plena Cōgregatione, legetur: & si etiam tunc alicui visum fuerit, quid ea in re sentiat, dicere ei licebit; sed omnia tandem arbitrio Præpositi cum Definitoribus reliquetur.

Consideratis denuo illis, quæ discussa sunt, &

C ¶ *Promulga* modo iam dicto rursus cōstitutio fiet coram totis, Secretarius in libro ad id de ea Domo, ac postinatio* ea postmodum promulganda scribet.

Collegia reliqua;

NONA

quod de ordinationibus et statutis dictum intelligatur, quæ, ut ubiq; obseruetur, cōstitutæ sunt. Quod enim ad Collegium, vel Domum, uel personam vnā tantū pertineret, nō est quod alijs in locis promulgetur; quamuis res secretæ non essent: Sed si essent secretæ; multo magis euulgatio sub grauibus censuris arbitrio Præpositi Generalis est prohibenda.

Ordinationes in Congregatione constitutæ in suo vigore permaneant (si in alia Congregatione generali non reuocarentur) quamuis Præpositus Generalis, sub quo factæ sunt, è viciis excessisset.

DECLA

NONA PARS

DE IIS, QUÆ AD CAPVT SOCIETATIS & gubernationem ab eo descendentem pertinent.

QUOD PRÆPOSITVM GENERALEM, & quidem perpetuum, dum vixerit, esse oporteat. Cap. I.

VT in omnibus Rebus pub. vel Congregationibus bene constitutis, præter eos, qui ad fines particulares in eis tendunt; necesse est, esse aliquem, vel etiam plures, qui boni vniuersalis curam habeant, & vt ad proprium finem, ad id tendant: sic etiam in hac Societate, præter eos, qui particularibus Domibus, Collegijs, & Prouincijs etiam, in quibus huiusmodi sunt Domus, vel Collegia, præsumt, necesse est, esse aliquem, qui vniuersæ Societatis curam habeat; qui hūc sibi finem constituat, vt bene gubernetur, conseruetur, & augeatur totum Societatis corpus; & hic est Præpositus Generalis; qui cum duobus modis eligi posset, scilicet, vt ad tempus aliquod definitum, vel vt quandiu viuet, Societati

DECLARATIONES tati præsit: * propterea quòd A
 experientia, & in gubernando

In nonam Partē.

IN CAPVT
I.

APPretet ra quod præscriptū erit eligendus,
 tiōes, quæ B
 Acc-

in hac Constitutōne attinguntur, vt Generalis ad vitā con-
 stituatur; sunt et aliæ. Vna est, quòd longius recedet vni-
 cogitatio & occasio ambitionis, quæ huiusmodi officiorum
 pestis est; quàm si certis temporibus esset eligendus.

Altera, quòd facilius est, vnum idoneum, quàm plures,
 ad hoc munus inueniri.

Tertia est, exemplum, quod sumitur ex communi ratio-
 ne gubernationum magni momenti quæ ad vitam esse solent;
 tam in ecclesiasticis, Summi Pontificis, & Episcoporum;
 quàm in secularibus, Principum, ac Dominorum. De re-
 medio autem, quo evitetur aliqua incommoda, quæ sequi pos-
 sent ex huiusmodi officio, si ad vitam reneatur; inferius capi-
 te quarto agetur.

B Maior erit Præpositi auctoritas, si mutari non pote-
 rit; quàm, si ad vnum vel plures annos eligeretur, cum exte-
 nis, quia magis omnibus notus erit; & cum ijs, qui de So-
 cietate sunt, propter rationem eandem. Et contra scire, quòd
 eo officio aliquando sit persunctorus, & equalis, vel infe-
 rior alijs futurus; esse etiam in eo parum exercitatum, aucto-
 ritatem potest imminuere.

C Constitutō

Accedat autem ad cetera hoc commodi ex eo, vt Societas in rebus magni momenti ad Dei gloriam satis fere semper occupata, * vniuersalibus his Conuentibus minus laboris & distractionis patiatur.

QUALIS ESSE DEBEAT
Præpositus Generalis.

Cap. II.

A * INTER dotes varias, quibus ornari Præpositum Generalem optandum est, omnium prima hæc erit; vt cum Deo, ac Domino nostro, quàm maxime coniunctus, & familiaris, tam in oratione, quàm in omnibus suis actionibus sit; vt eo, vberius, ab ipso, vt boni totius fonte, vniuerso corpori Societatis, abundantem donorum, ac gratiarum eius participationem, ac multum valoris, executionem perficit, quodque ex bonis corporis, & externis iuuare poterit, & iuxta ordinem positum, momentum earum aestimandum est.

C ¶ Constat rarius Congreganda vniuersam Societatem, si Præpositus ad vitam eligetur: quandoquidem quæ fiunt Congregationes, maiori ex parte ad eius electionem, et raro in alijs occasionibus fiunt.

IN CAPVT
II.

A ¶ AD has, sex partes, vt primarias, reliqua, reducuntur; quandoquidem in eis, Præpositi perfectio consistit erga Deum; quodque eius affectum, intellectum, et exe-

B ¶ Et sic.

valoris, & efficaciam omnibus illis rationibus, quibus ad animarum auxilium utetur impetret.

Secunda, ut vir sit, cuius in omni virtutum genere exemplum reliquos de Societate iuuet; ac precipue in eo splendor charitatis erga omnes proximos, & in primis erga Societatem; ac vera humilitatis, quæ Deo & hominibus amabilem eum reddant, sit conspicuus.

Liber est ab omnibus inordinatis affectionibus, per gratiam Dei edomitis & mortificatis, sit oportet; ne interius iudicium rationis perturbent: & ut exterius tam sit compositus, & in loquendo praesertim tam circumspectus, ut in eo nihil, ne verbum quidem, notari possit, quod non ad edificationem siue eorum, quæ de Societate sunt (quibus speculi, & exemplaris loco esse debet) siue externorum faciat.

Nihilominus eo modo didicerit rectitudinem, ac severitatem necessariam cum benignitate, & mansuetudine miscere, ut nec se flecti sinat ab eo, quod Deo ac Domino nostro gratius fore iudicauerit: & tamen filiis suis, ut convenit, compatitur nouerit; eo modo se gerendo ut est qui reprehenduntur, vel corriguntur quauis secundum inferiorem hominem, quod agitur, displiceat; agnoscant nihilominus, quod recte in Domino & cum charitate ille suum officium faciat.

Animi etiam magnitudo ac fortitudo est ei per necessaria ad infirmitatem multorum ferendam, & res magnas in diuino seruitio aggrediendas, in
cisque

eisq; cōstanter, quādo id cōuenit, perseuerādū; nō propter cōtradictiones (licet à magnis, & potētib⁹ excitatas) animū despōdendo: nec ab eo, quā ratio, & diuinum obsequium postulat, vllis corū precibus, aut minis separari se sinēdo; vt oībus demum casibus, qui incidere possunt, sit superior: nec p̄speris efferri, nec aduersis deiici animo sese permittat: paratissimus, cū opus esset, ad mortem pro Societatis bono inobsequium IESU Christi Dei ac Dñi nostri subeundam.

- 6 Tertia est, vt præclaro intellectu⁹, ac iudicii dono polleat; vt nec in rebus ad speculationē, nec ad praxim pertinentib⁹, quæ occurrerint, hoc talento sit destitutus. Et quāuis doctrina valde ei necessaria sit, q̄ tā multis viris eruditis est præfuturus; magis tamen est necessaria prudentia, & in rebus spiritualib⁹ internis exercitatio ad varios spiritus discernēdos: ad cōsiliū ac remediū tā multis, q̄ necessitatibus spiritualibus laborabūt, adhibendū. Discretionis etiā donū in reb⁹ externis, ac modo res tā varias tractandi, & cū tā diuersis hominū generib⁹ in ipsa Societate, & extra illā agendi sūmopere erit ei necessariū.
- 7 Quarta & in primis necessaria ad res conficiēdas est vigilātia, & sollicitudo ad eas incipiēdas, & strenuitas ad easdē ad finē & perfectionē suā perducendas; vt nec incuria, nec remissione animi inchoatę & imperfectę relinquatur.

Quinta

*B ¶ Et sic videtur
tas valde se
niliis nõ cõuenire,
quæ ad labores et
curas huius offi-
cij idonea esse non
solet; nec valde
iuuenilis, quam
nec auctoritas, nec
experientia quæ
conuenit, comita-
ri solet.*

*C ¶ Externa cõ-
sentur; nobilitas,
diuitiæ, quas in
seculo habuit, hor-
nor, & similia.
Et horum, cete-
ris paribus, ali-
qua ratio est ha-
benda: alia tamẽ
maioris momenti
sunt, quæ, quam-
uis hæc desint, ad
electionẽ possint
sufficere.*

IN CA

*cium bonũ, quod etiã idonea doctrina comite-
tur. In reliquis. n. per eos, qui ad eius auxilium
destinandi*

Quinta ad corpus pertinet; in quo, quæ ad sanitatẽ, speciẽ exter-
nam, * & ætatem attinet, habenda est ratio, hinc quidem decen-
tix & auctoritatis, inde vero viri-
um corporis, quas eius munus
exigit; vt in eo, fungi officio suo
ad Dei ac Dñi nr̃i gloriã possit.

Sexta * circa res externas est, inter
quas, quæ magis ad ædifi-
cationem, & Dei obsequium in
eo officio conferunt, præferri de-
bent. Huiusmodi esse solent exi-
stimatio ac bona fama: & demũ
quæ ex ceteris ad auctoritatem
cum externis, & cum ijs qui de
Societate sunt adiuuant.

Denique ex eorum numero esse
debet Præpositus Generalis,
qui in oĩ virtutum, ornatu clarif-
simi, & de Societate optime me-
riti, & diu in eadẽ tales esse per-
specti sunt. Et si aliquæ ex doti-
bus superius dictis deessent; cer-
te non desit eximia probitas, &
amor erga Societatem, ac iudi-

9 Idem Generalis in missionibus oēm habebit potestātē; eis tamen nulla ratione repugnādo, quæ à sede Apostolica (vt in septima Parte dicitur) p̄ficiscuntur. Mittere ergo poterit oēs sibi subditos, siue p̄fessionē emiserint, siue nō emiserint (quos mittendos iudicauit

Frit) * ad quaslibet mūdi partes, ad quoduis tempus vel definitū, vel indefinitum, prout ei videbitur, ad quamuis actionem exijs, quibus vti ad proximorum auxilium Societas solet, exercendam.

* Poterit etiam missos reuocare, & in omnibus denique, vt ad maiorem Dei gloriā fore senserit, procedere. * Idem, cum talēta hominibus Societatis nostræ donata cognoscat, officia Prædicatorū, Lectorum, & Confessoriorum distribuet. De alijs officijs tantundem intelligatur:

& quem-

sum, vel per seipsum, sed etiam per Summum Pontificem, nullo tempore definito, potest reuocare; vt in litteris Apostolicis gratiarum anno quadragesimo nono per Paulum Tertium nostrum sanctum Patrem nobis concessarum cōtinetur.

Hoc, sicut alia multa dicta, et dicenda, poterit exequi Generalis per suos ministros; siue Præpositi locales illi fuerint, siue non.

F ¶ Vt inter fideles in Indijs, & inter infideles, ubi sunt aliqui incolæ Christiani, & etiam si nulli sint, in quibusdam casibus, vel necessitatibus urgentioribus: id tamen magna consideratione præcedente fieri debet.

G ¶ Non solū missos per præcedentem Præpositum,

& aquam dari possit; donec Præpositum Generalem elegerint.

Quod si oēs cōmuni inspiratione, nō expectatō ordine suffragiorum, quempiam eligerent; ille sit Præpositus Generalis. Omnem enim ordinē, & eligendi formulā Spiritus sanctus, q̄ ad huiusmodi electionē eos mouit, facile supplet.

Quādo eo modo nō perageretur electio; formula quæ sequitur erit obseruāda. In primis quisque

C ¶ *Serua bunt oēs, silētiū in locis Cōgregationis; ita vt vnus cum alio nō colloquatur in ijs, quæ ad electionē pertinet (nisi quid esset, quod necessarium videretur; & id quidē corā oībus dicēdum esset) donec Generalis sit electus.* scorsum orabit Deum, * & cum nullo alio loquendo, in Creatoris sui ac Domini conspectu exiis, quæ prius intellexit, apud se statuet, quem sit electurus; & in charta scribet nomen personæ, quam eligit in Præpositū Generalem, & suum subscribet; & ad hoc spatium vnus horū ad summum præfigatur: deinde ad sedes suas omnes conueniant: Et Vicarius* cū Secretario ad hoc ipsum

D ¶ *Antequam ingrediantur in locum electioni destinatum, in spatio quatuor illorum dierum congregati omnes, qui in loco Congregationis Professi inueniuntur, Secretarium, et Assistentem eligēt: ac quilibet, quem nominet, scriptum dabit: & publice Vicarius cum duobus ex Professis antiquioribus videbit, quis plura habeat suffragia: & , vbi paritas esset,*

ipsum inter Professos electo; & alio tertio, qui eis assistat, & exurgens à sede protestetur nolle se admittere quenquam, nec excludere, quem non debeat. * Det autem omnibus absolutionem generalem ab omnibus censuris ad hunc canonicæ electionis effectum: Postmodum, inuocata Spiritus sancti gratia, accedat cum suis socijs ad mensam in medio positam: & ipsimet tres prædicti mutuo suffragia sua alius ab alio petant: & * iuret vnusquisque prius, quàm det, quòd eum nominat,

esset, tres ipsi suffragia sua ferent, et qui duo habuerint ex eis, Secretarius, & Assistentens erunt.

F. ¶ Absoluit ab omnibus censuris, quas nõ incurrisset propter defectus ad hanc electionem pertinentes.

F. ¶ Formula iuramenti hæc esse poterit; Testem inuoco cum omni reuerentia IESVM CHRISTUM.

¶ qui sapientia est æterna, quòd Ego. N. illum eligo, & nomen in Præpositum Generalem Societatis IESV; quem sentio ad hoc onus ferendum aptissimum. Itaque duo iurat, vnum, quòd suum nomen ponit, vt personæ eligentis; alterum, quòd ponit nomen illius, quem magis idoneum iudicat, vt personæ electæ: & tunc suffragium suum scriptum dabit. Et hanc iuramenti formulam quisque scriptam habeat exterius in eadem charta sui suffragij, & eam legat alta voce, cum suffragium dat tribus designatis. Locus autem, vbi quisque seorsum, & coram omnibus suum dat suffragium, mensa erit in medio constituta, vbi Vicarius est cum suis Assistentibus.

nominat, quē sentit in Dño ad hoc munus magis idoneū; & suffragia in manibus Secretarij simul feruentur: deinde à quolibet eorū, q̄ in Cōgregatione sunt, seorsum, sed tamē corā alijs p̄priū suffragium scripto contentū postulent, qđ p̄rauo eodē iuramento eisdē dabit vnusquisque. Deinde in medio omniū Secretarius suffragia, electū solūmodo nominādo, promulgabit; ac demū vno suffragiorum numero cū alio collato, qui plus, quam mediā partem suffragiorū omniū, habuerit, sit Præpositus Generalis: & ita qui primus eū nominauit, vel Vicarius percōtetur alios, an suū consensum ei pręstent, quē maior pars elegit; & vtcunq; respondeāt, formabit Decretū electionis, dicēdo; In nomine patris, & filij, & spiritus sancti; Ego. N. nomine meo, & omniū idē sentientium eligo. N. in Præpositum Generalē Societatis IESV. Quo perācto* statim **G** oēs ad Reuerentiā ei exhibendā accedant, &

G ¶ *Incipiente Vicario cum Assistētibus, vel (si aliquis eorum fuerit electus) duobus reliquis; & sequentur ceteri.* flexo utroque genu manū eius osculētur. Qui vero electus fuerit, nec electionem, nec exhibitā reuerentiam (memor cuius nomine eam admittere debet) recusare poterit. Deinde simul oēs dicant, Te Deum laudamus.

H ¶ *Mo.* Si nō fuerit, qui amplius, quā **7** mediam

mediã partē suffragiorū, habeat, alia ratio, scilicet cōpromissionis

Hineatur, * electis inter omnes tribus, aut quinq; electoribus (qui nimirum ad id munus plura habuerint suffragia) & quo maior horum trium vel quinque pars inclinauerit, ille sit Præpositus Generalis, & promulgetur; eiq; reuerentia exhibeatur, & Deo nostro gratiæ agantur, vt superius dictum est.

- 2** Post promulgationem nulli integrum erit, suffragium suū mutare, nec peracta electione aliam tentare: & obseruet, quæ dicta sunt, qui schismaticus ac ruinæ Societatis auctor haberi nolit, & in pœnam excommunicationis
- I**latæ sententiæ incidere, * aliasq;
- A**graues censuras subire, pro arbitrio Societatis, cui unio & conformitas omnimoda ad Dei gloriam conuenit.

H ¶ Modus eligendi hos electores erit; ut scribat vnusquisque quos sentiat eligendos, & qui plura habuerint suffragia, sint electores: et cū quisque scripserit huiusmodi electorum nomina, iurabunt omnes in hęc formam, Testem inuoco I E S V M Christum, qui sapientia est æterna, quòd Ego. N. illū eligo, & nomino in Præpositū Generalem Societatis I E S V, quem electores ad id cōstituti elegerint, et nominauerint.

I ¶ Poterit Vicarius cum plurium assensu, vel qui electus fuerit in Præpositum Generalem, decernere censuras, quæ conuenire in Domino videbuntur.

DE MODO IN DELIBERATIONIBUS
 tenendo, quando in Congregatione
 generali non de electione
 Præpositi, sed alijs de re-
 bus agitur. Cap. VII.

CVM in Congregatione nõ de electione Præ-
 positi, sed alijs de rebus grauibus, & ad sta-
 tum Societatis pertinentibus agitur; in-
 clusio necessaria non erit: licet sit curandum, vt quàm
 expeditissime fieri poterit, quæ tractanda sunt,
 absoluantur. Sed quia ex prima & summa Sa-
 pientia descendat oportet lux ea, qua diiudica-
 ri possit quid statuere conueniat; in primis Mis-
 sarum sacrificia offerentur; fietq; oratio in lo-
 co Congregationis, & alijs partibus Societatis
 per totum illud tempus, quo congregantur, &
 quo tractantur res in eo Conuentu definiendæ,
 ad gratiam impetrandam; vt omniã ad maio-
 rem Dei gloriam constituentur.

IN CAPVT

VII.

A ¶ **Q** *Vive-
 niunt
 Prouincialium lo-
 co, eis absentibus
 eodẽ ordine loque-
 tur. Hoc tamen
 obser:*

Deinde semel aut sapit̃s oĩ-
 bus congregatis, * Præpositus **A**
 Generalis; deinde Prouinciales,
 Rectores, aliq; ad Congregatio-
 nem vocati, quæ eis tractanda vi-
 debuntur, rationesq; eorum, quæ
 sentiunt, postquam diligenter
 omnia cõsiderauerint, ac Deo &
 Dño nostro cõmẽdauerint, corã
 omnibus

oibus breuiter pponēt: Et post-
 B quā dixerint sententiā suā, * eius
 summam scriptā in medio relin-
 quent; vt, si qui velint, eā legant;
 & quod ea de re sentiunt, in se-
 quenti Congregatione dicant.

3 Rebus agitatis hinc inde in
 vna, vel pluribus Congregatio-
 nibus, si nihil manifeste in alte-
 ram partem constitui videretur;
 communi oīum, vel fere oīum
 assensu quatuor, qui definiāt, ex
 iis qui intersunt Couentui, & in
 eo ius habent suffragii, pluriūm
 sententiis (quibus alii se stare
 velle cōpromittant) eligantur:
 qui, quoties opus fuerit, cum
 Præposito Generali congregati,
 omnia

obseruabitur, vt
 antiquissimus ex
 Professis cuiusuis
 Prouinciæ, qui
 Prouincialis sit,
 vel loco Prouin-
 cialis veniat, di-
 cat primus; et eu-
 sequentur reliqui
 omnes eiusdē Pro-
 uinciæ iuxta anti-
 quitatem profes-
 sionis, vel votorū,
 quæ Coadiutores
 spiriūales emittunt.
 Postea inter
 reliquos Prouin-
 ciales qui fuerit
 antiquior, & cō-
 eo reliqui ex eā-
 dem Prouinciā.

Post huiusmodi sequentur, si alij fuerint, qui sub nullo Prouin-
 ciali sint, vel extra ordinem sint vocati; qui etiam ordinē
 antiquitatis dicent.

B ¶ Suūm scriptūm super mensa, quæ in medio erit, ponēn-
 do. Curabit autē Secretarius, ut, si opus fuerit, plura ex e-
 pla exscribantur, vel quisque secum ferat; quibus rationēs,
 quæ ipsos mouent contineant; vt videri possint ab ijs, qui
 sententiam de rebus eisdem dicturi sunt.

C ¶ Promul-

omnia ea, de quibus agitur, decident. Quod si omnes eiusdem sententiæ non fuerint; quo verget maior pars, id præferendū, & à tota Congregatione ut de manu Domini admittendū erit.

Si Præpositus Generalis ea corporis valetudine non esset, ut posset rebus omnibus tractandis interesse; posset aliū suo loco substituere; & sic sigillatim, omnibus rebus cōstitutis, prout maiori parti visum fuerit, quod decretū est, scriberetur, & in plena Cōgregatione, legetur: & si etiam tunc alicui visum fuerit, quid ea in resentiatur, dicere ei licebit; sed omnia tandem arbitrio Præpositi cum Definitoribus reliquetur.

Consideratis denuo illis, quæ discussa sunt, &

C ¶ *Promulgatio fiet coram tota Domo, ac postea per Domos et Collegia reliqua;* modo iam dicto rursus cōstitutis, Secretarius in libro ad id destinato* ea postmodum promulganda scribet.

NONA
quod de ordinationibus et statutis dictum intelligatur, quæ, ut ubiq; obseruetur, cōstitutæ sunt. Quod enim ad Collegium, vel Domum, uel personam vnā tantū pertineret, nō est quod alijs in locis promulgetur; quamuis res secretæ non essent: Sed si essent secretæ; multo magis euulgatio sub grauib; censuris arbitrio Præpositi Generalis est prohibenda.

Ordinationes in Congregatione constitutæ in suo vigore permaneant (si in alia Congregatione generali non reuocarentur) quamuis Præpositus Generalis, sub quo factæ sunt, è uiuis excessisset.

DECLA

NONA PARS

DE IIS, QUÆ AD CAPVT SOCIETATIS & gubernationem ab eo descendentem pertinent.

QUOD PRÆPOSITIVM GENERALEM, & quidem perpetuum, dum vixerit, esse oporteat. Cap. I.

VT in omnibus Rebuspub. vel Congregationibus bene constitutis, præter eos, qui ad fines particulares in eis tendunt; necesse est, esse aliquem, vel etiam plures, qui boni vniuersalis curam habeant, & vt ad proprium finem, ad id tendant: sic etiam in hac Societate, præter eos, qui particularibus Domibus, Collegijs, & Prouincijs etiam, in quibus huiusmodi sunt Domus, vel Collegia, præsent, necesse est, esse aliquem, qui vniuersæ Societatis curam habeat; qui hūc sibi finem constituat, vt bene gubernetur, conseruetur, & augeatur totum Societatis corpus; & hic est Præpositus Generalis; qui cum duobus modis eligi posset, scilicet, vt ad tempus aliquod definitum, vel vt quandiu viuet, Societati

DECLARATIONES tati præsit: * propterea quòd A
 experientia, & in gubernando

In nonam Partē. exercitatio, & hominum parti-
 cularium notitia, * & erga eos B

IN CAPVT dem auctoritas confert magno-
I. pere, vt bene hoc munus obeat;
 ad vitam, & non ad tempus ali-

¶ *Præter rã* quod præscriptū erit eligendus,
tiões, quæ Acce-

in hac Constitutione attinguntur, vt Generalis ad vitã con-
stituatur; fuit et aliæ. Vna est, quòd longius recedet omnis
cogitatio & occasio ambitionis, quæ huiusmodi officiorum
pestis est; quàm si certis temporibus esset eligendus.

Alterã, quòd facilius est, vnum idoneum, quàm plures,
ad hoc munus inueniri.

Tertiã est, exemplum, quod sumitur ex communi ratio-
ne gubernationum magni momenti quæ ad vitam esse solent;
tam in ecclesiasticis, Summi Pontificis, & Episcoporum;
quàm in secularibus, Principum, ac Dominorum. De re-
medio autem, quo evitetur aliqua incommoda, quæ sequi pos-
sent ex huiusmodi officio si ad vitam teneatur; inferius capi-
te quarto agetur.

¶ *Maiores erit Præpositi auctoritas, si mutari non pote-*
rit; quàm, si ad vnum vel plures annos eligeretur, cum exter-
nis, quia magis omnibus notus erit; & cum ijs, qui de So-
cietate sunt, propter rationem eandem. Et contra scire, quòd
eo officio aliquando sit perfuncturus, & equalis, vel infe-
rior alijs futurus; esse etiam in eo parum exercitatum, aucto-
ritatem potest imminuere. B

¶ *Constat.*

Accedat autem ad cetera hoc commodi ex eo, vt Societas in rebus magni momenti ad Dei gloriam satis fere semper occupata, * vniuersalibus his Conuentibus minus laboris & distractionis patiatur.

QUALIS ESSE DEBEAT
Præpositus Generalis.

Cap. II.

A * INTER dotes varias, quibus ornari Præpositum Generalem optandum est, omnium prima hæc erit; vt cum Deo. ac Domino nostro, quàm maxime cõiunctus, & familiaris, tam in oratione, quàm in omnibus suis actionibus sit; vt eo, vberius, ab ipso, vt boni totius fonte, vniuerso corpori Societatis, abundantem donorum, ac gratiarum, eius participationem, ac multum valoris, *cutionem perficit, quodque ex bonis corporis, & externis iuuare poterit, & iuxta ordinem positum, momentum earum aestimandum est.*

C ¶ Constat rarius Congregãdã vniuersam Societate, si Præpositus ad vitam electur; quandoquidem quæ sunt Cõgregationes, maiori ex parte ad eius electionem, et raro in alijs occasionibus fiunt.

IN CAPVT
II.

A ¶ AD has, *sex partes, vt primarias, reliqua, reducuntur; quandoquidem in eis, Præpositi perfectio consistit erga Deum; quodque eius affectum, in-*

B ¶ Et sic.

valoris, & efficaciar omnibus illis rationibus, quibus ad animarum auxilium utetur impetret.

Secunda, ut vir sit, cuius in omni virtutum genere exemplum reliquos de Societate iuuet; ac præcipue in eo splendor charitatis erga omnes proximos, & in primis erga Societatem; ac veræ humilitatis, quæ Deo & hominibus amabilem eum reddant, sit conspicuus.

Liber est ab omnibus inordinatis affectionibus, per gratiã Dei edomitis & mortificatis, sit oportet; ne interius iudiciũ rationis perturbent: & ut exterius tam sit compositus, & in loquendo præsertim tam circumspectus, ut in eo nihil, ne verbum quidẽ, notari possit, quod nõ ad edificationẽ siue corũ, quæ de Societate sunt (quibus speculi, & exemplaris loco esse debet) siue externorũ faciat.

Nihilominus eo modo didicerit rectitudinẽ, ac seueritatẽ necessariã cum benignitate, & mansuetudine miscere, ut nec se flecti sinat ab eo, quod Deo ac Dño nõo gratius fore iudicauerit: & tamen filiis suis, ut comuenit, compati nouerit; eo modo se gerẽdo ut est qui reprehenduntur, vel corriguntur quauis secundũ inferiorẽ hominem, quod agitur, displiceat; agnoscat nihilominus, quod recte in Dño & cum charitate ille suũ officium faciat.

Animi etiã magnitudo ac fortitudo est ei per necessaria ad infirmitatem multorũ ferendã, & res magnas in diuino seruitio aggrediendas, in
 cisque

eisq; cōstanter,quādo id cōuenit,perseuerādū; nō propter cōtradictiones(licet à magnis,& potētib⁹ excītatas) animū despōdendo:nec ab eo, qđ ratio, & diuinum obsequium postulat, vllis eorū precibus, aut minis separari se sinēdo; vt oībus demum casibus, qui incidere possunt, sit superior:nec p̄speris efferri, nec aduersis deiici animo sese permittat: paratissimus, cū opus esset, ad mortem pro Societatis bono inobsequium IESV Christi Dei ac Dñi nostri subeundam.

• Tertia est, vt p̄claro intellectu⁹, ac iudicii dono polleat;vt nec in rebus ad speculationē, nec ad praxim pertinentib⁹, quæ occurrerint, hoc talento sit destitutus. Et quāuis doctrina valde ei necessaria sit, q̄ tā multis viris eruditis est p̄furus; magis tamen est necessaria prudentia, & in rebus spiritualib⁹ internis exercitatio ad varios spiritus discernēdos: ad cōsiliū ac remediū tā multis, q̄ necessitatibus spiritualibus laborabūt, adhibendū. Discretionis etiā donū in reb⁹ externis, ac modo res tā varias tractandi, & cū tā diuersis hominū generib⁹ in ipsa Societate, & extra illā agendi sūmopere erit ei necessariū.

• Quarta & in primis necessaria ad res conficiēdas est vigilātia, & sollicitudo ad eas incipiēdas, & strenuitas ad easdē ad finē & perfectionē suā perducendas; vt nec incuria, nec remissione animi inchoatę & imperfectę relinquantur.

Quinta

9 Idem Generalis in missionibus oēm habebit potestatem; eis tamen nulla ratione repugnando, quæ à sede Apostolica (vt in septima Parte dicitur) p̄ficiuntur. Mittere ergo poterit oēs sibi subditos, siue p̄fessionē emiserint, siue nō emiserint (quos mittendos iudicauit

Frit) * ad quaslibet mūdi partes, ad quoduis tempus vel definitū, vel indefinitum, prout ei videtur, ad quamuis actionem ex ijs, quibus vti ad proximorum auxilium Societas solet, exercenda.

Gdam. * Poterit etiam missos reuocare, & in omnibus denique, vt ad maiorem Dei gloriā fore senserit, procedere. * Idem, cum

31 talēta hominibus Societatis nostræ donata cognoscat, officia Prædicatorū, Lectorum, & Confessoriorum distribuet. De alijs officijs tantundem intelligatur:

& quem-

rum, vel per seipsum, sed etiam per Summum Pontificem, nullo tempore definito, potest reuocare; vt in litteris Apostolicis gratiarum anno quadragesimo nono per Paulum Tertium nostrum sanctum Patrem nobis concessarum cōtinetur.

Hoc, sicut alia multa dicta, et dicenda, poterit exequi Generalis per suos ministros; siue Præpositi locales illi fuerint, siue non.

F ¶ Vt inter fideles in Indijs, & inter infideles, ubi sunt aliqui incolæ Christiani, & etiam si nulli sint, in quibusdam casibus, vel necessitatibus vrgentioribus: id tamen magna consideratione præcedente fieri debet.

G ¶ Non solū missos per præcedentem Præpositum,

& quemlibet eo in munere, quod conuenientius ad diuinum obsequium, & salutem animarum obiturus in Domino videbitur, cōstituet.

Eius erit, vti facultatib⁹ à Sede Apostolica Societati concessis, & eā partē illarū vnicuiq; inferiorū cōmunicare, quam in ipso bene collocatā ad finē diuini obsequij nobis præfixū existimauerit. Eiusdē erit, reuocare eas, vel cōtrahere, ad eādē regulā diuini beneplaciti oīa exigēdo.

Eiusdem Generalis erit, correctionibus vti, ac pœnitentias, quæ ad satisfactionem quorumcūque defectuum conuenire videbuntur, habita ratione personarum, & aliarū circumstantiarum, iniungere: quarum consideratio eius charitati cum prudentia coniunctæ, qua ad Dei gloriam vtetur, committitur.

Eiusdem erit, conuocare Societatem ad generalem Congregationem (quando alijs de rebus, quàm de electione Præpositi est agendum) & statuere, vt Prouincialis etiam congregatio conuocetur, cum expedire iudicauerit; & dirigere eos, qui conuenerint, ac suo tempore, ijs absolutis, quæ tractanda erant, dimittere.

Sine eius facultate & approbatione nullus possit dignitatem vllam extra Societatem admittere; nec ille facultatem huiusmodi dabit, nec id approbabit, si Sedis Apostolicæ obediētia ipsum non compelleret.

Constituatur

- 14 Constituat idem, vt dictum est, per seipsum Rectores Collegiorum & Vniuersitatū, ac Prepositos locales Domorū, quos aptiores fore iudicauerit; * Prouinciales itidem Prepositos ad triennium vt plurimum (quāuis & contrahi, & prorogari ēt id spatiū temporis possit, quando ad maiorem Dei ac Domini nostri gloriam id fore videbitur.) Quibus etiam eam potestatem cōmunicabit, quam duxerit communicandam.
- 15 Poterit etiā eam reuocare, restringere, & ēt augere, & administrationis rationē ab eis exigere. Quod si Prouinciali facultatē cōstituendi Præpositos locales, & Rectores cōmunicauerit; & eiusdem Generalis erit eisdē cōfirmare, vel remouere.
- 16 K. * Idem officiales reliquos ad gubernationē Societatis necessarios, vt Procuratorem generalem, & Secretarium Societatis constituet; eam illis facultatē, quam pro negotiorum ac pso

I ¶ Cum ijs, que bene suum officium faciunt, et ei possunt satisfacere, in triennio definito spatio nihil deperit; quandoquidem hoc tempus et contrahi, & prorogari poterit: cū ijs, qui se parum idoneos ostenderēt, id cōmodi accedit, vt sine nota, cursu triennij peracto, remoueri possint: nisi ante id tempus ratione uniuersalis boni Generali remouendi viderentur.

K ¶ Quanquam poterit ad has electiones, et res alias graues et dubias rogare sententias aliorum, quos iudicauerit in Domino bene sensuros, constituere tantē, in eius erit potestate.

narum ratione cōuenire in Domino iudicabit, communicando.

Idem poterit non expectata Generali Congregatione Domos, Collegia, Vniuersitates Societati oblatas accipere, & in Fundatores cum priuilegijs in quarta Parte dictis eos, quos in Dño admittendos duxerit, admittere; & Lectores, Sacerdotes, & alia, quæ occurrerint, prouidere. Erit tamen ei curandū, vt cum huiusmodi cōditionib⁹ admittat, ex quib⁹ Societas cōmoditatem ad ppositum sibi diuini obsequii finem, & nō detrimētū sentiat. Sed si experimento cōperitū esset, grauari magis, quàm iuuari Societate, nec Præpositus Gñalis de remedio pspiceret; in prima generali Societatis Cōgregatione, utrū hñodi Dom⁹, Collegiū, vel Vniuersitas reliqui, an teneri cum tali onere expediat, agi poterit.

Trāsferre, vel dissoluere Domos, vel Collegia iam erecta, aut in vsum Societatis professæ redditus eorum conuertere Præpositus Generalis, vt in quarta Parte dictum est, non poterit.

Cognoscat, quoad eius fieri poterit, conscientias eorum, qui sub eius obedientia sunt; ac precipue Præpositorum Prouincialium, & aliorū, quibus munera maioris momenti committit.

Generatim loquendo, in rebus omnibus, quæ ad propositum Societati finem perfectionis & auxilii proximorum ad gloriam Dei faciunt,

omni-

destinādi sunt (de quibus inferius dicitur) cū auxilio & fauore diuino multa suppleri poterūt.

DE AVCTORITATE PRÆPOSITI
Generalis erga Societatem, ac de officio
eius. Cap. III.

VT bene gubernetur Societas; expedire valde videtur, vt Præpositus Generalis omnē habeat auctoritatem in Societatem ad ædificationem: quæ potestas (vnde Præpositi officium cognoscitur) hæc erit; primū Præpositus Generalis p se, & per alios admittere in Domib', vel Collegijs, vel vbicunq; libeat, poterit eos, qui ad institutū Societatis ei idonei videbuntur; siue ad probationem, * siue ad professionem, siue in Coadiutores formatos, vel Scholasticos approbatos admittendos censeat. * Poterit etiā eosdem dimittere, & à Societate remouere.

IN CAPVT

III.

A **B**

A ¶ CVM
vnum

vel plures ad professionem per aliū

admiserit; prius
Eius. nominatim de eis

certiorem fieri, & de eorum dotibus ipsi satisfactum esse oportebit; vel hoc munus admittendi pro suo arbitratu (iuxta id, quod in quinta Parte dicitur) alicui, cui perinde, ac sibi ipsi, confidat peculiariter committat.

B ¶ Iuxta id, quod in secunda Parte de dimittendi ratione dictum est.

¶

C ¶ Simo

Eiusdem erit, quos mittendos iudicauerit, & quocunq; volet, ad studia litterarū mittere. Poterit & eosdē reuocare ante, vel post absoluta studia, ac trāsferre ab vno in alium locū; prout ad ipsorū particulare, & ad vniuersale bonum Societatis magis cōuenire in Dño existimabit.

Totam habebit superintendentiam, & gubernationem Collegiorū; quod ad Scholasticos, & Præceptores, & officiales attinet; inter quos primas tenent Rectores; quos constituere ac remouere poterit, eamq; facultatem eisdem cōmunicare, quam senserit in Dño conuenire: & per huiusmodi Rectores administrationem Collegiorū exercebit in ijs, quæ ad ædificia, & tēporalia ipsorū bona in Scholasticorū vsum cōparata pertinet; vt in litteris Apostolicis cōtinetur.

C¶ *Sine reddenda sit ratio eidem, siue Præposito Provinciali, siue alij cuiuspiam, qui ad eam exigendam potestatem commissariam habeat.* *D*¶ *Per* Curabit etiam, * vt illi rationem officij sui eo modo, q̄ conuenire maxime videbitur, reddant. Et quod de Collegiis dicitur, de Vniuersitatibus Societatis eius curæ cōmissis dictū intelligatur. Res enim earū, quæ ad vitæ ac doctrine institutionē pertinent, administrare, Præpositi Generalis munus erit; quod per Ministros à se iuxta Constitutiones constitutos exercebit. &c.

Est item penes Præpositum Generalem oīs facultas

cultas agendi quosvis cōtractus emptionū aut venditionū quorumlibet bonorū temporaliū mobiliū tā Domorum, quàm Cōlegiorum Societatis: & imponendi, ac redimendi quoslibet census sup bonis stabilib⁹ ipsorum Collegiorū in eorundē vtilitatē ac bonū, cū facultate sese onere liberādi restituta pecunia, quæ data fuerit. Alienare aut, aut oīno dissoluere Collegia, vel Domos iā erectas Societati sine generali ei⁹ Cōgregatione Prepositus Generalis nō poterit.

6 De ijs vero, quæ Societati ita relinquuntur, vt ipsa p suo arbitratu ea disponat (siue bona stabilia illa sint, vt dom⁹ aliqua, vel prædiū nō alicui certo Collegio ab eo, q reliqt determinate applicatū vel annexū, siue mobilia, cuiusmodi sūt pecunia, triticū, & quæuis alia mobilia) idē Gñalis disponere poterit aut vēdēdo, aut retinēdo, aut huic vel illi loco id, qđ ei videbit, applicādo, put ad maiorē Dei gloriā sēserit expedire.

7 Et Prepositi Prouinciales, aut locales, & Rectores, & alij eius Commissarij eam partem huius facultatis habebunt, quam ipsis Generalis cōmunicauerit. Neque vero Collegiales ad huiusmodi actus collegialiter erunt cōgregandi.

8 Sicut ad Generalē ptinet curare, vt Societatis Constitutiones vbiq; obseruē-

D tur; * ita ad eundē pertinebit, *D ¶ Per seipsum*
in ijs, quæ accidunt, vbi dispen *exercere debet Ge*

P 2 satione

neralis

Ane opus non est; sed *vt Societas viros quatuor ei assistentes, q̄ discretionē, ac zelo communis boni Societatis polleant, cōstituat:

Qui q̄dem apud Præpositū manentes, in conspectu Creatoris ac Dñi sui dicere, ac efficere, q̄d quid circa tria prima in præcedenti capite dicta ad maiore Dei gloriā fore senserint, teneantur.

Electio vero quatuor huiusmodi Assistentium eorum erit, qui præpositum eligent, quando ad id congregantur. Quod si vel mortem obiret, vel à Præposito Generali diutius abesse propter causas graues aliquem ipsorū oporteret; non repugnantibus Prouincialibus Societatis, Præpositus Generalis alium substituet, q̄ cū approbatione oīum, vel maioris partis eorū manebit in demortui, vel absentis loco.

Tertio si accideret aliquod ex peccatis (auertat id Deus) quæ sufficiūt ad Præpositum officio suo priuandum; simul atque res per testimonia sufficientia, vel ipsius affirmationem constaret; iuramento obstringātur

*IN CŒPVT
V.*

A¶ **P**ROFES

si sint, si commode fieri poterit. Et, si aliquando huiusmodi Assistentes (vel aliquis eorū) à Præposito recederent, missi ad hanc vel illam partem, v̄ cito redeant; necesse non erit alios in eorum locū subrogare: si diu eos abesse oporteret, alij subrogentur. Verum Præpositus Generalis sine graui causa uel necessitate eos procul a se mittere non debet.

B ¶ *Rem*

quatuor

*B¶ Rem nihilo-
minus secretam te-
neant, quantum fie-
ri poterit; cum alijs
etiā eiusdem Socie-
tatis, donec veritas
eluceat; vt, si certū
esse; quod quatuor
sibi persuaferāt, nō
iuueneretur, iniusta
infamiae nota Præ-
posito nō inuratur.*

C¶ Cum

quatuor Assistentes ad id Socie-
tati denunciandum, & cū om-
nium, vel certe trium subscri-
ptionibus Congregationē; * id B
est Præpositos Prouinciales cū
duob⁹ alijs, quos singuli ex sua
Prouincia secū adducent (qui
cōgregari tenebūtur) conuocā-
dam. Et si res diuulgata, & cō-
muniter manifesta esset; nō ex-
pectata quatuor Assistentiū cō-
uocatione, Prouinciales alij
alios vocando conuenire debe-
rent: Et ipso primo die, quo in locum huius-
modi Cōgregationis ingredientur, vbi aderūt
quatuor illi, qui conuocarunt, cum alijs con-
gregatis, rem is aggrediatur, cui omnia notio-
ra sunt, & accusatio dilucide explicetur; qua
audita, Præpositus foras egredi debet: & an-
tiquissimus ex Prouincialib⁹ simul cū Secretario,
& alio Assistente de tota re scrutiniū faciat, &
primo qdem, an constet de peccato, quā obijciūt,
deinde an huiusmodi sit, vt propter id priuari
officio debeat; & idem suffragia pmulget, quæ,
vt sufficiant, duas tertias partes excedent; & tūc
statim de alio eligendo agat: &, si fieri potest,
nō pri⁹ inde egrediant, quàm Societas Genera-
lem Præpositū habeat; & si eo die res trāsigi nō
poterit,

poterit, in sequenti, vel quam expeditissime fieri poterit, eo modo quo in octaua Parte dictum est transigatur.

C * Si defectus deprehensi non fuerint eiusmodi, ut priuandus officio suo, sed tantum corrigendus videretur; quatuor eligantur, quibus cura iniungatur considerandi que correctio ei conueniat: & si non conuenirent, paribus suffragijs existentibus, quintus adiungatur, vel tres alij; ut quid in Domino conueniat, constituent.

D * Si accideret Prepositum Generalē ad Societatis gubernationē esse inutilem, re partim

C ¶ Cum defectus ad depositionē sufficientes non deprehēderētur; alijs de rebus agatur, propter quas conuocata Societas uideatur et quod ad Prepositum attinet, dissimuletur: immo quoad eius fieri poterit, nullo tempore diuulgari debet. Et sic, cum conuocantur, pramoneri, et post rem discussam serio in iugi cōscijs, et præsertim Prouincialibus, oportet, ne cui indicent. Et

cum constitutum fuerit, illum officio priuare, tunc etiam cū Preposito Generali secreto agendum est, ut ipsemet officio se abdicet: ut hoc promulgari, & peccatum, ac officij propter peccatum priuatio occultari possit.

D ¶ Ommino esset inutilis, qui usu rationis careret, qui que in morbum minime curabilem incidisset, tamque grauem, ut rebus sui officij vacare non posset, nec aliquando vacaturus speraretur. Si morbus talis non esset, ut de sanitate desperandum videretur; sine Congregatione generali Vica-

omnibus præcipere in obedientiæ virtute possit: Et quamuis aliis inferioribus Præpositis, vel Visitatoribus, vel Commissariis suâ facultatem cõmunicet; poterit tamẽ approbare, vel rescindere quod illi fecerint, & in oĩbus quod videbitur, cõstituire: & semper ei obediẽtiã ac reuerẽtiam (vt qui Xpi vices gerit) præstari oportebit.

DE AVCTORITATE, VEL PROVIDENTIA, quam Societas habere debet erga Præpositum Generalem. Cap. IIII.

- A** * **F**acultas, vel prouidentia Societatis erga Præpositum, habita semper ratione boni vniuersalis, ac maioris edificatio-
nis, sex in reb⁹, quæ ad Dei gloriã iuuare possunt, consistit.
- IN CAPVT IIII.*
- A** ¶ **E**t exercet eã per Assistentes, de quib⁹ mox dicet.
- B** ¶ **V**rgestitus, victus, & expensarũ quarũlibet ad gloriam Præpositi spectantium; quæ oĩa vel augere, vel imminuere poterit Societas; prout Præpositum ipsum ac se decere, & Deo gratius fore iudicabit. Et huic Societatis ordinationi Præpositum acquiescere oportebit.
- S**ecunda ad corporis curã pertinet, ne in laboribus, vel rigore nimio mensurã excedat. Quæ etiam in re ad moderationẽ se reduci sinet Superior,

perior, & Societatis arbitrio acquiescet.

Tertia ad animam eius spectat; cum etiã viris pfectis aliquãdo huiusmodi cura vel circa psonã, vel circa officiũ sit necessaria. Habeat ergo Societas cũ Præposito Generali (& idem cũ inferioribus fieri posset) aliquem, q̄ accedens ad Deum in oratione, postquam diuinã bonitatẽ consuluerit, & æquũ esse id iudicanerit; cũ modestia debita, ac humilitate, q̄d sentiat in ipso Præposito req̄ri ad mai⁹ obsequiũ & gloriã Dei, admonere teneatur; siue ille sit ei⁹ Cõfessarius, siue alius quispiã p Societatem designatus, qui ad hoc negotiũ quãmaxime aptus videatur.

Quarta est, q̄, ** si quis vrgeret (licet eũ nõ obli* B
B¶ Vrgeret intel gãdo sub poena peccati) vt di- s
ligendũ est; si Prin gnitatẽ aliquã admitteret, in
ceps aliquis secula qua Præpositi officium necessa
ris id curaret: et or rio relinquẽdũ esset, nõ posset
dinaret Sũmus Põ sine cõsensu Societatis eã ad-
rifex aliquã sume mittere. Societas aut, semp in-
re dignitatem, non tuendo quẽ ad maius Dei obse-
tamen ita absolute quium & gloriam pertinent, si
imperando, vt ostẽ obe-
dat se velle eum ad tale officium admittendum obligare. Nã
in huiusmodi casibus, vbi cessat obligatio, non debet, nec po-
est sine approbatione Societatis eam admittere: nec Societas
approbabit, si Pontifex præcepto, quod ad peccatum obli-
get, non compelleret.

obedientia Sedis Apostolicæ non compulerit, assensum nunquam præstabit.

- 6 Quinta locū habet, si accideret, vt valde negligēs, vel remissus esset in rebus magni momēti ad Præpositi officiū ptinentibus ppter corporis grauē egritudinē, aut seniū, spe emēdationis ea in parte sublata, vnde multū detrimēti publicū bonū pateretur. Tūc. n. Coadiutor, vel Vicarius, q̄ Generalis officio fungatur, est eligendus; siue ipsemet Præpositus eū cū approbatione Præpositorū Prouincialiū sibi substituatur; siue illi cum approbatione duorū Præpositorū localiū, uel Rectorū uniuscuiusq; Prouinciæ eum p litteras pluribus suffragijs eligāt ad Societatis gubernationē cū ea facultate, quæ Generali, vel ipsi Societati, si ea eligeret, cōmunicanda viderēt.

- 7 Sexta locū haberet in quibusdā casibus (quos speramus per Dei bonitatē, aspirāte ipsius gratia, nunquam euēturos) cuiusmodi essent peccata mortalia in externum actum prodeuntia,

C ac nominatim copula carna-

lis; * vulnerare quemquam; *¶ Vt cū aliquo armorum genere, vel*

D quid ad proprios sumptus as- *cultello, vel re qua-*
sumere; * vel cuius extra So- *uis, cū qua insignis*
cietatem *læsio inferri potest.*

¶ *Id agitur peculiariter, vt non det consanguineis, vel eis, qui coniunctionem aliquam secularem cum ipso habent:*

¶ non

DE IIS, QUÆ IVVARE

poterunt Præpositum Generale, vt suo officio bene fungatur. Cap. VI.

IN CAPVT

VI.

CVm proprium Generalis officium non sit cōcionari, nec confessiones audire, nec alia huiusmodi (in quibus tamen ille, vt particularis persona, videbit, quid præstare possit, cum ei per alias occupationes officii sui proprias licebit, & non aliter) * sed ita regere vniuersum huius Societatis corpus, vt conseruetur, & gratia diuina aspirante in bono augmenti huiusmodi impetrent: & ex us, quæ præstare ipse potest, hoc maximi momenti apud eum esse debet, & in quo plurimum in Domino confidat. Est enim in primis efficax ad gratiam à diuina Maiestate impetrandam, à qua, quod expetitur, procedit: idque potissimum faciet, cum necessitas occurrerit; tum etiam id faciet, sollicitudinem adhibendo ad Constitutionum obseruationem, iniungendo crebro sibi rationem reddi eorum, quæ in Prouincijs omnibus geruntur per Prouinciales, scribendo eisdem quod sentit de rebus ad se relatis, & curando, vt prouideatur, vbi conuenit, per se, & Ministros; de quibus agetur.

A **H**oc præstabit in primis auctoritate, et exemplo vite sue, et charitate ac dilectione Societatis i Christo Domino nostro, & oratione assidua ac desiderijs plena et sacrificijs, quæ gratiæ bono conseruationis &

L

B & Hoc

bono suo statu, & modo procedendi ad Dei & Domini nostri gloriā crescat, ad quem sibi propositum finem sua potestate uti debet.

Præter dona illa perfectionis magnæ spiritua-
lis, ac virtutum, de quibus secūdo capite dictū
est, bonis etiā ministris ad munera particularia
obcunda opus habet: Quāuis enim p̄ seipsum
aliquādo in illis versetur; habeat tamen neces-
se est Præpositos inferiores (quos viros selectos
esse oportet) quibus multū potestatis cōferre,
& huiusmodi res particulares fere semper cō-
mittere possit. Eius aut̄ crebrior cōmunicatio
inter Præpositos inferiores cū Prouincialibus
erit; horū aut̄ cum Rectoribus, & Præpositis lo-
calibus, ut melius subordinatio cōseruetur. Ali-
quando tñ Generalis vel ut pleniorē rerū oī-
um notitiam habeat, vel p̄pter alia, quæ sæpius
accidere solent, ipsemet cū Rectoribus, & Præ-
positis localibus, & particularibus ēt personis
aget; eosdēq; consilio, reprehensione, & si opus
est, correctione iuuare studeat; Quandoquidē
eius est munus, defectus Præpositorū inferiorū
supplere, ac cū diuino fauore & auxilio qđ in
ipsis p̄fectum nō est, ad perfectionem p̄ducere,
Ad oīa etiā conferet, si Generalis litteras Apo-
stolicas, & cōcessionēs oēs, quæ ad institutionē,
facultates, vel priuilegia Societatis pertinent,
& quoddā eorum cōpendium apud se habue-
rit, cata-

rit, catalogum itidem vnū omnium Domorū,
& Collegiorum Societatis cū suis redditibus,
& alterum personarū oīum, quæ in quauis Pro-
uincia versantur, non solū Professorū, & Coad-
iutorum, qui formati, ac Scholariū, qui appro-
bati dicuntur; sed ēt illorum, qui in probationi-
bus exercentur, vbi eorum nomina & qualita-
tes scribantur: & hunc catalogum renouandū
singulis annis, si conuenire videbitur, curabit.
Et demum omnia, quoad eius fieri poterit, per-
specta habeat, vt in omnibus rebus melius pos-
sit, quæ ad gloriā diuinā pertinent, prouidere.

4 Quod in vniuersū in sexta Parte capite tertio
dicitur, eos, q̄ de Societate sunt, negotijs secula-
rib⁹, licet pia alioq̄ essent, implicari nō debere;
id Generali magis, quàm reliq̄s
B oībus, conuenit: * ne in eis, vel
alijs etiā rebus pijs quidem, sed
ad Societatem nō pertinentib⁹,
ita occupari se sinat, vt tempus
ac vires ad ea, quæ pertinent ad
ipsius officium (quod quidem
magis, quàm totum hominem)
requirit) eum destituant.

B¶ Hoc intel-
ligendum est, qua-
tenus declinari po-
terunt. Sed de-
mū prudentia do-
cebit, num per se
aut alios de Socie-
tate debeat nonnū
quam aliquorum

* Sed
quæ ad Societatem non pertinent, curam suscipere; vel quod
magni sint momenti in Dei obsequio, vel in gratiam eorum,
qui id impetrare student.

C ¶ *Præscribe-*
re ordinem, qui te-
nendus est. (si talis
non esset, qualis
conueniret) vbi re-
sidet, & etiam a-
lijs in locis, Præ-
positi Generalis
est. Sed executio
alijs, vt dicitur,
demandabitur.

D ¶ *Quo*
 non reiecerit, subleuetur certe ab eis, & huius
 modi curæ occupatione liberetur.

Sic etiã in quauis Prouincia eos habeat Pro- 6
 uinciales tã probatæ fidei, tãq; idoneos, vt qui
 intelligit magna ex parte ex his & localib^o bo-
 nam gubernationem Societatis pendere. Cum
 aut illi tales fuerint, laborem cū illis in rebus,
 quæ id patiuntur, diuidendo, & de oībus gra-
 uioribus certiozem se fieri curando; plus ocij,
 ac tēporis sibi relictū, vt rebus vniuersalibus va-
 cet, quæ solus ipse obire potest, intelliget; plus
 ē lucis ad perspiciendū, quid in illis factō opus
 sit, se habere experietur; si ipsius intellectus eā
 lucē, qua donat^o est, ex parte nō amiserit; vt eis
 accidit, qui plus æquo in rebus particularibus,
 ac exiguis occupantur: vnde opprimi & debi-
 lior

lior reddi intellectus acies ad res vniuersales perspiciendas solet.

- 7 Nec solū Præpositus Generalis ad res particulares (vt dictū est) Ministris opus habet; * sed etiā ad vniuersales, & sui officij proprias, vt eis bene ac suauiter possit satisfacere. Habeat igitur necesse est, qui multa in memoriam reducendo, ad sollicitudinem curandi res tam multas officij sui, qui etiam consilio ad eas ordinandas, demum qui diligentia ac labore ad eas opere cōplendas adiuet. Id enim cōpertum est, quòd nec viri vnus memoria tā multarum rerū recordationi satis sit; nec, si id præstaret, vnus intellectus ad easdē bene considerandas, & ordinandas satis esset; nec, quamuis & hoc posset, vires vnus ad easdē exequendas sufficerent.

- 8 Ad primum illud de sollicitudine oīa curādi aliquo Ministro ei opus est, qui ordinarie apud

Q 3 ipsum

D ¶ Quoniam qui cum tam multis hominibus, de quibus rebus tam varijs & tanti momenti agere debet, si aliorum ministro non iuuaretur, onus ferret intolerabile; quod ne magna quidem cum distractione animi, et sanitatis ac longioris vite dispendio bene posset sustinere: & sic videre est, eos oēs, quibus gubernatio num alicuius momenti cura est commissa, quo illis satisfacere possint, multis ad id auxilijs subleuari. vnde & Generalis, vt bene, expedite, & suauiter suum officium faciat, eis de idiget auxilijs.

¶ Huius

Huius officium erit, ex omnibus litteris, et informationibus summam in pauca redigere, & capita eorum quæ Superiori proponenda sunt, & quæ postulant, ut respondeatur, vel aliquid agatur; & prout se extendet munus à Generali commissum, litteris poterit respondere; siue Generalis, siue ipse Secretarius de ipsius commissione eas subscribat: & Generali eas, vel secundum eius voluntatem Assistentibus, vel alicui eorum, aut etiã nulli ostēdat; prout res ipsa, de quibus scribitur, & ratio personæ Secretarij exigunt.

ipsum maneat; * qui pro memoria, & manibus illi sit ad omnia, quæ scribenda, & tractanda fuerint; ac breuiter ad res omnes officij sui obeundas; quæ induat Præpositi personam; & præter potestatem, totum officij eius pondus humeris suis impositum esse existimet.

Hic Præpositi Minister vir esse, sollicitus & discretionis, & si fieri posset, doctrinæ dono, & specie honesta, ac modo agendi verbo & litteris cum omni hominum genere præditus esse deberet; quiq; in primis esset vir, cui confidenter quiduis committi posset; quiq; Societatem in Domino diligere: quo utilius eius opera ac ministerio uti Præpositus Generalis ad gloriam diuinam valeat.

Secundum auxilium, videlicet consilij ad res graues, quæ se offerunt, ordinandas, & constituendas, quàm sit Generali Præposito necessarium, ex eorum multitudinem, & ex

& ex humani intellectus natura, qui tã multas in partes consideratione diuidi nequit; vel certe ad id, quod oportet, in eis partibus dispiciendum, ac prouidendum non sufficit, potest intelligi. Videtur ergo pernecessarium, vt aliq̄ sint apud Superiorem viri litteris & omnibus alijs Dei donis clari, q̄ ei assistant, & cõsiderandi peculiari sollicitudine res vniuersales Societatis à Generali cõmissas curam habeãt; quam illis posset diuidere, quo accuratius res oēs perspiciant; vt vnus rerum Indicarum inspiciendarũ, alter Hispaniæ & Portugalliæ, & alius Germaniæ & Galliæ, & alius Italiæ & Siciliæ curã haberet: & sic de alijs, quando Societas in plures partes spargeretur. Quisq; autem ex eis peculiari oratione, & suis in sacrificijs recordatione Deo partem illam sibi specialiter commissam commendare debet, & considerare, quid in ea magis ad id cõsequendum, quod sibi Societas proponit, iuuare posset. Conferendum ẽt cum alijs esset, siq̄ ad rẽ facere magnopere videretur. Res autem inter se discussas

F Generali referre possent. * Idem etiam attenderent ijs rebus, quæ vel à Preposito, vel etiam à Secretario Societatis proponerentur; vt magis inter ipsos discussæ Superiori referantur. Et in vniuer

F ¶ Etiam res scribenda maioris momenti, et instructiones eorũ, qui huc et illuc mittuntur, cũ his antequam scriberentur,

tur, possent conferri: quod quæ eis videretur, posset Secretarius Superiori referre; & tantundem ijs, quæ ad doctrinam pertinet. Hæc autem non solum subleuarent Generalem, sed etiam rebus illis, quæ ab ipso constituerentur, maiorem auctoritatem afferrent.

¶ *Quam* erunt, de quibus superius pagina ducentissima trigesima septima dictum est. Quamuis autem res grauiores cum eis tractandæ sint, statuendi tamen facultas, postquam eos audierit, penes Præpositum Generalem erit.

In tertio auxilio, videlicet diligentiæ ad exequendum vel complendum quod ad res Societati necessarias fuerit constitutum, cuiusmodi essent negotia, quæ ad Domos vel Collegia pertinet, expedire, tum etiam quæ illorum sunt, defendere: & generatim ad res omnes agendas, multum conferet, immo necessarium est vnius Procuratoris generalis Societatis auxilium, qui quidem
Romæ

sum in considerandis & tractandis rebus tam ad doctrinam, quam ad praxim pertinentibus, quæ altiore considerationem postulant, iuuare Præpositum ac subleuare debent. Præter id autem, & quod rebus multis melius prouideri per illos poterit; prædicationi, lectioni, confessionibus audiendis, & alijs bonis ac pijs operibus ad Dei gloriam & animarum auxilium vacare poterunt.

Numero autem huiusmodi Assistentes nunc quidem quatuor

erunt; & quidem illi ipsi esse poterunt, de quibus superius pagina ducentissima trigesima septima dictum est. Quamuis autem res grauiores cum eis tractandæ sint, statuendi tamen facultas, postquam eos audierit, penes Præpositum Generalem erit.

In tertio auxilio, videlicet diligentiæ ad exequendum vel complendum quod ad res Societati necessarias fuerit constitutum, cuiusmodi essent negotia, quæ ad Domos vel Collegia pertinet, expedire, tum etiam quæ illorum sunt, defendere: & generatim ad res omnes agendas, multum conferet, immo necessarium est vnius Procuratoris generalis Societatis auxilium, qui quidem
Romæ

Rome resideat, ac prudentia, fidelitate, & dexteritate cum hominibus agendi, & omnibus aliis dotibus polleat, non tamen Professus sit, * nec in Domibus Societatis professæ habitet, sed in alia (de qua dictum est in quarta Parte) * qui suis etiam auxiliis, ac Ministris ad ea negotia, quæ solus non potest cõficere, necessariis subleuetur.

Cum ergo Præpositus huiusmodi habeat auxilia, tempus (quod quidem valetudo, & vires corporis, permittent) partim cum Deo, partim cum Officialibus, & Ministris huiusmodi agendo, partim secum seorsum considerando, ac cum auxilio & fauore Dei ac Domini nostri, quod agendum est, statuendo, impendet.

* Præpositi
vel de ipsius intentione eis consliterit.

H ¶ Vel ut plures Procuratores constituerentur; pro ut res, quæ incidunt, & necessitas vrgens diuersarum ac variarum regionum postularer.

¶ Quamuis Procuratorum habitatio, in Domibus professæ Societatis ordinariæ esse non debeat, sed in alia ipsi assignata: nihilominus quando nõ trãstant lites, uel quãdo necessitas aliqua vrgeret, vel alioqui cõueniret, & ad tempus, possent in Domibus habitare. Et hoc eorum iudicio relinquitur, qui in dictis Domibus professæ Societatis alijs præsumunt, iuxta quod ordinatum, uel commissum eis fuerit à Generali,

I ¶ *Ex* his, *Præpositi etiam Prouinciales, & Rectores Collegiorum, vel Præpositi particulares Domorū suis auxilijs pluribus & paucioribus pro necessitate, ac momento rerum ipsis commissarum subleuari debent; ac præcipue ad consilium aliquos, cum quibus res grauiores, quæ occurrunt, communicent (quamuis eis auditis penes Superiores sit statuendi facultas) designatos habeant.

DECIMA
 presse dici poterit in *Regulis, quæ ad Præpositos huiusmodi particulares pertinent.*

DECLA-

DE MODO, QVO CONSERVARI,
& augeri totum corpus Societatis
in suo bono statu possit.

- V**IA Societas, quæ mediis humanis instituta nō est, p̄ ea nec conseruari nec augeri potest, sed per gratiam omnipotētis Dei ac Domini nostri IESV Christi; in eo solo spem constitui oportet, quòd conseruaturus sit, & promoturus hoc opus, quod ad obsequiū & laudem suā, & auxilium animarum inchoare dignatus est. Et iuxta spem hanc primum medium & maxime cōsentaneū orationū & sacrificiorū erit, quæ hac cū intentiōe sancta offerri, & singulis hebdomadis, mensib⁹, & annis in oībus locis, vbi Societas residet, certa ordinatione institui debēt.
- 2** Ad conseruationem & incrementum non solum corporis, id est eorum, quæ externa sunt, sed etiam spiritus Societatis atq; ad assecutionem finis, quem sibi p̄figit, auxilii animarū, ad vltimum & supernaturalem suum finem consequendum, media illa, quæ cum Deo instrumentum coniungunt, ac disponunt, vt à diuina manu recte gubernetur, efficaciora sunt, quàm quæ illud disponūt erga homines. Huiusmodi est p̄bitas & virt⁹, ac p̄cipue charitas, & pura intentio diuini seruitii, & familiaritas cū
Deo

Deo in spiritualibus deuotionis exercitiis, & zelus syncerus animarū, ad gloriā eius, q̄ eas creauit ac redemit, quouis alio emolumento posthabito. Videtur itaq; in vniuersum curādū esse, vt oēs, qui se Societati addixerunt, in virtutum solidarum ac perfectarum, & spiritualium rerū studium incumbant; ac in huiusmodi maius momentū, quā in doctrina, vel alijs donis naturalibus & humanis cōstitutū esse ducāt. Hæc enim interiora sunt, ex quibus efficaciam ad exteriora permanere ad finē nobis p̄positū oportet.

Hoc iactō fūdamēto, media, illa naturalia, quæ Dei ac Dñi n̄ri instrumentū in proximorū utilitatē disponūt, in vniuersum ad cōseruationē & incrementū totius huius corporis cōferēt: si tamen & addiscātur, & exercēātur syncere ad solū Dei obsequiū; nō vt illis fiducia nostra innitatur, sed potius vt diuinæ gratiæ iuxta sūmæ prouidentiae suæ ordinē p̄ hæc cooperemur, qui ad gloriā suā tam dona naturalia, quæ ipse vt Creator, quā supernaturalia, quæ vt gratiæ auctor donat, vult referri. Et ideo media humana, vel p̄ industriā acquisita, ac præcipue doctrinā exactā & solidā; & mod⁹ eā p̄ponēdi populo in cōcionib⁹, & lēctionib⁹; & formā agēdi cū hominibus, eosdemq; tractādi diligenter curādā sunt.

Iuuerit ēt magnō opere in suo bono statu ac disciplina Collegia cōseruare, & ad id eorum
super

Superintendentiã p̄ illos exercere, quibus vtili-
tatis temporalis nihil ex eis potest accedere. Ta-
lis est Societas p̄fessa, quæ in Collegijs eos insti-
tuendos curabit in p̄fectione vitæ, litterisq̄; Chri-
stiano dignis, q̄ talentũ ad id sortiti esse videbũ-
tur. Hi enim pro seminario Societati p̄fessæ, &
eius Coadiutoribus erũt. & si cũ Collegijs Vni-
uersitates etiã curæ Societatis cõmissæ fuerint,
obseruato illo modo p̄cedendi, de quo in quar-
ta Parte dictum est, ad finem eundem iuuabũt.

5 Quia Paupertas velut p̄pugnaculũ est. Reli-
gionibus, vt eas in statu suo & disciplina, cõser-
uet, & à cõplurib⁹ hostib⁹ defendat (vnde et De
mõ enititur illud varijs rõnib⁹ euertere) refert
plurimũ ad cõseruationẽ & augmentũ totius
huius corporis, procul admodũ oẽm auaritiæ
speciẽ ablegasse; nullos redditus, vel possessio-
nes, vel stipendia p̄ verbi Dei prædicatione, aut
lectione, aut Missis, aut administratione sacra-
mentorũ, aut demũ rebus quibuslibet spiritua-
libus (vt est in sexta Parte dictũ) admittẽdo, nec
ad suã vtilitatẽ redditus Collegiorũ applicãdo.

6 Erit et summi momenti, vt perpetuo felix So-
cietatis status cõseruetur, diligentissime ab itio-
nẽ maiorũ oĩum in quauis Repub. vel Congre-
gatione matrẽ, submouere, ac aditũ ad digni-
tatẽ, vel prælationem vllã directe vel indirecte
quærẽdã in Societate præcludere. Quod vt fiat,

omnes

oēs Professi se nihil vnquam ad eā obtinendā acturos, & quos agere animaduernerint, delaturos, Deo ac Dño nostro voueant: & incapaces ac inhabiles ad prælationē quamuis habeantur ii, de quib⁹ p̄bri posset, quòd eā ambiissent. Promittant et̄ Deo ac Dño nostro ad nullā etiā extra Societatem prælationem, vel dignitatem obtinendā se quidquā acturos, nec ad sui electionē ad huiusmodi mun⁹, quoad ei⁹ fieri poterit, consensum præstituros, si eius obedientia, qui sub pœna peccati potest præcipere, eos non cōpulerit: sed vnusquisq; videat qua ratione animarū saluti iuxta nostrę professionis humilitatem & submissionē inferuire possit; & ne Socie-

DECLARATIONES

In decimam Partem.

A ¶ *Considerādo, quāmodo, quā instanter, quā multo, quā multis rationibus curatū sit, ut aliqui de nostra So-*

tas his hominibus, qui ad propositū sibi finem sunt ei necesarii, priuetur.

Promittat etiam Deo, quòd, si quando dicto modo compulsus prælationem aliquam extra Societatē admittet, * audiet potestatem quouis tempore Præpositi Generalis q̄ pro tempore fuerit confici-

cietate varios Episcopatus sumerent, cumq; in multis obuiatum sit, nec tamē in Patriarchatu et Episcopatibus Aethiopiae admittendis resisti potuerit: de hoc auxilio ad opus illud Aethiopiae, & alia similia, cum resistendi modus deesset,

cogitatum

cōfilium, vel alicuius, quem ille sibi ad hoc substitueret; quodque, si senserit melius esse quod consulitur, sit illud executurus: Non quòd habeat qui Prælatuſ est, aliquem de Societate Superioris loco; sed quòd sponte in Dei cōspectu vult ad id faciendū obligari, quod ad diuinū obsequium melius esse intellexerit; quòdquē; placeat esse aliquē, qui sibi cum charitate ac libertate christiana ad gloriam Dei & Domini nostri id proponat.

7 Vt perpetuo totius huius corporis bonus status conseruetur, confert plurimum, quod in prima, secunda, & quinta Parte dictum est de turba & hominibus ad nostrū institutum ineptis ne

ad probationem quidem admittendis: &, si aliqui probationis tempore nō esse idonei inuenirentur, etiā dimittendis. Siqui vero deprauatis moribus essent, aut de quorum emendatione parum speraretur, multo minus essent retinendi. Minus etiā apertū ostiū esse debet ad admittēdos aliquos in Scholasticos approbatos, & Coadiutores formatos, minime vero oīum
in Profes-

cogitatum est. Nō tamen obligatur Societas ad hoc munus suscipiendum, quādo cunq; alicui ex ea Episcopatus esset admittendus: Immo libera manet, ut id oneris et relinquere, & assumere possit; vbi multū referre ad Dei obsequiū indicaret.

Post emissam autem professionem hoc votum simplex cum alijs, de quibus diximus, emittetur.

B¶ In

in Professos: Non enim alii, quàm spiritus & doctrinæ selectæ viri, & multum, diuque exercitati, & in varijs probationibus virtutis & abnegationis sui ipsorum cum omnium ædificatione & satisfactione perspecti ad professionem admitti debent. Sic. n. licet multitudo augetur, nō imminuetur, nec debilior reddetur spiritus, dū tales sint, q̄ in Societatis corpus cooptantur.

Cū bonā & malā Capitis habitudo in vniuersum corpus redūdet; summopere cōferet, si electio Præpositi Generalis ea sit, quæ in nona Parte descripta est. Et post hanc electionē, illa maximi erit momenti, quā inferiores Præpositi in Prouincijs, & Collegijs, ac Domibus Societatis eliguntur. Nā fere quales hi fuerint, tales & eorū subditi erūt. Refert ēt magnopere, præter electionē, si Præpositi particulares in sibi subditos, & Generalis in particulares, ac cōtra Societas in Generalē (vt in nona Parte declaratū est) multū potestatis habeant; ita, vt oēs ad bonū oīa possint; & si male agerēt, oīno subiecti sint. Refert etiā, vt Superiores Ministros idoneos (vt in eadē Parte dictū est) ad ordinationē & executionē rerum, quæ spectant ad eorū officiū, habeant.

Quod iuuat ad vñionē membrorū huius Societatis inter se; & cū suo capite, multū etiā ad cōseruationē boni status illius iuuabit; cuiusmodi est in primis volūtatum vinculū, qđ Cha-

ritas est, & mutuus amor, quē crebra cōmunicatio, & rerū mutua notitia, eadē doctrina, & in oībus, quātū fieri potest, vniformitas nutriet. Sed in primis id præstabit obediētię vinculū, qđ particulares cū suis Præpositis, & hos ipsos iter se & cū Pronūcialib⁹, & vtrosq; cū Gñrali vniet; ita, vt inter oēs diligēter subordinatio seruet̃.

10 Moderatio laborū animi & corporis, & in Cōstitutionibus, quæ ad neutrum extremum rigoris vel dissolutionis vergant (vt sic melius obseruari possint) mediocritas conferet ad duratiōnē, & totius corporis in suo statu cōseruationē.

11 Ad eūdē finē faciet, generatim curare, vt amor & charitas oīum etiā externorū erga Societatē

B cōseruetur, * sed eorum præsertim, quorū volūtas bene aut male in nos affecta multum habet momenti, vt aditus ad diuinum obsequiū, animarum auxilium aperiatur, vel præcludatur. In ip

B¶ In primis cōseruetur beneuolētia Sedis Apostolicæ, cui peculiari-ter inseruere debet Societas: deinde

sa vero Prīcipū seculariū,

et magnatū, ac primarię auctoritatis hominū; quorū fauor, aut alienatio animi multū facit, vt ostiū diuino seruitio, et bono animarū aperiatur, vel præcludatur. Sic itidē, cū aliqui male affecti esse intelligerētur, præcipue si homines sint nō vulgari auctoritatis, orandū est pro eis, vtendūq; rōnibus cōueniētib⁹, vt in amicitia redeāt, uel certe aduersarij nō sint: idq; nō timore cōtradictionū, vel, quod asperius quidquam no-

bis inde posset accidere; sed ut per huiusmodi hominū beneuolentiā magis in rebus oībus Dei obsequium et gloria crescat.

C¶ Ad hoc est curandum ut Domus, et Collegia in locis, ubi sit parū et salubre cœlū, habeantur, et non in eis, qui cōtrariam habēt proprietatē.

sa vero Societate nec sit nec sentiatur animorum propensio ad partem alterutram factionis; quæ esset fortassis inter Principes vel Dominos Christianos; sed sit potius quidam vniuersalis amor, q̄ partes omnes (licet sibi inuicem contrariæ sint) in Domino nostro amplectatur.

Iuuerit etiā moderatus & prudens vsus gratiarū p̄ Sedē Apostolicā cōcessarū, solius auxilii aīarum sine syncerissime nobis proposito. Sic. n. diuina bonitas opus hoc quod cœpit, p̄mo uebit; ac bonus odor, qui veritati bonorum operum innitatur, hominum deuotionem augebit: ut & à Societate ipsi iuuari, & eandem ad propositum sibi finem obsequii & gloriæ diuinę Maiestatis iuare curent.

* Conferet etiam, rationem habere valetudinis; ut ea in particularibus cōseruetur, quemadmodum tertia in Parte dictum est; & ut deum omnes obseruationi Cōstitutionum studeant; ad quam easdem scire, saltem quæ ad quemlibet pertinent, necesse est. Quare legere, vel audire easdē lingulis mensibus oportebit.

F I N I S.

FORMVLA VOTORVM SIMPLICIVM,

Quæ Professi emittunt post professionem, iuxta
Constitutiones; extracta est prima Congre-
gatione generali, & recognita à tertia.

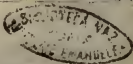
1 EGO. N. Professus Societatis IESV, promitto Deo 3. C.
c. 130
Omnipotenti coram eius Virgine Matre, & tota curia
caelesti, & corā R. Patre Præposito Generali, vel coram. N.
locum Generalis Præpositi tenēte nunquā me acturum qua-
cunque ratione, vel consensurum, ut, quæ ordinata sunt, circa
paupertatem in constitutionibus Societatis, immutentur: nisi
quando ex caussa iusta rerum exigentium uideretur pau-
pertas restringenda magis.

2 Præterea promitto nunquā me acturum vel prætersurū,
ne indirecte quidem, ut in aliquam prælationem, vel dignita-
tem in Societate eligar, vel promouear.

3 Promitto præterea nunquā me curaturū, prætersurumūe
extra Societatem prælationē aliquā, vel dignitatem, nec cō-
sensurum in mei electionem quantū in me fuerit, nisi coactus
obedientiā eius, qui mihi præcipere potest sub pœna peccati.

4 Tum, si quem sciam aliquid prædictorum duorum cura-
re, vel prætere, promitto illum, remq; totam me manife-
staturum Societati, vel Præposito eius.

5 Insuper promitto, si quando acciderit, ut hac ratione in
Præsidem alicuius Ecclesiæ promouear: pro cura, quam de
anima mea salute, ac reſta muneris mihi impositi administra-
tione gerere debeo, me eo loco, ac numero habiturum Præpo-
situm Societatis Generalem, ut nunquam consilium audirē
de reſtā, quod vel ipse per se, vel quis alius de Societate,
quem ad id ipse sibi substituerit, dare mihi dignabitur. Cō-
silijs vero huiusmodi ita me pariturū semper esse, promitto,
si ea meliora esse, quàm quæ mihi in mentē uenerint, iudica-
bo: oīa intelligendo iuxta Societatis IESV Constitutiones
& Declarationes. In tali loco, tali die, mense, & anno. & c.

Errata In Examine

pag.	3	lin. 7	IESV S. lege, IESV.
	8	2	teneantur. teneatur.
	37	11	ali. alia.

In Constitutionibus.

81	E	12	admissius. admissus.
97		19	perculiari. peculiari.
107		23	causbrum. causarum.
112		3	necessarium. necessaria.
147	C	2	exceutionem. executionem.
160		1	paticularibus. particularibus.
162		2	excutorum. executorum.
165		5	domesticis. domestici.
224		9	acloritas. auctoritas.

399.1512

